

Riksdagens protokoll

2003/04:96

Torsdagen den 15 april

Kl. 10.00 – 19.24

1 § Bordläggningsdebatt med anledning av vårpropositionen

*Bordläggningsdebatt
med anledning av
vårpropositionen*

Anmäldes
Proposition
2003/04:100 2004 års vårproposition

Finansministern överlämnade 2004 års ekonomiska vårproposition 2003/04:100.

Anf. 1 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Ärade riksdagsledamöter och åhörare! De senaste årens internationella ekonomiska nedgång är bruten. Sverige lämnar lågkonjunkturen bakom sig. Vårt land gör det inte opåverkat av de senaste årens påfrestningar. Men ändå går Sverige på flera sätt starkare ur denna lågkonjunktur än vid tidigare tillfällen.

Jämfört med för tio år sedan, då Sverige senast lämnade en djup internationell lågkonjunktur bakom sig, är skillnaden slående. Då var det ett svårt sargat Sverige som mötte konjunkturuppgången. Arbetslösheten hade tredubblats. Statsskulden och underskotten i de offentliga finanserna var rekordhöga. Räntorna steg till tvåsiffriga nivåer. De internationella kreditvärderingsinstituten sänkte Sveriges kreditbetyg. Förtroendet för svensk ekonomi var kört i botten.

I dag är läget så annorlunda att 90-talet känns väldigt avlägset för många. Sverige har denna gång kunnat hantera lågkonjunkturen bättre än många andra länder. Om Sverige tidigare var först in, värst drabbat av och sist ut ur en lågkonjunktur gäller i dag snarast det omvända. Sverige kommer för första gången på mycket länge ut ur en lågkonjunktur utan stora ekonomiska obalanser. Sverige är ett av få EU-länder som kommer ur lågkonjunkturen med överskott i de offentliga finanserna. I stället för sänkt betyg, som för tio år sedan, har Sverige nyligen fått höjt kreditbetyg. Alla de tre stora internationella kreditvärderingsinstituten ger i dag Sverige högsta möjliga betyg.

Den ansvarsfulla ekonomiska politik som med sådan framgång lett Sverige genom lågkonjunkturen ligger fast. Uppsatta mål ska fullföljas och klaras. En stark välfärd kräver en stark ekonomi.

Herr talman! Arbetslösheten i Sverige är låg i ett internationellt perspektiv samtidigt som vi i fråga om sysselsättningen ligger bland de länder som har den högsta sysselsättningen i världen. Ändå är arbetslös-

heten oacceptabelt hög för en socialdemokratisk regering och sysselsättningen alltför låg för de välfärdsambitioner som den socialdemokratiska regeringen har. Kamp mot arbetslösheten och för full sysselsättning står därför överst på regeringens dagordning.

Regeringens arbete inriktas med full kraft på att åter pressa ned arbetslösheten mot 4 % och nå målet om 80 % sysselsättning. Konjunkturuppgången får inget snabbt genomslag på arbetsmarknaden. Därför föreslår regeringen i vårbudgeten nu ett kraftfullt jobbpaket på sammanlagt 10 miljarder kronor. Insatserna omfattar ett utökat särskilt anställningsstöd för att ge långtidsarbetslösa bättre möjligheter att komma tillbaka på arbetsmarknaden. Det är en chans för många små, privata företag att kunna expandera i början av en bättre konjunktur.

För att stimulera sysselsättningen och tidigarelägga angelägna investeringar föreslår regeringen ett så kallat ROT-avdrag för reparation, ombyggnad och tillbyggnad. Skattestimulanser införs också för miljöinvesteringar i offentliga lokaler och för källsortering. För att motverka utslagning från arbetsmarknaden föreslår regeringen att arbetsmarknadspolitiken förstärks med 15 000 nya platser i år. Därmed förstärks arbetslinjen, och de arbetslösa erbjuds aktivitet i form av praktik eller utbildning i stället för passivt bidragsmottagande. Det ökar förutsättningarna för att man senare ska kunna ta ett jobb.

Insatser just för att värna jobben och förbättra välfärden går hand i hand. I takt med att befolkningen blir allt äldre kommer behoven av välfärdstjänster och personal att öka. Därför föreslår regeringen nu en rad satsningar på bland annat sysselsättningsstöd till kommuner och landsting, särskilt riktade platser i arbetsmarknadspolitiken och bättre möjligheter för vidareutbildning just för anställda i kommuner och landsting, inte minst i vården. Den som har en ofrivillig deltidsanställning ska erbjudas bättre möjligheter till vidareutbildning.

Förskolan har en viktig roll för att ge våra barn en bra start i livet. Regeringen föreslår därför nu en stor satsning på att utveckla kvaliteten och minska barngrupperna i förskolan. Regeringen avsätter resurser motsvarande 6 000 förskollärare och barnskötare de närmaste två åren.

För att värna jobben och välfärden avsätts också 1,7 miljarder kronor för kommunsatsningar under 2005. Från och med 2006 får också kommunerna ytterligare tre miljarder kronor i ökade generella statsbidrag. Vi vet alla att kommuner och landsting har en svår ekonomisk situation, och därför är det bra om statskassan kan bidra med de möjligheter vi har.

Herr talman! Det finns de som tror att om bara skatterna sänks kommer tillväxten av sig själv. Så är det ju inte. Stora, ofinansierade skattesänkningar som får orimliga fördelningspolitiska effekter kan vara direkt skadliga för tillväxten. Det har vi sett i många länder ute i Europa. Det finns helt enkelt inga enkla lösningar eller åtgärder som i ett slag skapar tillväxt. Tillväxt uppstår som ett resultat av ett komplext och framgångsrikt samspel mellan olika faktorer som bra utbildning, väl fungerande välfärd och offentlig service, skatte- och bidragssystem som uppmuntrar till utbildning och arbete, goda villkor för företagande, ett bra samarbetsklimat och mycket annat. En framgångsrik tillväxtpolitik kan därför inte vara fixerad bara vid någon enstaka av alla de faktorer som tillsammans ger en bra tillväxt. I stället handlar det om att ha en politik som spänner över breda fält och som ständigt måste utvecklas.

Regeringens ideologiska utgångspunkt för tillväxtpolitiken är att alla har rätt att vara med både om att skapa välståndet och om att ta del av dess frukter. Så är det inte i dag. Alltför många står utanför arbetsmarknaden, och många gör det på grund av sjukdom. Att komma till rätta med ohälsan i arbetslivet är en förutsättning för att Sverige ska kunna fullfölja de höga välfärdsambitioner som vi har.

Regeringen har därför satt upp ett djärvt mål: att halvera sjukfrånvaron till 2008. Resultaten av redan genomförda insatser syns nu tydligt i statistiken. Sjukfrånvaron minskar. Men det krävs fortsatta insatser – och ännu fler insatser – för att nå målet 2008. Arbetsgivaren kommer att kunna betala en större del av den direkta kostnaden vid sjukskrivning från 2005. Försäkringskassornas uppföljning av besluten om sjukersättning ska förbättras. Karensdagen ska göras om så att tillämpningen blir mer rättvis. Försäkringskassan ska åläggas uppgiften att upprätta en rehabiliteringsplan inom en rimlig tid. Den enskildes ansvar att medverka till återgång i arbete ska tydliggöras. En ny, sammanhållen statlig myndighet på området ska bildas, och det ska bli lättare att gå från sjukskrivning till studier.

En annan viktig del i tillväxtpolitiken är infrastrukturen. I en historiskt stor satsning fördelas nu över 380 miljarder kronor fram till 2015. Genom att tillföra mer pengar just de närmaste två åren kommer många viktiga projekt att kunna tidigareläggas.

Andra delar av regeringens tillväxtpolitik handlar om att göra det möjligt för äldre som vill stanna kvar i arbetslivet, att öka sysselsättningen bland ungdomar, att ge fler möjlighet att gå från deltid till heltid, att minska socialbidragsberoendet och att minska marginal- och tröskeleffekter i våra skatte- och bidragssystem.

Herr talman! Med stegvisa förbättringar på alla de områden som jag har nämnt kan Sveriges tillväxtförutsättningar fortsätta att förbättras. Ansvaret för detta arbete vilar emellertid inte bara på regering och riksdag. De bästa tillväxtförutsättningarna skapas just i samverkan.

Regeringen har därför tagit initiativ till och genomfört samtal med arbetsmarknadens centralorganisationer. Samtalen har handlat om fyra områden: skatter, integration, etik och ohälsa.

Samtalen på ohälsområdet resulterade i en rad uppslag och olika förslag som regeringen har tagit fasta på i det fortsatta arbetet. Det handlar om medfinansieringsansvaret för arbetsgivare, en rättvis karensdag, snabbare och bättre rehabilitering.

Samtalen om integration håller på att avslutas. Regeringen och arbetsmarknadens parter är överens om behovet av att öka antalet praktikplatser och om att arbetsmarknaden måste bli bättre på att tillvarata den kompetens som finns bland personer med utländsk bakgrund.

På skatteområdet har flera sänkningar för framför allt småföretagen genomförts under de senaste åren. I höstas sänktes skatten för småföretagen genom en förändring av de så kallade 3:12-reglerna samtidigt som generationsskiften underlättades.

Tillväxtsamtalen om etik har gällt hur förtroendet för näringslivet kan öka mot bakgrund av den förtroendekris som delar av näringslivets agerande har lett till. Det måste bli ett stopp på orimliga bonussystem och pensionsavtal. Jag kan konstatera att näringslivet hittills inte har klarat av att självt ta tag i den frågan.

Det starka utgångsläge som Sverige har efter den här lågkonjunkturen innebär goda förutsättningar att dra nytta av den konjunkturuppgång som vi ser i världen. Det är därför viktigt att vi i vårbudgeten kan se en början till optimism i vår konjunktur och i investeringarna i näringslivet. Därför överlämnar regeringen till riksdagen i dag en budget som värnar de sunda offentliga finanserna, bekämpar arbetslösheten, stärker välfärden, storsatsar på infrastrukturen och innehåller en rad insatser för att långsiktigt och varaktigt öka sysselsättningen och tillväxten.

Jag vill till sist tacka Vänsterpartiet och Miljöpartiet för ett gott samarbete med att ta fram denna vårbudget.
(Applåder)

Anf. 2 MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Jag noterade i någon tidningsartikel som jag läste häromdagen att av alla politiska memoarböcker som kommer ut med jämna mellanrum är det fortfarande Kjell-Olof Feldts *Alla dessa dagar* som har upplagerekordet. Det var en bok som citerades rätt mycket i valrörelsen 1991, och det finns citat som fortfarande är intressanta att erinra sig. Jag hittade ett på s. 483 där Kjell-Olof Feldt i en betraktelse av sin finansministertid skrev följande:

”För många av mina kollegor i regeringen verkade en bra dag ha varit en dag då ingenting hände.”

Om detta fortfarande gäller bör Bosse Ringholm och hans ministerkolleger kunna vara ganska nöjda i dag. För med den här vårpropositionen har vi ännu en dag då ingenting hände.

Det är illa nog att regeringen och Socialdemokraterna misslyckas med att uppnå det som man har föresatt sig. Saldomålet om 2 % överskott över konjunkturcykeln i de offentliga finanserna missas. Sysselsättningsmålet på 80 % missas. 4-procentsmålet för den öppna arbetslösheten kan inte uppnås. Socialbidragmålet och målet för halverade sjukskrivningar kan inte klaras. Men värre är förstås att man utöver att misslyckas med att göra det som man har föresatt sig inte heller kommer med några förslag till åtgärder. Det finns i detta dokument som vi i dag har fått till riksdagen ingen sammanhållen strategi.

Inte minst är läget prekärt på arbetsmarknaden. Vi var inne lite grann på det när vi diskuterade detta för två veckor sedan. Vi har en öppen arbetslöshet som ligger nära 6 %. Till det kommer ytterligare nära 2 procentenheter i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Vi har arbetsökande, undersysselsatta och latent arbetssökande. Om man adderar dem når man en nivå på kanske 17 % av den vuxna befolkningen. Till det kommer långtidssjukskrivna och förtidspensionerade. Mer än en miljon vuxna människor har inget arbete att gå till och går inte till något jobb i dag. I stora delar av Sverige och i hela Norrlands inland står en tredjedel av den vuxna befolkningen utanför den reguljära arbetsmarknaden.

Det är klart att detta får enorma konsekvenser. Mängder av familjer runtom i Sverige påverkas av den här bistra verkligheten – utanförskap, känsla av otillräcklighet, bidragsberoende och hjälplöshet.

Men det har naturligtvis också enorma effekter på samhällsekonomin. Förra året var statens och den kommunala sektorns nettokostnader för sjukpenning, sjukersättning, a-kassa och arbetsmarknadsutbildning drygt

100 miljarder kronor. Det är ½ miljard kronor, 500 miljoner kronor, per arbetsdag. Och ändå uteblir i huvudsak åtgärderna.

Utöver traditionell AMS-politik och bidragsrullning till den kommunala sektorn finns det i denna vårproposition inga skarpa förslag. I finansplanen redovisas i och för sig en regeringsstrategi för ökad sysselsättning. Men utöver dessa AMS-åtgärder lämnas inga förslag. Man säger att man ska öka sysselsättningen och minska arbetslösheten bland ungdomar. Det är bra – men inga förslag. Man ska ha bättre integration på arbetsmarknaden – inga förslag. Man ska ha rätt att välja arbetstid. Där har vi något, nämligen en utredning om rätt till heltidsarbete och en annan utredning om rätt till deltidsarbete. Problemet är att det inte finns några heltidsarbeten och deltidsarbeten att gå till. Vi ska minska sjukfrånvaron. Det behövs fortsatta insatser, är den kraftfulla åtgärd som aviseras i vårpropositionens finansplan. Fler äldre ska i jobb. Det sägs att åtgärder behöver vidtas. Vilka? Ja, det redovisas inte. Beroendet av socialbidrag ska minskas. Vi får veta att regeringen tänker sig att göra en översyn.

Hela finansplanen genomsyras av samma tomhet. Jag läser på s. 23: ”Sverige behöver”, ”insatser behövs”, ”det behövs åtgärder”, ”det kräver”, ”regeringen avser att tillsätta en utredning”, ”det krävs insatser”, ”ytterligare insatser behövs”, ”behöver ständigt förbättras”, ”behöver samordnas”. Men svaret på frågorna uteblir.

Detta är ingen finansplan, det är en ”behövsproposition” som regeringen har lagt på riksdagens bord. Det tydligaste exemplet på detta är just tillväxtsamtalen. Det är mindre än ett år sedan statsminister Persson manade till samling, nationell samling kring tillväxtfrågorna och landets utveckling. Det är fyra månader sedan tillväxtsamtalen avslutades. Jag noterar att Landstingsförbundets verkställande direktör konstaterar att samtalen har självdött. LO:s ordförande säger: Det känns inte som att samtalen är avslutade, men det känns inte heller riktigt som att de pågår. Hon sitter i verkställande utskottet. SACO:s vd är konfunderad. Och Svenskt Näringslivs ordförande är arg.

Ändå levereras ingenting i denna vårbudget. Vi vet i dag hur skadliga förmögenhetsskatten, 3:12-reglerna och den höga beskattningen på arbete är. Just dessa frågor har avhandlats i tillväxtsamtalen. Ändå uteblir alla förslag. Trots det hade statsministern mage att i går i Lunchekot hävda att det i den här finansplanen skulle komma skrivningar. Han trodde väl det. Han sade att han inte var riktigt informerad om vad Bosse Ringholm höll på med på sluttampen av budgetarbetet. Men hans påstående var uppenbart osant. Här finns inga antydningar om vad regeringen vill göra, utan i stället heter det nu att man hänvisar till höstens budgetproposition. Det blir på något sätt det ultimata beviset, herr talman.

Denna vårproposition är så tom på innehåll att statsministern redan innan trycksvärtan har torkat börjar marknadsföra nästa proposition, den som ännu inte är skriven och som vi ska få se i höst.

Herr talman! Det enda skarpa förslag som återfinns i vårpropositionen är en ofinansierad försvagning av statsfinanserna på i storleksordningen 17 miljarder kronor. Det handlar om höjd sjukersättning och mer pengar till kommunerna. Det är åtgärder som riskerar att förstärka den snabba ökning av de offentliga utgifterna som vi har sett under senare år.

Prot. 2003/04:96
15 april

*Bordläggningsdebatt
med anledning av
vårpropositionen*

Vi har nu en situation där budgeteringsmarginalen krymper ihop till ynka 100 miljoner kronor. Förhoppningsvis klaras utgiftstaket för innevarande år, men då sker det genom budgettricksande åtgärder. Det är en situation där statens upplåning ökar. Genom det 121-punktsprogram som antogs förra hösten ställs det dessutom i utsikt en ytterligare miljardruddning på i storleksordningen 20 miljarder kronor.

Jag kan bara konstatera att om den här politiken får fortsätta kommer inte ens överskotten i pensionssystemet att kunna rädda det finansiella sparandet i den samlade offentliga sektorn. Regeringen har tidigare felbedömt det underliggande utgiftstrycket i statens finanser, inte minst till följd av den höga frånvaron. Det finns all anledning att misstänka att regeringen fortsätter att underskatta utgiftstrycket, och det inger djup oro.

Det är talande att den regering som brukar berömma sig om att ha sannerat statsfinanserna i dag så till den grad tycks ha tappat greppet om samma statsfinanser.

Herr talman! Min slutsats blir att det behövs en ny regering, och det är nog också snart sagt den enda behövsmening som inte står att läsa i denna behovsproposition.

(Applåder)

Anf. 3 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! Ordet i var mans mun i dessa dagar är tillväxt. Man kan fundera lite grann på vad det egentligen är och vad man ska ha det till.

Jag tror att det finns två fundament, två grunder, i den ekonomiska politiken som det är oerhört viktigt att ha klart för sig.

Det är enskilda människor som skapar utveckling i samhället. Om den enskilda människan inte kan växa och förverkliga sina drömmar, kan inte heller samhället växa och förverkliga våra gemensamma drömmar.

Det andra fundamentet är att politikens uppgift är att skapa regelverk och förutsättningar för människorna. Med en god politik kan människor göra så att välståndet ökar.

Låt oss dra ut horisonten lite längre än vad finansministern gjorde. Han har ju fastnat någonstans i september 1991 och aldrig lyckats ta sig därifrån. För 150 år sedan var Sverige ett av Europas allra fattigaste länder. Folk flydde härifrån i stora skaror från fattigdom och förtryck. Mellan 1870 och 1970 växte den svenska ekonomin snabbare än nästan något annat lands ekonomi, möjligen med undantag av Japans.

Grunden för det svenska undret var bland annat den liberala revolution som då genomfördes i politiken. Det handlade om folkskola, avskaffat skråväsende, kvinnors rätt att bli myndiga och ta hand om sin ekonomi, fri in- och utvandring, näringsfrihet i både stad och på landet, deltagande i valutasamarbete och frihandel.

Det här har inte bara inneburit att vi har blivit ekonomiskt rikare. Vi producerar i dag 20 gånger mer per invånare, och arbetstiden har halverats under tiden. Vi har också sett en utveckling där spädbarnsdödligheten har gått ned till en femtiondedel och medellivslängden nästan har fördubblats. Vi bor bättre, vi har det bättre på jobbet, vi lär oss mer i skolan, och vi har mycket roligare på vår fritid. Det här har gjort det möjligt. Det är inte, herr finansminister, fördelningspolitik eller förhandlingar mellan regeringen och olika parter som har skapat detta, utan det

är enskilda människor. Utan ekonomisk tillväxt kan politiker eller olika parter faktiskt aldrig åstadkomma verkliga förbättringar.

Varför säger jag då detta? Jo, sedan 1970 har det hackat betänkligt. Jag tror att det är dags för en ny våg av liberala reformer.

Det senaste året har vi sett ett ganska pampigt uppspel. Göran Persson inbjöd till tillväxtkongress. Den börjar i morgon. Göran Persson inbjöd till tillväxtsamtal. Vi har hört att det är oklart om de pågår, även bland de inblandade. Många trodde att det skulle bli en omorientering. Själv tillät jag mig i och för sig att tvivla. Många trodde väl att det antligen skulle hända någonting och att vi inte bara skulle få höra beskäftigt skryt om hur bra allting är, hur många guldmedaljer Sverige får i Lissabontävlingen och så vidare.

För att inte själv blanda mig in i sportdiskussionen tänkte jag läsa upp vad professor Ulf Jakobsson skriver i Dagens Industri i går: För Sveriges del blir Lissabonprocessen ytterligare en input i den svenska regeringens självbelåtenhetsstrategi. Titeln på finansministerns skrift är *VM i hållbar tillväxt*. I detta ekonomins bandy-VM koras Sverige till vinnare och tycker sig ha ett alibi för att inte vidta några åtgärder för att förbättra ekonomins funktionssätt.

Sanningen är ju den att människor ute i vardagen och verkligheten märker att det inte är så bra som det låter när man hör finansministern och läser hans Lissabonbroschyr. Verkligheten är att 17 företagare om dagen ger upp, 3 000 jobb i tjänstesektor och industri försvinner varje månad och de flesta svenska storföretag inte längre är svenska om de ens finns kvar här i landet. Och det är genom en allt mindre värd valuta som vi alla betalar det här priset.

Verkligheten är att de senaste tio åren har ungefär lika många människor konstant stått utanför arbetsmarknaden. Det som har ändrats är hur många som får arbetsmarknadsersättning och hur många som får sjukersättning. Sammanlagt är det ett ganska konstant antal som står utanför arbetsmarknaden. Och de som har jobb jobbar mindre.

Om vi nu hade jobbat ungefär en och en halv timme mer i veckan, vilket är lika mycket som vi gjorde för ungefär tio år sedan, skulle BNP ha varit 165 miljarder högre och den offentliga sektorns skatteintäkter 80 miljarder högre, vilket är precis vad som behövs för att få statsbudgeten att gå ihop, herr finansminister.

Herr talman! Om vi inte lyckas att vända detta kommer Sverige även i framtiden att bli allt fattigare. Vi kommer att få allt mindre resurser till vård och skola. Vi kommer att få alltfler nedskärningar att fördela. Det är för att ta itu med den utmaningen som vi behöver riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Herr talman! Det verkar oklart för regeringen både vad som står i den här propositionen och vad det egentligen är. Vi hörde alldeles nyss Bosse Ringholm säga att det är en budget, vilket det absolut inte är. I går hörde vi Göran Persson säga att nu på våren tar vi bara budgeten för utgifterna, men i höst tar vi inkomsterna. Detta är också absolut helt fel. Det är meningen att detta ska vara riktlinjer för den ekonomiska politiken, men regeringen har bara ett mål, och det är att sitta kvar. De andra viktiga målen för den ekonomiska politiken har den i praktiken lämnat därhän.

Budgetmålen är att de offentliga finanserna ska ha ett överskott på 2 % och att utgiftstaken ska hållas. Både dessa mål har man i praktiken

lämnat. Den här konjunkturcykeln, 2002–2006, från botten till toppen, blir överskottet mindre än ½ %. Utgiftstaken hålls ju bara genom fixande och tricksande och genom att rulla utgifter framför sig. I praktiken är det många år sedan vi höll ett utgiftstak. Vi gör det genom att kalla utgifter för minskade inkomster. Förra året avslutades med det klassiska knepet att om man låter bli att betala räkningen så finns det inga utgifter. Det är faktiskt inget husmorsknepe. Det enda som händer är att man får nya utgifter för dröjsmålsräntan.

Det är uppenbart att budgetmålen inte längre är viktiga för regeringen. Och det är inte de andra målen heller, de som gäller 4 %, 80 %, halvera det till det året och halvera det dit. Allt detta gäller i grunden jobben, och man når inte ett enda av dessa mål. Man har lämnat dem bakom sig därför att regeringen är trött, sönderregerad och bara har målet att man ska sitta kvar.

Vi kan ta integrationen som ett konkret exempel. I förra årets vårproposition skrev man att man skulle ta krafttag för att få in invandrare på arbetsmarknaden. Man skulle genomföra olika utredningar och komma med propositioner under 2004. Jag kommenterade detta med att det fortfarande tydligen är: Sverige, var god dröj!

Nu kan vi läsa att det ska komma en proposition på samma område 2005 eller under mandatperioden.

Ja, för invandrarna gäller den gamla taxiregeln: Ni behåller er plats i kön.

Herr talman! Man kan ifrågasätta om den här propositionen har någon mening i riksdagsbehandlingen eftersom det uppenbarligen är så att inte ens statsministern har någon direkt koll på vad som står i den och finansministern inte har någon direkt koll på vad det egentligen är.

Sanningen är att det är sida upp och sida ned med text. Men mest är det listor över sådant som kanske ska göras, en annan gång. Regeringen är trött, och den är sönderregerad. Jag tycker att det är synd, för Sverige är värt ett bättre öde. Det finns massor av goda idéer i det här landet. Det finns en massa kunnande och en massa kompetens. Det finns över en miljon människor som kan göra stora – i en del fall kanske mindre men i alla fall göra – insatser.

För mig handlar det här väldigt mycket om en människosyn. Det är inte okej att en miljon människor inte anses vara till nytta – att systemen, som stänger dem ute, är viktigare än människorna. Och det är inte okej att lämna betalningen till dem som kommer efter. Bosse Ringholm verkar verkligen ha tagit fasta på det senaste, att det inte är straffbart att ta springnota. Men sanningen är att den här springnotan är så stor att man inte kommer undan med den.

Våra mål, som är värderingsstyrda, för den ekonomiska politiken är därför att fler ska jobba och att statsskulden ska minska.

Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp kommer den 3 maj tillbaka med våra riktlinjer för den ekonomiska politiken, för en ekonomi som ska klara de framtida växande behoven när Bosse Ringholm och de andra 40-talisterna går i pension och vi andra måste vara kvar på arbetsmarknaden och se till att ekonomin går ihop och att vi kan få resurser till vård och omsorg.

Det handlar då om bättre villkor för jobb och om bättre villkor för företagande. Fler måste jobba. Fler ska vara på jobbet. Fler företag ska vilja

starta och växa här i Sverige. Vi måste ha budgetmål som inte innebär att man skjuter räkningarna framför sig vare sig till nästa månad eller till kommande generationer.

(Applåder)

Anf. 4 MATS ODELL (kd):

Herr talman! Själva idén med vårpropositionen är ju att regeringen ska lägga fram långsiktiga riktlinjer för hur tillväxt och välfärd ska kunna lyfta i landet. Men Socialdemokraterna och deras stödpartier har faktiskt fullständigt förfuskat den idén. De presenterar i dag ett förvirrat uppkok av kortsiktiga och i huvudsak ofinansierade åtgärder.

Vi hörde nyss en påtagligt nöjd finansminister. Men, herr talman, han har lagt ribban väldigt lågt. Sanningen är att både Göran Persson och Bosse Ringholm i propositionen tvingas konstatera att de har misslyckats med varje mål som de har satt upp. De klarar inte sysselsättningsmålet, inte arbetslöshetsmålet, inte målet för finansiellt sparande, inte målet om halverad ohälsa och inte heller målet om ett halverat antal socialbidragstagare.

Herr talman! Dessutom finns det ett monumentalt misslyckande för socialdemokratiskt regeringsinnehav under tio år. Bosse Ringholm talade om den djupa lågkonjunkturen i början av 1990-talet. Då var det ungefär 1,1 miljoner människor som levde av sociala ersättningar. Men, herr talman, de är i dag exakt lika många, 1,1 miljoner, som år 1993. Detta är en skandal för en socialdemokratisk regering som innehaft makten under hela den här tiden. Det är dit som skattepengarna går. Det är här som det svarta hålet finns i den av Socialdemokraterna administrerade ekonomin.

Det enda mål, herr talman, som Ringholm kan komma att klara är faktiskt utgiftstaket. Men det sker i så fall genom ett såväl inövat som ohämmat budgettricksande med att trolla bort de 11 miljarder som Ekonomistyrningsverket nu pekar på kommer att sticka ut ganska långt genom det utgiftstak som denna kammare har lagt fast.

I finansplanen hävdade finansministern att det krävdes fortsatt försiktighet och återhållsamhet med utgiftsökningar och skattesänkningar förra året. Ja, utgifterna, särskilt för arbetslöshet och ohälsa, har rusat i höjden. Men när det gäller skattesänkningar har statsrådet verkligen visat prov på återhållsamhet.

Vi menar att det är en självklarhet att sänka de mest tillväxthämmande skatterna. Vi kristdemokrater har tillsammans med Svenskt Näringsliv presenterat ett ansvarsfullt finansierat förslag för att avveckla den mest tillväxthämmande skatten, nämligen förmögenhetsskatten, något som skulle kunna ge riskkapital för tiotusentals nya jobb. Men detta finns det inte ens en antydning om i denna proposition.

I augusti förra året talade statsministern inför en jublande skara ombud på SSU-kongressen i Karlstad. Han gav ett väldigt otvetydigt löfte. Han sade så här: Arbetslösheten ska pressas tillbaka. Den ska aldrig få komma tillbaka i det svenska samhället. Den ska knäckas för alltid.

Herr talman! Mot den bakgrunden är det något patetiskt att ta del av de förslag som ska åstadkomma detta. Tidigare talare har varit inne på det här, men jag vill gå lite djupare in i det och läsa för kammarens ledamöter vad som står på s. 34 om nya reformer för sysselsättningen – jag läser bara rubrikerna. Här handlar det om de förslag som man har tänkt

Prot. 2003/04:96
15 april

*Bordlägningsdebatt
med anledning av
vårpropositionen*

sig nu en gång för alla ska jaga arbetslösheten ur Svea rike. Under tabell 1.7 "Nya reformer" finns följande rubriker: "Arbetsstidsförkortning", "Friår", "Skattestimulans källsortering", "Miljöinvesteringar i offentliga lokaler", "Särskilt", tillfälligt, "anställningsstöd", "Sysselsättningsstöd", tillfälligt, "till kommuner", "Kombinationsutbildning" – det låter kraftfullt – och, slutligen, "ROT-avdrag bostäder", från och med i dag, herr talman, den 15 april 2004 ända fram till den 30 juni nästa år. Snacka om långsiktiga tillväxtåtgärder!

De långsiktiga tillväxtåtgärderna är lika fjärran från Rosenbad som planeten Mars, skulle jag vilja säga. Undra sedan inte över att Landstingsförbundet nu förutspår att detta med antalet nedlagda akutsjukhus bara har börjat! Vi står inför svåra tider för kommuner och landsting på grund av att arbetslösheten kostar så mycket pengar, på grund av att så många fortsätter att leva på sociala ersättningar. Utan tillväxt finns det bara nedskärningar att fördela.

Bosse Ringholm väntar på en internationell konjunkturuppgång; det framgår på ett antal ställen i den här propositionen. Det är alltså någon annan i ett annat land som ska anstränga sig. Uttrycket "pressa tillbaka" ger på något sätt ett intryck av att man anstränger sig och blir lite svettig och liksom gör någonting. Men det finns inte mycket, herr talman, av det i denna proposition. Man väntar på att andra ska göra det.

Vi måste här i Sverige skapa vår egen tillväxt. Detta sker faktiskt bara genom fler arbetade timmar och genom en ökad produktivitet. Jag undrar om det är detta som är Miljöpartiets och Vänsterns bidrag – att de här välkända sambanden fullständigt har glömts bort när man har fört fram förslag om arbetsstidsförkortning, friår och skattelättnader för källsortering som en sorts ryggrad i tillväxtpolitiken.

I stället för att krossa arbetslösheten förefaller det vara denna tillsammans med den fortsatt höga sjukfrånvaron som håller på att krossa regeringens och kommunernas budget och därmed förutsättningarna för att klara långsiktiga åtaganden inom den offentliga sektorn och välfärdsystemen.

Socialdemokraterna ska alltså låna 62 miljarder kronor till statens löpande utgifter i år och 36 miljarder kronor nästa år. Det samlade underliggande saldot för statsbudgeten åren 2003–2006, alltså under den här mandatperioden, är 246,4 miljarder kronor i underskott.

Till var och en efter behov, brukar Bosse Ringholm och hans partikamrater skandera. Men inom hälso- och sjukvården, herr talman, är de otillfredsställda behoven skriande. Medan akutsjukhus läggs ned dör människor i väntan på intensivvård.

Liksom Göran Persson och hans näringsminister var i Gnosjö och gratulerade företagen där till att deras företag såldes ut till internationella köpare, gratulerar och välkomnar nu landets socialminister att akutsjukhus läggs ned och att antalet vårdplatser minskar i detta land. Detta är skandal! Det är en brist på tillväxtpolitik som gör en nödvändighet av att dra ned på förutsättningar för en god vård och omsorg i vårt land. Det gjorde socialministern senast här i riksdagen i går när vi, på Kristdemokraternas begäran, diskuterade sjukvårdskrisen. Från 60-talets 115 akutsjukhus har vi nu "effektiviserat" oss ned till 60. Och nu förutspår alltså Landstingsförbundet ytterligare en halvering av antalet akutsjukhus. Sedan får vi se, säger de.

I stället för att ge vård efter behov tvingas nu läkare att, som någon sade i radio häromdagen, spela fia med knuff med patienterna. Landsingen i Östergötland och Västra Götaland har tagit fram prioriteringslistor. Personer som då är lågprioriterade återkommer i kön vecka efter vecka, månad efter månad, år efter år. En del hamnar på bårhuset innan de får en plats. Detta är helt oacceptabelt. Då, herr finansminister, har det gått på tok för långt. I ett land med världens högsta skattetryck ska människor inte dö på grund av platsbrist på akuten.

Statsministern gav i regeringsförklaringen förra året starka signaler om att en tillväxtpolitik var i annalkande. Men talet om förenklingar för småföretagare liksom talet om arvs- och förmögenhetsskattens borttagande har stannat vid just detta, ett tal. Varken vårpropositionen eller tilläggsbudgeten visar minsta ansats till en verkningsfull tillväxtpolitik.

Tala inte om att pressa tillbaka arbetslösheten! Det är ett hån mot den växande gruppen arbetslösa. Det enda som pressats tillbaka är budgeteringsmarginalen. I år måste man ha lupp för att över huvud taget upptäcka den. Nästa år är det mäktiga 1,8 %.

Sett ur ett tillväxtperspektiv, herr talman, har Sverige i dag en impotent minoritetsregering i händerna på två särintressen.

Bosse Ringholm skryter ohämmat med Sveriges fina placeringar i utvärderingarna av EU:s Lissabonstrategi. Medan andra länder har gått om Sverige på löpande band vad gäller BNP per capita halkar vi efter. Men han når inte sina uppsatta ekonomisk-politiska mål. Så är det också med värbudgeten. Den ger ett uppblåst intryck, trots att den knappt har ett skvatt med tillväxt att göra.

(Applåder)

Anf. 5 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Herr talman! Det är nästan så att man hukar i bänkarna efter denna våldsamma kanonad och eländesbeskrivning. Jag funderar på hur det skulle låta om de här partierna beskrev vädret: Och detta kallar ni vår! Ha! 10–12 grader! 20 grader ska det vara! Så skulle de antagligen prata om vädret i dag. Jag undrar hur de här partierna ska låta på nationaldagen, med denna eländesbeskrivning av detta eländiga land man lever i.

Varje land behöver en bra opposition. Till oppositionens uppgifter hör att recensera, och i den meningen har vi en väldigt bra opposition i det här landet. Det är väldigt kraftfulla recensioner. Jag erinrar mig en artikel som jag läste där en som spelade gitarr i ett band skrev att rockrecensenter ofta är folk som vill men inte kan spela. Det kanske ligger något i den värderingen.

Det talas om död och impotens. Det har inte hänt något positivt i Sverige sedan 1970. Det är tomt på innehåll, men ändå försvagas statsfinanserna allvarligt. Man får bestämma sig från vilket håll man angriper.

Ändå tycker jag att det är bra att få den här kritiken mot oss. Det är ju sant att det inte är perfekt i Sverige.

Jag besökte min son i Tyskland i påsk. Han studerar där – det är det nya Europa. Jag tittade i de tyska tidningarna och såg vilka otroliga problem de har med sysselsättning, budgetunderskott och sociala klyftor. Det är samma sak i Frankrike.

Vi är i alla fall bäst i den europeiska familjen, i det europeiska huset. Vi har den bästa lägenheten. Det är väl inte så illa? Det är inte bäst i varje

rum i den lägenheten, men sammantaget bor vi bättre i den svenska lägenheten i det europeiska huset. Det kan vi vara lite stolta över, även om det inte är nationaldagen.

Vad gör vi då? Ja, vi gör fem saker som är ganska bra. Det är bra att kunna hålla ordning på det. Man kunde kanske göra 20 saker som var ganska bra, men fem är i alla fall hyfsat.

Vi ger kommunerna mer resurser just nu, och det ligger i linje med den nya budgetprocessen att vi ska ge riktlinjer för kommunernas ekonomi långsiktigt. De planerar långsiktigt på våren. De får alltså en nivåhöjning på 7 miljarder.

I min hemkommun Uddevalla har vi majoritet. Vi har 15 % och Socialdemokraterna lite mer, men det är en stabil majoritet. Där är detta jättevälkommet. Vi kan nu slippa att göra en neddragning på förskolan som vi annars kanske hade behövt göra. Det är jättebra. De 7 miljarderna motsvarar ungefär 20 000 jobb. Det är väl bra.

Det är satsningar på byggsektorn genom ROT-avdragen. Det är fler män som jobbar där. Jag tycker att vi ska prioritera kvinnorna, men även männen är värda en liten slant. Byggsektorn får en stimulans, både villor och hyreshus, och det är rimligt och bra.

Vi ger resurser till en mer aktiv arbetsmarknadspolitik. Det är 15 000 nya platser, 5 000 i kommunerna. Det kanske kan hjälpa till på akuten, som någon talade om.

Det är 6 000 utbildningsplatser. Det höjer kompetensnivån. En barnskötare kanske kan bli förskollärare. Det gynnar barnen och tillväxten.

Vi gör en miljö- och energiomställning. Det är långsiktigt. Det är skattestimulanser till att energieffektivisera i kommunala lokaler. Det underlättar avveckling av kärnkraften, och vi får ett resurssnålare Sverige. Det är väl bra – ett lite grönare Sverige. Vi utökar klimatinvesteringsprogrammet. Man har nu 700 miljoner att använda och teckna kontrakt på i år för långsiktiga investeringar, både i företag och i kommuner, för att hålla nere koldioxidutsläppen. Det är bra.

Vi tidigarelägger investeringar i både järnvägar och vägar. Vi höjer nivån med 2 ½ miljard. Det är hela 17 miljarder i en kreditram för järnvägsinvesteringar och ungefär 8 ½ för vägar. I min hemregion är det kalas. Nu får vi ordning på järnvägen mellan Trollhättan och Göteborg. När det gäller vägarna blir det jättebra för Saab och flygindustrin i Trollhättan. Det är kalas. Det här är en långsiktig tillväxtpolitik.

Kritisera oss gärna, men se ändå de positiva insatserna så att vi får en mer konstruktiv debatt mellan oss!

Men det kommer inte att räcka – det har ni i den borgerliga oppositionen rätt i. Det vet vi också. För välfärdens skull och för att minska klyftorna behöver vi tillväxt. Det är vi helt på det klara med i de tre samverkande partierna.

Vi ska nog inte bara prata om tillväxt. Vi borde använda enklare ord: Vi behöver fler människor i arbete, och vi behöver fler arbetade timmar. Så var det sagt! Alltså: fler människor i arbete och fler arbetade timmar. Är det någon som ifrågasätter detta kan jag säga det tre fyra gånger till.

Det här är vi överens om. Varför ska de politiska debatterna handla om det som vi är överens om och man låtsas som att vi är oense om det? Det är så man får en trötthet för politiken. Låt oss diskutera det vi verkli-

gen är oense om, alltså vägen till fler arbetade timmar och fler sysselsatta.

Vi menar att det krävs att många drar åt samma håll, att parterna på arbetsmarknaden tar sitt ansvar. Inflationen är inget hot. En gång i världen när jag var ung läste jag om deflation, och jag undrade vad det kunde vara. Jag förstod inte hur det kunde uppstå. Nu vet jag! Vi har deflation i Sverige i dag, sedan ett par månader.

Då kunde kanske Riksbanken börja ta mer ansvar än att bekämpa inflationsspöket. Det spöke som en gång gick i Europa är borta. Det här inflationsspöket är också borta. Då kunde kanske Riksbanken, till exempel som Fed i USA, tänka att Sverige har ett sysselsättningsmål och ta ett samlat samhällsansvar.

Vi ska ta beslut om skatter och lagar som ser till att vi har sunda offentliga finanser, jobb, förnyelse och rättvisa. Vi ska stimulera företagande och produktion.

Döbelnsmediciner – alla här i kammaren kanske inte längre vet vad döbelnsmediciner är. I en bok som heter *Fänrik Ståls sägner* fanns det en som ville försvara Sverige och Finland mot den lede ryssen. Han var sjuk, och då sade han: Herr doktor, ge mig en medicin som hjälper mig i dag och gör mig sjufalt sjukare i morgon. Den ville han ha, och det är precis vad de borgerliga partierna också vill ha. De vill ha döbelnsmediciner.

Låt oss säga att Moderaterna har rätt om att de kan få fart på jobben i Sverige. Man sänker en massa skatter och sänker sedan socialbidragen rejält och säger: 60–70 % får ni klara er på! Jestanes, vad folk kommer att börja jobba. Det är döbelnsmediciner. Det är både piska och morot. Så har man satt fart på jobben i USA. Där har man två jobb, så att man kan klara hyran och maten. Visst, men det är en döbelnsmedicin som jag avvisar.

Nu kanske det snart blir en ändring hos Moderaterna. Det finns indikationer på det – kanske hos många. Men låt oss erinra oss vad de hittills har sagt när de inte bara har varit recensenter. Då är det skattesänkningar, när det gäller Moderaterna, på 44 miljarder. Av det ska 38 % gå till dem som tjänar mer än 33 000. Folkpartiet har 28 miljarder i skattesänkningar. Av det ska 63 % gå till dem som tjänar mer än 33 000. Kd hade skattesänkningar på 25 miljarder. Av det ska 44 % gå till dem som tjänar mer än 33 000. Centern är lite mer försiktig: 24 miljarder. Av det går 15 % till dem som tjänar mer än 33 000.

Men den här fördelningspolitiken är inte rimlig. Den är inte acceptabel. Den ser bara döbelnsmediciner och gräver stora hål i de offentliga finanserna, och det ska vi akta oss för.

Den budgetordning som vi har antagit säger att på våren ska årets budget följas upp och riktlinjer för de kommande åren diskuteras. Till hösten ska vi ta beslut för kommande år. Låt oss då göra det! Men redan nu kan vi se att utrymmet för sänkt skatt är ytterligt begränsat. Kommer de borgerliga partierna att vidhålla de här gigantiska skattesänkningarna, trots de finansiella problem som vi har? Det borde de ge besked om i dag. De borde inte bara var "lorister" när de beskriver Sverige och säga: Det är dåligt nu. Det ska bli värre, och man ska äta tistlar.

Prot. 2003/04:96
15 april

*Bordläggningsdebatt
med anledning av
vårpropositionen*

Vi har nu en budgetreserv som är väldigt liten. Det är helt sant. För 2005 är den bara en och en halv miljard, och så har vi då 24 miljarder 2006. Är det inte dags, vänner här i kammaren, att fundera lite grann över om vi har ett bra budgetsystem? Borde vi inte ha ett budgetsystem som gör att vi alltid har en buffert för att bekämpa arbetslöshet? Det finns en indikation i finansplanen på att vi kanske går åt det hållet. Det tror jag är bra. Men vore det inte också klokt att flytta en del av den budgetreserv vi har från valåret 2006 till kamp mot arbetslösheten redan under 2005?

Det är klart att det är bra att ha en rejäl reserv under ett valår. Det kan vara gynnsamt just i själva valrörelsen, men jag tror att det till och med är ännu bättre att sätta in pengarna lite tidigare. De flesta av oss räknar med en ganska bra konjunktur 2006. Då är det bättre att försöka göra något för tillväxten 2005. Då kunde man höja utgiftstaket 2005. Då säger någon: Nu är han oansvarig igen, Bäckström. Nu kom vi allt på honom – jag ser att Odenberg nickar.

Men då har jag en liten listig idé. Då skulle man kunna sänka taket 2006 med motsvarande summa. Då skulle man faktiskt vara lite åtstramande det året och ha ännu större ansvar det året på lite sikt. Det handlar alltså om att flytta fram ett litet förskott men också om att sänka de totala utgifterna 2006. Det tror jag vore elegant för jobben, även om det kanske skulle kosta en och annan tiondel i valet 2006. Jag tycker att jobben är viktigare än valresultatet.

Nu är min talartid ute, men jag återkommer.
(Applåder)

Anf. 6 LENA EK (c):

Herr talman! Ärade ledamöter! Ärade åhörare! Rubriken för den vårproposition som vi debatterar i dag är tillväxt och välfärd. Men av tillväxtförslag och välfärd hittar man knappast mer än själva rubriken.

Om man är ironiskt lagd skulle man kunna säga att Socialdemokraternas ekonomiska politik har gett resultat. Här är några exempel ur ett nationellt perspektiv:

I Sverige i dag lever en miljon personer i arbetsför ålder av bidrag.

I Sverige i dag kostar ohälsan lika mycket som alla barnbidrag, hela föräldraförsäkringen och alla bostadsbidrag.

I Sverige i dag är arbetslösheten skandalöst hög.

I Sverige i dag kämpar regeringen hela tiden mot hotet om spräckta utgiftstak.

I Sverige i dag har vi en hel räkka av år då statsbudgeten har gått minus.

På miljösidan kommer förslag om sopsortering i hyreshus men inte en enda fråga om varför Vattenfall bara i Tyskland släpper ut mer koldioxid än hela Sverige sammanlagt.

Lars Bäckström pratar om inflationsspöket. Men det spöke vi ser är det som forskaren i socialförsäkringsutskottets utfrågning om övergångsregler för de nya medlemsländerna kallar för ett politiskt hjärnspöke, och det spöket har kanske brun uniform.

De största förlorarna när det gäller de här åtgärderna och den här politiken är kvinnor, särskilt kvinnor i offentlig sektor. Om man fortsätter lite bortom rubriken ser man att det finns en bilaga 3 om välfärdsfördelning. Där ser man att lönekvoten är 74 %, det vill säga att kvinnor totalt sett

tjänar 74 % av vad män totalt sett tjänar. De regionala skillnaderna är stora, och de ökar.

Vem tror ni egentligen får betala när de här skulderna sedan ska betalas tillbaka, när företagandet stryps, när de privata jobben försvinner utomlands, när den ekonomiska tillväxten går ned? Det är de svaga i samhället som får betala. Så mycket var det med den rubriken.

Grovt uttryckt skapas tillväxt av produktivitet gånger antalet arbetade timmar. De som arbetar i offentlig sektor har ett tufft jobb, är oerhört viktiga för vår trygghet, men det är i företagen som vi kan skapa nya samhällsresurser.

Den här ekonomiska vårpropositionen är på 200 sidor med bilagor på 150 sidor. Ordet entreprenör nämns en enda gång, och när företagande tas upp handlar det om att man ska mäta hur hårt de byråkratiska reglerna egentligen slår. Det behandlas i samband med skattefuskar och ökad kontroll och när man ska försvåra möjligheten att skaffa en F-skattsedel.

Svenskt Näringsliv har inte fått ut någonting av de samlade tillväxtsamtalen, och svenskt jordbruk har fått 20 % ökade kostnader de senaste åren och stryps nu långsamt till döds.

Herr talman! Årets vårproposition visar stora hål i den socialdemokratiska retoriken. Bakom rubriken finns stora problem, problem som inte åtgärdas. Det finns ingen bärande tanke om hur vårt samhälle ska se ut i framtiden. Det finns ingen vision om hur vi ska lösa de stora problemen. Det finns ingen ideologisk kompass alls. Den ekonomiska politik som presenteras här är ett mischmasch av å ena sidan frihet från förmögenhetsskatt för några av världens rikaste personer som bor i Sverige och å andra sidan besparingar i och nedrustning av försvaret i samarbete med bekännande kommunister.

När vi hör Socialdemokraterna prata om tillväxt låter det som om Ringholm försöker kommandera ekonomin som om den vore tillväxtsiffror i en sovjetisk politbyrås femårsplan. Men för att på lång sikt uppnå en ekonomiskt hållbar utveckling måste nya företag startas. Nyföretagandet måste öka, och de ungdomar som har idéer måste få den uppmuntran som krävs. Krångliga regler måste bort, och företagsbeskattningen måste göras om.

Det är sorgligt, tycker jag, men det är lättare att hitta poesi i telefonkatalogen än att hitta tillväxtförslag i den här budgeten. Och ändå finns det så många goda exempel runt om i landet.

Det som en gång var ett fungerande samarbete, ett projekt, mellan vårdsektorn och försäkringskassan gjorde att sjukskrivningarna minskade med 16 % i Eskilstuna och Nyköping. Och Laholm hamnade bland de kommuner i Sverige som har minst sjukskrivningar över huvud taget. I Finspång sparar man massor med pengar. Om Sverige vore mer som Finspång skulle Sverige spara 30 miljarder på att jobba med att hjälpa människor på det viset som de har försökt göra där. De projekten får inte överföras i verklighet, och på många ställen är de till och med avslutade.

Vi skulle i hela Sverige vilja göra som i Finspång eller Laholm eller Eskilstuna.

Vi pratar om integration av de nya svenskarna, för att ta ett annat stort samhällsproblem som det inte heller finns några reformförslag för. Gissa hur många i Värnamo som är invandrare! 25 % av befolkningen i Värnamo är invandrare. De har 1,6 % arbetslöshet. Det är ett kanonresultat.

Sverige borde vara mer som Värnamo. Det finns reformer att genomföra som är testade i verkligheten. Ge människor möjlighet att komma ut i arbete! Då blir det bra.

I Mönsterås kommun tycker 70 % av företagen att företagsklimatet är bra. Där har man också en stabil ekonomi, låg arbetslöshet och låga sjuktal. Jag undrar vad de svenska företagarorganisationerna tycker. Inte är det 70 % som tycker att det är bra. Sverige borde vara mer som Mönsterås.

Så här kan man gå runtom i landet. Det finns livskraftiga företag. Det finns driftiga människor som vill skapa kreativa lösningar. Men regeringen ser snarare de här lösningarna som ett ideologiskt hot, ett hot mot skapade system som vi har haft i decennier. När världen har förändrats och framtidsproblemen är stora och svåra måste vi hitta andra lösningar. Det här är inte ideologiska hot. Det är lösningar som finns. Men för att genomföra dem krävs det kraft och mod. Det är väl därför som vi är några stycken som tycker att vi ska ha en ny regering efter nästa val.

Herr talman! Sanningen är också den att det är många människor som känner sig maktlösa i vårt land. Vart femte hushåll har under ett vanligt år problem att klara de löpande utgifterna, mat, medicin och hyra. Många av de människorna sitter fast i fattigdomsfällor. Om man får chansen att jobba mer – det vill ju alla göra – så samverkar det med bidragssystemen så att det totala som man får ut i familjeplånboken ändå inte ökar. Det är en klassisk fattigdomsfälla. Sverige är fullt av fattigdomsfällor. Det ger maktlöshet.

Fråga svenska tonårstjejer vad de känner när de ska ta sig hem på kvällar och nätter! Det är också maktlöshet. En stats absolut mest grundläggande funktion är att upprätta säkerhet, försvar och rättstrygghet. När människor ringer in för att anmäla ett brott som de ser och som pågår får de inte sällan svaret att det inte finns någon ledig polis att skicka. Det är maktlöshet.

En tredje fråga där maktlösheten gör sig gällande är den brist på vård och rehabilitering som vi har i Sverige. Individer som är sjukskrivna och inget hellre vill än att få rehabilitering och komma i arbete sitter fast i vårdköer utan att något händer. Ibland kommer till och med remisserna bort, hörde vi häromdagen. Det är vanliga människor som råkar bli sjuka och är utan makt att klara sig ur den situationen.

När vi talar med företagen i Norrbotten eller Handelskammaren i Västra Götaland ger de uttryck för samma sak: maktlöshet. Hur ska vi få bättre regional utveckling i norra Sverige? Ge oss makten över de regionala pengarna! säger de. Vi har rest runt i Europa. Vi har sett de lyckade exemplen. Där har man regional makt.

När Handelskammaren i Västra Götaland ska beskriva hur de vill skapa mera tillväxt i sin region säger de: Ge oss mera makt! Låt oss ta hand om infrastrukturanslagen! Vi vill ordna utbildningen på vårt vis. Så har man det i många länder där man har ett federalt system. Ge oss mera makt!

Herr talman! Dagens budgetförslag är ingen budget för att styra landet. Det är en budget för att regeringen ska kunna behålla sin makt, när i stället människor, företag och entreprenörer borde ges större utrymme.

Vi i Centerpartiet vill förändra Sverige till något bättre. Människors maktlöshet måste bekämpas. I vårt budgetförslag, som kommer om några veckor, kommer vi att satsa på riktiga tillväxtfrågor, entreprenörskap och försök att bryta den maktlöshet som många, alltför många människor i vårt land lider av.
(Applåder)

Anf. 7 PETER ERIKSSON (mp):

Herr talman! Jag får här höra en rad litanior över hur eländigt det är. Jag tycker att man ska gå tillbaka och fundera lite grann över hur läget är och har varit de senaste åren, inte bara i Sverige utan i Europa, i världen. Vi har faktiskt gått igenom en tuff och lång lågkonjunktur. I Europa har man haft – ni som nu pratar om tillväxt – minustillväxt i flera av de största och viktigaste länderna. Om man jämför den svenska utvecklingen och utvecklingen i EU i genomsnitt har vi ständigt under den här perioden legat en bra bit över i tillväxt, sysselsättning och offentliga finanser.

Debatten här blir ju lite märklig, måste jag säga, om den utgår från att allt är åt fanders. Hur är det då inte i vår omvärld, i detta moras som vi omger oss av?

Vi får i år låna pengar. Det är klart att det är bättre om vi slipper låna pengar för att få den statliga budgeten att gå ihop. Visst är det så. Men det är bara ett par år sedan vi hade stora överskott. Vi hade över 100 miljarder i överskott i de statliga finanserna för ett par år sedan.

Jag tycker att man måste göra det här till något rimligt och se över tiden. Då ser vi allihop att vi är på väg att vända utvecklingen. Konjunkturen är faktiskt på väg att vända.

Vi har en hög arbetslöshet i år, men svensk industri står väldigt väl rustad. Vi har bland den högsta produktiviteten i världen i svensk industri i dag, som väl kan jämföras även med USA.

Vi har betydligt bättre statsfinansier än genomsnittet i EU där frågan handlar om att tricksa sig undan böter för att slippa problemen kring EMU-reglerna. Läget i Tyskland och i Frankrike är mycket besvärligt, men världskonjunkturen håller på att vända, och Sverige ligger i bättre läge, bättre fas, än de allra flesta länderna.

Jag är nöjd med den budget vi har gjort. Jag vill tacka Socialdemokraterna och Vänsterpartiet för att vi har fått ihop en budget i ett läge där det har varit viktigt att göra insatser för att inte förvärpa arbetslösheten, för att klara en överbyggnad från en lågkonjunktur till en högkonjunktur som är på väg att komma in.

Jag tycker att vi kan vara stolta över att vi faktiskt har en så pass bra ordning i svensk ekonomi att vi kan göra insatser på 4–5 miljarder extra till landsting och kommuner nästa år för att vi ska kunna ge en hyggligt bra kvalitet på vården, skolan och omsorgen utan att de ska behöva göra ytterligare skattehöjningar de närmaste åren.

Det känns väldigt bra i det här läget att veta att vi har ett samlat överskott i de offentliga finanserna trots att vi befinner oss mitt i lågkonjunkturen och på väg uppåt. Jag tycker att gnällspikarna kan ligga lite lägre när de drar valsen om att allt är så eländigt just i Sverige, eftersom varje jämförelse med omvärlden visar att vi faktiskt ligger ganska väl till.

Vi gör satsningar, inte bara på landsting och kommuner. Vi gör satsningar på att få i gång byggmarknaden. Vi drar i gång ett ROT-program

som startar i dag. Vi drar i gång en energiomställning som är viktig för Sverige, som gör att vi sänker kostnaderna för den offentliga sektorn och att vi bättre finns med när energipriserna på olja och andra fossila energikällor ökar i framtiden.

Vi gör en stor satsning på järnväg och biologisk mångfald. Miljöpartiet har i tuffa förhandlingar medverkat till att det den närmaste tolvårsperioden görs den största tillväxtsatsningen på infrastruktur sedan 1900-talets början. Den största investeringen sker här i Stockholm genom att vi har drivit fram Mälartunneln som ett prioriterat järnvägsprojekt, men hela landet är med. Till skillnad från flera andra partier här tar vi ett ansvar för att föra hela landet in i framtiden.

Tåg är framtiden. Vi kommer närmare varandra, och vi skitar ned betydligt mindre. Moderna tåg kan halvera restiderna, göra ett glest befolkat land mer integrerat och öka tillväxten som inget annat kommunikationsmedel. Det här är en strategisk satsning som alla blir vinnare på i långa loppet. Om 10 eller 20 år kommer oljan att vara betydligt dyrare än i dag. Då kommer vi här i riksdagen att ångra att vi inte satsade ännu mer på effektiva och moderna kommunikationer.

I årets vårproposition tar vi nästa steg för att börja en investeringsvåg för att få en energieffektivisering av offentliga byggnader. Det gäller för kommuner, landsting och statliga aktörer att hänga med och ställa om. Det minskar kostnaderna, ger nya jobb och minskar vår miljöbelastning. En grön omställning ger ökad tillväxt och bättre konkurrenskraft, både för den offentliga sektorn och för industrin. Samtidigt går vi in i ett system med utsläppsrättigheter för industrin där energisektorn får krav på sig att vara med i omställningen. Det kommer sannolikt att generera investeringar i effektivisering och i förnybar energi.

Det är tråkigt att flera av de borgerliga partierna är så låsta vid en energipolitik som så uppenbart har framtiden bakom sig. Jag tycker att ni ska fråga till exempel Finland om det blir billigt med ny kärnkraft. Då får ni ett gott skratt.

Man kan många gånger bli irriterad av att politik är så kortsiktig. Det finns knappast någon färskvara i livsmedelsbutiken som blir så dålig så snabbt som politik kan bli. Ett uttalande kan vara högsta visdom och ge medialt genomslag ena dagen men vara helt ointressant nästa.

När det gäller politiska områden finns det knappast något som är så kortsiktigt och trendigt som tillväxtpolitik. Det är ingen överdrift att tala om årets tillväxtmode. I vår är det förmögenhetsskatten som måste bort som annars hotar att förgöra landet. För två år sedan var det de så kallade 3:12-reglerna, och däremellan kom euron. Då skulle den gemensamma valutan på ett magiskt sätt ge både tillväxt och dagisplatser åt alla. Detta var dock inte sant. Efter folkomröstningen pratar ingen längre om en ny valuta.

Det kan därför vara bra med lite sans och balans. Årets tillväxtmode blir lite mindre dramatiskt om man ser det i skenet av fjolåret och året innan dess.

Å andra sidan vet alla att grunden för ekonomisk utveckling handlar om något helt annat. Den grunden skapas av bra infrastruktur, både den sociala och den som handlar om vägar, järnvägar och datakommunikationer. Den handlar om utbildning och forskning. På de här områdena gör vi stora satsningar i dag. Kritiken handlar snarare om att vi gör för myck-

et. Ovanpå detta behöver vi en fungerande finansmarknad. Vi behöver också en attityd till företagande och entreprenörskap som bidrar till att stärka människor som vill och vågar satsa i stället för att ställa upp hinder. Där tycker jag att vi i Sverige har en del kvar att göra.

Jag tycker också att diskussionen om skatterna och ekonomin är rimlig att föra. Det är bra om vi kan göra om skattesystemet så att det i större utsträckning bidrar till ekonomisk utveckling. Det finns problem med alla de skatter som vi nu diskuterar – förmögenhetsskatt, arvs- och gåvoskatt och fastighetsskatt. Vi har också från Miljöpartiet lagt fram förslag om förändringar som successivt kan avveckla dem, och vi kan tänka oss att göra ännu mer.

Jag tycker dock att man i grunden måste ha en attityd som är rimlig och vettig i den här debatten. Att göra stora ofinansierade skattesänkningar som går mest till de rika ställer vi inte upp på. De ska finansieras inom sin sektor. Och gör inte årets tillväxtmode till den stora ödesfrågan för Sverige, för det är det inte! Nu är vi på rätt väg, och det vore bättre om ni accepterade den verkligheten.

(Applåder)

Anf. 8 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Mikael Odenberg var djärv nog att erinra om början av 90-talet. Då hade vi, under den dåvarande borgerliga regeringen, en tillväxt på 0,3 %. De tio senaste åren med socialdemokratisk regering har vi haft en tillväxt på nära 3 %, det vill säga tio gånger så mycket. Jag tackar Mikael Odenberg för denna historielektion som är väl värd att minnas: Med borgerliga regeringar har tillväxten bara gått i baklås i Sverige.

Det sägs ofta från borgerligt håll att Sverige har halkat efter i tillväxtligorna sedan 70-talet, och det är sant. Vi *har* tappat fart sedan 70-talet. Vi hade ett antal borgerliga regeringar i slutet av 70-talet och början av 80-talet, och vi hade en borgerlig regering i början av 90-talet. De bidrog i allra högsta grad till att vi tappade fart. Vi hade alltså bara en tiondel så mycket tillväxt under de borgerliga åren i början av 90-talet som vi har haft sedan 1994, då den borgerliga regeringen avlöstes av en socialdemokratisk regering. Det, Mikael Odenberg, är en viktig erfarenhet för framtiden. Inte minst ungdomar bör i framtiden betacka sig för en borgerlig regering som inte ser till att det finns några pengar alls till vare sig skolan, sjukvården eller andra viktiga områden som vi vill satsa på för framtiden.

Sedan sade Mikael Odenberg att i den här vårbudgeten händer det ingenting. Nej, det händer ingenting av det som Mikael Odenberg skulle vilja hände i vårbudgeten. Om Mikael Odenberg och Moderata samlingspartiet hade fått bestämma hade ju vårpropositionen innehållit stora skattelättnader för de allra rikaste. Det finns inte i vårbudgeten, Mikael Odenberg. Det är sant. Det händer ingenting på det området. Den innehåller inte de försämrade ersättningsnivåer för sjuka och arbetslösa som Mikael Odenberg och Moderata samlingspartiet vill ha. Det är alldeles rätt, Mikael Odenberg. Den innehåller inte heller det ekonomiska lättsinne som tyvärr är Moderaternas specialitet, med stora underskott och ofinansierade skattesänkningar.

När Moderaterna hade makten hade de offentliga utgifter som var bortåt 75 % av hela vår ekonomi. I dag är utgifterna ungefär 50 %. I dag kan vi se till att också betala för våra utgifter. På den tiden de var 75 % ledde detta till fullständigt kaos med en arbetslöshet som tredubblades, statsfinanser som urholkades, en statsskuld som skenade i väg och mycket annat.

Det är alltså sant, Mikael Odenberg: Vårbudgeten innehåller ingenting av det som Moderata samlingspartiet önskar sig i form av stora ofinansierade skattesänkningar och försämringar för de sjuka och arbetslösa.

Däremot innehåller vårbudgeten ett stort jobbpaket i storleksordningen 10 miljarder kronor för att se till att fler människor får jobb både i företag och i kommuner och landsting. När det gäller företag handlar det inte bara om byggsektorn, den mest arbetslöshetsdrabbade branschen i Sverige, där det nu blir väldigt många nya möjligheter till byggjobb genom de så kallade ROT-avdrag som här föreslås i tre olika tappningar, utan också om att alla slags företag har möjlighet att utnyttja de anställningsstöd och andra förslag som finns i den här vårbudgeten.

Karin Pilsäter talar just om de små företagens situation. Jag tycker att det är viktigt att påminna Karin Pilsäter om att vad de små företagen framför allt har glädje och nytta av är att man har sunda offentliga finanser, alltså motsatsen till det som Karin Pilsäter, Mikael Odenbergs och andra borgerligas regering hade i början av 90-talet.

Det finns också förslag i den här budgeten som kan utnyttjas av de små företagen. Det handlar om de olika ROT-avdragen och investeringsstimulanser för energi, miljö eller annat. Det handlar om anställningsstöd. Det handlar om det stöd som går till kommunerna, som faktiskt också kan användas av företagen. När kommunerna får mer pengar kan kommunerna i sin tur engagera och upphandla tjänster från de små företagen. De har alltså stor nytta av det.

Sedan ska man inte glömma bort att vi vid årsskiftet sänkte skatten för de små företagen via den så kallade 3:12-lagstiftningen. Och vi såg framför allt till att underlätta arvsskiften för småföretagare som vill låta företaget gå i arv till exempelvis dottern eller sonen.

När Karin Pilsäter talar om de offentliga finanserna kanske hon kan lägga på minnet att det hon varje år har sagt, att nu kommer ni att krascha utgiftstaket på nytt, har visat sig vara fel varenda gång. Hon har haft fel sju år i rad. Sju år i rad har man från den borgerliga oppositionen sagt: Ni kommer att krascha utgiftstaket. Sju år i rad har det visat sig att vi har klarat utgiftstaket.

Ni har hela tiden sagt: Ja, ni klarade det i år, men nästa år kommer det inte att gå. Då tvingas ni skjuta på utgifter. Men vi har klarat utgiftstaket både i år och förra året, året innan och året före det. Sju år i rad har vi faktiskt kunnat hålla ordning på de offentliga finanserna och klarat utgiftstaket. Det är en helt annan situation än vi har sett under borgerliga regeringar.

Det är också otur för Karin Pilsäter och alla andra i borgerligheten att när olika internationella organisationer, nu senast exempelvis World Economic Forum, går igenom de olika ländernas ekonomier hamnar Sverige bland de tre bästa nationerna i världen när det gäller just tillväxtklimat. I Världsbankens jämförelser för förra året hade Sverige också en

mycket hög rankning. Det är inte vad den svenska regeringen säger utan det är vad olika internationella organ konstaterar. Sverige har en mycket framskjuten och mycket god position när det gäller ett gott tillväxtklimat.

Det hindrar inte att det kan bli ännu bättre. Det är mot den bakgrunden som vi socialdemokrater nu ordnar en kongress i tre dagar, över helgen, för att diskutera vad vi kan göra ytterligare för att förbättra tillväxten. Vi är inte nöjda med 3 % tillväxt, som vi har haft de tio senaste åren. Vi tror att den kan bli bättre. Vi är inte nöjda med den arbetslöshetsnivå som finns i dag. Den är för hög. Vi har högre ambitioner. Vi ska diskutera ett hundratal olika förslag som kan förstärka svensk tillväxt och därmed i sista hand också ge en bättre välfärd i framtiden inte minst för unga människor som ska ta del av det utbyte vi kan få av vår ekonomi.

Mats Odell tycker jag gick mer än vanligt på tomgång i dag. Det är möjligt att han är ett offer för den förlorade partiledarstriden i sitt parti. Jag tycker faktiskt att Mats Odell borde få ett friår. Jag bjuder gärna på idén.

Lena Ek talar om hur viktigt det är att vi har ett gott företagsklimat i många kommuner. Hon hänvisade till Värnamo och många andra duktiga kommuner som gör mycket för att förstärka tillväxten. Det är viktigt att vi är framgångsrika i både små och stora kommuner. Jag är glad över att det socialdemokratiskt styrda Göteborg, med Göran Johansson i spetsen, har blivit utsett till årets tillväxtkommun. Det visar att det både i våra stora städer och i de små kommunerna i landet finns en väldig vilja bland våra kommunalpolitiker att bygga ett bra tillväxtnät och en bra struktur för att få företagen att växa.

Lena Ek säger här att det fungerar bra i än den ena än den andra kommunen. Det fungerar bra, skulle Lena Ek säga, trots den socialdemokratiska regeringen. Men det är faktiskt så att det fungerar bra därför att vi har gjort en rad insatser som har underlättat för kommunerna att kunna hjälpa till med tillväxten och företagsamheten.

Om man jämför hur det är att starta företag i olika länder i världen – jag hänvisar då inte till våra egna undersökningar utan jag hänvisar till Världsbanken, för att ta ett utomstående organ – kan vi se att Världsbanken konstaterar att Sverige ligger i absolut topp på många olika områden när det gäller möjligheten att starta just småföretag.

Tittar man på kostnaderna för att starta företag i Sverige ser vi att Sverige har en hög rankning. Det är billigare att starta ett företag i Sverige än i stora länder som Storbritannien, Frankrike och Tyskland. Det är billigare att starta ett företag i Sverige än i Finland och i Norge. Det är billigare att starta ett företag i Sverige än i Schweiz exempelvis.

Tittar man på det antal dagar det tar för att få i gång ett företag med de hinder som finns ser man också att Sverige ligger väldigt långt framme. Tittar man på de administrativa processer som behövs för att starta ett företag kan man konstatera att Sverige ligger på tredje plats i världen. Vi ligger före USA. Det är mer byråkratiskt att starta ett småföretag i Förenta staterna än i Sverige. Det är Världsbankens material, Världsbankens slutsats efter att man gått igenom företagsamheten.

Vi har en hygglig position i svensk ekonomi, och vi har ett hyggligt tillväxtklimat. Men det kan ändå göras bättre. Därför välkomnar jag en diskussion om nya förslag som kan förbättra vår tillväxt och som kan se till att ännu fler människor får jobb. Många människor som i dag är ar-

betslösa och står utanför arbetsmarknaden vill ha jobb. Det gäller att vi nu utnyttjar den chans vi har med en internationell konjunkturuppgång och stimulerar investeringar, sparande och ny företagsamhet.

(Applåder)

Anf. 9 MIKAEL ODENBERG (m) replik:

Herr talman! Det som gör Bosse Ringholm så egenartad som debattör är hans enastående förmåga att före debatten bestämma sig för vad han ska säga och sedan inte låta sig besväras av någonting som de andra debattörerna framför under debatten. Därför gick han följaktligen också till storms mot mig och Moderaterna för förslag om ofinansierade skattesänkningar som vi inte alls har torgfört och inte heller kommer att framlägga när vi så småningom reagerar på regeringens vårproposition och kommande budgetproposition i höst.

Det är precis tvärtom. Andra delen av mitt inledningsanförande använde jag till att kritisera regeringen för att inte föra en tillräckligt stram och tillräckligt ansvarsfull finanspolitik, för att acceptera ett fall i den offentliga sektorns finansiella sparande. Med dagens vårproposition presenterar regeringen ofinansierade permanenta reformer som försvagar statsfinanserna med 16 miljarder kronor.

Vi har dessutom beräknat förra årets 121-punktsprogram där det återstår att förverkliga åtgärder för i storleksordningen 20 miljarder kronor.

Till det kommer den tillväxtkongress som ni ska inleda i morgon. Där finns det hundra förslag. Det är väldigt många av de förslagen som är omöjliga att kostnadsberäkna. Där blandas stort och smått, allt från en förtida kärnkraftsavveckling till ökad turtäthet i kollektivtrafiken. Egentligen finns det bara tre förslag som är så konkreta att de går att kostnadsberäkna. De summerar sig till 17 miljarder.

Vi kan alltså konstatera att om vi lägger ihop förslagen i vårpropositionen, de återstående förslagen i 121-punktsprogrammet och de förslag inför tillväxtkongressen som går att kostnadsberäkna kommer vi redan nästa år att ha ett underskott i den samlade offentliga sektorn. Vi varnar för den politiken.

Eftersom Bosse Ringholm har dokumenterat ett sådant intensivt intresse för det arbete som utförs vid riksdagens utredningstjänst, RUT, har vi låtit budgetkontoret där titta närmare på era förslag till tillväxtkongressen. Vi har låtit dem uppdatera en beräkning av kostnaderna för det 121-punktsprogram som har avtalats. Det är en stor glädje för mig att kunna offentliggöra de två RUT-promemoriorna i dag. Jag ska överlämna dem till pressen efter debatten. Men jag vill naturligtvis framför allt överlämna de två promemoriorna till landets finansminister. Jag hoppas att han läser på.

Anf. 10 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Herr talman! Mikael Odenberg är en modig man som har vågat gå till riksdagens utredningstjänst och granska den moderata politiken. Han fick ett svar, och svaret var att det fattades minst 20 miljarder kronor för att Moderaternas politik skulle gå ihop. Mikael Odenberg bröt visserligen inte ihop inför detta besked, han hade väl på känn att det var så. Vi hade ju från Socialdemokraterna och många andra partier i årtal talat om för dem att det var så. Men han ville inte höra på det örat då. Nu fick han

svart på vitt från riksdagens utredningstjänst. Jag tycker att det är bra att han fortsätter att beställa utredningar därifrån. Det kan han faktiskt lära sig mycket av framöver.

Det är ju så, Mikael Odenberg, att i grenen ofinansierade skattesänkningar kan Moderata samlingspartiet bara konkurrera med Kristdemokraterna, Folkpartiet och Centerpartiet. Det är liksom bara fyra partier. Vi andra är inte ens med utom tävlan. Vi tycker inte ens att det är en intressant gren att ägna sig åt ofinansierade skattesänkningar.

Men när vi talar om den socialdemokratiska tillväxtkongressen är vi naturligtvis intresserade av att få synpunkter på de hundra förslag vi har till en förbättrad tillväxt. De kan komma att genomföras på tre, fem eller sju år framöver, i den takt som ekonomin tillåter. Vi skriver inte ut några recept på tillväxt som det inte finns en offentlig finansiering för. Vi ska klara våra utgifter inom de ramar vi har.

Jag kan också konstatera att när man tittar på de olika internationella studier som görs – nu ska jag inte hänvisa till någon världsbank – framgår i ett av de senaste numren av *Veckans Affärer*, som kanske inte är något socialdemokratiskt partiorgan, att exempelvis ingen brydde sig om den stora studie, *Europe in the Creative Age*, som presenterades i London i februari. Då kunde den amerikanske forskaren Richard Florida presentera en kartläggning av tillväxtpotentialen i 14 europeiska länder, som han sedan har jämfört med USA. Resultatet borde ha varit något för hemmapubliken eftersom Sverige råkar vara bäst – just det, bäst – men det stannar vid ett litet, litet referat längst ned på en insida i *Dagens Industri*.

Det är inte jag som säger detta utan det står i *Veckans Affärer*. Jag antar att den väl också ingår i Mikael Odenbergs läsvanor.

Riksdagens utredningstjänst, promemorior och *Veckans Affärer* – och Mikael Odenberg kan bli på gladare humör när han inser att Sverige är ganska hyggligt när det gäller tillväxt. Sedan ser jag gärna att han har synpunkter på de många förslag vi har till tillväxt på den socialdemokratiska partikongressen.

Anf. 11 MIKAEL ODENBERG (m) replik:

Herr talman! Sanningen är att sedan 1998 har regeringen i stort sett försvillat hela den budgetsanering som gjordes under 1990-talet. Det är totalt 168 miljarder kronor i ofinansierade skattesänkningar och utgiftsökningar. Ett av problemen är att tyngdpunkten i vanlig socialdemokratisk ordning har legat på offentliga utgiftsökningar snarare än på skattesänkningar.

Behovet av skattesänkningar är betydande. En av de skatter som ju diskuteras är förmögenhetsskatten. Jag finner anledning att ta upp den här. Snart sagt varenda seriös bedömare är i dag överens om att förmögenhetsskatten är djupt skadlig. Den styr investeringar till fel ändamål. Utanför Norden finns det bara fyra OECD-länder kvar som har någon förmögenhetsskatt. Den driver kapital ur landet. Restposten i räkenskaperna är 250 miljarder, men Skatteverket säger att det mycket väl kan röra sig om 500 miljarder som har drivits ut ur landet. Den är djupt godtycklig och orättvis. Den har ingenting med fördelningspolitik att göra. Visst, rikt folk betalar mer förmögenhetsskatt än fattigt folk. Så långt är det rätt. Men det är mycket rikt folk i det här landet som inte betalar förmögen-

hetsskatt, och det är väldigt många med ganska normala inkomster som betalar betydande belopp i förmögenhetsskatt – vanligtvis för att de råkar ha ett hus som ligger på fel ställe.

Skatteverket rubricerar förmögenhetsskatten som en närmast frivillig skatt därför att skatteplaneringsmöjligheterna är så stora för folk som är välbeställda. Förmögenhetsskatten är djupt orättvis alldeles bortsett från att den är djupt skadlig för tillväxten och för landet.

Den som är välbeställd och kan investera i en fin veteranbil slipper förmögenhetsskatt. Den som har en Volvo herrgårdsvagn förutsätts deklarerera den i förmögenhetsdeklarationen. Den som lägger många miljoner på att köpa ett gods i Sörmland slipper förmögenhetsskatt. Den som har ett litet hus i Enskede får betala. Den miljardär som har aktiekapital i sitt eget företag slipper betala. En vanlig familj ska däremot ta upp sitt banksparande inför semestern. När, Bosse Ringholm, kommer det ett förslag om att avskaffa den för Sverige och för tillväxten djupt skadliga och därtill djupt orättvisa förmögenhetsskatten?

Anf. 12 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Herr talman! Uteblivna svar är också intressanta svar. Mikael Odenberg förnekar inte på något sätt att det fattas 20 miljarder kronor i Moderaternas budgetförslag. Han förnekar inte heller på något sätt att de olika internationella studierna som jag hänvisar till visar att Sverige har ett av de bästa tillväxtklimaten. Uteblivna svar är som sagt var också intressanta svar.

Vi har ett skattesystem i Sverige som arbetar efter principen skatt efter bärkraft, det vill säga den som har högre inkomster och bättre ekonomiska förutsättningar ska också betala mer skatt. Det är därför vi bland annat har ett progressivt inslag i vår skatteskala. Det är många andra länder som inte bryr sig om att ha den möjlighet att skapa utjämning via skattesystemet som vi har. Det är också glädjande – vilket visar sig i vårbudgeten i dag – att inkomstskillnaderna har minskat de senaste åren i Sverige. Även om det inte är något som Mikael Odenberg eftersträvar är det ett tecken på ett gott välfärdssamhälle om vi kan hålla ihop inkomstklyftorna och minska dem på det sätt som har skett under senare år.

De skatter vi tar ut är mest i form av olika typer av inkomstskatter eller indirekta skatter. Kapitalskatterna är en mindre del, men det är viktigt att kapitalskatterna är både rättvisa och effektiva. Mikael Odenberg tog upp förmögenhetsskatten. 95 % av alla medborgare i Sverige betalar ingen förmögenhetsskatt. Över 90 % av alla företagare betalar ingen förmögenhetsskatt. Det är 5 % av invånarna i vårt land som betalar förmögenhetsskatt. De allra flesta av dem har goda inkomster och tillgångar och har möjlighet att betala lite mer än de andra som inte har lika goda ekonomiska förutsättningar. Skatt efter bärkraft tycker jag är en rimlig princip.

Det här hindrar inte att det kan finnas en del brister i förmögenhetsskatten som man kan rätta till. Det har regeringen tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet gjort de senaste åren. Vi har gjort justeringar av fribelopen och procentsatsen vid olika tillfällen, infört takregler och annat för att underlätta för människor med små ekonomiska omständigheter att få mindre förmögenhetsskatt eller undkomma förmögenhetsskatt helt. Det är ett reformarbete som vi mycket väl kan komma

att fortsätta. I de riktlinjer vi ska diskutera – de hundra förslagen för ökad tillväxt – vid den socialdemokratiska partikongressen finns också i en av punkterna med frågan om en reformering av kapitalbeskattningen. Det gäller att sätta in detta i sitt sammanhang. Om det nu fattas 20 miljarder redan, Mikael Odenberg, i Moderaternas budget kanske det är ingen bra idé att ta bort förmögenhetsskatten. Då kommer det att fattas 25 miljarder i er budget i fortsättningen.

Anf. 13 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Till Mikael Odenberg sade Bosse Ringholm alldeles nyss att uteblivna svar är också en sorts svar. Det ska bli jättespännande att höra vilka svar – hallå, kontakt! – det blir på de frågor jag ställer.

Bosse Ringholm har annars gjort sig mest känd för att antingen absolut inte höra vad någon annan säger eller absolut inte förstå vad man säger och i vart fall inte på något sätt relatera det han själv säger till vad som sägs i debatten. Sanningen är den att jag inte någon gång har sagt att ni kommer att krascha utgiftstaket. Jag har sju år i rad sagt att om ni inte gör någonting kommer det att spricka. Det är också sanningen, eller hur? Ni har gjort saker, och vi har velat veta i förväg vad ni tänker göra så att människor kan ta ställning till det. De ska inte efteråt få reda på exempelvis att den biståndshöjning på 500 miljoner som ni nu gör stor reklam för för nästa år i praktiken redan har fryst inne genom att det blir en sänkning i år med samma belopp. Det är den typen av saker jag tycker att det är viktigt att redovisa.

Men i praktiken har utgiftstaket kraschat. När man kallar utgifter för minskade inkomster har man inte hållit sig till ett utgiftstak. Om jag ska gå till affären och handla kan jag inte säga: ”Nej, det här är ingen utgift utan dra detta på min lön så blir det en minskad inkomst.” Gör man av med utgifter utöver utgiftstaket spräcker man utgiftstaket även om man kallar det för minskade intäkter.

Det här går att göra i statsbudgeten för finansministern, till skillnad från ute i företagen där kreativa kamrerer som de på Enron åker in. Det är straffbart att göra så i privata företag, men om riksdagsmajoriteten godkänner detta i kammaren är det inte straffbart att bryta mot budgetlagens redovisningsregler.

Jag skulle vilja höra Bosse Ringholm svara på vad ni tänker göra för att inte, som Ekonomistyrningsverket säger, spräcka utgiftstaket i år. Framför allt: Vilka planer har ni inför nästa år i förhållande till det ni redovisar?

Jag vill ställa en fråga. Det finns en mycket viktig uppgift i riktlinje-propositionen som saknas, nämligen ökningen av skuldbördan för de nya förtidspensionerna. Förra året redovisade ni att den hade ökat med 40 miljarder kronor på ett enda år, men i år går det inte att hitta den siffran.

Anf. 14 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Herr talman! Det är glädjande att Karin Pilsäter är på reträtt. Hon säger nu att hon inte tror att utgiftstaket kraschar. Hon räknar med att regeringen framgångsrikt även framöver kommer att inta den attityden att man ska göra ett stort antal insatser och vidta åtgärder för att förhindra att utgiftstaket kraschar. Det är ett litet framsteg om Karin Pilsäter har kommit till insikten om att vi inte kraschar något avgiftstak, varken i

dåtid, i nutid eller i framtid. Det är intressant att Karin Pilsäter nu tar till sig den här informationen.

Däremot har Karin Pilsäter fortfarande svårt för att skilja mellan utgifter och inkomster. Utgifterna har hon klarat av. Hon har förstått, insett och accepterat att hon kan lita på att regeringen kommer att se till att man klarar utgiftstaket i fortsättningen. Men inkomsterna, Karin Pilsäter, handlar väldigt mycket om det så kallade saldomålet eller överskottsmålet.

Vi har sagt att vi över en konjunkturcykel ska ha ett överskott på 2 % i de offentliga finanserna – det vill säga statens pengar, kommuners och landstings pengar samt penisonskapitalet – och det har vi också haft. Det intressanta, Karin Pilsäter, är att vi tillsammans med Finland och Danmark är ett av de få länder i EU som har kunnat redovisa ett överskott även under lågkonjunkturåren.

Mina frågor till Karin Pilsäter är då: Vad tror Karin Pilsäter är förklaringen till att det socialdemokratiskt styrda Sverige under de senaste åren har lyckats redovisa ett överskott i de offentliga finanserna på inkomstsidan?

Vad tror Karin Pilsäter att förklaringen är till att det socialdemokratiskt styrda Sverige har lyckats att undvika dessa enorma utgiftsproblem som man har haft i många av de andra EU-länderna?

Vad är förklaringen till att just det socialdemokratiskt styrda Sverige har fått både utgifterna och inkomsterna att stämma med de planer och prognoser som vi har haft och sett till att vi har klarat utgiftstaket och saldomålet på inkomstsidan?

Det vore intressant att höra om Karin Pilsäter har någon idé om varför vi i förhållande till andra EU-länder har varit framgångsrika just på dessa områden.

Anf. 15 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Uteblivna svar är sannerligen också en sorts svar. Ni hörde alla att finansministern över huvud taget inte berörde mina frågor. Han var inte i närheten av något som ens andades samma ämnesområde, nämligen vad regeringen tänker göra åt förtidspensionsskulden.

En väldigt viktig orsak till att vi under lågkonjunkturen har haft överskott i de offentliga finanserna är det reformerade pensionssystemet, vårt premiepensionssparande. Det är ju där som överskotten finns.

Men staten går med underskott nästan vart eviga år. Vi gjorde det förra året, och vi kommer att göra det under åren framöver. Det samlade saldomålet för pensionssystemet kommer inte i närheten av några 2 % ifall man lägger genomsnittsåret 2000 bakom sig. Om man så att säga går in i nästa konjunkturcykel kommer man bara upp till ungefär ½ %.

Visst, vi kan fortsätta att räkna på år 2000 ett tag till, men någon gång måste ni ju lägga det enda året bakom er. Då börjar vi närma oss sanningen, nämligen att ni inte klarar detta.

Herr talman! Jag måste säga att det verkligen är patetiskt att höra Bosse Ringholm, som hade BC i matte, stå här och säga att jag inte kan hålla reda på skillnaden mellan inkomster och utgifter. Det är ju ni som inte kan göra det. Ni bokför exempelvis ökade anslag till kommunerna som minskade skatteinkomster. Kommunerna betalar ingen skatt till

staten! Sysselsättningsstödet till kommunerna är ett typexempel på att ni bokför en utgift som en inkomst.

Det är med sådana tricks och trollerier eller genom att skjuta en räkning framför er som ni har klarat utgiftstaket formellt. Men i praktiken är det kraschat.

Jag är inte på någon reträtt. Jag har aldrig sagt att ni kommer att krascha utgiftstaket – *whatsoever* – utan jag har frågat: Vad ska ni göra? Svaren i efterhand har gått ut på tricks och trollerier. Och det här är ingen fråga, det är ett påstående: I praktiken har regeringen inte klarat utgiftstaket på många år.

Jag tänker inte ställa någon fråga om vad ni tänker göra i fortsättningen, för jag är rätt övertygad om att ni kommer att fortsätta att blanda bort korten när det gäller inkomster och utgifter. Men resultatet ser vi i mellanskillnaden, det vill säga i saldot, alltså det som man inte kan trola bort med de här tricksen, nämligen att vi har ett underskott. Vi lånar 80 miljarder kronor i år för att täcka underskottet, om man nu inte säljer ut några företag.

Herr talman! Det som har gjort att det har gått bra för de offentliga finanserna är ju att man har ett bra pensionssystem. Men egentligen räddas regeringen varje år av olika engångseffekter. Jag vet inte riktigt om det är så vi ska ha det.

Anf. 16 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Herr talman! Nu lyckas Karin Pilsäter blanda ihop korten ordentligt för sig. Först var hon på reträtt. Sedan gjorde hon reträtt på reträtten. Nu vet hon inte riktigt var hon befinner sig någonstans i sammanhanget.

Karin Pilsäter, sju år i rad har staten klarat utgiftstaket. Sju år i rad har Karin Pilsäter sagt: Ni kommer att krascha utgiftstaket. För en stund sedan sade hon. Nej, så har jag inte sagt utan jag tror att ni kommer att klara av det från regeringens sida. Nu backar hon också från den positionen.

Låt oss se på hur fakta ser ut, inte bara om utgiftstaket utan också om statsskulden. Vi har i dag en statsskuld som utgör ungefär 50 % av bruttonationalprodukten. Under den borgerliga regeringen i början av 90-talet hade vi en statsskuld som utgjorde 80 % av bruttonationalprodukten.

Förra mandatperioden minskade vi statsskulden med 300 miljarder kronor, och fick ned den från 80-procentsnivån till dagens 50-procentsnivå. Det är en prestation som få andra länder har kunnat göra under den internationella lågkonjunkturen. Samtidigt är vi – och Karin Pilsäter berörde inte ens den frågan – ett av de få länder i Europa som har kunnat redovisa ett överskott i våra offentliga finanser under de senaste åren. Jag har frågat Karin Pilsäter om hon hade någon idé om varför det är så. Hon hade ingen idé, och då får jag väl hjälpa henne på traven.

Jo, idén är att vi tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet år efter år har lagt fram stabila budgetförslag som bygger på sunda offentliga finanser. Sunda offentliga finanser är ett uttryck som Karin Pilsäter kunde ta i sin mun och kanske smaka på. Det skulle kunna underlätta för hennes ekonomiska bokföring i fortsättningen. Har man sunda offentliga finanser behöver man inte ha 80 % i statsskuld som den borgerliga regeringen hade i början av 90-talet.

Då behöver man inte heller ha kraschade budgetar som Folkpartiet, Kristdemokraterna, Moderaterna och Centerpartiet har där riksdagens utredningstjänst konstaterar att det fattas 20, 25, 30 miljarder kronor i Folkpartiets och de andra borgerliga partiernas budgetar. Det är annat än det som man kan se i regeringens förslag och i den statsbudget som riksdagen år efter år har antagit. Där har vi inte den typen ofinansierade utgifter och skattesänkningar.

Men Karin Pilsäter hade, som sagt var, ingen idé om varför Sverige har klarat sig så mycket bättre när det gäller såväl utgifter och inkomster som det offentliga överskottet. Jag kan förstå det, eftersom detta inte är hennes bransch.

Karin Pilsäter! Jag säger inte ”Karin Pilsäter”, men det ligger mycket nära till hands att Karin Pilsäter i det här läget helt tappat kontrollen över detta med utgifter och inkomster. Det blandas ihop i en enda stor röra för Karin Pilsäter.

Anf. 17 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Att påminna finansministern om hans BC i matte var tydligen en väldigt öm tå att trampa på. Det lät värre än vanligt, och det vill inte säga lite.

Jag blir väldigt bekymrad över att finansministern över huvud taget inte reagerar över att 1,1 miljarder – lika många som 1993, under den djupa långkonjunktur som Bosse Ringholm talar om – svenskar fortfarande lever på sociala ersättningar. Det berör han inte med ett ord, utan han talar om ytterligare friår. Det är symtomatiskt.

Jag öppnade min dator i morse och läste två TT-telegram. Det ena handlade om en självmordsbenägen psyksjuk patient som nekades hjälp vid sex tillfällen. Under två dagar skickades han mellan sex olika sjukhus och akutmottagningar innan han fick hjälp.

Nästa telegram kom kl 8.58: 500 patienter nattetid på en sjuksköterska.

Vi har en väldigt nöjd finansminister.

De svaga och sjuka i det här landet har fått det värre och värre. Vårdköerna, situationen med nedläggningar av akutsjukhus – finansministern kommenterar inte detta med ett ord.

Vad säger han till den psyksjuka 22-åringen? Håller han upp sina guldmedaljer från Lissabonstrategin framför denna 22-åring? Vad säger han till den nattsköterska som har 500 patienter att ta ansvar för? Är det guldmedaljerna från Lissabon som ska trösta?

Nej, herr talman, vad Sverige behöver är en regering som kan börja se till att det blir fler arbetade timmar i långvariga riktiga jobb, inte tillfälliga nödåtgärder som den här regeringen lägger fram.

Medan vi har haft den här debatten har statsskulden ökat med ungefär 15 miljarder kronor. Den ökar nu med 119 miljarder kronor per dygn, och det ska Bosse Ringholm låta riksgäldsdirektören försöka låna upp på olika sätt för att han ska få ihop till de ofinansierade försvagningar av statsbudgeten som han föreslår inför denna kammare. Statsskulden ökar alltså med 130,6 miljarder från 1 185,7 miljarder till 1 316,3 miljarder kronor. Det är ofattbara tal. Statsskulden ökar hela tiden och regeringen är nöjd.

Herr talman! Jag tycker att detta med Lissabonstrategin kan utläsas på ett annat sätt. Jag har här en färsk statistik från Eurostat som säger att 1994 låg Sverige på sjunde plats bland de 15 EU-länderna vad gäller bruttonationalprodukt per invånare. I dag ligger vi på åttonde plats. Det skulle vara intressant om finansministern något kunde komma tillbaka till vilka konkreta åtgärder han vill föreslå för att flera svenskar ska kunna arbeta fler timmar och börja betala kommunalskatt och landstingsskatt.

Enbart här i Stockholms läns landsting saknas det nu 1,7 miljarder kronor, trots en jättestor skattehöjning, trots drakoniska nedskärningar, och finansministern är fortfarande så oerhört nöjd.

Anf. 18 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Herr talman! Mats Odell har otur. Han är ständigt otursförföljd. Han representerar ett parti som nyligen har genomgått en analys och granskning hos riksdagens utredningstjänst. Där konstaterar de att Kristdemokraterna har ett underskott i sina budgetförslag på 26 miljarder kronor. Otur, oskicklighet – kalla det vad ni vill – för Mats Odell.

När han har minus 26 miljarder kronor i bagaget tror han att han har några nya pengar att dela ut till psykiatrin eller till någon annan del av sjukvården. Han ligger ju på minus.

Det är i den här budgeten som det finns pengar för kommuner och landsting. Kommuner och landsting har en svår situation i dagsläget. Jag säger inte att de pengar som finns anvisade i den här budgeten löser alla problem i kommuner och landsting. De kommer att ha det svettigt och jobbigt i fortsättningen också, men de får ändå ett antal miljarder kronor de närmaste åren att disponera för olika aktiviteter.

Vad Mats Odell skulle kunna dela ut är nya minussiffror. Det vårdar man inga psyksjuka med. Nya underskott vårdar man inga psyksjuka med. Det skulle Mats Odell kunna dela ut. Han är jätteduktig, nästan bäst i klassen, på att dela ut underskott. 26 miljarder kronor har Kristdemokraterna i underskott i sin budget. Det borde Kristdemokraternas både dåvarande och nuvarande partiledning skämmas för.

Jag medger att det finns en stark konkurrens. Moderata samlingspartiet har 20 miljarder i underskott. Centerpartiet och Folkpartiet har också siffror som är i närheten av 20–25 miljarder. Det är ju en trist tävling mellan de borgerliga partierna om vem som har störst underskott. Möjligtvis, om jag minns rätt, är det Kristdemokraterna som just nu är i ledningen. Men jag är säker på att Folkpartiet eller något annat parti hinner i kapp dem på upploppet när det gäller underskotten.

Underskott, Mats Odell, hjälper inga psyksjuka. Däremot kan psykiatrin få del av en kanske bättre tillväxt åren framöver. Det är intressant, Mats Odell, att tillväxten i Europa de tio senaste åren har varit 2,2 %, och att tillväxten har varit nära 3 % i Sverige. Vi har på så vis kunnat få mer pengar till sjukvården och till psykiatrin. Men Mats Odells medicin är nya underskott för att lösa psykiatrins problem. Tala om att ha otur eller att vara oskicklig! Mats Odell får själv välja vilket han är bäst på.

Anf. 19 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag har räknat lite grann här nu, och jag tror att finansministern har utnyttjat ungefär 80 % av sin talartid till att tala om förslag som vi i oppositionen har lagt fram tidigare i stället för att försöka för-

klara hur Sverige ska kunna få tillräckliga skatteinkomster genom att flera människor kommer i arbete. Exempelvis är skattebortfallet enbart här i Stockholms läns landsting för nästa år 900 miljoner kronor lägre än vad man hade räknat med när man gjorde sin budget på grund av att avsaknaden av tillväxtpolitik är fullständigt total.

Det var inte mycket av empati för de människor som dör i väntan på akutplatser i finansministerns anförande. Det var mest sarkasmer om oppositionens förslag. Jag gick ned och hämtade debattordningen. Där står det att finansministern inleder debatten med att presentera propositionen. Han ägnar sig åt att ställa frågor till oppositionen. Det är inte finansministerns huvudsakliga uppgift. Det kan han göra efter den 3 maj, när vi har lagt fram våra förslag. Nu ägnar han 80 % av sin tid åt att tala om gamla förslag. Han vill inte ägna sig åt verkligheten just nu. Sanningen är att statsskulden ökar med 5 miljoner kronor per timme. Här vill jag ställa en konkret fråga till finansministern.

Kristdemokraterna har under tre års tid föreslagit att det ska till ett kompletterande överskottsmål för statens finanser. Vi har nu ett överskottsmål för de offentliga finanserna på 2 %. Men vi konstaterar att pensionssystemet är autonomt, att det finns ett balanskrav på kommunsektorn och att det hela tiden är stora underskott i staten. Borde vi inte, finansministern, som exempelvis Riksgäldskontoret, Ekonomistyrningsverket och de flesta partier i denna riksdag säger, diskutera också ett överskottsmål eller ett balanskrav för staten?

Det är samtidigt något förvånande att finansministern talar om tillväxt. Svara nu på detta: Är det inte pinsamt att Sverige, som 1994 låg på sjunde plats av EU:s 15 medlemsländer, i dag, efter att Bosse Ringholm har regerat i tio år, ligger på åttonde plats? Detta, Bosse Ringholm, är Lissabonprocessens hårdvara.

Anf. 20 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Herr talman! Jag ska nu ge ett svar till Mats Odell.

Vi hade under de borgerliga åren en tillväxt med 0,3 %. De tio senaste åren, under socialdemokratisk regering, har vi haft en tillväxt på nära 3 %. Samtidigt har EU-länderna haft en tillväxt på 2,2 %. Den svenska tillväxten är alltså avsevärt högre än genomsnittet bland EU-länderna. Vi befinner oss på den övre halvan. Så var det med det, Mats Odell.

Sedan vill jag gärna, för att vara riktigt korrekt, säga att det kanske inte är riktigt att säga att det är Kristdemokraterna som är värst i den borgerliga underskottsligan. Det finns ett parti som bjuder över, eller under, vilket man vill. Enligt riksdagens utredningstjänst har ett av de borgerliga partierna i sitt budgetförslag för innevarande år – det är inget gammalt budgetförslag, utan det är det budgetförslag som fanns i höstas och som skulle ha gällt det här året om det partiet hade fått sin vilja igenom – lyckats åstadkomma ett underskott på 30 miljarder kronor. Mats Odells parti lyckas bara komma upp till 26 miljarder, så de har lite grann kvar att hämta in på det parti som är främst i ligan. Ni har alla säkert gissat vem som har varit bäst på överbudet, vem som har lyckats komma högst i den borgerliga underskottsligan. Det är inte någon särskilt svår gissningstävling. Jag är säker på att 99 % av kammarens ledamöter redan har konstaterat att det parti som hade ett underskott på 30 miljarder kro-

Anf. 21 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag ska i någon mån fortsätta replikväxlingen med Bosse Ringholm utifrån kd:s perspektiv. Man talar om problemen med psykiatri och vården. Jag ska närmast ställa retoriska frågor nu. Det blir en chans till målgivande passning, kan man säga.

Är det inte så, finansministern, att vi har reserverat ett större antal miljoner kronor, till och med miljarder, inför höstens budget, som vi sedan i samråd mellan tre partier och med Landstingsförbundet och Kommunförbundet just ska disponera? Det är väl ungefär 1,7 miljarder. Och är det inte sannolikt att vi kommer att använda en väsentlig del av detta till utbyggd psykiatri? Jag tror att finansministern kommer att svara ja på den här frågan. Det kan också vara ett slags svar.

Men finansministern, är det då inte väldigt viktigt, när vi ger ökade resurser till kommunerna, att vi undviker den effekt som det kan medföra? Det finns kommuner som har fått så kallade Wärnerssonpengar och sedan får betala tillbaka dem. De har inte råd att använda dem. Det har faktiskt fungerat lite grann så att har man satsat mycket och varit ambitiös, och så finns det en grannkommun som har gjort lite, och staten gör sådana här riktade satsningar som innebär att man får betalt för hur mycket mer man nyanställer, då är det den kommun som har varit försiktig – eller lat, eller vad man vill kalla det – och inte anställt som har fått pengar. De mer ambitiösa, de som har anställt mycket, de har fått lite pengar.

Det där är en dålig struktur, tycker jag. Den har drabbat min egen hemkommun, Uddevalla. Vi får betala tillbaka Wärnerssonpengar. Vi är tvungna att spara på skolan. Och nu har vi problem med förskolan och riskerar att behöva spara där. Ska vi ha ett nytt sådant här system, finansministern, där man bara premierar dem som nyanställer, då skulle grannkommunen som har sämre personaltäthet och sämre förskola få pengar, medan Uddevalla där man är ambitiös inte skulle få några pengar – utom om man tog och massavskedade för att sedan anställa om igen, men ett så tokigt system kommer väl finansministern tillsammans med mig och andra att stoppa, eller hur?

Jag tycker att det är mycket mer begåvat att i stället räkna hur många barn det finns i förskoleåldern i kommunen och sedan dela pengarna efter den principen. Det tycker jag är mycket mer rättvist för barnen. Vi får inte samma positiva effekt så att vi kan räkna exakt antal anställda, men för barnen och förskolan tycker jag att en sådan politik är mycket bättre. Jag skulle gärna vilja ha en kommentar om det.

Jag har ibland hört, herr talman, någon säga att pengarna inte får gå till kommunernas svarta hål. Men jag säger att svarta hål finns ute i rymden – inte i kommuner. Där finns det ansvariga politiker från s, v, kd, Moderaterna och så vidare som försöker gnet på och använda pengarna på ett klokt sätt. Och de är klokare än vad jag är när det gäller att hantera sina och skattebetalarnas pengar. Så låt oss, finansministern, en gång för alla få bort uttrycket ”svarta hål” i kommunernas ekonomi. Det finns bara kommunalanställda i kommunerna, och investeringar för miljön. Det finns inga svarta hål.

*Bordläggningsdebatt
med anledning av
vårpropositionen*

Anf. 22 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Herr talman! Det vore naturligtvis det allra bästa om det statsbidrag som i huvudsak är generellt till kommuner och landsting och som utgår i ganska stor omfattning kunde användas av kommuner och landsting på ett sådant sätt att vi kunde undvika de mer precist angivna syften och ändamål som vi har. Det är också vår ambition att tyngdpunkten i statsbidragen ska vara de generella bidragen till kommuner och landsting. Vid enstaka tillfällen har det varit riktade insatser för att få fram fler lärare, mer sjukvårdspersonal eller fler i någon annan yrkeskategori.

Jag ser gärna att vi kan ha en bra dialog mellan kommuner och landsting å ena sidan och staten å andra sidan om hur man via generella insatser också kan klara den andra delen som är viktig, det vill säga inte bara föra över resurser utan också komma överens om vad vi ska åstadkomma gemensamt med de här resurserna så att vi kan tillgodogöra oss en bra förskola, en bra skola och en bra sjukvård och att vi på så vis kan garantera att den välfärdspolitik som förs i riksdagen också har ordentliga resurser i kommuner och landsting så att de kan leva upp till den. Jag tror att en sådan fortsatt dialog är nödvändig framöver.

Det är alldeles rätt som Lars Bäckström säger: Vi har avsatt 1,7 miljarder kronor för olika insatser, och det är väl ingen större hemlighet när jag säger att vi från regeringens sida gärna hade sett att man redan nu hade preciserat hur mycket av de här pengarna som kunde ha gått till psykiatrin, men vi har enats om att nu fortsätta diskussionen mellan regeringen, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Kommunförbundet och Landstingsförbundet om hur de 1,7 miljarder kronorna ska användas för psykiatri, sjukvård, den statliga missbrukarvården och andra insatser som vi gemensamt behöver hantera under hösten.

Anf. 23 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag tackar för kommentaren, även om jag inte är riktigt säker på innebörden. Det verkade nästan som om finansministern var överens med mig, men jag är inte riktigt säker på det. Jag skulle vara glad om finansministern ville precisera sig lite mer – eller så får jag läsa protokollet många gånger för att förstå!

Vi är ense om en sak: Det finns inga svarta hål i kommunernas ekonomi. Det är inte svårt att säga. Vad som finns i kommunernas ekonomi är anställda, investeringar och avsättningar till pensioner – inga svarta hål.

Det tål också att tänka på att vi nog inte ska berömma oss för mycket ibland. Jag talade om 7 miljarder till kommunerna. Det är inte riktigt sant om det ska vara riktigt riktigt. I deras kalkyler har de kanske inte tagit hänsyn till att de fick för mycket av pensionspengarna, så i många kalkyler är det kanske bara 6 miljarder. Det är inget fel, det vi gör, utan det är finansieringsprincipen.

Jag vill återkomma till att det är viktigt att vi får ett system som låter kommunerna bestämma hur de bäst hanterar det. Sedan ska vi ha ett inriktningsbeslut, det har vi sagt, om förskolepengarna, men sedan gäller det att hitta ett bra system. Och det får inte vara baserat på genomsnittlig personaltäthet under tidigare år, för det skulle missgynna kommuner som tidigare har satsat rejält på förskolan. Det vill jag varna för. Då skulle vi

få samma fel som vi hade i de så kallade Wärnerssonpengarna, som hade den bristen.

Sedan vill jag kommentera en annan sak, herr talman. Ni socialdemokrater ska ju ha tillväxtkongress till helgen. Jag får önska er all lycka i arbetet! Jag hoppas att ni kan komma fram till sådana beslut som vi till hösten lätt kan enas om. Vi har ju också en tillväxtagenda. Vi har våra 15 förslag – fler hade vi inte. Jag tror egentligen, herr talman, att det är fel att använda ordet "tillväxt" så där allmänt slarvigt när vi pratar om de här frågorna, för vad vi egentligen menar är ju en jobbkongress som vi vill ha. Det tror jag. Det är i alla fall vad vi i Vänstern menar med tillväxt.

Då tror jag att om vi ska få jobb så måste vi göra mer insatser. Det är det som de borgerliga partierna har kritiserat oss för i dag, och med all rätt, för vi har inte gjort tillräckligt. Vi ska ha kritik! Då blir vi bättre! Men då tror jag att det är några konkreta saker vi borde göra som vi kommer att driva. Det är lika bra att ni antar det här på er kongress, så är vi överens från början! Och det gäller följande.

Ta bort lärarundantaget! Det har man gjort i många länder nu. Patent och sådant på högskoleforskning ägs av forskaren själv. Så är det inte i USA, Storbritannien och många andra länder i Europa. Där har man gjort så att forskare och högskola eller universitet delar på detta. Då får man ut det snabbare i produktionen.

Satsa mer på produktionsnära forskning! Gör det! Styr över en del av bredbandspengarna till testbädd! Testbädd innebär att man utvecklar nya produkter, till exempel hemelektronik – det var så vi fick i gång Ericsson en gång – i samverkan mellan företag, näringsliv och forskning.

Gör sådana satsningar, så behöver vi inte ens förhandla till hösten. Det är klappat och klart, och vi tar det tillsammans! Och då får vi fart på tillväxten, för det är sant: Sverige behöver fler arbetade timmar.

Anf. 24 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Herr talman! Det är riktigt att den socialdemokratiska tillväxtkongressen handlar om arbete, men den handlar också om företagsamhet. Det är en kongress för arbete, jobb och företag. Från vår ideologiska utgångspunkt är vi oerhört intresserade av att kunna låta ekonomin bli växande och större, och för att ekonomin ska kunna växa fordras det både omtanke om företagen och omtanke om arbetskraften. Det är väl det som kanske skiljer den socialdemokratiska synen på tillväxtpolitiken från de borgerliga partierna, som oftast bara talar om den ena delen av de här två förutsättningarna. Jag tycker att det är oerhört viktigt, därför att vi i tillväxksammanhang diskuterar både arbetskraftens förutsättningar, villkor och möjligheter och företagens villkor och möjligheter. Jag tror att de hundratalet förslag som vi ska diskutera kan ha möjligheter att inte bara i höstens budgetproposition, Lars Bäckström, utan också i kommande års vår- och höstbudgetar ge avtryck under rätt många år framöver, faktiskt.

Anf. 25 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Ärade ledamöter och åhörare! För en tid sedan visade en undersökning att många av riksdagens kvinnor kände sig svårt utsatta för härskarteknik och andra könsdiskriminerande aktiviteter. Delar av dagens debatt har visat ganska mycket av det. Det tycker jag är sorgligt eftersom vi som står i denna talarstol är förebilder.

Finansministern tar upp de RUT-uppdrag som vi från de borgerliga partierna har begärt att få i akt och mening att få en mer sansad och vettig ekonomisk debatt. Det visar, precis som finansministern säger, att med statistiska siffror ser resultatet ut så. Om man tittar på hela bilden räknas inte reformpengar i det här sammanhanget. För RUT är varje satsad krona på rehabilitering bara en utgift.

Det är väl samma synsätt som visar sig i den här budgeten. Reformpengar för rehabilitering finns inte. Det är precis bara en utgift.

Om Sverige vore mer som Finspång skulle vi slippa betala ut 30 miljarder. För att visa på dynamiken kan jag ge ett annat exempel: Om Sverige vore mer som Värnamo skulle vi inte ha en arbetslöshet bland invandrare som är som den är. Då skulle vi också ha ett helt annat budgetresultat. Sådana reformer saknas i det här budgetförslaget.

Det är naturligtvis väldigt bekymmersamt för de människor som det drabbar och som inte får den hjälp och den chans de behöver. Det är framför allt illavarslande för statsbudgeten.

När den välkända tidskriften Ekonomisk debatt tittade på detta – det handlade då om invandrade bosnier i Värnamo–Gnosjö-regionen – visade man en sysselsättningsgrad på närmare 80 %. I hela riket hade bosnier en sysselsättningsgrad på 30 %. Kvinnor i denna grupp hade en sysselsättningsgrad på bara 17 %.

Det ger naturligtvis förskräckliga utgifter. Därför behövs reformerna, och därför pekar vi på det i våra budgetförslag. Sedan kan man ju välja om man vill titta på den konstruktiva sanningen eller inte.

Herr talman! I tilläggsbudgeten finns ett förslag som drabbar kommunerna oerhört hårt. Det handlar om att dra in pensionspengar i den ekvation som har gjorts. Västerbottens landsting skulle tappa 24 miljoner, Sollentuna 11,5 miljoner och Mjölby 5 miljoner, för att ta några exempel.

De här besparingarna i kommunerna rimmar ganska illa med det som finansministern har tagit upp tidigare. Det har ett genderperspektiv, återigen, som är helt fel. Det är klart att det är bekymmersamt för kommunerna att göra sådana stora besparingar under budgetperioden. Det innebär uppsägningar. Så stor var den kommunsatsningen.

Anf. 26 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Herr talman! Det finns inga besparingsförslag för kommunerna i vår budgeten. Där har Lena Ek fullständigt fel. Det handlar om att staten varje år förskotterar till kommunerna de skatteinkomster som kommunerna beräknas få. Ena året kan skatteinkomsterna vara beräknade lite för högt, andra året lite för lågt. Det betalas då tillbaka till kommunen eller regleras åt andra hållet mellan kommun och stat.

Det är en vanlig reglering som har skett i årtionden mellan staten och kommunernas skatteinkomster av det enkla skälet att det alltid är svårt att veta exakt hur stor lönesumman blir under året, hur många som har jobb och hur mycket inkomster det ska räknas kommunalskatt på. Ena året kanske det är 5 miljarder för mycket utbetalt till kommunerna. Då kommer de pengarna att regleras vid årsskiftet. Andra året är det tvärtom. Då får kommunerna mer pengar eftersom man betalat ut för lite pengar under året.

På motsvarande sätt är det med det nya pensionssystemet. När vi införde bruttopensionerna kom det också att bli en del justeringar som gjordes med skatten på pensionsutbetalningarna. Det är ingenting annat än den regleringen som har skett.

Det vore intressant om Lena Ek kunde svara på min ganska enkla fråga: Varför har Centerpartiet ledningen i underskottsligan bland de fyra borgerliga partierna? Varför har Centerpartiet – efter riksdagens utredningstjänsts genomgång av budgetförslagen – tagit ledningen och fått ett underskott på 30 miljarder kronor? Har ni strävat efter att vara nummer ett i underskottsligan, eller är det bara en slump? Kommer ni att göra något åt det i fortsättningen?

Anf. 27 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Den här sifferexercisen blir ganska svår. Om man tittar på hur regeringen har använt budgettricksandet de senaste åren ser vi att den traditionen fullföljs och förstärks i den proposition vi debatterar i dag.

De som är särskilt utsatta för tricksandet är företagen. Jordbruksstödet, till exempel, flyttas fram och tillbaka över årsskiftena men framför allt är det kommunerna som drabbas. Det är ett oerhört bekymmer för kommunerna vars ekonomichefer får sitta i dagar och räkna på plus och minus fram och tillbaka innan man kommer fram till vad som egentligen händer.

Det som egentligen händer just nu är att de får göra om sina budgetar därför att prognoserna och det som var utlovat inte kommer. Det handlar om 2,6 miljarder just nu, denna dag, denna vecka, detta år 2004. Det handlar alltså inte om 2005. Utlovade anställningsstöd är bara halva summan, 1,3 miljarder.

Det innebär att tungt belastade kommuner som redan har underskott nu måste spara och säga upp ännu fler. Det handlar om kvinnor i offentlig sektor, som vanligt. Vi ser återigen exempel på att det inte görs någon genderanalys av budgetförslagen. Det är kvinnor som sägs upp. De anställningssatsningar som görs handlar huvudsakligen om ROT-avdrag. Det är män som får arbete.

Det är just därför som lönedifferensen mellan män och kvinnor är så stor. Man gör ingen genderanalys. Kvinnor tjänar i genomsnitt tre fjärdedelar av vad män gör. Det förbättras inte. Kommunernas ekonomi förbättras inte av detta. Långsiktigheten förbättras inte. Jag ser inte hur detta gynnar den långsiktiga tillväxten. Jag ser inte hur det gynnar jämställdheten, och jag ser inte hur det gynnar kommunernas situation.

Anf. 28 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Herr talman! På de tolv sekunder jag har kvar av min talartid kan jag upprepa frågan till Lena Ek: Varför är Centerpartiet det parti som har mest underskott? Är det medvetet eller en slump?

När det gäller genderperspektivet vill jag minnas att det i RUT-undersökningen visade sig att det framför allt var kvinnorna som var de stora förlorarna på Centerns skattepolitik.

Anf. 29 MIKAEL ODENBERG (m):

Herr talman! Först blev jag lite bestört och tänkte att om finansministern har slut på sin talartid blir det meningslöst att försöka debattera med honom. Men sedan kom jag på att det egentligen inte gör så stor skillnad. Om han hade haft tid till förfogande hade han ändå bara sagt det som han är programmerad att säga utan något onödigt hänsynstagande till det som jag uttalar. Jag är inte säker på att det gör så stor skillnad.

Budgetlagens tanke är ju att vårpropositionen ska ange ekonomisk-politiska riktlinjer för framtiden. Regeringen ska kunna tillkännage sina politiska prioriteringar och sina budgetpolitiska mål. Utifrån detta ska man kunna ha en framåtsyftande debatt.

Nu kunde jag i mitt inledningsanförande påvisa att det inte finns något sådant materiellt innehåll i den här vårpropositionen. Det finns ingen substans i några ekonomisk-politiska riktlinjer. Det finns ingen substans i några budgetpolitiska mål. Det finns ingen substans i prioriteringar därför att prioriteringarna uteblir.

Det är klart att det i det läget blir svårt för finansministern att föra den där framåtblickande ekonomisk-politiska debatten. Då blir det näraliggande att göra det som finansministern är så oändligt mycket bättre på – de bakåtblickande betraktelserna. Det är allting ifrån förra årets budgetmotioner från olika partier till 34 år bakåt i tiden – jag tror det var så långt han lyckades nå i sina olika exposéer.

För min del känns det mer naturligt att utgå ifrån dagens situation och utifrån den försöka blicka framåt. Dagssituationen är, som jag har påtalat och som Mats Odell, Karin Pilsäter och Lena Ek har understrukit, den att mer än en miljon vuxna människor i Sverige står utanför den reguljära arbetsmarknaden. Vi har den högsta ungdomsarbetslösheten på mer än fem år. Vi har fortsatt skenande kostnader för sjukskrivningar, ohälsa och frånvaro. Ovanpå det står vi inför en demografisk utmaning när fyrtiotalistgenerationen ska gå i pension.

Det behövs naturligtvis en ökad produktivitet i näringslivet. Det är angeläget också med en ökad produktivitet i den offentliga sektorn. Men det räcker inte. Det finns inga genvägar för att möta framtidsutmaningarna. Vi måste bli fler som jobbar, och vi måste bli fler som kan och vill jobba mer än vi gör i dag. För att det ska bli möjligt behövs det politiska förslag. Vi kommer att återkomma så småningom med sådana förslag.

Men det regeringen gör, och det som har varit grunden för kritiken från oss i de borgerliga partierna, är att ni inte lägger fram några sådana förslag. Vad ni gör är att ni i stället orerar om höjd ersättning för att *inte* jobba, om friår och om arbetstidsförkortning. Men det finns inga förslag om strategiska skattesänkningar till förmån för investeringar, företagande och nya jobb trots att ni har suttit samlade i tillväxtsamtal med näringslivets organisationer och diskuterat just detta. Det läggs inte fram några förslag om stramare bidrag och lägre skattebördor på de människor som arbetar i vårt land. Det läggs inte fram några förslag om regelförenklingar för att göra det lättare att starta och driva företag och få företag att växa.

Inga recensioner i världen av andra partiers gamla budgetmotioner kan dölja det faktum att vi i dag har underskott i den statliga budgeten, att Bosse Ringholm vill låna mer pengar än han tidigare lånat och att vårbudgeten innehåller ofinansierade förslag på i storleksordningen 16

miljarder. Ingenting kan heller dölja att det återstår 20 miljarder att finansiera i det 121-punktsprogram som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet kom överens om förra året. Ingenting kan heller dölja den miljardrullning som ligger i de 100 punkterna till den socialdemokratiska tillväxtkongressen. Inga recensioner i världen av andra partiers förslag historiskt sett kan dölja detta faktum.

Det är mot den bakgrunden som jag konstaterar att om den här politiken får fortsätta så kommer inte ens överskotten i pensionssystemet att kunna rädda ett överskott i den samlade offentliga sektorns finansiella sparande – ett överskott som enligt vår mening behövs för att möta de stora, särskilt demografiska, utmaningar som vårt land står inför en bit in på 2000-talet.

Vi får nog möjlighet att återkomma till en diskussion om framtiden. Den kanske blir mer fruktbar den dag då vi inte bara har regeringens i mitt tycke totalt innehållslösa vårproposition utan också de alternativa förslag som de borgerliga partierna kommer att återkomma med inom kort.

Anf. 30 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! När högern regerar ute i Europa har det de senaste åren, under den lågkonjunktur som vi lever i nu, varit kännetecknande att man har gjort stora ofinansierade skattesänkningar. Det kan nog diskuteras om detta har varit så vansinnigt lyckat. Det har knappast vänt trenden i ekonomin i de länder som är berörda av detta i första hand.

Historiskt sett är detta den moderata linjen även här i Sverige: stora skattesänkningar, helst för dem som har det ganska bra ställt. Det är också det som den diskussion som Odenberg förde med finansministern här gällde. RUT, riksdagens utredningstjänst, har räknat ut att det är just till dem som har det bäst ställt som man hade riktat skattesänkningarna.

Men i dag levererar Odenberg en annan strategi. Moderaterna i Sverige avser inte att göra stora ofinansierade skattesänkningar; det är den tolkning som i alla fall jag gör av Odenbergs anföranden här. Han lanserar nu en stramare budgetpolitik än den som vi från Miljöpartiet, Vänstern och Socialdemokraterna har fört. Han tycker att vi är lite för slösaktiga och att underskotten är lite för stora.

Jag skulle gärna vilja höra mer om det. Hur många miljarder tycker du att vi borde skära ned och minska utgifterna med? Hur mycket bättre skulle svensk ekonomi vara då? Skulle det leda till att fler kommer i arbete i kommuner och landsting om vi minskar utgifterna? Skulle det leda till att konsumtionen och jobben inom handeln och andra branscher ökar? Skulle svenskt näringsliv öka om vi minskar utgifterna?

Jag kan ta ett exempel. Vi gör inte särskilt många stora, ökade satsningar på reformer i budgeten. Men vi gör en liten satsning på till exempel fattiga barnfamiljer. Det har nämligen kommit en del larmrapporter om att alldeles för många barn i Sverige lever under knappa förhållanden. Vi kan satsa 1 miljard på att från den 1 januari 2006 ge ett ökat bostadsbidrag till barnfamiljer, på att studerande med barn ska få det lite bättre ställt och på att höja underhållsstödet lite grann. Är det den typen av satsningar som Mikael Odenberg vill strama åt och minska för att Sverige ska gå bättre?

Anf. 31 MIKAEL ODENBERG (m) replik:

Herr talman! Ja, jag vill gärna ställa mig på barrikaderna och kräva stora skattesänkningar, Peter Eriksson! Men de ska vara finansierade.

Visst behövs det stora skattesänkningar i det land i världen som har det allra högsta skattetrycket. Det handlar om strategiska skattesänkningar för att få fart på investeringar, företagande och jobb. Det handlar om att sänka skatterna inte minst för de människor i vårt land som inte har så höga inkomster och som till följd av ett i varje internationell jämförelse extremt högt skattetryck på låginkomsttagare är kringrända och har liten makt över sina liv. Vi vill öka de människornas makt att påverka sin tillvaro. Svaret är ja.

Anf. 32 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Tyvärr blev jag inte riktigt klok på det där. Vad var svaret ja på? Jag hade två frågor. Den andra handlade om ifall Moderaterna vill strama åt den typ av insatser som vi vill göra för fattiga barn – barn som har det svårt ekonomiskt i Sverige. Var svaret ja på den frågan? Vill ni strama åt detta? Eller vill ni gå med oss och göra satsningar just för att de barnen ska ha möjlighet till en hygglig ekonomi, kanske kunna få fotbollsskor och vara med och spela med kamraterna och sådana saker?

Jag fick inte riktigt ihop det där. Det är i alla fall tydligt att Moderaterna vill göra stora skattesänkningar och att de ska vara finansierade. Men hur den finansieringen ska gå till vet vi inte riktigt. De vill ha en stramare ekonomisk politik, men de hoppas samtidigt att det ska leda till en lägre arbetslöshet. Jag får inte riktigt detta att gå ihop.

Det läge som vi har nu är sådant att det är vettigt att föra en politik som inte gör att arbetslösheten drar i väg i onödan. Vi har en konjunktur som är på väg åt rätt håll. Om vi samtidigt nu skär ned på statliga utgifter, minskar insatserna till kommuner och landsting, minskar insatserna till vård, skola och omsorg och minskar insatserna till människor som redan har det ekonomiskt svårt ställt genom att minska a-kassa och sådana saker så leder det snarare till att konjunkturen förvärras, arbetslösheten ökar och svensk ekonomi blir sämre. Jag får inte det receptet att gå ihop riktigt, Mikael Odenberg.

Anf. 33 KARIN PILSÄTER (fp):

Herr talman! Det skulle ha kunnat vara intressant att diskutera kalkyler, om vi hade haft ett särskilt seminarium om det, men det lustiga i sammanhanget är att den som med en drucken papegojas envishet om och om igen tar upp den frågeställningen är den person som i sin egen redovisning har ett underskott som har ökat med 20 miljarder sedan vi fick den förra budgetpropositionen. Jag vet därför inte riktigt hur värdefull den här diskussionen är. Finansministerns eget underskott har ökat med 20 miljarder.

Vi har också fått höra mycket om svensk rankning här, att vi ligger så väldigt bra till när det gäller villkor för företagare. Men någonstans ställer jag mig frågan om rankningen är bra gjord. Om allting nu är så himla bra i Sverige, hur kommer det sig att vi ändå ligger nästan i botten vad gäller hur många som faktiskt startar och driver företag och att företagen flyttar härifrån? Är det svenska folket som det är fel på? Om villkoren är så fantastiska måste det ju vara fel på människorna. Det måste vara er

slutsats. Min slutsats är den motsatta: Vi måste göra mycket mer för att faktiskt förbättra de viktiga villkoren för företagarna.

Den tredje frågeställning som man kan ta upp i ett sådant här sammanhang är varför det inte finns några riktlinjer för skattepolitiken. Detta har vi ju varit inne på förut. När man läser vårpropositionen kan man konstatera att ingenting är tillräckligt stort för att få vara riktlinjer, men å andra sidan är uppenbarligen ingenting tillräckligt litet för att inte kunna stå med i vårpropositionen. Till exempel kan vi här ta del av att regeringen tänker arbeta vidare med hur man ska ta upp förmåner för fri parkering och att det ska särredovisas på kontrolluppgiften. Detta får vi veta att man tänker göra med skattepolitiken, men vi får inte veta någonting i stort om i vilken riktning man är på väg.

Männen kan få någonting, sade Lars Bäckström. Ja, jag tycker att männen får rätt mycket i det här samhället. Frågan är varför vi när det gäller ROT-avdraget återigen 2004 här ska behöva ha en ”drängdiskussion” om varför det är okej att en sådan som jag får skatteavdrag för att ta hem en ”dräng”, vilket jag nu ska göra, för att fixa fönsterbågarna i min bostad medan jag inte kan få skatteavdrag för att ta hem en annan ”dräng” för att putsa fönstren.

Detta är en frågeställning som ni måste fundera lite över. Är det värdigt 2000-talet att göra denna uppdelning, eller beror den på att det kan vara kvinnor som städar och att då får det bara inte uppmuntras?

Den fjärde frågeställning som man skulle kunna ta upp här anknyter lite grann till det som Peter Eriksson tog upp i sitt inlägg om fattiga barnfamiljer och så vidare. Om ni nu tycker att det är så viktigt, hur kommer det sig då att det inte kommer förrän 2006 medan ni redan i år lägger ut pengar på byggstöd? Finansministern hade visserligen inte klart för sig vad som var inkomster och vad som var utgifter, men det är i alla fall pengar. Varför är byggstöd och friår mycket viktigare för Miljöpartiet än fattiga barnfamiljer eller att genomföra den reformerade asylprocess som en majoritet har varit så överens om här i riksdagen men som ni nu säger att ni inte har råd med? Varför är rättssäkerhet och snabbare process för flyktingar mindre viktigt än byggstöd? Ja, kanske är det därför att det ger en väldig massa friår åt de stackars asylsökande, men jag hoppas inte det.

Herr talman! Jag tycker att det som vi här har sett inte bara är en trött och sönderregerad majoritet utan också – i vart fall i finansministerns fall – en både irriterad och synnerligen förvirrad regering. Jag tycker att vi kan lägga dessa personer åt sidan och i stället nu, som vi vill göra, satsa på hur vi ska kunna klara den utmaning som innebär att fler faktiskt måste jobba. Det gäller över en miljon människor som kan göra så goda insatser att de ska vara i arbete. Det gäller att få till stånd statsfinanser som inte ger oss en högre utan en lägre statsskuld och som inte lämnar räkningarna efteråt. Vi måste släppa in invandrarna, vi måste släppa ut kvinnorna ur hemmen och vi måste släppa fram företagandet. Detta kommer vi från Folkpartiet att återkomma till den 3 maj i ett förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Anf. 34 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag tänker bara svara att vi från Miljöpartiet gör en satsning som vi har drivit i förhandlingarna om mer pengar till landsting och kommuner. Detta kommer barn väl till pass. Vi har en inriktning på att

stärka barnens ställning, och vi har i årets vårproposition en post som bland annat handlar om en satsning på förskolan. Bättre kvalitet på dagis är en viktig fråga. Mindre grupper, bättre kvalitet och mer personal på dagis i en långsiktig satsning gör att Sverige blir bättre. Det är också en satsning som vi vill göra därför att alltför många barn i Sverige lever under väldigt knappa ekonomiska förhållanden. Vi hade gärna sett att den hade kommit tidigare, men vi är ändå nöjda med att vi i förhandlingarna har fått igenom den. Jag tror att det är en viktig satsning, och jag hoppas att vi kan göra ytterligare kommande år, om vi har ekonomiskt utrymme för det.

Jag känner mig ganska glad och nöjd över att ha fått in detta och är inte särskilt ledsen över att det kommer ett år senare än vad vi kanske allra helst hade velat.

Anf. 35 MATS ODELL (kd):

Herr talman! Bosse Ringholm, landets finansminister, ägnade sig åt att bland annat skryta om hur Socialdemokraterna har amorterat på statskulden under en lågkonjunktur. 300 miljarder – det var en fantastisk bragd som inget annat land hade klarat av under de vargatider som då rådde. Men när man betraktar vad som egentligen hände är bragden kanske inte så väldigt imponerande. Ca 240 av de 300 miljarderna togs ur AP-fonderna och fördes in i statskassan. Varför det? Jo, därför att staten i det nya pensionssystemet övertog ansvaret för förtidspensioneringen och efterlevandepensionerna.

Vem vann på det, tror ni? Förtidspensioneringarna har ju exploderat och är den stora gökungen i statens finanser, så det var nog inte en så väldigt lyckad amortering sett ur den aspekten.

Den andra stora biten av de 300 miljarderna är ca 60 miljarder där Socialdemokraterna krängde alldeles för dyra Telia-aktier till en miljon svenskar. Hur bra var det? Ja, det är klart att det var bra för statsfinanserna, men hur många småsparare stod där lurade?

Det är alltså statistikpolitik som är finansminister Ringholms riktigt starka gren. Kampen förs ju numera mycket mer mot arbetslöshetsstatistiken än mot själva arbetslösheten. Det är ju den här propositionen en utmärkt illustration av.

Men, herr talman, om man tittar lite djupare i vårpropositionen hittar man en del ganska intressanta saker. Bland annat ökar – och det har ingen tagit upp här i dag – uttaget av fastighetsskatt med ungefär 1,6 miljarder. Fastighetsskatteuttaget ökar alltså med 6,5 % mellan 2003 och 2006. Räknat från 2001 blir ökningen av fastighetsskatten hela 4,9 miljarder eller 23 %. Det här är ju precis tvärt emot de löften som Bosse Ringholm har gett om att fastighetsskatten inte ska öka. Den ökar nu alltså med 6,5 % och från 2001 med 23 %.

Det andra är att skatteuttaget totalt sett höjs med 2,1 miljarder 2005 och med ytterligare 3,3 miljarder 2006.

Om man tittar på själva arbetsmarknadsutvecklingen är den ännu sämre än vad bedömningen var i budgetpropositionen. Här tar statistikpolitiken nya grepp. Den öppna arbetslösheten ökar ytterligare och beräknas bli 5,5 %. Fler har varslats om uppsägning och antalet lediga platser är väldigt lågt. Antalet arbetade timmar, som är den kanske vik-

tigaste faktorn för en ökad tillväxt, sjunker för tredje året i rad. Antalet sysselsatta personer ökar med 27 000.

Friåret, herr talman, förtjänar en egen liten notis. Jag förstår att finansministern rekommenderar friår. Det är nämligen så att här har vi en mycket intressant effekt, en närmast Kafkaliknande effekt. Jag läser i propositionen på s. 44 i bilaga 1: "I arbetskraftsundersökningen(AKU) klassificeras personer som sysselsatta både om de faktiskt utför något arbete och om de inte utför något arbete men har ett arbete som de är tillfälligt frånvarande från." Därmed kommer både den som är ledig under friåret och dennes vikarie på arbetsplatsen att räknas som sysselsatta. Vem som helst förstår att det här är mumma för statistikpolitikern Bosse Ringholm. Han rekommenderar friår till höger och vänster.

Herr talman! Rekommendationen till Bosse Ringholm är till att börja med att delta i debatten, att inte vara som en döv papegoja, höll jag på att säga, utan försöka lyssna och svara på de frågor som finns. Det vore en stor förbättring av regeringens dialog med riksdagen.

Anf. 36 PETER ERIKSSON (mp) replik:

Herr talman! Det är ingen dålig strategi att alltid replikera när folk, som nu Mats Odell, har slut på talartiden.

Länge var det så att Miljöpartiet var det enda partiet i Sveriges riksdag som talade just för friåret. Men om jag inte minns fel har också Kristdemokraterna stött den här tanken – även om nu inte Mats Odell verkar vara så väldigt sugen på idén att ha ett friår. Inte heller rekommenderar han det kanske för andra. Men jag kan säga att många av de chefer runtom på arbetsförmedlingarna som har haft den här åtgärden, friår, att använda kan berätta om en åtgärd som mer än någon annan har lett till att människor får jobb. De som kommer in och får chansen att under ganska lång tid få ett ordentligt, varaktigt jobb som vikarie blir också kvar. De får jobb. De kommer in på arbetsmarknaden. Många ungdomar kommer in på arbetsmarknaden och blir kvar. Många av dem som genomgår friåret, som får den här möjligheten att göra något annat under en del av sin tid, ligger inte bara på soffan utan de satsar också. Det är en hel del som satsar på att starta egna företag. Det är en hel del som tar möjligheten att studera vidare. När de kommer tillbaka kan de därför göra det med en bättre kompetens än tidigare, med nytt friskt mod och med bättre hälsa. De kan också bidra till svensk ekonomi bättre än tidigare. Det finns alltså många fördelar med friåret förutom att det kanske är den mest attraktiva och efterfrågade åtgärd som vi har inom arbetsmarknadssystemet – trots att det nästan inte kostar någonting. En människa byts ju ut mot en annan. Ofta är det en långtidsarbetslös eller någon som har svårt att komma in på arbetsmarknaden som får en möjlighet att göra det. Jag tycker att nettot är oerhört positivt totalt sett för svensk ekonomi och för svenska folket.

Anf. 37 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Herr talman! Vad Sverige behöver är fler arbetade timmar. Det är alldeles rätt. Därför har vi nu satsat de här 7 miljarderna i kommunerna. Det kan ge ungefär 20 000 jobb. Sedan ger vi 1 miljard till byggsektorn. Det beror inte på att vi tycker att byggsektorn är mer värdefull. Vi tycker inte

Prot. 2003/04:96
15 april

*Bordläggningsdebatt
med anledning av
vårpropositionen*

att det skulle vara ett finare jobb att byta fönster än att tvätta fönster. Så är det absolut inte.

Min mor arbetade i sin ungdoms dagar åt överklassen i Stockholm som piga. Hon skötte barn och hjälpte till. Skulle jag förakta min mors arbetsinsatser? Icke att jag gör det. Jag är stolt över min mammas insatser. Men jag kommer aldrig att säga att vi ska ge skattesubventioner till dem som betalade min mors lön från andra skattebetalare – aldrig! Det är en tillfällig insats vi gör i byggsektorn. Vad borgarna talar om är en permanent förstärkning. Vi har redan för mycket av skattesubventioner.

Vi behöver mer arbete. Det behöver vi. Men vad ska vi göra för att få det? I morgon presenterar vi en rapport från en arbetsgrupp hos oss om tillväxt och politik för arbete. En av de viktiga sakerna där är att ta bort det här lärarundantaget och få ut innovationerna och produktutvecklingen närmare företagen. Det är något av det absolut bästa vi kan göra. Där hoppas jag på stöd från Socialdemokraterna och den borgerliga sidan så att vi slipper driva det här ensamma. Det är en bra insats.

Det finns naturligtvis också annat som vi kan göra. Vi har många förslag. Jag kan inte gå in på dem alla, men jag kan puffa för presskonferensen. Jag kan tyvärr inte, som Odenberg gjorde, lämna över detta redan i dag, för det är presskonferens först i morgon.

Sedan har vi det här med skattepolitiken, som de borgerliga tar upp flera gånger. Det är klart att man kan göra insatser på skattesidan. Men det måste vara finansierat. Det är det vi säger. Vi har inte råd med stora, ofinansierade skattesänkningar. Vi har inte råd med skattesänkningar alls, helt enkelt. En skattesänkning är ju nästan per definition ofinansierad. Annars är det skattereformer eller omläggningar.

Vi menar att man kan lägga om i skattesystemen. Och vi är inte ovilliga att diskutera förmögenhetsskatten. Vi har ju sagt att vi kommer att göra det. Vi kommer att komma med nya förslag. Vi kommer att diskutera underlättande av generationsskiften i företagen. Vi driver på i fråga om 3:12. Vi i Vänsterpartiet har en arbetsgrupp. Vi driver på inom de här områdena. Ibland kan vi tycka att vi har ett samarbete men att s och mp faktiskt inte är nog snabba. Men de kanske tycker detsamma om oss. Vi driver på.

Några säger: Ta bort förmögenhetsskatten! Det är grejen, och då sätts det fart på Sverige.

Herr talman! På 80-talet talades det om finansvalparna. Det minns säkert herr talman. De är kanske borta nu. Men nu har vi fått något i stället. Vi har fått feta katter i de här försäkringsbolagen. Optionsprogram slickar de i sig, gräddoptioner. Det blir miljon efter miljon – hundra miljoner. Varje dag får vi reda på vad de feta katterna gör i gräddskålen: Nam-nam!

Ska de då ha slopad förmögenhetsskatt? Tror ni att det sätter fart? Vad ger det för signal till hårt arbetande småföretagare i min region, eller i vilken region som helst, som sliter? Det är inte många småföretagare som betalar förmögenhetsskatt. Så lönsamt är det inte att ha småföretag i Sverige. Börsmiljonärerna och miljardärerna skulle däremot få slopad förmögenhetsskatt. Skandiafeta katter? Nej, de ska inte ha slopad skatt. Men vi kan lägga om skatterna så att de gynnar produktion och företagande. Det kan vi göra.

Nu tror jag att min tid är förliden. Alltså: Gärna fler arbetade timmar, och det har vi en politik för. Vi har det tillsammans med de andra, men framför allt har vi en egen agenda från Vänsterpartiet.

Anf. 38 LENA EK (c):

Herr talman! Ärade ledamöter! Ärade åhörare! Vi har en regering som för en ekonomisk politik som medför att mer än en miljon människor i arbetsför ålder är beroende av bidrag. Den medför att ohälsan är ett gigantiskt problem i Sverige i dag och på utgiftssidan kostar en bit över 120 miljarder kronor. Den ger effekten att invandrare inte kommer in på arbetsmarknaden utan har oerhörda bekymmer med att klara sig själva och att komma in i det svenska samhället. Den leder till att man planerar underskott i statens budget varje år i det här förslaget – med vilja.

Den driver företag. Den tar ansvar för statliga företag på ett sådant sätt att Vattenfall bara i Tyskland släpper ut koldioxid i en mängd som är större än hela det samlade, totala utsläppet i hela Sverige. Ett sådant miljöansvar tar den här regeringen, och en sådan ekonomisk politik för den här regeringen.

Herr talman! Jag måste säga att jag uppskattar Peter Eriksson och hans ton i den här debatten. Jag tycker att det är oerhört snyggt att som han gjorde förut säga att vi väl inte har så stora reformer men att vi har några bra saker som vi tycker att vi vill framhålla. Han tar ned detta på en nivå som är lite mer nära verkligheten.

Jag kan inte låta bli att säga att jag är lite besviken på finansministern som ofta väljer att tala om bara halva sanningen. Den vilja som Miljöpartiet har att driva barnfrågor är väldigt viktig. Vi i Centerpartiet har i olika omgångar motionerat om att det till budgeten ska föras en barnbilaga för att analysera förslagen ur ett barnperspektiv. Det gör man i Norge, och det har varit Barnombudsmannens förslag i massor av år. Och varje år är det bara jag som har stått och försvarat yrkandet, och alla andra har röstat nej. Men nästa gång kanske vi kan vara två som funderar på den saken, därför att jag tror att det är ett konstruktivt sätt att mäta, värdera och titta på saker ur olika perspektiv. Budgetförslaget skulle också tjäna på att analyseras ur ett genderperspektiv, vilket jag har varit inne på tidigare.

Vi i Centerpartiet försöker i olika sammanhang i vår politik, utifrån vår syn på människan, se vilka reformbehov som behövs i Sverige. Jo, vi behöver göra någonting i fråga om rehabiliteringen av de människor som är sjukskrivna.

Vi tycker att det sätt som man har använt sig av i Finspång är väldigt smart. Det kostar inte mycket. Om man räknar ut deras resultat skulle vi spara 30 miljarder. Det är sådana projektexempel som gör att jag inte är så orolig därför att jag tror att om man genomför en del reformförslag slipper man också en del utgifter, och dessutom skapar man en mycket större livskvalitet för de människor som det berör. Sverige borde vara mer som Finspång, Laholm och de orter som har försökt att testa dessa projekt.

Prot. 2003/04:96
15 april

*Bordlägningsdebatt
med anledning av
vårpropositionen*

Vi borde vara mer som Värnamo. Värnamo har jag nämnt flera gånger i den här debatten. Det beror på att jag tycker att det är så fantastiskt bra att i verkligheten kunna visa hur det ser ut i ett samhälle där man satsar på småföretagaren, trots regeringens politik, att det går att göra det och att det handlar om ledarskap. Den här regionen och den här kommunen, där var fjärde person är invandrad, är en av dem som har den lägsta arbetslösheten i Sverige. De som kommer dit får arbete, de får uppskattning, och man premierar entreprenörskap. Det är ju där roten ligger till att vi ska få en sådan utveckling i samhället att man uppmuntrar människans egna inneboende drivkrafter. Därför är det så oerhört sorgligt när man tittar i detta budgetförslag och ser att ordet "entreprenör" bara nämns en enda gång och ordet "företag" nästan bara när det handlar om ökad kontroll, fusk och så vidare.

Förändring är inte ett hot, och vi behöver en regering som har kraft, vilja och vision att vilja förändra Sverige. Därför kommer vi att lägga fram ett alternativt budgetförslag om några veckor.

Överläggningen var härmed avslutad.

Propositionen bordlades.

2 § Utökning av antalet suppleanter i utbildningsutskottet och trafikutskottet

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas enligt följande:

från 24 till 25 i utbildningsutskottet
från 25 till 26 i trafikutskottet

Kammaren medgav dessa utökningar.

3 § Val av extra suppleanter i utbildningsutskottet och trafikutskottet

Företogs val av extra suppleanter i utbildningsutskottet och trafikutskottet.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i utbildningsutskottet
Inger Jarl Beck (s)

suppleant i trafikutskottet
Inger Lundberg (s)

4 § Avsägelse

Prot. 2003/04:96
15 april

Förste vice talmannen meddelade att *Göran Hägglund* (kd) av sagt sig uppdraget som ledamot i bostadsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

5 § Anmälan om kompletteringsval till bostadsutskottet

Förste vice talmannen meddelade att Kristdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *Ragnwi Marcelind* som ledamot i bostadsutskottet efter *Göran Hägglund*.

Förste vice talmannen förklarade vald till

ledamot i bostadsutskottet
Ragnwi Marcelind (kd)

6 § Meddelande om statsministerns frågestund

Förste vice talmannen meddelade att ett meddelande om statsministerns frågestund *torsdagen den 22 april kl. 14.00* delats ut till kammarens ledamöter.

7 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2003/04:133 till skatteutskottet

Motioner
2003/04:U22–U24 till utrikesutskottet
2003/04:T2 till trafikutskottet
2003/04:A7 till arbetsmarknadsutskottet

8 § Avgift till den kompletterande arbetslöshetskassan m.m.

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2003/04:AU6
Avgift till den kompletterande arbetslöshetskassan m.m. (förnyad behandling) (prop. 2003/04:62).

*Avgift till den
kompletterande
arbetslöshetskassan
m.m.*

Anf. 39 HENRIK WESTMAN (m):

Herr talman! Vi har redan haft en debatt i den här frågan. Jag tänker därför inte upprepa de argument och motiv som vi har framfört utan bara sammanfattningsvis säga att jag givetvis står bakom alla våra moderata

*Avgift till den
kompletterande
arbetslöshetskassan
m.m.*

reservationer men att jag för att vinna tid yrkar bifall bara till reservation 1.

Anf. 40 ERIK ULLENHAG (fp):

Herr talman! Låt mig inledningsvis och avslutningsvis yrka bifall till reservation 11 som är bättre än majoritetens skrivning.

Anf. 41 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 3 och 11 i AU6.

Anf. 42 CLAES VÄSTERTEG (c):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 7 och 11.

Anf. 43 ULF HOLM (mp):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 4 under punkt 3 och till fempartireservationen 11 under punkt 9.

Anf. 44 CHRISTER SKOOG (s):

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i arbetsmarknadsutskottets betänkande i dess helhet och avslag på samtliga reservationer, särskilt reservation 11.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 15 §.)

*Kust- och insjöfiske
samt vattenbruk*

9 § Kust- och insjöfiske samt vattenbruk

Föredrogs

miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2003/04:MJU13

Kust- och insjöfiske samt vattenbruk (prop. 2003/04:51).

Anf. 45 RUNE BERGLUND (s):

Herr talman! Detta betänkande 2003/04:MJU13 handlar om kust- och insjöfiske samt vattenbruk. Syftet är att stärka och utveckla dessa verksamheter inom ramen för en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling särskilt med avseende på de svenska miljömålen och utvecklingen av landsbygden.

Kust- och insjöfisket inklusive fritidsfisket och vattenbruket ska bedrivas hållbart och inom biologiskt säkra gränser. Det bör vara lönsamt och bidra till att skapa attraktiva arbetsplatser. Det är särskilt viktigt i regioner där alternativa sysselsättningar är begränsade.

Det gäller bland annat att utveckla förvaltningsformerna och skapa en långsiktig strategi för forskningen inom fiskeområdet. Inom området vattenbruk bör vi kunna utveckla en miljöanpassad näring som får betydelse för landsbygden.

Fisketurismens ekonomiska betydelse och fritidsfiskets betydelse för rekreation och folkhälsa är andra viktiga områden.

Betänkandet handlar om många olika aspekter inom fiske och fiskevård. Jag vill här nämna några. Redskapsutvecklingen, som avser att

skapa ett mer selektivt fiske, ska på sikt bidra till att trygga fiskbeståndens återväxt på ett bättre sätt.

Beståndsrestaureringen är en annan viktig åtgärd i de områden där vi bedrivit flottning och gjort vattenkraftsutbyggnader. Utsättningar av fisk är en del av fisket och fiskevården som avser att förbättra fiskbeståndens livsmiljö. Utbildning är viktig för att vi ska komma vidare i utvecklingen av vårt fiske och beredningen av fisk. Det har enligt uppgift startats gymnasieutbildningar med marin inriktning på västkusten. Det är bra och viktigt.

Betänkandet tar sikte på att vi ska utveckla fisket såväl runt vår långa kust som i våra sjöar och vattendrag. Vi ska göra det i samklang med en hållbar miljö. Det behövs bättre kunskap och en högre teknisk nivå för en bra selektion. Det ställer stora krav såväl på oss inom politiken som på dem som kommer att arbeta inom fiskesektorn.

I förlängningen ska vi också vara medvetna om att fiskeripolitiken är en fullt utvecklad gemenskapspolitik, vilket betyder att vi också har att ta hänsyn till gemensamma EU-mål. Sveriges position är att gemenskapens fiske, i enlighet med försiktighetsprincipen, bör förvaltas så att de nyttjade bestånden befinner sig inom säkra biologiska gränser.

Herr talman! Låt mig vara lite vitsig på slutet och säga: Låt debattens vågor gå höga i behandlingen av detta betänkande!

Anf. 46 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Låt mig inledningsvis säga att det är trevligt att vi kan ha en trevlig samtalston oss emellan även om vi skärper tonen då och då för att markera att det trots allt finns en skillnad mellan oss. Det är väl så det ska vara i en levande och bra demokrati.

Mina vänner! Frihetens fiske i Sverige är borta sedan länge. Det var en frihet att fiska utan några begränsningar och utan några inskränkningar. Då fanns havets och sjöarnas outgrundliga möjlighet att förse oss med fisk.

I dag har vi ett högmekaniserat, och många gånger datoriserat, fiske. Det har blivit väsentligt mycket mer känsligt. Och det har blivit väsentligt mycket mer politiskt styrt, vilket kanske är det allra sämsta. Enligt vissa tidningsuppgifter har övervakningen tagit sådana proportioner att det finns en byråkrat på varje fiskare för att övervaka fisket. Detta är oroväckande.

Det som försvårar ytterligare är att socialdemokratin i sin socialiseringsiver längtar efter att reglera. Det skapar negativa effekter för miljön och plågar de svenska yrkesfiskarna.

Det fria handredskapsfisket är ett typiskt sådant område. Där konfiskerade man fisket. Som jag har förstått på senare tid skedde det på ideologisk grund och inte av något annat skäl. Detta har gett ett sämre fiske.

Man har också försökt med ett ensidigt torskfiskestopp, men vi hade turen att EU undanröjde det. Det hade enbart drabbat svenska fiskare och ingen annan. Vi moderater hävdade hela tiden att den här typen av frågor måste vi driva på EU-bas eller i andra internationella sammanhang. Vi kan inte bara plåga de svenska fiskarna med detta.

Herr talman! Med detta som omvärldsbakgrund kan man konstatera att den här så kallade propositionen ställer upp ett antal mål. De är lite oroväckande eftersom de är tillräckligt oprecisa för att i akt och mening

ge regeringen fullmakt att bedriva någon form av egen politik utan att behöva passera riksdagen. Det ser jag som en stor nackdel.

Man har dessutom över huvud taget inte nämnt de företagsmässiga villkoren för fisket i Sverige. Om det inte finns någon lönsamhet i det svenska fisket finns det inget fiske, och då har vi inte heller någon möjlighet att som konsumenter få den här eftertraktade råvaran.

Det finns, som sagt, inga skarpa förslag. Man hänvisar till pågående utredningar och försök. Mot den bakgrunden har vi sagt att vi bör avvisa hela den här propositionen.

Herr talman! Jag vill därför yrka bifall till reservation 1 från Moderaterna.

De fyra mål som ställs upp synes vara ganska harmlösa och allmänt hållna, men de är lite konfunderande i ett avseende. Man vill nämligen föra in miljöorganisationernas förstärkta roll i den fortsatta utvecklingen av fisket. Jag tycker att det är lite märkligt att man på så sätt ger så kallade NGO:er, det vill säga *non-governmental organizations*, ett så pass starkt inflytande. Det innebär, mina vänner, i klartext att vi ger vissa medborgare dubbelt inflytande i vissa frågor, dels genom de allmänna valen där man väljer sina företrädare, dels genom att sedan kunna påverka processen. Vi får lov att bestämma oss. Antingen släpper vi in NGO:er i alla sammanhang, eller också gör vi det inte i något sammanhang. Vi måste bestämma oss, men regeringen väljer att simma och kryssa mellan skären som det passar den bäst.

Det är naturligtvis bra att man vill förhindra utfiskning. Det ställer vi oss bakom. Däremot är det bekymmersamt att man vill göra avvägningar mellan yrkesfisket och fritidsfisket utan att det har föregåtts av en utredning. Vi ser det som olyckligt att man vill experimentera med verksamhet i det yrkesutövande fisket.

Vi tar bland annat upp att det nästan är ett totalförbud för utsättande av fisk. Det kan få allvarliga effekter, inte minst på det så kallade *put and take*-fisket.

Vi menar att skyddsjakten på skarv måste kunna öka. Det är ett väldigt stort bekymmer för fisket. Detsamma gäller sälen som är det enskilt största bekymret för det svenska fisket.

När det gäller finansiering av fiskevården avvisar vi bestämt de tankar som har funnits på så kallad spöskatt, det vill säga att detta skulle betalas när man köper fiskeutrustning. Vi anser att fisket ska finansieras genom att den som konsumerar fisket betalar till den som producerar genom en vanlig fiskeavgift eller fiskekortsavgift. Därigenom stärker vi också möjligheten till ett mycket bra fiskbestånd, vilket alla är betjänta av.

Anf. 47 SVERKER THORÉN (fp):

Herr talman! Förväntningarna på vad som skulle levereras i regeringens under flera år uppskjutna proposition *Kust- och insjöfiske samt vattenbruk* var stora. Fiskevården är eftersatt och fiskbestånd hotade. Det råder inte lika villkor för utveckling av fiskeföretag och förbättrad fiskeförvaltning vid kusten och i inlandet. Alltför många års utredande med många konkreta förslag i dessa frågor och Havsmiljökommissionens konstaterande förra året att vi kommit till vägs ände med nuvarande sätt att förvalta, nyttja och påverka haven bidrog till dessa förväntningar.

Folkpartiet beklagar därför att propositionen utmynnar i ca 14 nya utredningar och att den är mycket allmänt formulerad och till stor del saknar konkreta förslag. Att så många positiva deklARATIONER utmynnar i så få konkreta förslag är mycket illavarslande. Kustfisket eller det småskaliga fisket får inte utredas till döds!

Vi menar att vi kan åtgärda bristerna från 1985 års beslut om det fria handredskapsfisket och snabbt få i gång fler försök med olika former av lokal eller regional fiskeförvaltning, förbättra fiskerikontrollen, stärka forskningen och nå ett beslut om finansiering för fiskevården.

Fiskerinäringens, miljöorganisationers och andra berörda intressenters inflytande och ställning i förvaltningen av fiskeresurserna ska stärkas, skriver regeringen. ”På lokal eller regional nivå bör därför lokal eller regional samförvaltning utvecklas”, fortsätter man. Detta är enligt Folkpartiet en av grundbultarna i en politik för att nå de många viktiga mål som propositionen pekar ut om att stärka och utveckla kust- och insjöfiske och vattenbruk. Men det räcker inte att, som regeringen gör, bara tala om detta och om att i framtiden ”eventuellt kunna implementera detta”.

Redan i *Levande skärgård* år 2000 fanns det detaljerade förslag till lokala förvaltningsmodeller som tagits fram i lokalt och regionalt samråd. Det är nu dags att mycket snabbt gå från ord till handling. Yrkesfisket och annan fiskeanknuten yrkesmässig verksamhet måste ges goda förutsättningar i stället för att utredas.

Herr talman! En förutsättning för att detta ska vara möjligt och för att målet om att kust- och insjöfisket, vattenbruket och fritidsfisket ska bidra till en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden är att se till att möjligheter ges att överlåta rätten till handredskapsfiske till fiskevårdsområdesföreningar även i skärgården eller vid kusten. Det kommer ändå att bli stora områden kvar för det fria handredskapsfisket.

Orättvisan att man i dag inte vid kusten liksom i insjöarna har möjlighet att bilda fiskevårdsområdesföreningar, förädla fisket, ta betalt för det och övervaka uttaget måste försvinna om den utveckling vi vill se även i skärgården eller kustområdet ska kunna ta fart. Slutar vi det eviga utredandet av kust- och insjöfisket, ger likadana grundförutsättningar och ger begreppet lokal eller regional samförvaltning ett påtagligt innehåll där det verkligen blir delat ansvar mellan stat och olika nyttjandegrupper kommer vi att få se en utveckling även i skärgården. Oerhört viktigt är att dessa grupper då verkligen delar kontrollen över de utvecklingsinitiativ och de beslut och resurser som påverkar dem.

Folkpartiet har bland annat föreslagit att det ska bli möjligt att överlåta rätten till handredskapsfiske till fiskevårdsområdesföreningar såväl vid kust som i inland. För att möjliggöra detta krävs det en lagändring i lagen om det fria handredskapsfisket. Folkpartiet föreslår att en parlamentarisk kommitté får i uppdrag att lösa detta samt frågan om finansiering av fiskevården. Eftersom uppslutningen från regering och övriga partier, åtminstone i ord, kring lokal och regional förvaltning samt vikten av ekonomisk och socialt hållbar utveckling av landsbygden är så total borde detta vara möjligt.

Herr talman! Folkpartiet liberalerna får i propositionen sin långvariga kritik av fiskerikontrollen bekräftad av regeringen. Vi har länge krävt en

skärpning av denna kontroll så att rätt redskap används, minimimått hålls, rätt dokumentation finns och olagligt fiske förhindras.

”Ett fortsatt arbete med att utveckla och förbättra den svenska fiskerikontrollen krävs”, skriver regeringen. I detta arbete vill Folkpartiet fokusera på förbättrad och ökad satellitövervakning, landningskontroll men även ytterligare sjökontroller för olika slags fisken.

Det fördjupade samarbetet mellan Fiskeriverket och Kustbevakningen måste fortsätta och utvecklas också med andra länder, främst inom ramen för EU-samarbetet och den gemensamma fiskeripolitiken. ”Ett fiskens FBI” för skärpt kontroll och efterlevnad av fiskerireglerna, som vi föreslagit både i EU och nationellt, borde nu kunna bli verklighet. Nationellt kan detta ske genom en utökad samverkan mellan Fiskeriverket, Kustbevakningen, Sjöfartsverket och Tullverket. Det ”miljölotsssystem” vi länge förordat för kontroll och övervakning av både hushållningen med havets resurser och oljehotet mot den marina miljön är ett viktigt redskap.

Herr talman! Effektivitet, samordning och samutnyttjande av alla resurser måste vara i fokus! Det stöd och den acceptans som finns från näringsens sida måste kunna fortsätta och inte undergrävas av uppgifter om, som vi hörde nyligen, ”en övervakande byråkrat per fiskare” och att ”fiskebyråkratin kostar mer pengar än vad fisket drar in”.

Inom EU innebär utvidgningen den 1 maj en avgörande förändring och en helt ny chans till gemensam regional förvaltning av Östersjön.

Medvetenheten och kunskapen om havet måste förbättras på alla nivåer i samhället. Kunskaperna om fiskbestånd av betydelse för kust- och insjöfisket samt fritidsfisket är inte tillräckliga när det gäller att se till att fisket bedrivs på ett långsiktigt hållbart sätt. Förstärkt forskning krävs.

Folkpartiet vill understryka att vid kunskapsinsamlingen måste den lokala kunskapen hos fiskare och andra intressenter tas till vara. Avsiktsförklaringarna från regeringen är goda men de konkreta förslagen är få. Det uppdrag som regeringen har för avsikt att ge Formas, att i samverkan med Fiskeriverket och andra berörda myndigheter och forskningsinstanser utarbeta en strategi för fisk- och fiskeforskning, bör ges omedelbart och med angivande av en mycket snar tidpunkt för redovisning. Vi anser att det är viktigt med en utökad forskning och myndighetsnärvaro för Östersjöproblematiken.

Stockholms Marina Forskningscentrum, där Kalmar högskola ingår, kan med den marina kompetens och de resurser som finns vid Kalmar-sundslaboratoriet bidra till detta. Läget, mitt i Östersjöns viktigaste fiskeområde, och att FN finns på plats genom Global International Waters Assessment talar också för detta. Även Fiskeriverkets närvaro på plats vid Östersjön kan behöva utökas.

Herr talman! Regeringens havsmiljökommission kom till slutsatsen att ”vi har kommit till vägs ände” och frågar sig om det inom ramen för befintliga strukturer och förvaltning är möjligt att lösa problemen. Regeringens svar har vi ännu inte hört. Möjligen kommer det nästa år och då tydligen i form av en skrivelse.

Vårt svar är nej. Arbetet för att få bort synen på havet och dess resurser som ”allas rätt men ingens ansvar” måste nu intensifieras i riksdag, EU och internationellt i FN. Nationellt måste de mest akuta delarna av en marin strategi snarast sjösättas. Sverige bör genom detta och ett snabbt

Anf. 48 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Sverige är i *många* avseenden fantastiskt! Bäcker, åar, älvar, små och stora insjöar och långa kuststräckor ger fantastiska möjligheter till rekreation, friluftsliv och sportfiske men också till yrkesverksamhet i anslutning till dessa vatten – åtminstone borde det vara så. Verkligheten visar att det inte är fullt så enkelt. Olika intressen står inte sällan mot varandra, och fiskeresursen blir alltmer ansträngd.

I propositionen om kust- och insjöfiske samt vattenbruk och i det betänkande som följer av utskottets behandling försöker man hantera denna komplicerade situation. Enligt min enkla mening sker detta – bortsett från en rad intressanta reservationer förstås – på ett ganska taffligt sätt.

Det börjar dock, enligt Kristdemokraternas sätt att se detta, herr talman, ganska lovande. Målen, som är formulerade som inriktningsmål, beskriver på ett bra sätt i vilken riktning fisket och vattenbruket bör utvecklas.

Det handlar om hållbar förvaltning, biologisk mångfald och ett livskraftigt och ekologiskt hållbart fiske, kust- och insjöfiske, vattenbruk och fritidsfiske som ska bidra till en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling på landsbygden och så vidare.

Men sedan, herr talman, tar det roliga snabbt slut. Trots att underlaget för propositionen utgörs av två utredningar som presenterade sina förslag under åren 2000 och 2001 samt ett arbetsgruppsförslag från år 2000 och trots att den här propositionen varit annonserad under en längre tid har regeringen inte förmått att dra slutsatser och formulera en sammanhållen politik med konkreta förslag.

Riksdagen har att sida upp och sida ned ta ställning till att regeringen ska fortsätta att analysera, förbereda, överväga, har för avsikt att återkomma, har för avsikt att uppdra, utarbeta underlag för, initiera en kartläggning, utreda hinder och möjligheter, har gett i uppdrag till – etcetera etcetera. En riktigt dramatisk formulering lyder: En beredning planeras att påbörjas. Det är, herr talman, beräkningar av mängden närsaltutsläpp från vattenbruk som utsätts för detta hot, eller möjlighet, om man så vill.

Kristdemokraterna anser att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med konkreta förslag på de områden som propositionen berör så att vi får en riktig proposition att ta ställning till. Denna vår önskan framgår av reservation 4, vilken jag härmed yrkar bifall till.

Herr talman! Enligt Kristdemokraternas mening är en del av de ställningstaganden, uppdrag och överväganden som skissvis tecknas i den så kallade propositionen till och med direkt kontraproduktiva i relation till målsättningar som talar om att bidra till en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling på landsbygden. Det handlar om att med stora brister i samrådet flytta trälgränser, ovilja att ge vattenägare intrångsersättningar, begränsningar av vattenägares möjligheter att fiska med handredskap då de egna vattnen fredats och andra detaljregleringar av vattenägarnas redskapsanvändning, ovilja till utsättning av exempelvis lax, regnbåge, öring och röding för så kallat *put and take*-fiske i vatten som saknar skyddsvärda originalbestånd, oviljan att utöka jakten på skarv och säl i områden där de åsamkar fisket stor skada, oviljan att inrätta fiskevårds-

områden med egen förvaltning av fisket, brist på snabba konkreta lösningar och satsningar på vattenbruket.

Herr talman! I propositionen skissas också, i tillägg till denna uppräknade, åtgärder som senare lett till beslut i ministerrådet, att genom oproportionerligt omfattande begränsningar i laxfisket förhindra bifångster av tumlare, begränsningar som beslutas utan några förslag om hur de som inte längre kan bedriva ett lönsamt fiske ska kompenseras. Alla dessa åtgärder som jag räknade upp, eller brist på åtgärder, går på tvärs mot de fina målsättningarna om en levande landsbygd utmed våra vatten.

Herr talman! Kristdemokraterna delar regeringens syn på att lokal och regional samförvaltning av fiskeresursen kan vara ett sätt att öka och bredda ansvarstagandet för en hållbar utveckling. Vi menar dock att propositionen är alltför otydlig när det gäller vilka uppgifter och mandat som ska ges till de pilotprojekt som ska sättas i gång. Kristdemokraterna menar att den grupp som svarar för samförvaltningen måste ges reellt inflytande över kvoter och ransoner liksom andra regleringar som kan bli aktuella.

Till sist, herr talman, vill jag än en gång efterlysa en ny proposition som ger riksdagen konkreta och genomarbetade förslag att ta ställning till, i stället för detta mischmasch av utredningsuppdrag. Detta kan med fördel samordnas med förslag om en sammanhållen skärgårdspolitik som vi länge efterfrågat. Fiska snabbt fram utredningsförslagen ur lådorna och gör någonting av dem!

Anf. 49 KJELL-ERIK KARLSSON (v):

Herr talman! Jag hör vattnet börja skvalpa och vågorna börja röra på sig.

Vi har nu under några år här i kammaren samt i den allmänna debatten diskuterat fisket och situationen för både fisken och fiskaren, både ytligt och grundligt. Diskussionerna har upprört såväl näringsidkarna som fritidsfiskarna. Vilka av dem som har blivit upprörda beror på vilken syn som presenterats här i kammaren av fiskens roll.

Har fisken ett eget värde eller inte? Har den en roll i ekosystemet och ska behandlas utifrån den rollen, eller ska den ses som enbart en resurs som ska tillgodose en fiskindustri och en strukturrationaliserad yrkesfiskarkår? Har fisken en roll för folkhälsan och i så fall vilken?

I ord har de flesta sagt vid andra tillfällen här i kammaren att fisken har en roll i ekosystemet. Men i praktisk handling anser vi i Vänsterpartiet att alltför många politiska beslut har tagits som skapat en kortsiktig icke hållbar fiskepolitik.

Eftersom fisket är mycket av en gemenskapsangelägenhet och därav mycket styrt av EU-systemet har den hittills bedrivna politiken ej varit hållbar.

Vi har tidigare diskuterat och fattat beslut om EU:s gemensamma fiskepolitik, en politik som på papperet gått fram åt någorlunda rätt håll, men som även har varit katastrofal i det praktiska genomförandet. Man har tyvärr inte följt de vetenskapliga rådgivningarna utan haft politiska kohandlingar – eller man kanske ska säga torskhandlingar, för det är fiskens förutsättningar för fortlevnad som har torskats.

Reformeringen av EU:s fiskepolitik borde syfta till ett hållbart nyttjande av haven. Det gäller såväl havs- som kustfisket. Bestånden måste förvaltas på en nivå som bättre motsvarar deras naturliga utbredning. På sikt måste subventionerna till fiskenäringen avvecklas. En effektiv förvaltning och en hållbar utveckling måste vara vägledande, och som jag sagt tidigare måste den vetenskapliga rådgivningen följas och accepteras vid de politiska utformningarna av fiskekvoterna.

Att dumpa fisk borde förbjudas, oavsett om det är kustfiske eller utanför kustfisket. Det kan inte vara rimligt att fiska upp allt man kommer åt för att sedan slänga stora delar av fångsten överbord, fångst som inte kan överleva upptaget eller dumpningen.

Vi behöver införa speciella kvoter för kustfisket. Kontrollverksamheten, som många inom yrkeskåren skäller på, behöver förstärkas eller stramas upp till en kvalitativt fungerande kontroll, som fungerar även till sjöss där fisket bedrivs.

Egentligen skulle kontrollapparaten inte behövas i den omfattning som den nu tvingas ta om alla följde de givna reglerna, men vi vet tyvärr att så är inte verkligheten för alla, varken i Sverige eller hos andra länders yrkesutövare. Fusk har upptäckts, och det sätter sina spår i kontrollverksamhetens omfattning. Vi i Vänsterpartiet har därför lyft upp frågan både med svenska, danska och polska politiker och med yrkesutövare. Nu ska det ändå framhållas att det finns yrkesutövare som är exemplariska men har svårt att ta sig igenom den snårskog av svårtolkade regler som finns.

Havet får inte betraktas som enbart en produktionsresurs för yrkesfisket. Vi anser att hänsyn måste tas även till naturvårdens, rekreationens och fritidsfiskets intressen. Alla är vi beroende av att fisken finns kvar både nu och på sikt. Ska svenskt fiske vara trovärdigt måste det drivas enligt försiktighetsprincipen, och när det görs kan Sverige kanske bli trovärdigt i sin fiskepolitik.

Den 6 april i år kunde man läsa att Fiskeriverket inför förbud mot fiske efter torsk i Kattegatt från och med den 9 april. Man har alltså tagit upp hela årets kvot på tre månader. När jag ser detta undrar jag: Hur fungerar tilldelningen och veckoransoneringen, och hur fungerar beräkningarna? Tanken var ju att det ska finnas torsk för fångst under hela året, inte att den effektivaste trälaren eller trålarna skulle ta hela årskvoten på de tre första månaderna. Detta drabbar just kustfiskarna och ekosystemet.

När man sedan läser vidare på verkets hemsida och ser att de från och med den 12 april utökar veckoransonen i Östersjön för fångst av torsk undrar man som politiker om även den resursen ska ta slut före årets slut och tiden för att nå rätt lekbiomassa ytterligare ska förlängas. Vi har en för stor kapacitet i fiskeflottan – det framgår klart – och den behöver reduceras.

Herr talman! När Havsmiljökommissionens ordförande presenterade sitt betänkande för oss politiker tror jag att han sade, om jag minns rätt, att ”nu har vi kommit till vägs ände”. Och det kan jag instämma i. Nu behöver vi en *samlad* marin strategi och marin politik om vi ska ha en fiskresurs och ett fungerande ekosystem kvar att tala om. Sektorsansvaret måste fungera, och fungerar det inte måste vi politiker se till att en för-

ändring kommer till stånd så att vi får ett ekosystem som är hållbart och uthålligt.

Herr talman! Jag vill slutligen yrka bifall till reservation nr 50.

Anf. 50 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Jag saknade vissa bitar i Vänsterpartiets deklARATION, som jag inte upplevde rörde den här propositionen speciellt mycket. Att jag nu ställer de här frågorna till Vänstern beror på att vi under de senaste dagarna har förstått att Vänstern tillsammans med Miljöpartiet utövar en större styrning över regeringen än regeringen själv i vissa frågor. Därför kan det vara intressant att höra hur det här partiet ställer sig på tre områden.

Det ena handlar om fiskevårdsavgifterna. Var står Vänsterpartiet när det gäller fiskevårdsavgift? Vill ni införa en fiskevårdsavgift eller inte?

Det andra området handlar om fiskevårdsområden. Vi har bland annat föreslagit att man ska kunna skapa fiskevårdsområden i södra Östersjön för att därigenom skapa en förutsättning för en beståndsvård, som utredades när fisket konfiskerades. Vad är Vänsterns uppfattning om möjligheten att tillskapa fiskevårdsområden och via fiskekort kunna skapa en bättre beståndsvård och en bättre miljövård än vi har i dag?

Sedan är det det tredje området. Var har vi Vänstern när det gäller att få ökade möjligheter att hålla tillbaka sälbeståndet, som är det största enskilda bekymret för det svenska kustfisket, och skarven, som nu har ökat så talrikt, tio gånger på tio år?

Anf. 51 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik:

Herr talman! När det gäller Vänsterpartiets syn på fiskevårdsavgiften står vi bakom den formulering och det som finns i propositionen och i betänkandet. Vi är alltså för att vi ska införa en fiskevårdsavgift. Vi vill utreda ett system som eventuellt bygger på redskapshanteringen, alltså en avgift på redskapen. Vi vill se om man kan komma fram med en typ av frivillig överenskommelse i branschen eller om vi måste gå vidare. Men vi har en utredning på gång, och den står vi bakom. Vi vill se vad det här alternativet kan ge.

Sedan gäller det inrättande av fiskevårdsområden. Vi är för det fria handredskapsfisket, så vi är inte intresserade av att inrätta fiskevårdsområden vid kusten och göra den förändringen.

Det tredje som du frågar om gäller sälbeståndet och skarven. Visst är det problem med både sälar och skarv. Nu visar det sig att det finns en annan predator som har börja ge sig på skarven, örnen. Vi kan därför hoppas att vi får lite mer örnar. Då kanske vi får förändringar även i skarvbeståndet. När det gäller sälen är en viss avskjutning tillåten, men man har inte avskjutit den mängd som egentligen är tillåten.

Anf. 52 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Det var intressant. Jag trodde att den här spöskatten var borta, men det som Vänstern i dag står i kammaren och säger innebär alltså att man i princip vill införa en spöskatt. Det var ett intressant besked.

Sedan gäller det fiskevårdsområden. Delar inte Kjell-Erik Karlsson min uppfattning att fiskbeståndsvården har blivit sämre sedan det fria handredskapsfisket infördes i Östersjön? Det vittnar ju all annan erfarenhet om. Den inställning som Kjell-Erik Karlsson har innebär att man inte är intresserad av att återskapa ett bättre fiskbestånd än hittills. Det är också ett besked som det är väl värt att ta vara på.

Sedan kommer jag till det sista. Det finns alltså inget behov av ökad säljakt. Det är väl en naturnödvändighet att man, när man får licens för en viss mängd, sällan skjuter fullt. Det innebär alltså att om man ökar den skulle man troligtvis kunna minska sälbeståndet något. Anser Kjell-Erik Karlsson att det finns ett utrymme för att kunna minska sälbeståndet? Uppenbarligen är svaret ja när det gäller skarven, eftersom där ser Väns-tern att örnarna ska ta över jobbet.

Anf. 53 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik:

Herr talman! Bengt-Anders talar om så kallad spöskatt. Jag har inte talat om någon skatt. Vi har talat om en avgift. Det är en viss skillnad, men det beror på hur man tolkar det och vill se det och föra fram det.

För att klara av att ha en stabil fiskevård behöver vi få in medel, fiskevårdsmedel som inte är beroende av budgetläget. Bengt-Anders pratar om fiskevården vid kusten, som skulle vara så mycket bättre om man fick privatisera den. Det vikande fiskbeståndet beror inte på vilken typ av verksamhet man har bedrivit, alltså om fisket har varit privat eller varit fritt. Om det gäller abborre, gädda och sådant beror det på den kemiska situation som man har haft, som har påverkat beståndet. När det gäller övrig fisk beror det också på det uttag av fisk som har gjorts längre ut till havs, då man har fått gå långt in med större båtar och ta den resursen, som man inte borde göra. Det handlar om de delarna.

Sedan gäller det sälavskjutningen. Ja, vi har rätt och möjlighet att begära avskjutning av säl där det är problem, och den möjligheten utnyttjas.

Anf. 54 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! När man läser detta betänkande skulle man kunna tro att det har blivit något fel, att datorn har hakat upp sig vid skrivandet av betänkandet. I varje ruta återkommer nämligen formuleringen att utskottet hänvisar till pågående arbete.

Det här är en skrivning som glasklart belyser den pinsamma avsaknaden av skarpa förslag som det här betänkandet lider av. Man sätter i och för sig upp några mål. Vi känner väl alla till skrivningen ”i fädrens spår för framtids segrar”. Det här betänkandet kan väl liknas vid att man sätter upp målskynket men inte kör upp några spår för att man ska kunna ta sig dit.

Om jag vore i majoritetens kläder skulle jag inte vara speciellt stolt över att behöva expediera en så totalt innehållslös proposition som den som ligger till grund för det här betänkandet.

Övergripande kan man säga att det kustnära fisket och fiskbestånden har betydelse för den biologiska mångfalden, och vi är helt överens om att det är oerhört viktigt både för fiskbeståndens och för fiskets fortlevnad att vi klarar den biologiska mångfalden. Detta har också stor betydelse för rekreation, oavsett om man som fritidsfiskare lägger ned tiotusentals kronor på sitt intresse eller om man tar farfars bambumetspö ur

vedboden en gång om året för att sätta sig på bryggan och lura några abborrar.

Utöver detta är fisket också en näring, som försörjer människor i våra kustregioner, som tyvärr inte ges några skarpa förslag i det här betänkandet.

Om vi tittar historiskt på vad som har hänt kan man säga att fiskevattnets betydelse, ekonomiskt, har varierat. Under självförsörjningens samhälle var det oerhört viktigt för att man skulle kunna sätta mat på bordet åt sin familj. Genom social och ekonomisk utveckling blev det sedan mindre betydelsefullt för kustregionerna. Och nu, när upplevelseindustrin ökar, kanske det återigen ökar i värde.

Det tycker jag gör att konfiskationen av det enskilda fisket framstår i ännu mer absurd dager.

Centerpartiet föreslår därför att de områden där man upprättar fiskevårdsområde ska överta det fria fisket. Det ger möjlighet till lokal utveckling samtidigt som det kommer att bidra till en långsiktig och vettig finansiering av fiskevården i de områdena.

Med detta vill jag yrka bifall till reservation 23.

Anf. 55 JAN-OLOF LARSSON (s):

Herr talman! För 14 dagar sedan, den 1 april, var det premiär för torskfisket hemma i Bohuslän efter att det varit förbjudet att fiska torsk även med krok. Om någon bara för några år sedan hade sagt att det skulle vara förbjudet att fiska torsk på Västkusten under delar av året tror jag nog att de flesta hade undrat hur det stod till i de övre regionerna. Där har vi genom generationer fiskat med såväl krok, ryssjor som nät. Våra gäster från Stockholm, Norrland, Skåne och Göteborg har gjort detsamma utan att vi har klagat över detta. Vi har sett det som naturligt.

Vi ska nu debattera vårt kust- och insjöfiske samt vattenbruk inför framtiden. Situationen för den verksamheten har förändrats på bara några decennier. Miljöförstöring och ett betydligt effektivare fiske har gjort att många bestånd är hotade.

Att näringen, som är beroende av att det finns fisk i hav och sjöar, har en framtid är jag övertygad om. Men det gäller att förvalta resursen på ett bra sätt. Det innebär inte att vi bara ska se till att bevara resursen utan att vi kan utveckla den.

Fiskets betydelse för glesbygden är stor i dag, och den kan bli mångfalt större. Det gäller att utveckla kustfisket, se över möjligheterna inom fiskeanknuten turism och inte minst skapa bra förutsättningar för vattenbruket. Propositionen innehåller förslag om riktlinjer för en nationell politik för kust- och insjöfisket samt vattenbruk. Syftet är att stärka dessa verksamheter inom ramen för en ekologisk, ekonomisk och socialt hållbar utveckling.

Oppositionen framför med emfas hur lite substans och hårda förslag propositionen innehåller. Vi lägger ett förslag som ska peka ut inriktningen av fiskepolitiken. På ett flertal områden är det nödvändigt att fördjupa kunskapen för att återkomma med konkreta förslag. Vi är mycket tydliga i propositionen med att vi tror på ett yrkesfiske som är hållbart. Vi är övertygade om att fisketurismen har en mycket stor utvecklingspotential. Likaså har vattenbruket det. Propositionen omfattar många områden. Jag ska ta upp några i mitt inlägg.

Under det senaste året har det i stort sett rått krig mellan yrkesfisket och Fiskeriverket. Anledningen är att yrkesfiskarna inte har känt sig delaktiga i de åtgärder som verket vidtagit för att utifrån deras synvinkel rädda och stärka bestånden. Resultatet har blivit att utvecklingen av redskap, bra underlag för forskningen och bred kunskapsinhämtning har avstannat, allt till men för havsmiljön.

Förslaget i betänkandet om att inrätta minst fem områden för lokal eller regional förvaltning på försök är inte bara bra utan nödvändigt. Om vi ska kunna ta till vara den kunskap som finns bland forskare, yrkesfiskare, miljöorganisationer med flera är det viktigt att vi finner bra former för detta. Det ska vara sådana former att det ger möjlighet till påverkan och inflytande för att man på så sätt ska kunna ta ansvar för utvecklingen.

Vi vet i dag att efterlevnaden av lagar och andra regler är betydligt större om de uppfattas som berättigade och välgrundade. Förutsättningen för detta är naturligtvis större om intressenterna själva är med och jobbar fram dem.

Jag har under den senaste tiden besökt ett stort antal yrkesfiskare och deras lokalorganisationer och diskuterat propositionen. Jag kan konstatera att alla tycker lika illa om den situation som rått det senaste året mellan yrkesfisket och myndigheten. Det finns ett mycket stort intresse av att delta i och ta ansvar för den framtida förvaltningen av våra vatten.

I det här sammanhanget vill jag trycka på att propositionen föreslår *minst* fem områden. Detta får inte bli ett tak även om det är en försöksperiod där olika former av förvaltning ska provas och utvärderas. Vi måste se till att ta till vara den vilja som finns runt vår kust att vara delaktig.

I motionerna finns det naturligtvis många åsikter på den här punkten. Moderaterna uttrycker en viss tveksamhet, om jag uttrycker mig mildt, över att låta miljöorganisationerna delta i regionala eller lokala råd. Argumenten är bland annat deras roll som opinionsbildare och att de får någon form av dubbel rösträtt. Jag är övertygad om att den kunskap som finns inom miljörörelsen kommer att vara till gagn för fisket och havsmiljön. På samma sätt har EU resonerat. NGO:er kommer att vara en part i de regionala råd som kommer att startas upp.

Folkpartiet har föreslagit specifika områden som Koster-Väderöfjorden, där det i dag är en form av lokal förvaltning. Även Gullmarn nämns. Själv tror jag inte att vi ska peka ut specifika områden. Jag tror ändå att det vore bra om exempelvis ett så stort område som Skagerack blir ett sammanhängande regionalt förvaltningsområde med undergrupper baserade på de ekologiska förutsättningarna. Vi ska alla ha klart för oss att gränsen fyra sjömil inte är en biologisk gräns. Därför finns möjligheten att sträcka sig utanför denna intill tolv sjömil. En regional samförvaltning är också ett bra forum att ta upp frågor om redskapsbegränsningar, fredade områden med mera.

Bland yrkesfiskarna och i verket har det diskuterats att man ska kunna ställa krav på viss kompetens och utbildning, där bland annat miljöutbildning ska vara ett krav. Det tycker jag är en utmärkt idé. I framtiden kommer det säkert att ställas krav på specifik utbildning för att få yrkesfiskelicens. Miljöutbildningen är en mycket viktig del i denna kompetens.

Inte minst när det ska diskuteras kvotfördelning är regional samförvaltning ett bra forum. Regionala kvoter kan vara ett mycket starkt in-

strument för att bevara fiskeflottan i olika områden. Propositionen trycker på att Fiskeriverket i högre utsträckning bör fördela kvoterade bestånd och att denna fördelning kopplas samman med försöken med lokal och regional förvaltning.

Fördelning av kvoter kan komma att innebära konflikter, speciellt om, som det föreslås i propositionen, särskild hänsyn ska tas till den regionala utvecklingen. Det finns ju olika sätt att fördela kvoter, allt från att alla får fiska på samma kvot till att den är fördelad individuellt och är överförbar, så kallad ITQ.

Både Moderaterna och Folkpartiet är för ITQ. Moderaterna använder Island som det goda exemplet. Just där har ITQ sett till att nästan hela fiskeflottan gått i sank. Det är inget vidare gott exempel, tycker jag. För närvarande håller de på att ompröva systemet.

England införde ITQ på vissa arter. Dessa ITQ:er blev snabbt uppköpta av spanjorerna, och engelska fiskare fick gå i land.

ITQ-systemet och en bra kustfiskepolitik går inte ihop. Men det är detta som moderater och folkpartister vill ha. Fiskarkåren har däremot avslagit ett sådant kvotssystem, eftersom de inser faran för svenskt fiske.

Fisketurismen är i dag en näring som har stora möjligheter att växa och bidra till en ökad sysselsättning i våra utflyttningsbygder. Sverige har en av Europas längsta kuster. Vi har över 90 000 sjöar större än en hektar, och vi har en mängd vattendrag. Vi har naturliga förutsättningar som få länder kan erbjuda. Det gäller att utveckla den resursen.

Fisketurismen har av många inte setts som den utvecklingsbara näring som den är. En förutsättning är naturligtvis att vi lyckas förvalta våra bestånd längs vår kust, i våra sjöar och vattendrag. Fisketurismen är också en näring som mycket väl kan vara ett komplement för yrkesfiskaren.

I frågan om fisketurismen hamnar naturligtvis den alltid lika infekterade frågan om fritt handredskapsfiske. För en bohuslänning som jag har det varit lite svårt att ta till sig frågeställningen, eftersom vi som bor vid havet har i generna att alla ska kunna fiska fritt såväl med krok som med garn. Jag har ändå försökt att sätta mig in i vattenägarnas argumentation och har en viss förståelse för dem som försöker bygga upp en egen näringsverksamhet grundad på sin vattenrätt när de ser andra fisketurismföretag använda deras vatten för att tjäna pengar utan att bry sig om hur bestånden ska vårdas. Därför anser jag att den utredare som ska se över fisketurismens möjligheter och hinder ska ha med i uppdraget att även se över denna fråga. Det måste inte betyda att det fria handredskapsfisket för gemene man behöver inskränkas.

Vattenbruket är en av de näringar som har störst tillväxt i världen. En allt större del av den fisk som går till livsmedel produceras av vattenbruket.

Sverige har stora möjligheter att utveckla vattenbruket. Med förändrad fodersammansättning och utfodringsteknik är det helt riktigt att tillståndsgivningen ska baseras på närsaltsutsläppen i stället för anläggningens storlek. Att vattenbruket ska tas med i översiktsplanerna gör att vi tar ytterligare ett steg i rätt riktning.

Det är bra att regeringen ser över möjligheterna att utveckla musselodlingarna. Förutom att dessa kan ge ett bra tillskott till sysselsättningen

har de också mycket positiva miljöeffekter. För dessa är närsalterna inte ett problem utan en tillgång.

Konsumentpolitiska mål är ett av de tre nya mål som är föreslagna i propositionen.

Dagens konsumenter kräver information om hur olika produkter är producerade, om det har skett på ett miljövänligt sätt och var produkten kommer ifrån. Konsumenternas miljö- och kvalitetsmedvetande ställer också krav på fisket – att det sker med selektiva redskap, att det inte sker på hotade bestånd med mera.

Detta har också yrkesfiskarna tagit till sig. Om ett par veckor kommer den första svenskfångade Kravmärkta havsprodukten på de svenska diskarna. Det är Kravmärkta räkor från Koster-Väderöfjorden. Senare i höst kommer det förmodligen Kravmärkt krabba från Hallandsfiskarna. Detta är tydliga tecken på att fiskarna har tagit till sig konsumenternas oro för havsmiljön. Kravmärkning och en bra ursprungsmärkning kommer att gynna det svenska fisket.

Herr talman! Jag ser att talartiden är ute. Jag hade en del kommentarer till de inlägg som har varit, men jag får försöka ta det i replikerna.

Jag har berört en del punkter i betänkandet, ett betänkande som i sin helhet står för en tro på det svenska fisket och vattenbruket. Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer. (forts. 11 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.52 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

10 § Frågestund

Anf. 56 ANDRE VICE TALMANNEN:

Vi ska börja med frågestunden. Följande statsråd kommer att delta: statsrådet Pär Nuder, näringsminister Leif Pagrotsky, statsrådet Gunnar Lund, statsrådet Berit Andnor och statsrådet Morgan Johansson.

Statsrådet Pär Nuder besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde. Frågor till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen.

Ny svensk EU-kommissionär

Anf. 57 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Min fråga är riktad till statsrådet Pär Nuder i statsministerns kansli. Den gäller regeringens oförmåga att komma till skott i

fråga om svensk EU-kommissionär och samrådet med riksdagen om en ny svensk EU-kommissionär.

Det formella är att det finns en samrådspåikt för regeringen med Utrikesnämnden i denna fråga. Man bör samråda med EU-nämnden och man har informationspåikt i EU-nämnden. Riksdagen måste alltså på olika sätt vara involverad och med i denna process.

Men den här processen verkar ha gått i stå. Vilken är tidsplanen, Pär Nuder? Vilka kriterier används i beredningsarbetet med denna fråga? Ett antal partiledare som sitter i Utrikesnämnden har skrivit brev i frågan till regeringen. Varför svarar inte regeringen? Den förefaller inte bara saktfärdig utan närmast beslutsförlamad i denna fråga. Finns det en strategi? Finns det en beredningsprocess, Pär Nuder?

Anf. 58 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Självfallet finns det en beredningsprocess och självfallet ska samråd ske med riksdagens partier i den här frågan. Det är av oerhört stor betydelse för Sverige vem som är Sveriges kommissionär eller rättare sagt vem som ska vara den svenske deltagaren i EU-kommissionens arbete framöver.

Carl B Hamilton kan vara lugn. Regeringen kommer att ta kontakt med riksdagen i god tid innan det blir aktuellt att utse svensk kommissionär för nästkommande mandatperiod.

Anf. 59 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! I riksdagens EU-nämnd i går ställde jag samma fråga till utrikesminister Laila Freivalds. Med en gallisk gest sade hon: Jag blir svaret skyldig. Hon hade ingen aning om när och hur EU-kommissionären ska utses.

Samma svar ger ju Pär Nuder nu. Det förefaller som om statsministern är den som sitter med alla korten väldigt tätt intill bröstet i denna fråga. Men han förefaller samtidigt vara viljelös, vacklande och obeslutssam när han inte kommer till riksdagens samrådsprocess i den här frågan. Han kanske också drivs av personliga lakuner, vad vet jag.

Jag tror att det är väldigt viktigt för Sverige som medlemsland i Europeiska unionen med ett tydligt och tidigt besked i denna fråga. Kom till skott! Se till att snarast samråda med riksdagen, Pär Nuder och regeringen!

Anf. 60 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Jag är helt övertygad om att Carl B Hamilton, som den förslagene och kunnige politiker han är, är väl medveten om hur tidtabellen ser ut, nämligen att den nya kommissionen ska tillträda den 1 november.

Jag är som sagt inte alls svaret skyldig utan svaret är att riksdagen kommer att bli föremål för samråd med regeringen i den här frågan.

Anf. 61 GUDRUN SCHYMAN (v):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till barn- och familjeminister Berit Andnor. Den gäller naturligtvis föräldraförsäkringen.

Vi har diskuterat den tidigare, både här i kammaren och även utanför. Det pågår en livaktig, mycket vital debatt om den här frågan. Senast i dag kan vi på DN Debatt läsa ett antal så kallat tunga socialdemokratiska ordförande i olika organisationer som också har gett sig in i debatten. Det finns ju många röster, och de är ganska höga.

Många är vi som har förvånats över familjeministerns hållning i den här frågan och som inte riktigt kan begripa den motsättning som familjeministern ofta målar upp mellan det som ska vara barnens bästa och det som är jämställdhet, nämligen att vi också får ett uttag av föräldraförsäkringen som speglar bägge föräldrarnas ansvar. En individualiserad föräldraförsäkring skulle ju bygga på insikten att ett föräldraskap är en relation som är hundraprocentig.

Jag skulle vilja fråga: Hur är det med barnets bästa, kan det verkligen komma i konflikt med jämställdheten?

Anf. 62 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Jag tycker att det är utomordentligt att vi har en bred och vital debatt i denna fråga, eftersom det är en angelägen försäkring som vi diskuterar. Det handlar om att göra det möjligt för föräldrar att kunna kombinera arbete med familj. Det handlar också om att se till barnets bästa. Jag ser ingen motsättning i detta. Jag gör inte det. Däremot har jag problematiserat debatten därför att en fullt kvoterad föräldraförsäkring skulle innebära att det inte skulle finnas några möjligheter längre för föräldrar att överlåta dagar till varandra.

I förra veckan beslutade regeringen om direktiv till en utredning som ska se över föräldraförsäkringen och se vad en ytterligare kvotering av föräldraförsäkringen skulle innebära, vilka konsekvenser det skulle få. Fakta är nämligen att 34 % av alla pappor inte tar ut en enda dag under de första två åren av barnets liv.

Anf. 63 GUDRUN SCHYMAN (v):

Fru talman! Nej, just detta faktum skulle kanske mana till en viss eftertanke. Vi utgår från att föräldraskapet är en relation. Den är naturligtvis individuell och den är hundraprocentig. Man kan inte förhandla om en relation. Lika lite som jag kan be någon att äta för mig kan jag be någon att älska för mig. Man kan sköta relationen bra eller dåligt men man kan aldrig överlåta den på någon annan. Det är alltså inte förhandlingsbart att vara förälder.

Vi vill alla ha ett arbete med en egen lön att leva på. För att det ska vara möjligt, oavsett om vi är män eller kvinnor, behöver vi ha en bra föräldraförsäkring. Det är väl det som borde vara grunden i en modern familjepolitik, att vi faktiskt är enskilda individer. Den försäkring som ska garantera oss att vara också enskilda individer som föräldrar bör naturligtvis anpassas så att den blir som alla andra försäkringar, nämligen individuell.

Jag kan inte förstå familjeministerns hållning.

Anf. 64 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Det är egentligen ingen fråga som Gudrun Schyman ställer utan helt och hållet ett pläderande för en uppfattning som Gudrun Schyman har i denna fråga.

Låt mig säga att vi är helt ense. Föräldraförsäkringen är till för att föräldrarna ska kunna kombinera arbete med familj. Den är också till för barnens bästa. Den är flexibel. Det finns inget land som har en så fantastisk föräldraförsäkring som vi har, både i längd och omfattning.

Fakta är att män tyvärr tar ut alldeles för få dagar. De tar inte ens i full utsträckning ut de tio pappdagarna. Det är bara lite drygt 70 % av alla pappor som tar ut dem – samma sak med den redan kvoterade pappamånaden. Det är tyvärr så att alla pappor inte tar ut de här dagarna.

Jag tycker att vi ska titta över detta i den utredning som vi har fattat beslut om och väga de olika fördelarna och nackdelarna mot varandra så att vi vet vad vi gör innan vi ändrar någonting som ändå är så oerhört centralt och viktigt för en bra familjepolitik.

Uppförandekod i näringslivet

Anf. 65 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag ska rikta min fråga till statsrådet Gunnar Lund.

Jag läste nyligen att Gunnar Lund var i Bryssel för att diskutera frågor om företagsstyrning och etik inom näringslivet med EU-kommissionär Bolkestein. Med på resan var också Erik Åsbrink som leder den så kallade Förtroendekommissionen. Denna förtroendekommission kommer inom kort att leverera sitt slutbetänkande där det förväntas ingå en så kallad uppförandekod. Det är bra, tycker jag. Sverige hör till de sista länderna inom EU som skaffar sig en uppförandekod.

En viktig del av koden handlar om reglering av löner, bonusar och övriga ersättningar. Statsrådet har efter resan sagt överväga ett lagförslag om att direktörernas löner och ersättningar måste godkännas av bolagsstämman. Erik Åsbrink är dock enligt samma medieuppgifter kritisk till en lag som säger att bolagsstämman i efterhand ska godkänna löner och ersättningar. Jag vill därför ställa två frågor till statsrådet.

För det första: Är det i huvudsak lagstiftningsvägen eller självregleringsvägen som är aktuell för Sveriges del?

För det andra: Hur blir det egentligen med bolagsstämmans makt över löner, bonusar och ersättningar?

Anf. 66 Statsrådet GUNNAR LUND (s):

Fru talman! Det är riktigt att jag i förra veckan reste till Bryssel. Det var just för att ta initiativ till att vi i Europa tillsammans med andra europeiska regeringar ska jobba mer med frågor om att återskapa och förstärka förtroendet i näringslivet. Det är nödvändigt inte bara här hos oss i Sverige – det är vi av goda skäl upptagna av hos oss – men även i andra länder. Det finns en hel del vi kan uträtta på europeisk nivå.

Jag tror för vår del i Sverige att det måste bli fråga om en kombination av självreglering och lagstiftning. Vi har en rätt god tradition av självreglering i Sverige. Den ska vi bygga vidare på, men det är inte säkert att den räcker till. Då måste vi ta till lagstiftning, till exempel att

Anf. 67 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Fru talman! Jag skulle också vilja fråga om statsrådet i övrigt kan redogöra för resultatet av diskussionen med Bolkestein. Är det aktuellt med EU-lagstiftning på förtroendeområdet eller med en gemensam uppförandekod för alla europeiska företag?

Frågestund

Anf. 68 Statsrådet GUNNAR LUND (s):

Fru talman! Jag tror att det även på europeisk nivå blir fråga om en kombination av lagstiftning och självreglering. Det kan handla om regelrätta så kallade direktiv, det vill säga lagstiftning, och det kan också handla om rekommendationer.

När det gäller koder, som för övrigt Erik Åsbrinks förtroendekommision håller på att ta fram, finns sådana runt om i flertalet EU-länder i dag. Men jag tror inte att man ska göra någon gemensam europeisk kod. Det skulle ta för mycket tid och möda och knappast stå i proportion till resultatet. Däremot tror jag att man måste skapa ett gemensamt europeiskt forum där regeringarna och näringslivet kan komma till tals för att just dryfta hur sådana koder ska kunna administreras och övervakas. Det talade jag med Bolkestein om, och vi var överens om att det vore en god idé.

Dagmammor

Anf. 69 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Berit Andnor.

Dagmammorna har minskat i Sverige. Sedan 1990-talet har dagmammorna minskat med två tredjedelar. Hur ser Berit Andnor, som familjeminister, på att denna viktiga yrkesgrupp håller på att försvinna?

Anf. 70 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Låt mig säga till Rosita Runegrund att situationen ser lite olika ut över landet. För bara någon månad sedan var jag i Värmdö kommun. I Värmdö kommun har man ganska många dagmammor, och det fungerar alldeles utmärkt. Men det ser olika ut. Det är upp till varje kommun att besluta om vilken sammansättning kommunen vill ha inom den barnomsorg kommunen är ansvarig för. Jag ser dagmammor som en viktig del i att ha en god barnomsorg som också är flexibel och kan anpassas efter de olika behov barn kan ha.

Anf. 71 ROSITA RUNEGRUND (kd):

Fru talman! Det visar på att familjeministern tycker att denna yrkesgrupp är viktig.

Angående valfriheten inom barnomsorgen ställer jag följande följdfråga till Berit Andnor. Vad avser hon att göra för att vi ska kunna behålla denna yrkesgrupp?

Anf. 72 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Som jag sade i mitt tidigare svar är det en fråga som avgörs i respektive kommun. Jag tycker också att det så ska förbli. Jag vill bara betona att jag ser dagmammorna som en viktig del i barnomsorgen och att de bidrar till den flexibilitet som kan vara nödvändig men också till att upprätthålla en god barnomsorg av god kvalitet.

Förmögenhetsskatten

Anf. 73 NICLAS LINDBERG (s):

Fru talman! Jag tänkte ställa min fråga om förmögenhetsskatten till statsrådet Pär Nuder.

Vi som lyssnade på debatten om vårpropositionen under förmiddagen fick höra ett antal talare som gjorde sig mer eller mindre lustiga över de tillväxtsamtal som regeringen har fört med olika organisationer. Vi kunde i någon mån höra samma talare raljera över vad som ska hända med förmögenhetsskatten i framtiden.

Därför vill jag ge statsrådet tillfälle att klargöra vilken inriktning regeringen har när det gäller förmögenhetsskatten i framtiden.

Anf. 74 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Det gör jag mer än gärna, även om jag tycker att förmögenhetsskatten tar en oproportionerligt stor del i den offentliga debatten. Det är en skatt bland många skatter, och det är en åtgärd bland många åtgärder för att få upp tillväxten i Sverige. Men den har inte alls den betydelse som den allmänna debatten kan ge vid handen.

Icke förty finns det skäl att diskutera förmögenhetsskatten. Den är illa konstruerad som den är i dag. LO:s chefekonom P.-O. Edin, som har utrett frågan, har sagt att det är en skatt som i stor utsträckning är frivillig för den den var tänkt att träffa, nämligen de allra rikaste.

Regeringens utgångspunkt är att förmögenhetsskatten bör reformeras. Den var inte tänkt att träffa så många villaägare som i dag tvingas att betala förmögenhetsskatt. Den var inte heller tänkt att ha ett antal undantag och ge möjligheter till skatteplanering. Det här är regeringens utgångspunkter i de fortsatta diskussioner som vi har med samarbetspartierna inför budgetpropositionen i höst. Då kommer regeringen att lägga fram förslag om justeringar i förmögenhetsskatten och i andra skatter.

Tillväxt

Anf. 75 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Min fråga riktar sig till näringsministern. Eller ska vi säga tillväxtministern?

Vi behöver ett bra samhällsklimat i Sverige där alla aktörer drar åt samma håll för att vi ska få den tillväxt vi alla försöker åstadkomma. Det var också grunden till regeringens tillväxtsamtal. Nu verkar tillväxtsamtalen ha självdött. Kritik riktas från Svenskt Näringsliv, och kritik riktas från Kommun- och Landstingsförbunden. Någoting verkar ha gått snett i samtalen.

Hur ska regeringen agera för att återskapa det förtroende som otvivelaktigt behövs för att man ska kunna skapa en långsiktig ekonomisk-politisk strategi för Sverige?

Prot. 2003/04:96
15 april

Frågestund

Anf. 76 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Jörgen Johansson bygger sin fråga på att det i utgångsläget råder en förtroendekris. Det är inte min bild. Sverige är ett litet land med korta avstånd mellan beslutsfattare i olika delar av samhället. Det ska vara en tillgång för Sverige. Vi har korta avstånd, och vi diskuterar mycket med varandra i många frågor.

I en del frågor har det varit hårda bud i den offentliga debatten. I en del frågor råder olikheter mellan oss. Men det är väl ett hälsotecken att på de områdena pratar vi med varandra på ett analytiskt och intresserat sätt för att förstå varandras positioner. Jag har för min del respekt för att man i näringslivet är otålig för att få de saker genomförda som man vill ha genomförda. Man kanske inte är lika kunnig som vi i den här kammaren om hur lång tid det tar med processer i det politiska systemet.

Jag räknar med att vi kommer att kontinuerligt vidareutveckla den fördel det innebär för Sverige att vara ett litet land med täta relationer mellan olika sektorer.

Anf. 77 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Jag upplever en öppenhet från ministerns sida. Det är en öppenhet jag tycker är bra. Samtidigt konstaterar jag att i de uttalanden som Svenskt Näringsliv har gjort är man mycket hård i kritiken mot regeringens sätt att hantera frågan.

Otvivelaktigt är det så att en hel del av de frågor Svenskt Näringsliv lyfter fram, exempelvis satsningarna på de små och medelstora företagen, rör en nyckelgrupp i diskussionen om tillväxt för Sverige. Det vore bra om man tog till sig de signalerna. Precis som ministern säger är det otvivelaktigt så att vi alla måste dra åt samma håll för att lyckas.

Anf. 78 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Jag kan intyga att jag i långa stycken tycker likadant som Jörgen Johansson.

Vi pratar i kammaren ofta om umgängesklimatet i Stockholm – på riksnivå. Jag vill också gärna lyfta fram det goda samarbetsklimat som ofta råder ute i landet mellan våra kommunalmän och det lokala näringslivet, mellan våra högskolor i landet och det lokala näringslivet och vilket styrkebälte detta är för Sverige. Men också på riksnivå samarbetar vi i vardagen kring mängder av viktiga frågor för Sverige – långt bort från rubriker och polemiker. Det är om framtidens forskningspolitik, om hur vi kan stärka Sveriges namn i världen, hur vi arbetar för att stärka Sveriges intressen i det europeiska samarbetet – på mängder av områden.

Min bild av samarbetet är inte densamma som de tillspetsade rubrikernas bilder av enstaka invektiv som flyger genom luften. Jag prioriterar att prata väl om samarbetsklimatet i Sverige och om den goda vilja som jag ser på väldigt många håll runtom i det svenska näringslivet att föra just den typen av samtal som du och jag efterlyser.

Frågestund

Anf. 79 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Jag har en fråga till Morgan Johansson.

Det finns ca 10 000 hemlösa i Sverige, och i en del kommuner blir de raskt fler. I Gävle har de ökat från 50 till 200 under de senaste två åren. Detta är en skam för vårt välfärdssamhälle.

I en skriftlig fråga till ministern undrade jag om han ville stärka socialtjänstlagen när det gäller rätten till bostad för alla eftersom den i dag omfattar bara vissa grupper.

Ministerns svar var något uppgivet. Han hävdade att det finns andra lagar där rätten till en bostad kan prövas och att kommunerna i remissvaren till Hemlösekommitténs betänkande beklagade sig över att de tvingas ta ansvar för de hemlösa, vilket de sade sig inte kunna leva upp till.

Frågan blir då vilken annan lagstiftning det är som ministern hänvisar till och vilka andra åtgärder som han tänker vidta för att få bukt med hemlösheten.

Anf. 80 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Det är alldeles riktigt som Owe Hellberg säger, att hemlöshetsproblematiken är en mycket allvarlig fråga för Sverige.

Bilden ser olika ut i olika delar av landet. Jag var till exempel i Norrköping för bara någon månad sedan, och där kunde man redovisa ett minskat antal hemlösa. Det rörde sig nästan om en halvering på några år.

I mitt arbete prioriterar jag framför allt frågan om resurstilldelning. Jag noterar till exempel att man sedan 1999 har ökat antalet anställda totalt sett i kommunsektorn med 85 000 personer. Ändå har insatserna för missbrukarvård, som ju är en del av den här problematiken, minskat med nästan 20 %, det vill säga med 1 miljard.

Därför är inriktningen från regeringens sida att försöka komma till roten med problemen. Då handlar det om satsningar på psykiatrin, på missbrukarvård och också på bostadsbyggande. Det är mitt svar.

Anf. 81 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Ministern svarade inte på frågan om vilken annan lagstiftning som ministern hänvisar till.

Man ska inte blanda ihop korten här. Rätt till en bostad har man oavsett vilka andra problem man har. Man kan inte bota det ena först och sedan få en bostad. Så ska det naturligtvis inte fungera.

Det här är ett strukturellt problem. Det finns ingen annan lagstiftning som ger rätt till bostad. De hemlösa är väldigt oskyddade. De kan inte ens ställa sig i kö vid ett kommunalt bostadsbolag.

Det stora problemet är att regeringen inte har någon helhetssyn i bostadspolitik. En minister sköter hemlösheten, en annan sköter bostadsbidragen, en tredje har hand om kommunernas ansvar, en fjärde ansvarar för socialtjänstlagen och en femte har andra uppgifter.

Ta ett strukturellt grepp om bostadspolitik och se detta som en del i den frågan!

Anf. 82 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Det fel som Owe Hellberg gör är att han gör hemslöshetsfrågan till bara en bostadspolitisk fråga, och det är det till en viss del. Vi kan jobba med de bostadspolitiska instrument som vi har, till exempel att se till att det byggs fler hyresrätter, för där finns det ofta en brist. Man kan också jobba med de kommunala bostadsbolagen för att se till att de blir bättre och tar ett mer aktivt ansvar för de sociala frågorna på ett mycket bättre sätt än vad de har gjort hittills.

Men hemlösheten handlar inte bara om bostadspolitik, utan det handlar också om de grundläggande sociala aspekterna i vårt samhälle. Det handlar om missbrukarvård, om psykiatri och kanske om andra stora viktiga sociala insatser som måste göras.

Bredda gärna debatten och se inte bara till bostadspolitiken, även om det är en viktig del! Min inriktning är att det inte är värdigt en välfärdsstat att människor tvingas bo under broar och i portuppgångar. Något av de viktigaste som vi ska göra under de kommande åren är att lyfta fram socialpolitiken generellt sett, och då är hemlösheten en av de angelägnaste frågor som vi ska driva.

Resurser till rättsväsendet

Anf. 83 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Fru talman! Min fråga riktar sig till statsrådet Pär Nuder.

I partiledardebatten den 21 januari sade statsministern: Vi ska inte misslyckas i kampen mot våld, kriminalitet, osäkerhet och otrygghet därför att vi har bristande resurser. Han sade också att resurser i mångmiljardklassen ska föras över till kampen mot de inre hoten.

Men i dagens budgetproposition kan man se att det endast tillförs 200 miljoner till rättsväsendet och att de ska gå till kriminalvården för utbyggnad av flera häktesplatser. 200 miljoner förslår ju inte särskilt långt. Det är väl ungefär vad folkmordskonferensen i januari kostade.

Vi vet ju alla att de reella behoven är mångdubbelt större, inte minst inom polisen för att man ska kunna anställa de nyutbildade poliser som går på Polishögskolan just nu.

Min fråga blir då: Hur går den här ekvationen ihop? Vilken verksamhet inom polis, åklagarväsende eller domstolsväsende ska skära ned på sin verksamhet när man inte tillför de resurser som faktiskt fordras?

Anf. 84 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Statsministern sade i partiledardebatten att det krävs en omfördelning av resurserna inom det som lite udda brukar kallas för nattvaktarstaten. När vi inte har stora yttre hot och när de inre hoten växer, då finns det skäl att diskutera fördelningen av resurser mellan å ena sidan Försvarsmakten och å andra sidan det samlade rättsväsendet.

Den processen är vi just nu inne i. Inom ramen för Försvarsberedningen diskuterar vi hur resurser ska kunna minskas inom försvarssektorn när vi nu inte har så stora yttre hot. Nästa steg blir att diskutera hur dessa resurser ska föras över till den sektor som har ansvar för de inre hoten.

Det vore väldigt bra om Moderaterna var med i den processen och var med om att föra resurser från Försvarsmakten till rättsväsendet, för där behövs det sannerligen ökade resurser.

Anf. 85 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Fru talman! Resurserna till rättsväsendet behövs ju tämligen omgående. Man behöver kunna planera sin verksamhet. Nu står polisen inför hotet att tvingas säga upp en hel del civilanställd personal för att över huvud taget ha råd att nyanställa de poliser som går på Polishögskolan. Det får till följd att det blir poliser som gör civilanställdas arbeten – dyrare och sämre.

Jag tycker att det är angeläget att man kommer till skott i den här frågan ganska snart, därför att man måste kunna planera verksamheten. Vi ser ju att våldsbrotten i Sverige ökar.

Jag vill gärna höra om det finns någon tidsplan för när det här kan tänkas komma.

Anf. 86 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Tidsplanen för omallokeringen mellan olika sektorer är fastlagd av Försvarsberedningen.

Jag vill gärna tolka detta som att Moderaterna vill vara med i arbetet med att föra resurser från Försvarsmakten till rättsväsendet. Det vore tacknämligt om vi kunde nå breda samförståndslösningar både kring Försvarsmaktens och rättsväsendets utformning och storlek i framtiden.

Här finns väldigt mycket att göra. Jag väljer att tolka frågan på ett positivt sätt, att Moderaterna nu har ändrat sin uppfattning och är beredda att föra resurser från Försvarsmakten till rättsväsendet.

Vattenfalls satsning på förnybar energi

Anf. 87 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till Leif Pagrotsky.

Enligt riksdagsbeslut 1997 ska Vattenfall genom sina investeringar stödja förnybar el och vara en viktig spelare i omställningen till ett uthålligt energisystem. Men Vattenfall gör raka motsatsen genom att satsa på mer fossil kraft och mer kärnkraft, och det gör man genom att öka effekten i Ringhals och genom att återstarta ett 40 år gammalt oljekraftverk i Stenungsund. Det senare skulle medföra 2 ½ miljoner ton koldioxid per år i utsläpp.

Lena Sommestad liksom förre energiminister Anders Sundström har kritiserat Vattenfall. I en intervju säger han att Vattenfall saknar tydlig styrning från ägarna.

Då vill jag fråga näringsministern om han också tycker att Vattenfall behöver göra en kursändring och vad han i så fall tänker göra för att få den till stånd.

Anf. 88 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Vattenfall är nog statens allra största företag. Vattenfall har oerhört stor betydelse för Sverige i väldigt många avseenden, för

tillväxten, för jobben, för miljön och för den långsiktiga utvecklingen. Det är väldigt viktigt att företaget sköts med omdöme och effektivitet.

En av de allra viktigaste uppgifterna som Vattenfall har är att delta i framkant på den omställning av energisystemet som Sverige ska genomgå framöver.

Därför är det ett tydligt krav på Vattenfall, som jag vet att de jobbar med, att jobba intensivt med förnybar energi. Den bild som Hillar Rosenqvist gav var ju selektiv. Hon nämnde inte det utomordentligt stora program som de har för att investera i det förnybara energislaget vattenkraft till exempel.

Det är ytterligare saker som jag ska återkomma till om jag får ytterligare ett inlägg.

Anf. 89 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Fru talman! Då undrar jag om inte Leif Pagrotsky tycker att det ligger någonting i Anders Sundströms och Lena Sommestads kritik av Vattenfall. Vattenfall vill ju öka produktionen från Ringhals och Stenungsund med nästan 5 terawattimmar. Det är flera hundra gånger mer än vad de producerar från vindkraft. Är det detta som Leif Pagrotsky vill se som en framtid?

Anf. 90 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Som svar på Helena Hillar Rosenqvists fråga om jag lyssnar på Anders Sundström och Lena Sommestad kan jag intyga att jag lyssnar mycket på båda dessa omdömesgilla personer i sådana här frågor. Vi har en dialog om de här frågorna, och vi är inte så oeniga som det låter. Det kommer klara tecken på det framöver.

Vad gäller vindkraften satsar Vattenfall på vindkraft, och jag vill att Vattenfall ska satsa mer på vindkraft. De har sedan lång tid tillbaka en ansökan liggande för behandling i de instanser som har stor makt och som ska behandla alla sådana här investeringar. De jobbar också intensivt med de mycket svåra tekniska frågorna om hur man ska fasa in vindkraften i det ordinarie elnätet, eftersom vindkraften är variabel. Den varierar nämligen med blåsten, och elsystemet måste konstrueras för att ta emot variabla källor på det här sättet.

Det är stora och svåra uppgifter som de jobbar intensivt med. Jag vill att de ska jobba mer med detta, vara i framkant på utvecklingen, driva på utvecklingen på de områden där de har sin kompetens.

Halvtidsöversynen av jordbrukspolitiken

Anf. 91 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru talman! Min fråga vänder sig till statsrådet Pär Nuder.

Den så kallade MTR- eller halvtidsöversynen av jordbrukspolitiken har beretts under ganska lång tid. Den socialdemokratiska jordbrukspolitiska talesmannen utlovade att den skrivelse som är utlovad skulle ligga på bordet senast kl. 17 i dag. Men senare dagars tidningsuppgifter har gjort gällande att regeringen är utsatt för någon form av utpressning från Vänstern och Miljöpartiet i den här frågan. Jag kan bara intyga efter en träff i går med ett antal bönder att Sveriges bönder bävar.

Då är min fråga till statsrådet: Kan statsrådet utlova att skrivelsen ligger på bordet kl. 17 i dag? Om svaret inte är ja, när kan vi då förvänta oss den?

Anf. 92 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Jag har ungefär lika stor respekt för jordbrukspolitik som jag har ringa kunskaper om jordbrukspolitik. Det ska villigt erkännas. Jag är svaret skyldig. Jag har så stor respekt för frågan att jag väljer att inte försöka ge mig in i att besvara en så detaljerad fråga. Den har säkert allmänpolitisk betydelse och säkert stor betydelse för dem som berörs av frågan, men jag föreslår att frågan riktas direkt till ansvarigt statsråd, jordbruksministern.

Anf. 93 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru talman! Om det hade varit en detaljfråga kunde jag både respekterat och accepterat statsrådets svar, men nu handlar det alltså om en skrivelse från regeringen. I andra sammanhang framhålls det med enfaset att alla har lika stort värde i regeringen och att alla har koll på när skrivelser etcetera ska läggas fram. Detta är en del av vårpropositionen, en uttalad sådan, och därför är det för mig oerhört förvånande att inte statsrådet Nuder har insikt i om regeringen tänker avlämna en skrivelse i dag eller inte. Är det så ställt med kommunikationen i regeringen bör detta land verkligen förvånas.

Sveriges export till länder utanför EU

Anf. 94 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag vill anknyta till Jan Ersä och Per Persa: Så ska vi ha't, men var ska vi ta't? Jag vill alltså ställa en viktig fråga i tillväxttider till statsrådet Leif Pagrotsky.

Vi behöver mera export från det här landet och mer handel. Jag har låtit mig informeras om att det finns viktiga länder som nu ligger utanför de nya länderna i EU, till exempel Turkiet och Sydkorea, som vi har mycket handel med. Min fråga är, väldigt konkret: Hur ska vi göra för att få mer högteknologisk export från Sverige till dessa länder?

Anf. 95 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Ja, det är sant att de exportmarknader som växer snabbast för Sverige och som på det viset drar mest för vår tillväxt just nu är marknader vid sidan av de traditionella marknader vi har. Turkiet och Sydkorea är två av de snabbast växande för oss. Turkiet är Europas mest snabbväxande marknad för Sverige. Indien, Ryssland, Kina, andra länder i Sydostasien och Mexiko är andra snabbväxande marknader. Vi jobbar på bred front med exportfrämjandet, och vi har många initiativ på det här området. Vi har i dag tagit ett i regeringen vad gäller Turkiet.

Men jag skulle vilja peka på en annan faktor som jag tycker är viktigare. Vi har i Sverige väldigt många människor med kunskaper om kulturer och i språk, som kan vara en tillgång för Sverige i denna internationaliseringens tid men vilkas kunskaper inte utnyttjas för att stärka tillväxten. Våra företag anställer inte säljare med kunskaper om avlägsna

Anf. 96 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Det tycker jag låter alldeles utmärkt. Men i budgeten handlar det mycket om ROT-avdrag, det vill säga om det interna Sverige. Jag menar, och jag förstår att statsrådet är inne på samma sak, att om vi ska få tillväxt i det här landet måste vi få mer export helt enkelt. Jag tycker att det är granska bra. Men jag vill fråga mer konkret: När kommer de här olika förslagen så att vi verkligen får svenska företag att exportera mer till de här nya länderna och får fler jobb i Sverige?

Anf. 97 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Jag vill tacka Gunnar Andrén för möjligheten att prata väl om exporten. Som ansvarig för handelsfrågorna i sju år i regeringen är det en glädje att kunna berätta att den senaste tioårsperioden har exporten från Sverige ökat med 500 miljarder kronor. Det är självklart att detta är en huvudförklaring, en men inte den enda, till att Sverige har haft så stark tillväxt under den här perioden, starkare än andra länder i vår omvärld.

Den konkreta frågan gällde vad vi gör för att få den här utvecklingen att komma framåt och hur ROT-avdragen skulle bidra till detta, eller hur den polemiska udden var tänkt. Jag kan berätta om ett inslag i budgeten som inte har fått så stor uppmärksamhet. Vi satsar 24 miljoner kronor för att stärka kvinnors och invandrades ställning som företagare. Det är ju de mindre företagen som i hög grad sysslar med utrikeshandel. Handelsagenter, importörer, exportörer, kontaktförmedling mellan svenska producenter och kunder i andra länder och i omvänd riktning är ett litet men viktigt bidrag. Exportsäljarutbildning för människor med invandrabakgrund är en annan viktig sak som vi jobbar intensivt med.

Missbrukarvården

Anf. 98 ULRIK LINDGREN (kd):

Fru talman! I Socialstyrelsens lägesrapport för 2003 om den kommunala individ- och familjeomsorgen berättas det, som vi redan visste, att den kommunala missbrukarvården har reducerats med 20 % sedan 1995. I pengar räknat och i faktisk verksamhet vet vi att det är betydligt mer än 20 %, det vill säga att i Socialdemokraternas Sverige överges de mest utsatta och de mest sårbara som inte har någon röst egentligen.

I en interpellationsdebatt med Morgon Johansson i mars uttryckte jag en förväntan om att det skulle komma någon form av initiativ för att bryta den här utvecklingen som nu har pågått i väldigt många år. Frågan är nu förstas till statsrådet Morgan Johansson: Finns det något konkret att presentera av åtgärder för att bryta den här utvecklingen och visa på att nu ska det bli ändring, nu ska vi ha en missbrukarvård på allvar i Sverige igen?

Anf. 99 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag är faktiskt lika upprörd av situationen som Ulrik Lindgren. Som jag också nämnde i mitt tidigare svar till Owe Hellberg har vi under de senaste fem åren sett en ökning av kommunernas och landstingens resurser till sjukvård, äldreomsorg, skola och barnomsorg, men när det gäller missbrukarvården har man skurit ned resurserna med 1 miljard, som Socialstyrelsen pekar på. Då ställer jag mig naturligtvis frågan om det kan bero på att detta är människor som inte själva har några starka röster och som inte kan driva sina intressen.

Finns det då inte skäl för staten att lyfta ut de här frågorna? Jo, det finns det. Det är därför som vi i den här budgeten sätter undan pengar. 1,7 miljarder lägger vi i en pott för 2005 som vi ska förhandla vidare om under hösten, och den potten ska gå till dels vårdgaranti vad gäller sjukvården, dels psykiatri och dels missbrukarvården och kanske ytterligare något. Fördelningen däremellan återkommer vi till.

Anf. 100 ULRIK LINDGREN (kd):

Fru talman! Jag har också förstått det som så att det skulle finnas 1,7 miljarder till vårdgarantin, psykiatrin och missbrukarvården, men att det återstår en mängd förhandlingar med era koalitionspartier och med Landstings- och Kommunförbunden. Framför allt återstår förhandlingen, uppgörelsen, som tidigare utlovades av socialministern angående vårdgarantin med Landstingsförbundet. Vi har fortfarande ingen sådan uppgörelse, det vill säga vi vet inte någonting konkret om fördelningen och var vi kommer att landa i slutändan vad gäller missbrukarvården vad gäller ett kraftfullt initiativ från regeringens sida.

Alltså: Vilken bedömning gör nu statsrådet? Betyder de här 1,7 miljarderna, med någon del till missbrukarvården, att innehållet i vårpropositionen på något sätt motsvarar vad som behövs för att få en reell vändning i missbrukarvården, eller blir det fortsatt utförsbacke och nedprioritering av missbrukarvården i Sverige?

Anf. 101 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Fru talman! Jag hoppas att det har framgått tydligt att regeringens linje är fullständigt klar. Vi vill vända utvecklingen och göra en riktad satsning på missbrukarvården och också på de andra delar jag talade om, till exempel psykiatrin. Den linjen är fullständigt klar.

Precis som Ulrik Lindgren sade finns det förhandlingar kvar att göra, dels naturligtvis med våra samarbetspartier, dels med Kommun- och Landstingsförbunden. Det här är ju frågor som vi måste vara överens om med kommunsektorn. Det handlar om fördelningen av resurser men också om vilka motkrav som ska ställas. Jag har sagt från vår sida att vi kan vara beredda att gå in med statliga riktade pengar till missbrukarvården, men då måste vi också veta att eftervården sedan fungerar, att det finns ett boende när man kommer ut, att det finns ett arbete eller en utbildning och att det finns ett nytt socialt nätverk som kan fånga upp människan.

Det är det här nästan kontraktliknande förhållandet som vi vill skapa när det gäller missbrukarvården. Vi kan vara beredda att gå in med statliga pengar, men då måste vi veta att också eftervården fungerar. Vår ambition är alltså väldigt klar, men det återstår en liten bit till innan vi kan se hur det exakt kommer att utformas.

Prognosen för ADHD-barn

Anf. 102 SONJA FRANSSON (s):

Fru talman! Jag vill rikta min fråga till statsrådet Berit Andnor.

ADHD är ett neuropsykiatriskt funktionshinder som innebär överaktivitet, impulsivitet och svårigheter med uppmärksamheten. Det har visat sig i flera studier att många barn med ADHD i framtiden riskerar både missbruksproblem och kriminalitet. Till exempel har vissa undersökningar visat att över hälften av alla långtidsdömda våldsbrottslingar på Kumlaanstalten som barn hade symtom på ADHD. Av 281 intagna med straff på minst fyra år för våldsbrott uppfyllde 145 som barn kriterier för ADHD.

Jag vill fråga ministern: Hur ska vi göra för att få bättre kunskap och för att förhindra att barn som växer upp inte ska hamna i missbrukarvård, kriminalitet och fängelse?

Anf. 103 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Precis som Sonja Fransson säger vet vi att alltfler barn i dag diagnostiseras inom ADHD-området eller DAMP med ett neuropsykiatriskt funktionshinder.

Jag tycker att det tyder på att det finns en ökad uppmärksamhet i dag i allmänhet. Jag tycker att det är viktigt att vi redan tidigt blir medvetna om de funktionshinder som enskilda barn kan ha så att vi kan ge det stöd och den service som inte bara barnet utan också hela familjen kan behöva. Det kan behövas särskilt stöd i barnomsorgen och i skolan men också i hemmet. Vi ser nu att det sker en ökning av antalet vårdbidrag just inom denna kategori av funktionshinder, och jag tar det som ett gott tecken. Men det finns ytterligare insatser att göra enligt min uppfattning för att vi ska ta väl hand om de barn som har detta funktionshinder.

Anf. 104 SONJA FRANSSON (s):

Fru talman! Jag delar helt och fullt ministerns uppfattning. Vi måste föra upp den här frågan. Nu har vi fått upp diskussionen om psykiskt funktionshindrade och deras situation. Vi måste också få upp diskussionen om hur det är att ha ADHD, vad det innebär och vilket stöd som behövs.

Min nästa fråga är naturligtvis: Vad gör vi med dem som i dag sitter i fängelse och som inte har fått det stödet och den hjälpen? Hur kan man öka kunskapen hos den personal som jobbar på fängelserna, inte minst med tanke på det som sades tidigare i debatten, för att människor ska kunna återrehabiliteras i samhället? Då måste man ju också ha den kunskapen. Jag undrar: Vad gör vi med dem som redan finns i fängelserna?

Anf. 105 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Centralt och viktigt är naturligtvis att det sker en kunskaps- och kompetensutveckling bland den personal som är berörd. Det kräver naturligtvis särskilda insatser och särskilt stöd, särskilt i en sådan, mycket utsatt, situation som man är i om man är i ett fängelse. Jag utgår från att det arbetet pågår.

Låt mig bara säga att det naturligtvis är oerhört centralt och viktigt att vi har ett bra förebyggande arbete och att de barn som behöver stöd och hjälp får det tidigt just för att förebygga problem längre fram.

Jag vill också bara påminna om den utmärkta institution som vi har i vårt samhälle som fungerar alldeles utmärkt, det vill säga våra barnavårdscentraler och våra nya familjecentraler som växer fram över landet. Dessa är utomordentligt centrala och viktiga i ett bra förebyggande arbete.

Företagsklimatet i Sverige

Anf. 106 LARS LINDÉN (kd):

Fru talman! Jag är bekymrad över företagsklimatet och vill resonera lite med Leif Pagrotsky om det.

Det finns bland annat handläggare på skattemyndigheterna som verkar njuta av att inte vara smidiga i sina företagskontakter. Jag har nyligen mött två småföretagare som mer eller mindre knäckts av att byråkraterna krånglat på Skattemyndigheten. Båda påfördes skatt som man inte är överens om är den riktiga, och man har fått lägga ned massor av tid utöver de 50–60 timmar man normalt jobbar för att reda ut det här och fått kosta på dyrbar konsult hjälp.

Trots att ärendet är tvistigt kräver alltså myndigheten in pengar. I båda de här fallen fick företagarna i och för sig rätt efter mycket kamp, sömlösa nätter och rädsla att gå i konkurs.

Det här handlar om två duktiga företagare som nu inte längre känner någon entusiasm för att hålla på med företagsamhet längre. De är knäckta och har tappat förtroendet för oss politiker, för regeringen och för myndigheter. Den ene företagaren funderar allvarligt på att lägga av. Den andre säger att han ska flytta utomlands.

Tycker näringsministern att det här känns bra? Är det här ett gott företagsklimat? Är det inte ett lite för högt pris? Det är ett tjugofemtal arbetstillfällen som försvinner.

Anf. 107 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Jag håller med Lars Lindén. Det exempel som han beskriver verkar vara en mardröm, ett mycket otrevligt exempel, och där verkar priset vara för högt. Är det så att den här konflikten leder till att människor blir arbetslösa och att de tappar sugen som företagare så är det klart att priset är för högt.

Men det är svårt för mig att stå här och diskutera ett enskilt fall, hur en enskild skattemyndighetstjänsteman har betett sig i servicehänseende och vad det har gällt.

Den viktiga frågan för mig är att våra myndigheter besjålas av en vilja att stå till tjänst och att vara duktiga på detta, att de har enkla och

bra regler som är lätta att tillämpa utan krångel och att det finns ett ordentligt datastöd så att företagare kan göra det mesta hemifrån.

Just Skattemyndigheten brukar ju få ett gott betyg när man frågar företagarna generellt om vad de tycker om olika myndigheter, banker, försäkringsbolag, hyresvärdar och andra. Så jag hoppas att det är ett isolerat undantagsfall som Lars Lindén har kommit i kontakt med.

Anf. 108 LARS LINDÉN (kd):

Fru talman! Jag vet att Skattemyndigheten normalt får bra betyg av företagarna, men sådana här fall är inte ovanliga. Det har gjorts en del förbättringar så att man kan överklaga och få vänta, men fortfarande är det ett stort irritationsmoment. Jag menar att det är attitydfrågorna hos många myndigheter som ni i regeringen måste jobba med. Vi har attitydproblem. Vi säger att vi ska ha ett bättre företagsklimat, men det sitter djupt hos svenska folket det här att företagare är något suspekt. Det är tyvärr så.

Jag kommer från en röd kommun, Timrå, där jag har varit kommunpolitiker i 25 år. Där låg vi på 242:a plats när det gäller företagsklimat. Vi höjde det till 115:e plats efter fyra år med borgerlig regim. Det kostar alltså inte pengar, utan det handlar om att ändra attityder. Då trivs företagen och då är man nöjd. Vad gör Leif Pagrotsky för att ändra attityderna ute hos svenska folket och hos sina kolleger?

Anf. 109 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Exemplet med de fyra åren påminner om vad som hänt med företagsklimatet i Sverige de senaste tio åren sedan vi fick regeringsskifte 1994. Vi har i dag ett företagsklimat som enligt de internationella opartiska värderingar som görs är i toppklass. Är vi inte etta eller två så är vi trea i stora mätningar. Det har vi rader av exempel på.

Det hindrar inte att vi ibland har problem med attityder hos de myndigheter som sitter vid fronten. Det har ofta att göra med stress och överbelastning. Det har ibland att göra med att de regler som man är satt att tillämpa ställer omänskliga krav på mänsklig förmåga att förstå, tillämpa och kommunicera på ett enkelt sätt.

Jag påstår att vi jobbar intensivt med detta och att detta har blivit långt mycket bättre, delvis på grund av att människor inte finner sig i samma behandling som förr. Man vill inte vara tillbaka i det gamla överhetssamhället. Man ställer större krav.

Vi svarar på det med bättre myndigheter, bättre service och, inte minst, bättre Internetbaserade möjligheter så att företagen kan sköta fler myndighetskontakter själva på ett klart, redigt och enkelt sätt utan att behöva stå i kö hos en myndighet med korta öppethållandetider.

De romska barnen i Europa

Anf. 110 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Berit Andnor. Den handlar om situationen för de romska barnen i Europa.

I en rapport pekar Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter på hur svårt särskilt de romska barnen har det när det gäller tillgång till skola, hälsovård och drägliga levnadsvillkor. Jag hade själv möjlighet att konstatera detta vid ett besök i Kosovo nyligen. Barnadödligheten bland de romska barnen är opropor­tionerligt hög till följd av bristerna, hälsovård och levnadsstandard.

Den segregation som de romska barnen utsätts för när det gäller utbildning ökar deras isolering från andra barn. Det får naturligtvis följder när de växer upp.

Europarådets kommissionär för de mänskliga rättigheterna konstaterar att länderna i Europa har lång väg att gå när det gäller att respektera rättigheterna för alla romska barn.

Därför vill jag veta om Berit Andnor i kontakter med sina kolleger runtom i Europa, framför allt i Europarådet, när man diskuterar barn- och familjefrågor har lyft fram just de romska barnens situation.

Anf. 111 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Helena Bargholtz tar upp en mycket angelägen fråga. Den handlar ju om utsatta barn.

I den europeiska unionen, men också inom Europarådet, har vi ett mycket bra och nära samarbete kring barn- och ungdomsfrågor. Under föregående år har vi haft ett flertal konferenser där frågor kring utsatta barn har diskuterats och även frågor som rör diskriminering och segregation. Det finns ett sådant samarbete.

Jag är väl medveten om de problem och frågeställningar som Helena Bargholtz tar upp. Det är min ambition att i mitt europeiska och internationella arbete arbeta just för barn som är särskilt utsatta.

Anf. 112 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Jag får tacka Berit Andnor för det svaret.

Som nybliven ordförande i Europarådets barnkommitté ser jag naturligtvis fram emot ett arbete kring detta. Jag tror att det är viktigt att vi kan fokusera på den kanske mest utsatta gruppen i hela Europa. Det är just de romska barnen.

Jag kan rekommendera ett besök i till exempel de flyktingläger där dessa barn finns. Man kan inte föreställa sig vilka avskräckande och vidriga förhållanden de lever under.

Jag hoppas att kanske nästa år få möjlighet att anordna en konferens här i Stockholm kring utsatta barn, och då räkna med statsrådets medverkan.

Anf. 113 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Jag hälsar med tillfredsställelse att Helena Bargholtz har fått denna position. Jag har själv tidigare varit en av vicepresidenterna inom Europarådet och där också följt arbetet när det gäller barnfrågor. Jag ser fram emot ett mycket nära och bra samarbete framöver.

Anf. 114 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Pär Nuder.

Hur bedömer regeringen fredschanserna i Mellanöstern efter att president Bush har ändrat kurs i Mellanösternpolitiken och gett Israel sitt fulla stöd för att behålla bosättningarna på Västbanken? Hur ska Sverige och EU agera för att försäkra att beslut som fattas av FN följs och respekteras av alla länder?

Anf. 115 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Det är en mycket allvarlig situation i Mellanöstern, och den har inte förbättrats av det senaste dygnets händelser i Washington. Den amerikanska regeringen frångår nu uppenbarligen den princip som har gällt för världssamfundets sammanhållna attityd i Mellanösternfrågan, nämligen att det är 1967 års gränser som gäller, att bosättningspolitiken måste upphöra och att en förhandlingslösning måste komma till stånd.

De principerna verkar inte gälla för den amerikanska regeringen längre.

Det är väldigt oroväckande. Det är dessutom väldigt oroväckande att man har gjort den här överenskommelsen mellan den israeliska regeringen och den amerikanska regeringen utan hänsyn till den tredje part som naturligtvis måste finnas med i en förhandlingslösning, nämligen palestinierna.

Detta har utrikesministern uttryckt. Jag uttrycker det här och nu i dag. Det har också, såvitt jag vet, EU:s ordförandeskap uttryckt i annat sammanhang.

Det finns skäl att gå tillbaka till kvartettens färdplan som bygger på en ömsesidig respekt mellan parterna och som bygger på att en förhandlingslösning måste komma till stånd baserad på 1967 års gränser.

Bilstödet för funktionshindrade

Anf. 116 LINNÉA DARELL (fp):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till Berit Andnor. Den gäller bilstödet för funktionshindrade.

I dagens vårproposition kan man se att regeringen föreslår 22 miljoner ytterligare. Motivet är att förkorta väntetiderna för bidrag. Vi vet ju att bilstödet har varit underbudgeterat ett antal år. Det har lett till att man har kommit in i en ond cirkel med eftersläpningar på 50-60 miljoner som i sin tur tar en stor del av varje års nya anslag.

Förra året tog anslaget slut i augusti, trots tilläggsanslag. Väntetiden blev då ända till januari innan man kunde få sin bilanpassning. I år beräknar Riksförsäkringsverket att pengarna, även med det nya anslag som föreslås i dag, är slut kring halvårsskiftet.

Min fråga till Berit Andnor är: I vilken omfattning ska väntetiderna kortas?

Anf. 117 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Precis som Linnéa Darell säger har anslaget för bilstöd påförts ytterligare medel vid ett flertal tillfällen. I samband med tilläggsbudgeten förra året var det 56 miljoner. Vi höjde nivån i årets budget med 32 miljoner. Vi tillför nu ytterligare 22 miljoner i tilläggsbudget, och vi räknar med att höja anslaget ytterligare – det vill säga en nivåhöjning – från det kommande årsskiftet med 38 miljoner.

Det är min uppfattning att vi därefter också successivt kan beta av den typ av köer som har uppstått. Jag har ambitionen att vi ska hitta en situation där vi slipper ha alltför långa köer för dem som väntar på att få det stöd man behöver.

Anf. 118 LINNÉA DARELL (fp):

Fru talman! Ska jag tolka statsrådet som att den höjning som aviseras för 2005 på 38 miljoner ska läggas på årets anslag inklusive tilläggsanslaget? I så fall kommer man upp i ungefär vad årsförbrukningen är. Kvar står ju eftersläpningen.

Från Folkpartiet föreslog vi inför årets budget att man skulle ge ett engångsanslag för att beta av skulden och bli av med den. Sedan hade vi samma anslag som regeringen.

Jag ser inte att man riktigt kommer i fatt med det som statsrådet aviserar.

Anf. 119 Statsrådet BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Målsättningen är att hinna i fatt och ta igen den puckel som vi hela tiden har skjutit framför oss. Jag vill också påminna om den utredning som just nu pågår kring bilstödet. Även den kommer att beaktas i det fortsatta beredningsarbetet. Min uppfattning är att med de tillskott som nu har skett och som kommer att ske kommer vi mycket väl att tillgodose de behov som finns.

Anf. 120 ANDRE VICE TALMANNEN:

Därmed var dagens frågestund avslutad. Jag tackar företrädarna för regeringen och dem som har ställt frågor.

Anf. 121 SVERKER THORÉN (fp) replik:

Fru talman! Jag glömde förut att yrka bifall till reservation 38 från Folkpartiet. Jag står naturligtvis bakom alla Folkpartiets reservationer men yrkar bifall endast till denna.

Alla talar om lokal och regional förvaltning. Regeringen talar mycket om det, och vi har fått många utredningar. Min första fråga gäller om detta är ett verkligt startskott eller ännu mer tomt prat. Kunde inte Jan-Olof Larsson lyfta något på förlåten och konkretisera? Det är ju snart som det här ska utvärderas – innan 2006 går ut. Det är många kustfiskare och andra som sitter där ute och väntar, som har varit med i utredande till döds och som nu vill se resultat. Kan vi inte få veta lite grann om vad

som är på gång och vad som kommer att hända? Jan-Olof Larsson sitter ju närmare makten än jag, och han är en energisk och duktig person som är intresserad av de här frågorna. Det vore välbehövligt för oss att bli uppdaterade.

Min andra fråga gäller detta att det har stormat och torskats både här och där, som vi hörde tidigare, under ett antal år. Havsmiljökommissionen har lagt fram en rapport för ett bra tag sedan. Intresseorganisationer, näring och alla som är berörda av havets resurser och av att utnyttja havet har kommit in med förslag. Här har vi nu en proposition med ett förslag om en spöskatt. Jag har frågat i utskottet många gånger när vi har haft ministrar och sekreterare från departement där vad som händer. Kommer någonting ytterligare att hända? Får vi se de första, mest akuta delarna av en marin strategi här framöver? Jag har bara kunnat läsa om en skrivelse, och jag skulle vilja höra lite mer om vad som kommer att hända nu.

Anf. 122 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Eftersom jag inte fick tid att ställa några frågor till Folkpartiet förut så tänkte jag börja med det nu. Jag vill gärna ha svar på en fråga om något som jag ser i er reservation där ni gör gemensam sak med Moderaterna och på sikt vill införa individuella överförbara kvoter. Är detta bara ett utfall av liberal marknadsekonomi, eller vad är tanken bakom detta? Förslaget går ju helt på tvärs med näringen och dess vilja. Hur gynnar det kustfisket? Det var min fråga, och den kan du fundera på en liten stund, Sverker Thorén.

Är detta verkligen ett startskott när det gäller samförvaltning? undrar Sverker Thorén. Ja, det är absolut måste att det är ett startskott. Jag har pratat med många fiskare och jag har pratat med departement och så vidare. Detta *är* ett startskott, och det måste komma i gång på bred front. Att det ses som en försöksperiod beror endast på att vi måste utvärdera olika slag av samförvaltning och se vilken modell som är bäst. Samförvaltning är ett måste om vi ska klara havsmiljön och våra bestånd – så är det bara.

Anf. 123 SVERKER THORÉN (fp) replik:

Fru talman! Om ett och ett halvt år ska detta utvärderas, och vi får här inga besked om vad som är på gång och vad som ska göras. Det är allvarligt.

Jag upprepar min fråga om vad som händer med alla de förslag som kommer från Havsmiljökommissionen och andra: Blir det någon marin strategi eller blir det bara någon liten skrivelse nästa år?

Vad gäller fördelningen av kvoter har vi varit öppna för många sorters sådana, varav IOK har varit en del. Vi är mycket nöjda med att man nu för fram många olika typer av kvoter på prov i den försöksverksamhet som ska komma. Vi tycker att det här är helt okej.

Anf. 124 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Man för inte fram olika typer på prov. Där har du nog missstolkat skrivningen. Det står att det finns olika möjligheter att fördela kvoter. Det kan vara regionalt, det kan vara på grupper, i samhället eller individuellt. ITQ är en överförbar kvot, och har man överfört den en

gång så är den försäljningsbar. Vi har sett hur det fungerar i olika delar av Europa. Något prov är det inte, Sverker Thorén!

Vi kommer med en marin strategi. Havsmiljökommissionens rapport behandlas just nu. Den kommer att läggas fram, och där kommer det att finnas en marin strategi.

Anf. 125 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Det är nu en timme och en kvart sedan vi avbröt debatten. Det sista som Jan-Olof Larsson sade var att han har en tro på fisket. Därmed menade han att propositionen skulle ge uttryck för en sådan tro. Möjligtvis är det då tro, för det fanns väldigt lite kunskap och oerhört få förslag i den. I så måtto passar epitetet.

Jag tänkte höra med Socialdemokraternas talesman för fisket – Jan-Olof Larsson är ju det – om fiskevårdsavgiften. Vi har hört att Vänsterpartiet vill ha en spöskatt. Min första fråga till Jan-Olof Larsson blir: Är det samma typ av spöskatt som Socialdemokraterna nu förespråkar, så att vi kan ha viss framförhållning i frågan?

Det var glädjande att höra att Jan-Olof Larsson ändå hade en öppning när det gällde fiskevårdsområdena. Min fråga är: Vad är det för fel på att använda samma typ av fiskevårdsområdesupplägg som man har exempelvis i många insjöar, med mycket gott resultat? Där har det bevisligen blivit ett bättre fiske till fiskarnas förtjänst.

Avslutningsvis gäller det motståndet – jag kallar det så – mot att öka jakttrycket på säl och mot att över huvud taget släppa loss jakten på skarv. Jag vet att Jan-Olof Larsson vet att detta är ett jättestort bekymmer för våra vänner fiskarna.

Anf. 126 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag gör på samma sätt som jag gjorde med Folkpartiet; jag ställer en fråga även till Moderaterna. I deras reservation står det bland annat att redskapsanvändning inte ska regleras i förordning utan att riksdagen ska ta ställning till det slutliga förslaget. Är detta ett led i Moderaternas kampanj om att vi har för många politiker och att vi ska komma ifrån politisk klåfingrighet? Eller är det bara så att Bengt-Anders Johansson och Moderaterna tycker att vi har för lite att göra i riksdagen?

När det gäller spöskatt och avgift för att fiska lägger vi i dag ungefär 26 miljoner plus EU-pengar, det vill säga 36–37 miljoner, på fiskevårdsinsatser. Ihop med Miljöpartiet och Vänsterpartiet anser vi att vi bör öka den andelen medel. Det ska göras genom att de som håller på med fiske ska få betala en egenavgift till det fisket i någon form. Om det blir spöskatt eller någon annan form får vi se när utredningen är klar.

Nu hoppar jag över till säl och skarv. Jag håller med om att det finns problem med sälen i dag. Forskarna börjar också tycka att bestånden är stora. När det gäller säl har man en kvot som man får lov att jaga, men man klarar inte att skjuta den kvot som man har fått sig tilldelad.

Skarven är ett miljöproblem på många sätt, inte bara för fisken utan även för algbloomning och annat – det läste jag om i en forskarrapport häromdagen. Fiskeriverket och Naturvårdsverket har till uppgift att attackera problemet i speciellt utsatta områden. Jag tror inte mycket på jakten i sig. Jag är själv sjöfågeljägare och vet att det inte är många som

man lyckas knäppa av skarvarna. Det finns nog andra former som är bättre. Äggpickning kan vara en del.

Prot. 2003/04:96
15 april

*Kust- och insjöfiske
samt vattenbruk*

Anf. 127 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Det är alltså någon form av egenavgift för fisket som gäller. Men vad är det då för fel på att betala via fiskekort, som vi förordar? Det är bevisligen så, herr Larsson, att i flera stora insjöar fungerar detta alldeles utmärkt. Varför ska ni ta ut en avgift eller en skatt? Det är semantiskt vad vi kallar den. Det var den första frågan.

Herr Larsson nämnde ingenting om fiskevårdsområden. Det är vidare lite förvånande att få höra att man inte tror på jakt på skarv. Men om man nu inte tror på den, varför kan man då inte släppa den lös? Det skulle ju ändå inte bli något allvarligt men för skarven. Jag är alldeles övertygad om att jakten pedagogiskt har ett stort värde för dem som får sina redskap fördärvade.

Så till frågorna. Jan-Olof Larsson ställde frågan varför jag inte vill låta så kallade NGO:er eller miljöorganisationer komma in med sin kunskap. Det är ju lite förvånande om det är miljöorganisationernas kunskap som vi är ute efter. Jag förutsätter att regeringen har samma kunskap. Eller menar Jan-Olof Larsson att Regeringskansliet har sämre kunskap än miljöorganisationerna? I så fall är vi väldigt allvarligt ute. Det vore intressant att få svar på den frågan.

När det gäller redskapsförordningen visar erfarenheterna av regeringens detaljstyrning att det i vissa frågor är bättre att reglerna passerar riksdagen eftersom det där finns större möjlighet att få frågorna någorlunda utredda och förankrade än om de bara passerar Regeringskansliet.

Anf. 128 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att Bengt-Anders ska följa upp hur många ändringar av redskapen som sker och hur många förordningar som utfärdas om detta. Vi får nog en hel del att göra i den här församlingen om vi ska ta alla de besluten här. Jag tror att det blir lite ohanterligt.

Bengt-Anders sade i sitt anförande vad gäller fritt handredskapsfiske att det är ett av de största hoten mot bestånden i Östersjön och att det är belagt i någon utredning. Jag skulle väldigt gärna vilja se den utredningen. Jag har studerat de här frågorna på många områden, och det finns ingen utredning där det pekas på att det är det här som stör bestånden. Det är helt andra faktorer som har stört dem.

Vad gäller de problem som förorsakas av skarv kan man skjuta ett antal skarvar när man är ute och jagar. Det är kanske i dag inte så många som jagar sjöfågel, men det är betydligt mer effektivt att angripa problemet på annat sätt, exempelvis genom äggpickning i utsatta områden. På så sätt minskar beståndet på sikt. Skarven skapar problem på många sätt, och de måste attackeras. Det är i vissa områden också problem med säl.

Anf. 129 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Som jag sade i mitt anförande är målsättningen bra. Bland annat ska den här propositionen medverka till en uthållig ekonomisk och social utveckling på landsbygden. Jag vill fråga: På vilket sätt anser Jan-Olof Larsson att denna proposition bidrar till en ekonomiskt

och socialt hållbar utveckling på landsbygden och vid våra vatten? På vilket sätt bidrar oklara mandat för samförvaltningen? På vilket sätt bidrar oviljan att bilda fiskevårdsområden, motarbetandet av *put and take*-fiske, ambitioner att detaljreglera vattenägarnas redskapsanvändning, oviljan att ge intrångsersättningar, oviljan att utöka jakten på skarv och säl eller att minska bestånden och inte minst sölandet när det gäller klara besked till vattenbruket till en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling på landsbygden kring våra vatten?

Anf. 130 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Jag har i min tur ett par frågor till Sven Gunnar Persson. Han sade ju i sitt anförande att det finns många intressanta reservationer, och det vill jag instämma i. Bland annat föreslår Kristdemokraterna i en reservation en avveckling av drivgarnsfiske för att minska bifångster av tumlare. Jag uppfattade inte detta när Sven Gunnar Persson från talarstolen med viss tydlighet framhöll att detta var ett riktigt dråpslag.

Sven Gunnar Persson framhåller i en reservation också att Sverige tillsammans med övriga Östersjöländer bör besluta att stänga ute andra länder som genom sitt medlemskap i EU har tillgång till fisket i Östersjön. Vilka länder avses med detta resonemang? Det är en för min del mycket intressant fråga.

På vilket sätt gynnar vidare denna proposition en hållbar utveckling? Jo, turismen och turistfisket har en mycket stor potential för vår glesbygd och våra avfolkningsbygder. Det finns i dag dock en hel del oklarheter inom det här gebitet som man måste utreda och belysa. Vilka positiva aspekter kan man lyfta fram och ta vara på? Vilka hinder och negativa faktorer finns i detta sammanhang?

Jag har pratat med många som sysslar med turism och turistfiske, och de är helt klara över att det är oerhört viktigt att vi genomför en sådan här utredning, där de och företrädare för andra näringar får komma till tals. Alla tror på att det här är en näring som är mycket utvecklingsbar.

Vattenbruket är en näring som jag i mycket har haft kontakt med. Dess utövare tycker att deras stora problem har varit olika länsstyrelsers hantering av frågorna och att de gör olika bedömningar. Förslagen om att utgå från närsaltsutsläppet i stället för från anläggningens storlek och om kommunernas översiktsplaner är två mycket viktiga faktorer som gör att näringen blir mer utvecklingsbar.

Anf. 131 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! De olika utredningar som ligger till grund för propositionen presenterades år 2000 och något år därefter och bygger på förslag från skilda arbetsgrupper. Ändå föreligger det behov av att gå mycket djupare in på frågorna. Jag har pekat på en rad områden som inte medverkar till en hållbar ekonomisk och social utveckling på landsbygden. Jan-Olof Larsson svarar inte på min fråga i den delen. Jag vill ytterligare beröra det som han nämnde avslutningsvis och som anses ha en stor potential i Sverige, nämligen vattenbruket.

Det är ingen okänd verksamhet. Det är sedan många år tillbaka känt att den har en potential. Regeringen framhåller följande:

1. Regeringen har för avsikt att uppdra åt Fiskeriverket att utreda hinder och möjligheter för en expansion av näringen.
2. Regeringen uttalar sin avsikt att ge Boverket i uppdrag att tillsammans med myndigheten utarbeta nya riktlinjer för kommunerna.
3. En beredning planeras att påbörjas om närsaltsutsläppen.

Bidrar det här till utvecklingen på landsbygden kring våra vatten? Det är inte gjort än. Man har en avsikt att ge uppdrag. Vi vet inte ens att det blir några sådana. Propositionen är ett praktexempel på senfärdighet och tövande. På vilket sätt bidrar de här uppdragen till en uthållig ekonomisk och social utveckling? Tumlarna får vi anledning att diskutera i samband med att valpolitiken kommer upp i riksdagen.

Anf. 132 JAN-OLOF LARSSON (s) replik:

Fru talman! Ja, det får vi säkert anledning att diskutera då, men det hade ändå varit intressant att höra varför ni reserverar er mot någonting och sedan säger något annat från talarstolen. Ni reserverar er för att Sverige tillsammans med övriga Östersjöländer bör besluta att stänga ute andra länder som genom sitt medlemskap har tillgång till fiske i Östersjön. Det finns inte några länder som fiskar där annat än de som ligger runt Östersjön. Ändå ska länder utestängas. Är det handredskapsfisket som är så problematiskt, till exempel om det kommer en tysk och fiskar på ostkusten, eller vilka är det som är så problematiska att de måste utestängas? Det hade varit intressant att få veta.

Sedan är jag, även om Sven Gunnar tycker att det är senfärdigt, helt övertygad om att det är nödvändigt att belysa de här problemen. De som är verksamma i den här branschen, inom turism, vattenbruk och så vidare, har sett mycket positivt på de diskussioner som förts om de här åtgärderna, och de ser med stor tillförsikt fram mot att kunna utveckla dessa verksamheter.

Anf. 133 ÅSA DOMEIJ (mp):

Fru talman! Ledamöter! Fiskeripolitiken borde präglas av långsiktigt god hushållning. De allra flesta håller nog också med om argumenten därför. Väldigt många tycker att alla arter har rätt att finnas för sin egen skull. Det är också en viktig matfråga. Även kommande generationer har rätt att äta så nyttig mat som fisk.

Ibland kan jag tycka att det är tragiskt som konsument att man har vuxit upp med att man inte kan äta fisk från en del insjöar på grund av förgiftning. I dag står man inför en situation där man inte vill äta vissa fiskarter på grund av innehåll av miljögifter och andra därför att de är hotade.

Det här gör att jag tycker det är väldigt positivt att konsumentfrågorna lyfts upp på ett särskilt sätt i den här propositionen. Försiktighetsprincipen borde vara en självklarhet. Men när det gäller fiskeripolitiska beslut blir det väldigt ofta så att kortsiktiga intressen tar över. När man till exempel förhandlar om kvoter är det sällan som man följer forskarnas råd. De kommande generationerna har inte en så stor styrka i internationella förhandlingar.

Jag tycker att vi har haft en mycket positiv och intressant diskussion om till exempel torskbestånden. Jag tycker att den debatten har satt fiskefrågorna och miljöfrågorna när det gäller havet i fokus på ett helt annat sätt än tidigare. Den här propositionen, som handlar om kust- och insjöfisket, tar några steg i rätt riktning. Men det behövs mycket mer av fiskeripolitiska och miljöpolitiska beslut innan vi kan säga att vi för en samlad politik som leder i rätt riktning, mot en hållbar hushållning.

I propositionen lyfts behovet av bra samråd fram, breda samråd. Det handlar om samråd med fiskeorganisationer, med till exempel miljöorganisationer och med alla grupper som har intresse i de här frågorna.

Där blev jag lite förvånad när Bengt-Anders Johansson var kritisk till just att man skulle ha samråd med miljöorganisationerna. Jag uppfattar att Bengt-Anders Johansson menade så här: Om det är så att man har rösträtt i Sverige ska man inte kunna få vara med i samråd, för då kan man utöva inflytande på två olika ställen, och det är orättvist. Samtidigt upplevde jag inte att Bengt-Anders Johansson var kritisk till samråd med fiskeriorganisationerna. Innebär det att antingen har jag missuppfattat hela inlägget eller också ska företrädare för fiskeriorganisationerna inte ska ha rösträtt till riksdagen? Det kanske vi kan återkomma till senare.

Fisken är en begränsad resurs, som det finns mycket konflikter kring. I den här propositionen lyfts särskilt kustfiske och småskaligt fiske fram, inte det storskaliga fisket. Jag tycker att det är väldigt positivt. Om vi vill ha en levande landsbygd och intressanta arbeten, där man kan kombinera fiske med till exempel fisketurism, är det just det kustnära fisket som vi behöver satsa särskilt på. Där har Fiskeriverket mer möjligheter att ta till. De möjligheterna lyfts fram i propositionen.

Det finns även andra möjligheter att redan med dagens lagstiftning gå längre. Där kan man säga att den här propositionen och det kommande riksdagsbeslutet kommer att "pusha" på Fiskeriverket att göra mer. Det handlar om att till exempel beskydda bestånd och områdesskydd. Dessutom har Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet ett pågående samarbete som handlar om att få till marina reservat. Det är en fråga som har stötts och blötts i många år. Men nu är vi överens om att den frågan ska skyndas på politiskt. Förhoppningsvis ska åtminstone två marina reservat kunna inrättas under den här mandatperioden.

Fru talman! Ledamöter! Jag avslutar därmed mitt anförande för att inte göra den här debatten jättelång.

Anf. 134 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Jag hade räknat med lite framförhållning när det gäller de frågor som jag har ställt till regeringspartiet och samarbetspartierna. Det handlar återigen om en fiskevårdsavgift. Det vore intressant att veta om Miljöpartiet också vill ha en spöskatt eller om det är en mer oformlig skatt man ska ta ut, typ den som Jan-Olof Larsson gav uttryck för och till och med kallade för egenavgift – ett fantastiskt ord i det här sammanhanget.

Vad är det för fel på den typ av fiskevårdsområdesbildningar som man använder för insjöar om man skulle vilja förbättra beståndsvården i exempelvis södra Östersjön och finansiera det via fiskekvot? Vi är inte mot finansiering, men vi är mot en allmän skatt.

Varför är Miljöpartiet när det gäller säl och skarv mot att man ska kunna skapa en bättre balans? I dag är det ingen bra balans, och det kan vi förhoppningsvis vara överens om.

När det gäller miljöorganisationernas vara eller icke vara i beslutsprocessen tror jag inte att det är bra för miljöorganisationerna att sitta med i beslutssammanhangen. Antingen ska man välja att vara en opinionsbildare och föra en allmän opinion och driva det i ett allmänt spektrum, eller också ska man befinna sig i beslutsfunktion och vara med när besluten tas. Nu blir det här både–och. Det tror jag är olyckligt. Ska vi acceptera det upplägg som nu föreslås innebär det att vi ska släppa in alla andra i andra sammanhang. Det innebär att den parlamentariska vikten kommer att minska.

Anf. 135 ÅSA DOMEIJ (mp) replik:

Fru talman! Jag ska börja med miljöorganisationerna. Nu var det en lite annan argumentation. Nu var det inte fel att ha rösträtt på två ställen, utan nu var det till nackdel för miljöorganisationerna att delta i samråden. Där tycker jag att miljöorganisationerna själva ska få avgöra vad de lägger ned sin tid på. Om samråden är meningsfulla väljer de att vara med, och är de inte det tackar de nej till samråden. Inriktningen i den här propositionen, att just många intressenter ska kunna vara med i samråden, är jätteviktig om vi ska kunna fatta bra beslut. Det är väldigt viktigt att olika intressen får mötas också och lyssna på varandra.

Sedan till frågan om fiskevårdsavgift. Jag vill betona att det är fråga om en avgift. Det är en skillnad på en skatt och en avgift. En skatt går in i Bosse Ringholms allmänna påse, medan en avgift är öronmärkt och går till speciella ändamål, i det här fallet till fiskevård. Där tycker vi i Miljöpartiet att det vore intressant att kunna ta ut en avgift på fiskeredskap och därigenom få en bättre fiskevård, som Bengt-Anders Johansson också är väldigt intresserad av.

Fiskevårdsområdena i havet har vi inte diskuterat så väldigt mycket i Miljöpartiet än. Men jag skulle kunna tänka mig att själv gå vidare och sätta mig in mer i de frågorna och se om det kan finnas möjligheter där. Jag är från norra Sverige, så för mig är det en självklarhet att man bara har fritt fiske rakt av. Men det kan finnas andra möjligheter i begränsade områden. Jag vill i varje fall inte utesluta det.

I frågan om skydds jakt på säl och skarv och andra åtgärder för att begränsa problemen är propositionen helt tillräcklig.

Anf. 136 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Mitt kvarvarande resonemang om NGO:er är att ju närmare beslutsfattande man släpper in dem, desto större utrymme får de i beslutsfattandet och därigenom i princip ett dubbelt inflytande. Det ligger kvar. Jag vill också peka på att det här kan bli en otydlighet för NGO:er. NGO:er har stor betydelse, och jag värnar om dem, men jag är också rädd för att de kan spela bort sina kort genom att assimileras för nära makten.

Avgifter ska användas till speciella ändamål, säger Åsa Domeij. Ja, det är i så fall knutet till politiskt godtycke vad de kommer att användas till. Det har vi sett otaliga exempel på. Det är inte så att de per omgående går tillbaka. Vi har sett exempelvis handelsgödselavgifter etcetera. Då är

det politiska beslut som styr var de ska läggas. Det är inte den lokala förvaltningen som får möjligheten att använda dem till de insatser som de finner bäst. Och erfarenheterna åtminstone för mig är väldigt entydiga, att går de tillbaka till dem som har möjlighet att påverka det i den direkta verksamheten är det väsentligt mycket bättre.

Det är därför jag värnar om att man ska ta det fiskekortsvägen och inte via någon generell avgift, som sedan ska bli politikerstyrd.

När det gäller jakt på skarv och säl ger betänkandet inget utrymme för någon ökad jakt på skarv eller äggpickning – eller?

Anf. 137 ÅSA DOMEIJ (mp) replik:

Fru talman! Ledamöter! Det finns redan i dag möjligheter, och det bedömer man som tillräckligt i propositionen. Det gör jag också.

Jag har svårt att förstå det här med miljöorganisationerna. Miljöorganisationerna för säkert också en diskussion om problemet med indefiniering och utdefiniering. Men det är väl deras sak att avgöra vad de lägger sin tid på. Dina argument att de på det viset skulle kunna påverka på flera håll gäller väl alla organisationer. Det gäller väl fiskeorganisationer också. Fiskarna kan dels delta i samråden, dels skriva debattartiklar. De har kommit med fiskeflottan till Stockholm och protesterat mot torskfiskestoppet. De har också alla möjligheter. Vi måste ha en öppenhet i ett demokratiskt samhälle för att olika intressen kan få föra en debatt på det sätt som de själva vill och få möjlighet att delta i samråd med såväl statliga verk som politiker. Det är för mig en självklarhet.

Du säger att man i stället för en sådan här redskapsavgift skulle kunna gå fiskekortsvägen. Ja, fiskekortsvägen finns ju, men den kommer aldrig att kunna finnas överallt. I så fall skulle man få ha en allmän fiskevårdsavgift, som man till exempel har i Norge. Nackdelen med det är att även den som inte har resurser att köpa redskap, som kanske fiskar med en gren och fiskesticka, får vara med och betala en årlig avgift. Det är väl mycket bättre att ta ut en liten avgift av dem som har råd att köpa redskap.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

12 § Ändringar i tullagstiftningen med anledning av Tullverkets omorganisation

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2003/04:SkU27
Ändringar i tullagstiftningen med anledning av Tullverkets omorganisation (prop. 2003/04:97).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2003/04:SkU28
Industrins koldioxidskatterabatt (prop. 2003/04:1 delvis).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

14 § Bostadsförsörjningsfrågor

*Bostadsförsörjnings-
frågor*

Föredrogs
bostadsutskottets betänkande 2003/04:BoU8
Bostadsförsörjningsfrågor.

Anf. 138 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Fru talman! I dag ska vi debattera ett betänkande med den enligt mig vilseledande rubriken *Bostadsförsörjningsfrågor*. En rubrik som mer hade stämt överens med majoritetstexten och som mer hade stämt överens med vad Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet står för hade varit: Så hindras bostadsbyggandet, det kommunala självstyret och livsdrömmar.

Debatten kommer, är jag övertygad om, i ett nötskal att visa på skiljelinjerna mellan dem som ser som sin främsta uppgift att fördela och förmedla saker till medborgarna, i detta fall bostäder, men glömmer bort att se till att det finns något att fördela och förmedla och oss som ser som vår främsta uppgift att se till att det byggs bostäder med olika upplåtelseformer så att folk kan välja.

Genom statlig styrning och inskränkning av det kommunala självstyret tycks den socialistiska utskottsmajoriteten tro att lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar kommer att ge fler bostäder. Inget kunde vara mer fel. Av den utvärdering som utskottet låtit göra framgår att få aktörer tror att lagstiftningen haft effekter på bostadsbyggandet.

Det enda positiva som kan sägas om lagen är att många tycks anse att den hittills inte haft några effekter alls på kommunal verksamhet.

Boverkets siffror om bostadsbrist som kom i förra veckan visar att andelen kommuner som har bostadsbrist har ökat från 11 % år 2000 till 37 % i år, vilket innebär att det är bostadsbrist i 107 kommuner. 61 % av befolkningen bor i dessa kommuner. För första gången sedan 1991 är det fler kommuner som har brist på bostäder än som har ett överskott. Borde inte detta leda utskottsmajoriteten till eftertanke? Borde inte detta leda till att man ställer sig frågan vad som har gått snett i deras bostadspolitik?

Skiljelinjen går också mot dem som sin vana trogna står för ”vi vet bäst vad folk vill ha” och därför ser som sin främsta uppgift att hindra folk från att förverkliga sina livsdrömmar. Lagen om allmännyttiga bostadsföretag – eller stopplagen, som den med all rätt kallas i folkmun – är ett praktexempel på detta. Att det kommunala självstyret också har fått stryka på foten, eftersom en kommun inte kan sälja ett kommunalt bostadsföretag utan tillstånd, tycks för utskottsmajoriteten vara en välkommen biverkning av lagstiftningen.

Medierna har på senare tid varit fyllda med exempel på hur hyresgäster som under lång tid förberett sig noga och väl för att omvandla sina hyresrätter till bostadsrätter stoppats med just denna lag.

Vi moderater kämpade kraftfullt mot lagen när den kom, och vi fortsätter vår kamp mot denna frihetsinskränkande, godtyckliga och rättssäkra lag.

Lagrådet framhöll vid sin granskning av lagförslaget att det kriterium för vägran att ge tillstånd som finns i lagförslaget är otydligt och ger utrymme för högst subjektiva bedömningar. Och verkligheten har visat att såväl alla vi som röstade nej till lagstiftningen som Lagrådet har fått rätt.

Östberga i Stockholm är ett exempel på godtycke, rättsosäkerhet och krossade livsdrömmar. I maj förra året fick 1 003 lägenhetsinnehavare nej av Boverket på sin ansökan om att ombilda sina hyresrätter till bostadsrätter.

Jag vill citera följande från Dagens Nyheter den 28 maj förra året:

”Ökat boendeinflytande har varit Östbergas stora chans. Här finns engagerade boende som vill åstadkomma något, stadsdelsförvaltningen har imponerats av vår sammanhållning och vilja att öka områdets attraktionskraft, berättar Penka Kashmerova, själv invandrarkvinna från Bulgarien, som i över tre år sökt rätten att själv styra över sitt boende. — — — Min vision har varit att bygga ett Östberga där socialt och etniskt utanförskap tillhörde det förgångna, som det första av Stockholms miljonprogramområden. Det som gör mig uppriktigt ledsen är att partipolitik går före den enskilda människans behov och önskemål, menar Penka Kashmerova.”

Men östbergaborna har inte gett upp. En mycket besvärande komplikation för regeringen är att Kammarrätten i Jönköping i samband med ett ärende om rättsprövning, som just gällt Östberga, gjort bedömningen att lagens förbud mot överprövning av Boverkets beslut i tillståndsärende inte är förenligt med Europakonventionen.

Som en parentes kan nämnas att en förutsättning för rättsprövning är att beslutet innebär myndighetsutövning åt enskild och inte på annat sätt kan komma under domstols prövning. I klartext betyder det att myndighetsbeslut, i detta fall Boverkets beslut, måste gå att överklaga i domstol.

Att lagen är godtycklig och ger utrymme för subjektiva bedömningar kan vi se av den sammanställning som utskottet har gjort.

Märkligt nog har alla avslagsbeslut från länsstyrelserna, som är första instans, gällt Stockholm. Att Älmhultsbostäder AB inte får sälja 33 lägenheter trots en helt enig politisk församling, inklusive hyresgästföreningen, borde leda en del till eftertanke.

Fru talman! Jag tvivlar starkt på att syftet med regeringens till Boverket nyligen givna uppdrag att utvärdera erfarenheterna som hittills gjorts av lagen om allmännyttiga bostadsföretag är att man har för avsikt att avskaffa lagen. Nej, orsaken är nog främst att man vill lugna hyresgästföreningen och en del egna kommunalpolitiker som tycker att lagen har fått orimliga konsekvenser.

Enligt oss moderater behöver lagen inte utvärderas. Den skulle aldrig ha inrättats, och den måste snarast upphävas.

Fru talman! Borde inte Boverkets senaste siffror om bostadsbrist få majoriteten att fundera över om den bostadspolitik man står för är den

rätta? Ger en bostadspolitik med hyresregleringar, stopplagar, nej till ägarlägenheter, kortsiktiga lösningar, höga skatter och så vidare fler bostäder? Eller är det så att socialdemokraterna här i riksdagen liksom bostadsministern anser att det är alla andras fel utom den socialdemokratiska regeringens att det inte byggs?

Jag ska citera från riksdagens frågestund den 11 mars i år. Då ställde jag följande fråga till Lars-Erik Lövdén: ”Anser Lars-Erik Lövdén att det beror på honom och den socialdemokratiska regeringen att det byggs så lite i Stockholm – bostadsbyggandet till och med minskade förra året – eller beror det på den socialdemokratiskt ledda majoriteten i Stockholms stadshus, med Annika Billström i spetsen?”

Så här svarade Lövdén: ”Jag skulle kunna göra det enkelt för mig och svara nej på den fråga som ställdes. Men jag ska utveckla svaret.”

När han utvecklar svaret får vi naturligtvis veta att det är Stockholms förra borgerliga majoritets fel och en del andras fel att det inte byggs. Det är absolut inte den socialdemokratiska regeringens fel.

Var och en får naturligtvis tolka svaret på sitt sätt, men nog är det talande att den regering som suttit vid makten de senaste tio åren i följd och som suttit vid makten 63 av de senaste 72 åren tar så lite och känner så lite ansvar för vad deras politik leder till.

Fru talman! Givetvis står vi moderater bakom alla våra sju reservationer, men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation nr 1.

Anf. 139 NINA LUNDSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag vill börja med att för tids vinnande yrka bifall endast till vår reservation nr 16, men vi står självfallet bakom alla de reservationer där vi finns med.

Det kommunala självstyret är en viktig grundbult i svensk demokrati. Kommuner ska kunna styra sin ekonomi och förvalta sina tillgångar utifrån de behov som finns, men så fungerar inte svensk lag i dag.

Lagen om allmännyttiga bostadsföretag tillkom för att försvåra ombildningen av kommunalt ägda hyresrätter till bostadsrätter. Jag kommer nu i dag från en konferens, SABO:s konferens för Folkpartiets förtroendevalda, och jag kan konstatera att just denna lag har väckt mycket diskussion.

Lagen syftar till att stoppa en försäljning av hyresrätter. Ett försvårande av ombildning ska enligt lagen åstadkommas genom att ombildning bara får ske om det efter ombildningen finns kvar en sådan mängd lägenheter i kommunal ägo att hyrorna för dessa lägenheter kan få ett reellt genomslag i bruksvårdssystemet. Detta kräver i sin tur enligt förarbetena till lagen att det efter ombildningen måste finnas kvar ett inte obetydligt antal lägenheter i kommunala bostadsföretag.

Det är i dag länsstyrelsen som prövar om ett kommunalt bostadsföretag ska få överlåta fastigheter till de boende. I sista instans är det Boverket. Men Kammarrätten i Jönköping har i rättsprövningen funnit att Boverkets beslut kan överklagas till domstol med stöd av Europakonventionen. Flertalet exempel finns på att lagen har gett upphov till betydande komplikationer och nackdelar för boende som bor i flerbostadshus eller radhus som hoppats på möjligheten att äga sin bostad. Östberga, Akalla och östra Skogås i Huddinge är några exempel där lagen har slagit till. Vi hörde också den tidigare talaren nämna andra exempel.

Lagen om allmännyttiga bostadsföretag har lett till en ohållbar situation för boende och kommunala bostadsföretag. Lagen har i vissa fall, såsom i östra Skogås, lett till att effektiv fastighetsförvaltning motverkas. Boende förhindras från att förvalta bostäderna själva trots att boende, kommunen och fastighetsbolaget är fullständigt överens om hur man skulle vilja ha det. I slutändan påverkas även möjligheten till nyproduktion av bostäder, genom att tillgången till nytt kapital försvåras.

En omsättning av fastigheter skulle ge nya möjligheter för bostadsföretag att finansiera ombyggnation och underhåll eller bygga nytt, men även där sätter lagen stopp, vilket visar att det är angeläget att utvärdera både lagen och dess tillämpning. Vi i Folkpartiet gillar inte lagen över huvud taget och vill ha den upphävd.

En genomgång av länsstyrelsernas beslut visar att lagen riktats också regionalt, mot Stockholms län. Länsstyrelserna har till och med den 31 december 2003 meddelat 287 beslut, vilka avser 7 100 lägenheter. Tillstånd har lämnats i 263 fall och avslag i 24 fall. Alla avslag, utom ett, avser ärenden i Stockholms län. I Stockholms län avser avslagen 2 700 lägenheter. Självfallet får detta konsekvenser.

Lagen tillkom för att försvåra ombildning till bostadsrätt för att, som det heter, värna hyresrätten, men genom denna lag kom man inte åt det som regeringen eller utskottsmajoriteten anser vara ett problem, det vill säga att värna hyresrättens roll.

Vi i Folkpartiet menar att det, för att man verkligen ska kunna skapa förutsättningar för hyresrätten som upplåtelseform, behövs helt andra åtgärder. Det gäller även för att man ska kunna öka nybyggnationen av hyresrätter. Där behövs också helt andra åtgärder. Vi i Folkpartiet har lagt fram mängder av förslag i våra motioner.

Boverkets statistik visar nu att 61 % av Sveriges befolkning bor i kommuner med bostadsbrist. Det är första gången sedan 1991 som det är fler kommuner som har bostadsbrist än som har överskott. Det är 107 kommuner med brist och 98 med överskott.

Fru talman! De av regeringen tillsatta utredningarna är försenade. Vi i Folkpartiet skulle önska att det kom fler propositioner inom bostadspolitiken. Vi vill ha mer att ta ställning till i bostadsutskottet. Ett sådant exempel gäller naturligtvis reformering av hyressättningsystemet. Man kom i gång väldigt sent, och det har skjutits fram i tiden, men i höst får vi kanske ta del av vad man har kommit fram till.

Jag vill också beröra det andra problemet som finns med bostadsförsörjningen och marknaden med hyresrätter, det vill säga svarthandeln med hyresbostäder, som är ytterligare ett symptom på en bostadsmarknad som inte fungerar.

Det omsätts betydande belopp på den svarta marknaden. På ett år motsvarar detta ungefär 1 miljard, enligt beräkningar. I Konsumentmakt nr 5, september 2002, finns en beskrivning som fortfarande står sig. Där står det att Stockholm är den storstadsregion i Europa där den svarta marknaden har störst omfattning. I flera andra storstadsregioner existerar knappast någon marknad alls för svartkontrakt.

Vi i Folkpartiet tror att lösningen främst sitter i en reformerad hyressättning och naturligtvis i en ökad nyproduktion, men vi tror inte att detta räcker. Vi tror också att man under tiden måste tillsätta en utredning för att faktiskt belysa också andra möjligheter. Vi vill se över möjligheterna

för andrahandsuthyrning. Vi vill se över möjligheterna att alltid ställa frågan om olaglig ersättning vid prövning i hyresnämnd. Vi vill också att man ska fundera över praxis att godkänna 10 % prisreduktion på villor och bostadsrätter i samband med byten, och vi vill ge polisen ökade resurser för att beivra brott. Det är några av de förslag som vi presenterar i vår motion.

Vi menar att det tar tid att bygga nytt, och med en reformering av hyressättningssystemet kommer man att kunna åtgärda många av dessa problem, men det behövs också andra åtgärder.

Jag vill också beröra kommunernas roll som fastighetsägare. Vi i Folkpartiet menar att allmännyttan inte är den enda lösningen för att man ska få en välfungerande bostadspolitisk situation och marknad.

Vi menar att andra fastighetsägare har en mycket stor och viktig roll och att allmännyttan behöver konkurrens. Det är oerhört viktigt.

Hemlösa behöver också bostäder. Det har visat sig att allmännyttan inte tar detta ansvar mer än någon annan. Det ställs hårda krav. Vi anser att allmännyttan inte har den roll på marknaden som utskottsmajoriteten många gånger hävdar.

Vi menar att man genom att ha ökad konkurrens och fler typer av fastighetsägare kommer att kunna ta ett ökat socialt ansvar. Vi kan konstatera att det även i kommuner med stor allmännytta och överskott på bostäder finns hemlösa.

Fru talman! Vi har lagt fram mängder med förslag i våra motioner. Jag hade hoppats på att utskottsmajoriteten hade kunnat visa lite mer initiativförmåga.

Anf. 140 DAN KIHLESTRÖM (kd):

Fru talman! Inledningsvis yrkar jag bifall till reservation nr 11 i betänkandet.

I det här betänkandet finns flera viktiga och intressanta bostadspolitiska frågor. Det kan vi förstå av de inlägg vi redan har hört. Det handlar om kommunernas bostadsförsörjningsansvar, om bostadsförmedling, om lagen om allmännyttiga bostadsföretag, om svarthandel med lägenheter och om kommunernas roll som fastighetsägare. Jag kommer att koncentrera mig på några av de reservationer som vi kristdemokrater är med på och varför vi är med på dem.

Den första punkten i betänkandet behandlar lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Denna lag trädde i kraft den 1 januari 2001. I lagen stadgas att varje kommun ska planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs – det är vackra ord. Vi kristdemokrater vill avskaffa lagen medan till exempel Vänsterpartiet vill förstärka densamma.

Reaktionerna på lagen är mycket blandade ute i landets kommuner. Precis som det står i betänkandet har ingen utvärdering av lagens tillämpning genomförts. I utskottet har dock en studie genomförts. I betänkandet finns – precis som vi har hört här – en sammanfattning i nio punkter.

Lagen har i några fall givit bostadsförsörjningsfrågorna större intern legitimitet i kommuner och länsstyrelser, kan vi läsa. Men vi kan också läsa att ett fåtal aktörer framför önskemål om förändringar av den aktu-

ella lagen. Det framkommer även att få aktörer tror att lagstiftningen har haft effekter på bostadsbyggandet. Begreppet ”riktlinjer för bostadsförsörjningen” tycks innefatta allt från ensides önskelistor till omfattande program. Få länsstyrelser upplever att lagens krav på insatser från deras sida har inneburit en ökad efterfrågan på råd och stöd från kommunerna.

Varför är vi då negativa till lagen? Vi kristdemokrater har motsatt oss lagen eftersom den har haft som enda syfte att öka det statliga inflytandet över kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Vi menar att statens uppgift i bostadspolitik är att tillhandahålla legala och finansiella instrument för bostadsbyggandet, inte att lägga sig i hur bostadspolitikerna verkställs på lokal nivå. Den första analysen av lagen visar ju också att denna ytterligare statliga pålaga inte har någon praktisk betydelse för den lokala bostadsförsörjningen.

Vi tror att alla kommuner med lite självbevaringsdrift och någon framtidsvision på olika sätt försöker ta ansvar för bostadsförsörjningen och bostadsplaneringen utifrån sina egna lokala förutsättningar. För övrigt slås ju kommunernas ansvar och befogenheter på det bostadspolitiska området primärt fast i kommunallagen, plan- och bygglagen och socialtjänstlagen.

Fru talman! Jag vill också nämna något om lagen om allmännyttiga bostadsföretag. Det är viktigt att slå vakt om kommunernas möjligheter att fullt ut ta sitt bostadsförsörjningsansvar. Kommunerna har olika instrument till sitt förfogande för just detta. Den demokratiskt uttryckta folkviljan måste respekteras. Det är inte en statlig uppgift att fatta beslut om förvaltandet eller eventuella avyttringar av de kommunala bostadsföretagen. Sådana ställningstaganden måste göras i kommunerna mot bakgrund av förhållandena i de enskilda fallen. I många kommuner utgör de kommunala bolagen en bas i bostadsbeståndet och uppfattas som ett viktigt bostadspolitiskt instrument av de lokala politikerna. Den kommunala självstyrelsen måste alltid värnas vid valet om det ska finnas ett kommunalt bostadsbolag eller inte.

Någon särskild lagstiftning för försäljning av hela eller delar av kommunala bostadsföretag behövs inte, menar vi. Av respekt för den kommunala självstyrelsen vill Kristdemokraterna avskaffa de lagar som den socialdemokratiska regeringen drivit igenom för att begränsa kommunernas kontroll över bostadsförsörjningen och de egna bostadsbolagen. Förutom de principiella invändningar som kan resas mot lagen kan det konstateras att den ger utrymme för godtycke. Lagrådet framförde denna kritik redan i sin granskning av lagförslaget, och den hittillsvarande tillämpningen har visat att denna kritik var riktig.

Fru talman! Till slut vill jag säga några ord om svarthandel med hyresrätter. Gemensamt för oss alla är att vi ser allvarligt på förekomsten av svarthandel med hyresbostäder. Lagstiftning på området finns. Ändå vet vi att det inte är alltför ovanligt att det handlas med hyresrätter.

Precis som det uttrycks i betänkandet har möjligheterna diskuterats i vårt utskott att finna metoder som i större utsträckning än i dag motverkar denna handel med hyresrätter. Vänsterpartiet menar att ett lägenhetsregister är lösningen. Miljöpartiet kräver bostadsanvisning och vill också göra fastighetsägarna mer ansvariga. Socialdemokraterna är bekymrade över dagens situation och menar lite allmänt defensivt att någonting

måste göras. När vi borgerliga partier kommer med konkreta förslag är inte det tillräckligt.

Det grundläggande problemet – det har redan sagts här – är att det byggs för lite lägenheter, vilket ger en obalans i beståndet. Vi tror också att en reformering av hyressättningssystemet är en central del av lösningen på problemet med svarthandel. Vi föreslår en utredning som kan utvärdera samt ge förslag på lämpliga metoder för att komma till rätta med just svarthandelsproblemen.

Anf. 141 STEN LUNDSTRÖM (v):

Fru talman! Jag vill först ge några korta reflexioner om det som har sagts. Till Nina Lundström vill jag säga att lagen om allmännyttan inte har som huvudprincip att reglera huruvida man säljer eller inte. Huvudprincipen för den är att definiera begreppet allmännyttan och vad det innebär.

När det gäller inflytande finns det fortfarande möjlighet i denna lagstiftning att omvandla till kooperativ hyresrätt både i ägandeform och i arrendeform. Det är fullt möjligt om det är inflytande som man eftersträvar.

Fru talman! Det är ett ganska omfattande dokument som vi ska dra igenom så jag tänker förhålla mig i huvudsak till det som vi själva har reserverat oss kring.

Rätten till bostad är, till skillnad från vad vi har hört från de borgerliga debattörerna, inte en sak för marknaden. Det är framför allt en fråga om människornas möjlighet att förverkliga sina egna livsprojekt. Utan bostad är möjligheten till arbete, studier eller ett värdigt liv mycket begränsad. Verktygen för att förverkliga det som vi alla tycker är rimligt, nämligen allas rätt till bostad, är avhängiga de beslut som vi fattar här i riksdagen.

När lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar antogs var det ett viktigt steg för att förstärka människors möjligheter att få rätten till en bostad. Tyvärr är lagen både otillräcklig och i vissa delar otydlig i sin utformning. Den har därför inte fått den funktion som vi hade förhoppningar om med den intention som fanns när vi var med om att lägga fram förslaget.

I vår reservation nr 3 som jag nu passar på att yrka bifall till tar vi upp en del av de brister som finns i lagstiftningen. I Boverkets uppföljning av lagen kan det konstateras att vår kritik i långa stycken är riktig. I majoritetens avslagsyrkande finns det egentligen inga argument för att man inte borde bifalla vår motion som ligger till grund för reservationen. Men det kanske Socialdemokraternas representant kan redovisa sedan.

Vänsterpartiet vill förstärka lagstiftningen genom att förtydliga vad bostadsförsörjningsprogrammet ska innehålla. För oss i Vänsterpartiet är planering av bostäder och boende en central punkt för att kommunerna ska kunna ta sitt ansvar bland annat för den sociala bostadspolitiken. Därför vill vi ändra lagstiftningen från att i huvudsak handla om bostadsförsörjning till att ha en inriktning mot en obligatorisk boendeplanering.

Vad vill vi då att en boendeplanering ska omfatta? Talartiden tillåter inte en fullständig redovisning men en kortfattad.

En god boendeplanering har som utgångspunkt en helhetssyn på samhället där alla medborgare och samhällssektorer blir delaktiga och där det egna bostadsområdet måste utgöra grunden.

En rad faktorer måste finnas med i en sådan planering.

Ekologisk hållbarhet måste finnas med. Vill vi på allvar ställa om samhället måste vi börja i det lilla och planera. Nybyggnation och ombyggnation måste finnas med i ett boendeplaneringsprogram, både var vi ska bygga och vad vi ska bygga så att det blir socialt riktigt och rättvist men också vad som kommer att hända vid en ombyggnation. Infrastrukturen och service är en självklar del av ett boendeplaneringsprogram, liksom åtgärder mot segregation. Hur ska vi komma från den negativa segregation som finns på Östermalm och i Limhamn? Hur ska den kunna brytas?

Vi måste ha program för hur vi ska lösa bostadslösheten och hemlösheten. Hur ska vi öka tryggheten i boendet? Vi vet att framför allt unga kvinnor känner en stor rädsla där de bor. Hur ska vi få in barnperspektivet i boendet? Var ska äldreboenden finnas, och hur stort är behovet? Hur ska vi lösa tillgänglighetsfrågorna? Hur ska vi kunna skapa åtgärder för att bryta kvinnors underordning gentemot männen i planeringsprocessen när det gäller boendemiljöer?

Med en sådan helhetsplanering skapas ett utrymme för alla medborgare att vara delaktiga i samhällsbyggandet. Att bygga hus är ganska enkelt, men att bygga ett samhälle är en svår konst som förutsätter att så många som möjligt involveras och därför också tar sin ansats i en rad olika aspekter.

Herr talman! I reservationen tar vi också upp behovet av obligatoriska bostadsförmedlingar. I bostadsförsörjningslagens 3 § står att inrättandet av bostadsförmedling och regionalt samarbete är frivilligt. Regeringen kan, om man anser att behov föreligger, ålägga en kommun att inrätta bostadsförmedling lokalt eller regionalt. Lagen har nu funnits i tre år, och vi kan tyvärr konstatera att regeringen fortfarande inte använt sig av denna lagstiftning – detta trots att bara 10 % av landets kommuner har en bostadsförmedling och, som vi hört, 61 % av landets befolkning lever i samhällen där det är bostadsbrist. Inte ens i Göteborg eller Malmö orkar eller vill regeringen utnyttja lagstiftningen, trots att situationen på dessa bostadsmarknader präglas av kaos, bostadsbrist och hemlöshet.

Bostadsförmedlingen har, förutom att den kan fördela bostäder på ett socialt rättvist sätt, en betydelse i och med att den skapar ett instrument för boendeplanering genom statistik på önskade bostäder avseende läge, storlek och så vidare. Vänsterpartiet kräver därför en obligatorisk och avgiftsfri bostadsförmedling, med möjlighet för kommunerna att söka dispens.

Herr talman! Vi har ytterligare fyra reservationer kopplade till detta betänkande som vi naturligtvis står bakom fullt ut. För att spara tid vid voteringen yrkar jag dock ytterligare bifall bara till reservation 9.

I reservation 9 tar vi upp behovet av en ny bostadsanvisningslag. Jag kan med glädje konstatera att näringsutskottets ordförande tillika den socialdemokratiska arbetarekommunens ordförande i Malmö Marie Granlund delar vår uppfattning. Tyvärr har inte socialdemokraterna i bostadsutskottet samma insikt. Här avstyrker man förslaget utifrån att det är viktigare att bygga. Detta är vi naturligtvis överens om. En bostadsan-

visningslag löser naturligtvis inte bristen på bostäder. Men den ger en möjlighet att fördela bostäder på ett rättvist sätt till framför allt de människor som står helt utanför bostadsmarknaden. Vi vet, precis som flera av de borgerliga debattörerna sade, att det även i kommuner med överskott på bostäder finns folk som är hemlösa.

Majoriteten skriver vidare att frivilliga lösningar är bäst. Så är det naturligtvis. Därför ska bostadsanvisningslagen bygga på frivillighet, och tvång ska i det här fallet bara användas när frivillighet inte går att uppnå. Vi har inte tid att vänta på att hemlösa ungdomar och andra ska stå utanför bostadsmarknaden tills frivilliga lösningar kommer till stånd.

Herr talman! Jag ska så lite kort ta upp våra övriga reservationer.

I reservation 5 tar vi upp behovet av förmedling av andrahandskontrakt. När jag läser majoritetens text i betänkandet kan jag konstatera att vi tydligen är fullständigt överens om de problem vi tar upp kring andrahandsupplåtelse, men medan vi försöker visa på lösningar är majoriteten tom på idéer. Att avslå motionen utifrån att det inte finns några bostadsförmedlingar skapar för oss ett moment 22 eftersom man redan har avslagit vårt förslag om obligatoriska bostadsförmedlingar.

När det gäller förmedlingsavgifter har vi uppenbarligen olika uppfattning, men nog borde man kunna tillgodose vårt krav om att göra en översyn av hur det fungerar i praktiken för att komma åt de oskäliga förmedlingsavgifterna.

I reservation 13 tar vi upp förslag om att bekämpa svarthandeln. Det vi kräver är egentligen inte mer än att regeringen ser till att det lägenhetsregister som redan är utrett och som redan borde ha lämnats över till riksdagen för beslut utformas på ett sådant sätt att det blir möjligt att genomskåda skenbyten av bostäder. Det vanligaste sättet att köpa en lägenhet svart är att arrangera ett skenbyte. Köparen skriver sig på en fiktiv adress med ett falskt kontrakt som sedan används som bytesobjekt. Majoriteten uttalar en väldigt negativ syn på svarthandel. Det är bra, men det räcker inte. Det behövs åtgärder.

Lantmäteriverket, Statistiska centralbyrån och Riksskatteverket har tidigare lämnat förslag på hur man kan bygga upp ett nytt lägenhetsregister. Registret har egentligen tagits fram för folk- och bostadsräkningen, men när det är färdigt kommer det dessutom att kunna vara ett utmärkt verktyg för att komma åt svarthandel. Detta borde socialdemokraterna i utskottet också kunna inse och därmed tillstyrka vår motion.

Avslutningsvis, herr talman, pekar vi i reservation 15 på den diskriminering som förekommer på bostadsmarknaden när det gäller rätt till kontrakt. Invandrare, barnfamiljer, socialbidragsberoende och ungdomar är oftast de som drabbas av diskrimineringen. Majoriteten har inga synpunkter över huvud taget på diskrimineringen utan väljer att upprepa sitt avslagsyrkande från föregående år, där man tydligt uttrycker sin mycket borgerliga uppfattning att äganderätt går före bekämpandet av diskriminering.

När vi kräver ökad kunskap om de krav som riktas mot blivande hyresgäster har tydligen inte majoriteten något som helst intresse av att få veta hur det ser ut. I stället säger man att regeringen om den själv vill kan ta reda på detta. Det är sorgligt och så långtifrån en social bostadspolitik som man kan komma. Visst borde det vara ett intresse för utskottet att få information, till exempel från Boverket, om de regler som godtyckligt

ställs upp av hyresvärdar. Och visst vore det bra om vi visste att regeringen också hade den här kunskapen.

Anf. 142 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Sten Lundström inledde anförandet med att ta upp lagen om allmännyttiga bostadsföretag. Jag skulle vilja fråga om Vänsterpartiet har tagit del av de bekymmer som lagen har vållat. Det har ju visat sig att vi har ett antal fall där kommuner, bostadsföretag och de boende är helt överens om vad man vill göra. Ett exempel som jag känner mycket väl till är östra Skogås, där man har radhus som man skulle vilja fullfölja försäljningen av och där detta skapar enorma problem – ineffektivitet, problem med förvaltningen och problem med samfälligheterna. Det visar sig att lagen inte fungerar.

Med tanke på att det nu pågår en utredning – i en interpellationsdebatt mellan mig och statsrådet Lövdén har det också utlovats eventuella korrigeringar av lagen den 1 januari 2005 – skulle jag vilja höra hur Vänsterpartiet förhåller sig till detta. Folkpartiets uppfattning är att denna lag ska upphävas. Vi menar att den är helt onödig, vållar oerhört mycket skada och också påverkar det kommunala självstyret i mycket negativ riktning. Men hur förhåller sig Vänsterpartiet till lagen om allmännyttiga bostadsföretag? De aspekter som Sten Lundström tog upp löser ju inte de problem som nu faktiskt uppvisas gång efter annan på marknaden.

Anf. 143 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Lagen om allmännyttiga bostadsföretag tillkom av två skäl. Det första var att det fanns en stor brist i lagstiftningen, nämligen att ingen visste vad ett allmännyttigt bostadsföretag var. Det var grunden till att lagstiftningen kom till stånd. Man var tvungen att definiera allmännyttan. Det var skäl 1 till att lagstiftningen kom. Skäl 2, skälet till att man inskränkt vissa försäljningar, är i huvudsak att vi vill kunna försvara bruksvärdesprincipen. Jag tycker att det är rätt. Jag tycker att det är bra. Personligen tycker jag inte att det är någon särskilt intelligent idé att sälja ut allmän egendom för vinster.

Utan att kunna östra Skogås, för det kan jag inte påstå att jag gör, kan jag bara säga: Det är väl alldeles utmärkt om här finns radhus i form av hyresrätter. Det är något som saknas på de flesta ställen här i landet, och jag skulle gärna se fler. Det kanske är så att dessa behövs som hyresrätter och av det skälet inte bör säljas. Jag tycker att det är fullt rimligt.

Anf. 144 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Alla de exempel som finns visar på orimligheter i lagstiftningen som vållar mycket bekymmer för bostadsföretag. Låt mig också säga att i de fall jag har tagit del av är de kommunala företrädarna, inte minst i exempelvis Huddinge, oavsett partifärg fullständigt överens om orimligheten. Det här sätter stora hinder i vägen.

Det andra problemet som uppstår när man inte kan göra den här typen av försäljningar är att ett och annat bolag som skulle ha kunnat få loss kapital för att bygga nytt inte kan göra det. Det är en kommunal angelägenhet, och bolagen har rätt att bedöma det själva. Men i flera av de här fallen kan man inte bygga därför att man inte får loss det här kapitalet.

Jag vet att Vänsterpartiet tycker att ROT-avdragen kommer att lösa alla problem på bostadsmarknaden. Jag kan bara konstatera att ingen annan på marknaden tror det. Det här skulle vara ett sätt att få loss kapital. Vi vet ju att det finns ett jätteproblem med riskkapital.

Det bostadsmarknaden behöver är spelregler som håller långsiktigt och som innebär att marknaden kan förutse vilka konsekvenser och effekter som uppstår. Den här typen av hinder ställer till mycket oreda. De innebär också att man inte tar till vara de möjligheter som finns.

Bostadsbristen är omfattande. Med tanke på diskussionen om svart-handeln kan man säga att symtomen är desamma som för en sjuk patient. Vi har en patient – bostadsmarknaden – som har både blodbrist och blöder, men Vänsterpartiet räcker fram plåster. Det behövs ju grundläggande större förändringar för att skapa förutsättningar, och det är det riksdagen är till för.

Därför skulle jag vilja återvända till frågeställningen hur Vänsterpartiet tänker att man ska få till stånd riskkapitalförsörjning om man blockerar den här typen av möjligheter som faktiskt inte skulle kosta staten någonting alls. Varför vill inte Vänsterpartiet se de här möjligheterna och vara med om att riva de hinder som finns?

Anf. 145 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Nu tror jag inte att problemet är att det inte finns kapital att bygga för. Om det handlar om att sälja för att bygga tror jag i och för sig att det kommer att lösa sig. Det har i många fall också lösts genom att man har kunnat sälja. Det kan ibland vara ett rimligt skäl. Men i de flesta områden behöver du inte sälja för att få loss kapital utan du kan gå till banken och borga med det du redan har byggt. Det är inte heller något större problem att få loss kapital.

ROT-avdrag tror vi inte löser problemen på bostadsmarknaden. Vi tror däremot att de kan ha bra effekt vad avser arbetslösheten och att vi får i gång jobb. Marknaden har krävt det. Både de fackliga organisationerna och byggindustrin har krävt ROT-avdrag. Vi var på samma möte där de ställde det här kravet. Det är väl okej.

Långsiktiga spelregler hör jag alltid krav på. Men jag tycker inte det. Långsiktiga spelregler innebär på något sätt att man slår undan fötterna för den demokratiska processen. Folkpartiet och Vänsterpartiet kommer aldrig att komma överens om de regelverk som ska finnas, därför att vi har olika ideologiska utgångspunkter.

Era utgångspunkter handlar för mig om att skapa ökade orättvisor, skapa osäkerhet när det gäller hyressättningen, skapa osäkerhet vad gäller besittningsskyddet och skapa osäkerhet om möjligheterna för ungdomar att flytta hemifrån.

Jag bedriver en helt annan politik. För mig handlar bostaden om en social rättighet och ingen marknadsvara. Bostaden är en rättighet för alla människor.

Däremot kan vi nog diskutera svarthandeln. Jag läste igenom era förslag när det gäller svarthandel. Där finns en del som är intressant. Jag tycker att ni skulle gå lite längre när ni pratar om bytesmöjligheterna. Ni ska inte stanna vid 10 %. Ni kunde kanske, som vi kommer att lägga fram motioner om, helt enkelt säga att man inte ska kunna byta bostads-

rätt eller villa mot en hyresrätt. Byteskedjan bör gälla hyresrätt mot hyresrätt. Det är möjligt att vi kan komma överens där.

Anf. 146 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Det var intressant att lyssna på Sten Lundströms ganska hårda angrepp på sin samarbetspartner Socialdemokraterna. Men det får ni reda ut internt sedan. Det ska jag inte ställa frågor om.

Den första frågan jag vill ställa till Sten Lundström är: På vilket sätt blir det fler lägenheter om vi har en obligatorisk bostadsförmedling i varje kommun? Om det vore så enkelt kunde vi ju ha en bostadsförmedling i varje kvarter, om det nu garanterade fler bostäder.

Men min huvudfråga är – Sten Lundström var också med och pratade om att förverkliga sina livsprojekt, och jag pratade om livsdrömmar: Varför är då Sten Lundström med och stoppar dem som vill omvandla sina hyresrätter till bostadsrätter? Han säger så här: De behöver inte göra om dem till bostadsrätter, för det finns ju kooperativ hyresrätt. Nu vet plötsligt Sten Lundström vilka livsdrömmar människor har. Det är kooperativ hyresrätt. Det är vad han erbjuder dem som vill omvandla sina hyresrätter till bostadsrätter.

Samtidigt talar han om varför lagen om allmännyttiga bostadsföretag finns. Det är för att bevara bruksvärdesprincipen. Men om vi säger att östbergaborna skulle följa Sten Lundströms råd och omvandla sina lägenheter till kooperativa hyresrätter, då är de inte med i bruksvärdesbedömningen, för så är lagstiftningen. Då finns inte deras hyresbestånd med. Därmed har faktiskt ett av argumenten fallit för den här lagen som ni värnar så mycket om.

Kanske vill ni rentav avskaffa lagen om allmännyttiga bostadsföretag så att folk kan förverkliga sina drömmar.

Anf. 147 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det är inte vårt syfte att avskaffa lagen. Jag tror till och med att den behöver förstärkas på vissa punkter. Vi hade till och med hellre kunnat tänka oss att leva med den gamla stopplagstiftning som en gång fanns men som nu blivit allmännyttig lagstiftning i stället.

På vilket sätt blir det fler bostäder om det blir obligatoriskt med bostadsförmedling? Nej, det blir inte fler bostäder av det. Jag har aldrig hävdats att det blir fler bostäder. Jag har bara hävdats att de bostäder som finns blir fördelade på ett mer rättvist och socialt sätt.

Vi har lagt fram förslag och kommer att fortsätta att lägga fram förslag på hur man kan se till att finansiera byggandet av framför allt hyresrätter i framtiden, hur staten, kommunen, byggare och andra ska ta sitt ansvar. Vi kommer att fortsätta med den politiken. Men det har inte med det här att göra. Det har med social rättvisa att göra. Det är därför vi vill ha bostadsförmedlingen. Vi vill komma ifrån det godtycke som finns på bostadsmarknaden. Det har ingenting att göra med att bygga fler lägenheter.

Däremot skapar en bostadsförmedling en ganska god grund för dem som planerar så att de kan se vad det är folk efterfrågar, vilka lägen, vilka storlekar och så vidare. Det visar en bostadskö. Där kan man se vad det är folk efterfrågar.

Varför vill jag stoppa dem som vill omvandla? Egentligen handlar det om mer än om dem som råkar bo där för tillfället. Det handlar om dem som eventuellt ska flytta hemifrån lite senare och som inte har råd att betala alla de pengar som det kostar att köpa en bostadsrätt.

På vilket sätt blev det fler bostäder i allmännyttan i Stockholm under förra mandatperioden när man sålde ut så mycket allmännytta? Nej, det blev inga fler bostäder. Men det blev fler som tjänade pengar på sitt boende. Det ökade spekulationen i boendet, och det minskade möjligheterna för folk att faktiskt skaffa sig den lägenhet de vill ha därför att det började bli ont om hyreslägenheter.

Anf. 148 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Med det här inlägget fick jag faktiskt rätt i det jag sade i mitt första inlägg, att vi ganska klart skulle få se skiljelinjerna i bostadspolitiken. Det handlar om dem som vet vad folk vill ha, som vet bäst och vill bestämma över folk. Det har vi fått klart bevis på här och nu. Omvandla från hyresrätt till bostadsrätt – nej, det behöver man inte. Man behöver inte förverkliga den livsdrömmen.

Den andra skiljelinjen som jag målade upp var de som hellre fördelar och förmedlar saker än ser till att det finns mer att fördela, alltså de som hellre fördelar kakan än bakar den. Jag tycker att det här inlägget var ganska belysande. Jag tackar Sten Lundström för detta.

Anf. 149 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det är rätt. Det är oerhört stora skillnader mellan oss rent politiskt. Vi står för en helt annan bostadspolitik än er. Vi tror inte på marknaden som en lösning på människors möjlighet att skaffa bostad. Vi tror på ett samhällsengagemang.

Som jag sade i mitt huvudanförande är det viktigt att så många som möjligt är med och planerar och diskuterar. Det är viktigt att folk ute i bostadsområdena är med och formar sin miljö, att folk överallt i en kommun, i alla sektorer, är delaktiga och är med och bygger upp en boendeplanering för att skapa de samhällen vi vill ha. Där är en stor ideologisk skillnad.

Din ideologi är klart borgerlig. Det är närmast en nyliberal hållning. Jag är inte nyliberal, och därför är vi helt klart olika. Det här är precis sådana frågor som visar på skillnaden mellan våra partier. Vi står för en solidarisk politik där alla ska ha rätt att bo till rimliga kostnader. Så långt är det rätt. Det är en bra debatt på det viset, för den visar på skillnaderna mellan borgerlig politik och en vänsterpolitik som faktiskt vill skapa utrymme för alla att vara delaktiga i samhället.

Anf. 150 RIGMOR STENMARK (c):

Herr talman! Tidigare i dag har vi fått 2004 års ekonomiska vårproposition presenterad för oss. Någon som jag mötte på lunchen sade spontant: Man vet inte om man ska skratta eller gråta när man hör finansministern säga att han är stolt över utvecklingen i landet.

Det är inte svårt att hålla med. Det gäller inte minst när man tittar efter vad som gäller för bostadssituationen i landet. Kommer det några nya grepp som får fart på byggandet? Kommer det några nya grepp som gör att människor, ung som gammal, kan få den bostad de så länge sökt? Nej,

blir svaret. Några verkliga krafttag syns inte till. Jo, jag har läst. Jag har sett hissbidragen och ROT-bidragen – men tidsbegränsade.

I går var vi några som debatterade med bostadsministern om bostadsbristen i Sverige. Han hade dessvärre inte heller något att komma med. Ja, han var orolig förstås. Det kan jag också förstå. Boverket har ju presenterat färska siffror för hur det ser ut på bostadsmarknaden.

Det är nu första gången sedan 1991 som fler kommuner har bostadsbrist än överskott. De som har överskott har också en brist i tätorterna. Dessutom visar bostadsmarknadsenkäten att antalet kommuner med bostadsbrist fortsätter att öka. Vad gör ni socialdemokrater åt det – ni som makten haver? Ni trampar på i gamla hjulspår som om inget har hänt.

Herr talman! Även i detta betänkande där bostadsförsörjningsfrågor behandlas trampar Socialdemokraterna på med gamla lösningar och gamla synpunkter – trots att s-bostadspolitiker borde veta bättre vid det här laget. Ingen kan nu gömma sig och säga att man är helt ny när halva mandatperioden har gått. Ni måste väl alla se vad som är på gång på Sveriges bostadsarena? Eller blundar ni och håller för öronen och struntar i att ta in något i huvudet?

Centerpartiet kräver en förändring! Börja från scratch! brukar vår partiledare Maud Olofsson säga när vi diskuterar hur vi ska lösa problem i samhället. Skulle ni forma samhället på det sätt som det är stöpt nu om ni fick bestämma? brukar hon fortsätta. Nej, det skulle inte vi i Centerpartiet göra. Vi skulle ge människorna makt att bestämma över sin vardags-situation i bostadspolitiken – makt att bestämma var och på vilket sätt de vill bo. Centerpartiet vill att makten ska byggas underifrån. Centerpartiet kräver att kommunerna själva ska få bestämma över bostadssituationen i den specifika kommunen. Landets kommuner är långt ifrån lika, och de kan därför inte stöpas i samma form.

Inte en enda av oss som sitter i bostadsutskottet bor i samma kommun eller har ens löst sin bostadssituation med samma boendeform. Vi är helt olika. Vi riksdagsledamöter ska inte heller bestämma att just den eller den kommunen ska göra si eller så. Det är därför som vi i Centerpartiet också kräver att lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska bort. Det har visat sig, precis som vi tidigare har hört, att den här lagen endast lägger sten på börda för kommunerna. Den bidrar inte till att kommunerna får fram fler bostäder. Det har vi alla fått presenterat för oss i bostadsutskottet. Det är därför jag undrar om socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister blundar.

Nej, våga lita på kommunerna. Ge dem det självstyre som grundlagen kräver. Visa respekt för självstyret. Statens uppgift är att skapa ett regelverk som är enkelt att tillämpa och som ger kraft. Statens uppgift är också att skapa neutralitet mellan olika boendeformer. Man ska kunna äga eller hyra sin villa eller lägenhet. Vill ni inte lyssna på oss borgerliga partier kan ni väl lyssna på HSB eller någon annan så att säga neutral förening som ändå står Socialdemokraterna ganska nära. Staten borde koncentrera sig på att ge växtkraft även till bostadssektorn.

Herr talman! De kommunala bostadsföretagen har historiskt sett haft, och har fortfarande, en betydelsefull roll i arbetet med att se till att det finns bostäder till en växande befolkning och se till att det överlag finns en god bostadsstandard. Centerpartiet tror faktiskt att dessa bostadsföretag även kommer att ha en betydelsefull roll i framtiden. Vi vet att det

finns ett stort intresse för just hyresbostäder. Vi vet dessvärre också att det är hyresrätter som saknas på många håll i landet, numera inte bara i de traditionella tillväxtorterna utan runtom i hela Sverige. Vi anser att de kommunala bostadsföretagen ska kunna vara ett fullgott boendeanternativ. Bostadsföretagen ska inte vara någon social inrättning – och är inte det – utan de är ett fullgott alternativ. De måste också ges möjligheter att utvecklas på ett positivt sätt utan att staten styr och ställer.

Det var också andemeningen i utredningens förslag. Utredningen var inte enig, trots att bostadsföretagens företrädare sade att de ville vara lika alla andra. De ville inte särskiljas. Diskussionen om kommunerna ska få sälja ut hela eller delar av sitt bostadsbestånd behöver bara föras och beslutas i kommunerna. Det är inget som vi i riksdagen behöver bekymra oss över. Staten ska inte lägga sig i.

Därför, herr talman, yrkar jag bifall även till reservation 21 under punkt 11.

Herr talman! Det finns anledning för mig att kommentera två områden till som behandlas i detta betänkande. Det finns reservationer som jag naturligtvis står bakom men som jag inte yrkar bifall till. Det gäller bostäder åt hemlösa och svarthandel.

Trots att Sverige är ett välfärdsland finns det många människor som inte har tak över huvudet varje natt. De har inte ett eget hem att söka skydd i. Det är så beklämmande att jag fryser både inombords och bokstavligt när jag ser detta. Jag ger gärna en krona när jag träffar en sådan människa, men det hjälper inte. Det bara lindrar mitt samvete för stunden.

Men det finns några guldglimtar även i detta trista. Det är när man ser de kommuner som jobbar aktivt med frågan och när man ser alla de frivilliga krafter som tar tag i frågan. Jag ser dem i min hemstad Uppsala och i grannkommunen Enköping. Det är härbärgen anordnade på hemmaplan – nära människorna. De är en tillflykt under den mörka tiden. Men det återstår jättemycket arbete. Här måste vi faktiskt även från statens sida skapa ekonomiska förutsättningar så att det blir möjligt att få fram fler särskilda boendeformer som så väl behövs.

Herr talman! Till sist vill jag säga några ord om svarthandeln. Det är ett dystert kapitel i bostadspolitiken. Människan är sin egen fiende, heter det. Det stämmer som beskrivning på svarthandeln av bostäder. Somliga människor profiterar på andra människors bekostnad. Somliga människor ser till att andra människor snärjs in i en ohållbar bostadssituation, där massor av ekonomiska och sociala problem skapas. Svarthandeln är oacceptabel och måste beivras. Vi pekar på några punkter i reservationen:

- Möjligheten att kriminalisera både köp och försäljning av hyreskontrakt.
- Enklare regler för andrahandsuthyrning.
- Frågan om olaglig ersättning bör alltid ställas vid prövning av ärenden i hyresnämnd.
- Polisen ges resurser för att beivra brott vid svarthandel.

Anf. 151 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det är ett par saker som jag reagerar emot.

Av vilket skäl ska det allmänna äga något om allmännyttan bara ska fungera som vilket annat bostadsföretag som helst? Om man var borgerlig politiker borde man i så fall tycka att vi då lika gärna kunde sälja ut den. Allmännyttan har en social funktion, och det är därför som den är viktig och värd att bevara, inte att den råkar vara kommunägd i största allmänhet utan att allmännyttan faktiskt ska ha en funktion på bostadsmarknaden.

Det som fick mig att begära replik på Rigmor Stenmark var att hon sade att det var viktigt att bygga speciella hus för speciella människor. Vad är det här för någonting? Vilka är de människor som inte klarar av att bo i vanliga bostäder? Är det folk som har alkoholproblem, folk som är narkotikaberoende, folk som är psykiskt sjuka eller folk som behöver vård som inte har rätt att bo i bostäder på samma villkor som vi andra?

Jag måste få en förklaring. Vilka grupper av människor är det som ska behöva finna sig i välmeningen från frivilligorganisationer och härbärgen för att ha samma rätt som du och jag alltid har, Rigmor, att kunna gå in i vår egen bostad när vi kommer hem från jobbet?

Vilka är de grupper som inte har rätt att bo på samma villkor som alla andra? Att människor kan behöva vård för sjukdomar eller missbruk är en helt annan sak, men det har ingenting med rätten att bo att göra.

Anf. 152 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Replik tillbaka: Varför ska inte privata hyresvärdar ha samma ansvar och upplåta sina bostäder till alla slags människor, Sten Lundström?

Anf. 153 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Visst, det går alldeles utmärkt att rösta för vårt förslag om en bostadsanvisningslag som innebär att kommunen kan förmedla bostäder också från det privata beståndet.

För mig har allmännyttan, alltså det offentliga ansvaret, en större funktion än privata bostadsbolag. Vi politiker kan på ett helt annat sätt ställa krav på de som driver företag i kommunens eller i statens regi. Man måste ta sitt sociala ansvar.

Grunden för att allmännyttan har vuxit fram var att de privata bolagen inte byggde bostäder åt folk i allmänhet. Eftersom man behövde bygga bostäder startade kommunerna byggbolag och byggde bostäder åt medborgarna – detta för att ta ett socialt ansvar för dem som stod utanför. Om inte allmännyttan har detta som sitt uppdrag har den inte längre någon funktion. Om allmännyttan ska vara som vilket aktiebolag som helst är den inte särskilt viktig. Men för mig är allmännyttan viktig eftersom den ska ta ett socialt ansvar.

Med en bostadsanvisningslag som går ut på att man kräver in ett visst antal bostäder i det privata beståndet till bostadsförmedlingen kan kommunen själv bestämma vilka som ska bo i de lägenheterna. Då tvingas de privata bolagen att ta ett ansvar som de inte behöver göra i dag. Jag är djupt medveten om att det finns gott om privata fastighetsägare som tar ett socialt ansvar, men generellt är det framför allt allmännyttan som gör det, vilket också är allmännyttans uppgift.

Anf. 154 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Sten Lundström och jag lever inte i samma värld. Jag har nära kontakt med allmännyttan, och jag tycker att man gör ett jättebra jobb. Men nu vill allmännyttan själv ha lika villkor som de privata hyresvärdarna. Det är bara så.

Anf. 155 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Herr talman! Han som har skrivit den motion som ligger till grund för de reservationer som jag kommer att ta upp har strukit sig från talarlistan på grund av att han inte har tid att komma hit. Han heter Gustav Fridolin, och till skillnad från oss andra rör han sig i ett betydligt yngre umgänge. Han är riksdagens yngste ledamot – detta säger jag som en upplysning till åhörarna.

Gustav Fridolin har lagt fram ett förslag om en lex Stockholm. Han pekar på problemen med svarthandel och andrahandsuthyrning och föreslår att tre fjärdedelar av de lediga lägenheterna i Stockholm skulle gå till bostadsförmedlingen där man har en otroligt lång bostadskö.

Jag saknar hyresgästperspektivet i den debatt som har förts hittills. Det är bara Sten Lundström som har betonat det. Om man vill äga sin bostad finns det hur mycket som helst att välja på. De 90 000 som står i kö här i Stockholm vill ju ha en hyresrätt. Det kan väl inte ha undgått någon.

Jag prenumererar själv på en stor rikstäckande tidning. Varenda helg följer det med en bostadsbilaga med ett enormt utbud av bostäder att köpa. Det finns också gratistidningar där man kan ta del av utbudet av bostadsrätter.

De som har det riktigt stora problemet är ju de nytilträdande på bostadsmarknaden och de hemlösa. Många yngre tvingas att vara mambor mot sin vilja. Det är väldigt trevligt att ha barnen boende hemma hos sig, det vet ju jag som saknar mina barn förskräckligt. Men om de själva vill hyra en bostad och inte vill binda upp sig för att äga den får de i stor utsträckning hålla till godo med andrahandslägenheter.

I det sammanhanget har vi en reservation, nr 6 under punkt 3, som jag yrkar bifall till. Jag står naturligtvis bakom allt annat som Gustav har framfört i sin motion, men för att undvika alltför långdragna voteringar nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation nr 6.

Jag är lite förvånad över det otroligt starka angreppet på lagen om bostadsförsörjningsansvar. Det ser ju väldigt olika ut i kommunerna, och det är därför som lagen ser ut som den gör.

Kommunfullmäktige ska varje mandatperiod ange riktlinjer för bostadsförsörjningen i sin kommun. Det kan ingen annan lägga sig i. Det är ingen från riksdagen eller regeringen som kan tala om hur kommunerna ska göra.

Vi fick en uppföljningspromemoria från utredningstjänsten, och där redogör man för detta under punkt 2: Den aktuella lagen har i några fall givit bostadsförsörjningsfrågorna större intern legitimitet i kommuner och länsstyrelser. Är inte det jättebra? Inte i någon av punkterna framförs det något krav på att bostadsförsörjningsprogrammet ska bort. Jag vet inte riktigt vad ni har för grund för att hävda det.

Man har upptäckt att kommunala bostadsförmedlingar är en ovanlig företeelse. Det finns en i Stockholm på frivillig bas, och det är utomor-

dentligt bra. Jag vet åtminstone ett par andra större kommuner i det här landet som borde ta till sig det här. Jag undrar när regeringen tänker peka med hela handen och säga: Nu måste ni ta itu med de bostadsköer som uppenbarligen finns, fastän de inte syns!

Anf. 156 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Med anledning av anförandet har jag dels ett par kommentarer, dels några frågor.

Det råder en omfattande bostadsbrist, inte bara i Stockholmsregionen, utan som jag var inne på i mitt anförande bor 61 % av befolkningen i Sverige i kommuner där det råder bostadsbrist. Med tanke på att Miljöpartiet faktiskt samarbetar med regeringen kan jag konstatera att de förslag som kommer från Miljöpartiet för att öka bostadsbyggandet i alla fall under väldigt många år inte har lett till ett ökat bostadsbyggande. Det låter som att Helena Hillar Rosenqvist och Miljöpartiet inte skulle ha något ansvar för den rådande situationen. Jag vill då upplysa alla om att ni har ett ansvar, för ni stöttar ju den majoritet som finns och inte minst även i utskottet.

Kösituationen är väldigt allvarlig. Det finns också köer som inte syns och folk som är intresserade av en annan typ av boende som inte syns, därför att Miljöpartiet blockerar nu möjligheten att införa en ny upplåtelseform exempelvis. Det finns väldigt många människor som skulle vilja bo i en ägarlägenhet, men det kan man inte för det får man inte i Sverige. Miljöpartiet kan ju också påverka den frågan för att öka bostadsbyggandet, för alla är ju överens om att det skulle öka bostadsbyggandet.

Miljöpartiet kunde också prata med sina egna i de kommuner där man sitter och styr i majoriteterna och där man inte vidtar de åtgärder som Helena Hillar Rosenqvist var inne på.

Jag vill fråga Miljöpartiet: Kommer ni att föreslå att man tar bort bytesträtten? Eller vilka andra åtgärder tänker ni föreslå för att få bort svart-handeln? Ni har i alla fall inte stöttat vår reservation kring detta. Vad tänker ni göra för att lösa bostadsbristen och situationen för de hundra tusen som står i kö i Stockholm?

Anf. 157 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! Miljöpartiets representanter här i storstaden har tagit fram ett program som är väldigt ambitiöst. Jag har tagit del av det, och det är otroligt bra. Det är i stort sett bara att sätta i gång och bygga, vad jag har förstått, om man får de mindre byggarna som vill bygga och förvalta sina bostäder att bygga. Jag brukar ofta trycka på, som Nina Lundström kanske känner till, att vi också ska ha ett långsiktigt hållbart byggande. Det visar sig att det är när de byggherrar som tar det ansvaret bygger som vi ofta får det bästa resultatet. Det som man nu ägnar sig åt, att bygga för att sälja, tycker jag är ett definitivt mycket sämre sätt. Det har inte heller visat sig leda till så mycket mer byggande när man stöter i taket på dem som faktiskt har råd att köpa de här bostäderna. Det måste ju i rimlighetens namn också gälla ägarlägenheter.

Det finns en massa outnyttjade markanvisningar. Jag kan inte direkt säga vad det beror på att man inte har velat utnyttja det. Det kanske är för att man blåser upp lite förväntningar hos en del att det ska bli fria marknadshyror. Det är vissa partier som gärna står för att man ska kunna ta ut

mycket högre priser för de bostäder som byggs. Sådana förväntningar vill inte jag medverka till.

Jag förstår inte riktigt vad Nina Lundström menar med att alla är överens om att ägarlägenheter skulle vara det allena saliggörande. Jag har tagit del av alla remissvar. Jag lovade i ett annat anförande här att jag skulle läsa både utredningen och remissvaren, och det har jag gjort. De visar inte alls att alla är överens, utan man ser att riskkapitalinsatser kanske direkt motverkar byggandet av hyresrätter.

Anf. 158 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Jag har läst det här betänkandet och övriga betänkanden som har kommit från bostadsutskottet. Trots att Miljöpartiet faktiskt sitter och regerar Sverige tillsammans med Socialdemokraterna och rimligen borde ha stora förutsättningar att påverka bostadsbyggandet genom att lägga fram kreativa förslag eller förhandla bättre i förhandlingarna, kan vi konstatera att det inte byggs tillräckligt mycket. Sverige har bostadsbrist, oavsett om det är i Stockholmsregionen eller i någon annan region.

Vi kan konstatera att för första gången sedan 1991 är det fler kommuner, det vill säga 107 kommuner, som har bostadsbrist medan 98 kommuner har ett överskott. Det är första gången sedan 1991 som det är så.

Med tanke på att Miljöpartiet faktiskt har ett mycket stort inflytande och styr Sverige är jag fundersam över varför Miljöpartiet säger nej till alla förslag. Det har ni gjort även i det här betänkandet.

Jag har inte från denna talarstol sagt att ägarlägenheter är allena saliggörande, som Helena Hillar Rosenqvist uttryckte det. Jag har sagt att det är ett viktigt komplement, för det skulle tillföra fler nya bostäder. Det skulle också kunna möjliggöra bostäder för hemlösa, därför att kommunerna skulle få en annan möjlighet att gå in med den typen av insatser genom ägarlägenheter med mera.

Svarthandeln är ett symptom på en marknad som inte fungerar. Vi kan ha olika uppfattningar om hur läget är. Jag menar att bostadsmarknaden är en sjuk patient som blöder, och Miljöpartiet, Vänsterpartiet med fler vill så att säga sätta plåster på denna. Man måste ju vidta andra åtgärder. Det är därför som jag är så fundersam över varför Miljöpartiet säger nej till allt som kommer från oss i våra motioner. Varför säger Miljöpartiet nej till alla de förslag som skulle kunna öka bostadsbyggandet och få bort svarthandeln med mera?

Anf. 159 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! Jag vill börja med ett klarläggande. Nu omfattar det här så mycket att det liksom är att ta hela bostadsdebatten omigen. Vi återkommer i andra betänkanden till bland annat ägarlägenheter.

Den tredimensionella fastighetsbildningen öppnar på ett vis för att göra det förtätade byggandet, och jag hänvisade till mina miljöpartikamrater här i Stockholm som har gjort ett så jättebra arbete.

En dementi till sist, Nina: Miljöpartiet sitter faktiskt inte i regeringen. Det kanske är något som har undgått Folkpartiet, men regeringspartiet är Socialdemokraterna. Vi samarbetar kring budgeten, och det är inte så lite för det påverkar väldigt mycket, men vi sitter ändå inte i regeringen.

Anf. 160 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Även om det förlänger debatten måste jag faktiskt reagera när Helena Hillar Rosenqvist säger att hon läser tidningarna och finner att det finns jättemycket bostäder, villor, till salu, så det är bara att köpa. Då undrar jag: Har inte Helena Hillar Rosenqvist sett hur det ser ut i verkligheten? Har inte Helena Hillar Rosenqvist sett hur många det egentligen är som står i kö för varje villa och vad en villa kostar? Inte är det en vanlig familj som har möjlighet att köpa den villan.

Du säger också, Hillar Rosenqvist, att ni har ansvaret för ekonomin. Då måste jag fråga: Vilket ansvar tar ni när staten nu går med förlust och den förlusten ökar för sjunde eller åttonde året i följd? Det är oerhört viktigt att staten har en ekonomi i balans för att småbarnsföräldrar ska kunna köpa sig en villa till ett rimligt pris och med ett rimligt lån och att räntan är låg. Vilket ansvar tänker Helena Hillar Rosenqvist ta för den saken?

Anf. 161 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! Jag skulle kunna tänka mig att man tillför mera skattemedel genom att höja reavinstskatterna på de otroligt upphaussade huspriser som finns här. Jag kommer utifrån landet. Jag skulle rekommendera folk som vill ha ett högkvalitativt boende att flytta ut.

Marknadshyrorna råder faktiskt varken regeringen, Miljöpartiet eller någon annan för. I andra sammanhang är det företrädare här i kammaren för de borgerliga partierna som väldigt mycket och gärna trycker på kommunernas ansvar. Det har skett en alldeles förfärligt olycklig centralisering i det här landet, och det är det som jag ser ligger bakom de 107 kommunernas bostadsbrist. Jag kan tala om att där jag kommer ifrån råder det ingen bostadsbrist. Så välkomna ut till landet och grönskan.

Den heliga marknaden får tydligen härja alldeles fritt i det här landet. Vi får väl sätta oss ned och försöka komma underfund med hur vi ska göra med det.

Men om man nu äger en villa som man har köpt för ett något lägre pris än vad dagens utbud ändå visar så gör man sig en rejäl hacka på det. Då tycker jag att det skulle beskattas lite hårdare. Jag vill faktiskt att försäljningen ska beskattas hårdare än själva ägandet av boendet, det vill säga fastighetsskatt och egendomsskatt på boendet. Det håller vi på att komma till rätta med, även när det gäller reavinstskatten hoppas jag.

Anf. 162 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Det är lite märkligt att höra att Helena Hillar Rosenqvist tar till precis samma argument som bostadsministern: Det är kommunernas ansvar. Men vad jag frågade efter var: Vilket ansvar tar Miljöpartiet som bundsförvant till Socialdemokraterna och Vänsterpartiet för att staten ska få ordning på sina finanser? Det finns faktiskt människor som måste bo där de har sitt arbete och familjer som inte vill att pappan eller mamman ska pendla alltför långt bort från sin familj för att få ett jobb. Vi måste ju tänka på det. Man kan inte göra så här jämt. Annars är jag också för att man ska kunna bo var man vill, men man måste också kunna bo i tätorten till ett rimligt pris.

Jag har fortfarande inte fått något svar från Helena Hillar Rosenqvist. Ansvaret – var finns det?

Anf. 163 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! Ja, jag kan inte påstå att det är mitt ansvar, Rigmor Stenmark. Nu är det så att den heliga marknaden, som jag förmodar att Rigmor Stenmark stöder i andra sammanhang, har fått härja alldeles fritt i de här sammanhangen. Det tycker jag. Nu har man möjligtvis stött i taket när en hel del företag faktiskt flyttar ut härifrån och det inte alls är den ökningen på tillströmningen av människor som söker bostad här. Det är andra delar av landet som växer nu och där man ser detta. Det är fortfarande alldeles för mycket storstadstänkande enligt mitt förmenande.

Anf. 164 LEIF JAKOBSSON (s):

Herr talman! Jag räknar väl med att jag har åldern inne för att få lov att vara med i den här debatten.

Det betänkande vi har att behandla i dag tar upp bostadsförsörjningsfrågorna. En av de ideologiskt laddade frågorna som finns med är den om samhällets och politikens ansvar för att medborgarna har någonstans att bo.

De borgerliga partierna har här gått samman i en gemensam reservation om att lagen om bostadsförsörjning ska avskaffas. Det är intressant att notera. Det är inte ofta de borgerliga partierna kan enas om något, men här är det tydligen fråga om en så grundläggande borgerlig uppfattning, nämligen den att kommunerna inte ska ha ansvar för att invånarna har någonstans att bo, att man faktiskt har kunnat skriva sig samman.

Bostadspolitiken inrymmer så mycket ideologi därför att vi socialdemokrater har ett helt annat synsätt. Vi anser att bostaden tillhör de självklara rättigheterna i ett värdigt liv och att det inte kan överlåtas till marknaden. Då vet vi att många kommer att ställas utanför. Precis som vi kräver att kommunerna ska ha en skolplan eftersom utbildning är en samhällelig rättighet och kommunernas ansvar, kräver vi också att kommunerna visar sina medborgare hur de har tänkt lösa behovet av bostäder.

Men det är också långsiktigheten och planeringen som gör att samhället måste ha en väsentlig roll. Ett bostadshus planeras för att stå i minst hundra år, och från tanke till inflyttning tar det om det går väldigt fort fyra år, ofta mycket längre tid. Det är inte som om efterfrågan på en viss Volvomodell ökar, att man kastar in ett eftermiddagsskift till och ökar produktionen över en natt. Det krävs förberedelser och det krävs planering, och det klarar inte kvartalskapitalismen utan att kommunerna är aktiva och leder processen.

Det är därför lagen om bostadsförsörjning både är riktig och behövlig. Kommuninvånarna ska veta att deras kommunpolitiker inte kan avsvära sig ansvaret för att det finns bostäder och att man har rätt att utkräva ansvar av dem.

Det finns faktiskt ytterligare en enad borgerlig reservation i det här betänkandet, och den går ut på att de fyra borgerliga partierna vill avskaffa lagen om allmännyttiga bostadsbolag. Den inställningen innehåller också mycket ideologisk sprängkraft. Vårt sätt i Sverige att bygga upp allmännyttiga bostadsbestånd som drivs utan vinstintresse till hyresgästernas fromma tycks vara en nagel i ögat på borgerliga politiker.

Lagen om allmännyttiga bostadsbolag har till syfte att se till att kommunerna inte dubbelbeskattar hyresgästerna genom att ta ut otillbör-

liga vinster ur bostadsbolagen och att se till att vårt hyressättningsystem, bruksvärdessystemet, kan fungera. Det kräver att det finns allmännyttiga bostäder för jämförelse. Det innebär också att alla de hyresgäster som bor hos privata värdar, vilket är den stora majoriteten, inte tvingas betala högre hyror än nödvändigt. Vad är det i lagen som är så stötande för de borgerliga? Är det att kommunerna inte kan dubbelbeskatta hyresgästerna, eller är det att de som bor i privata fastigheter inte får betala betydligt högre hyror än de gör i dag?

Men nu är det så att lagen är ny, och uppfinningsrikedomen är stor bland kommunekonomen. Det har visat sig att man antagligen kan gå runt lagens anda och ta ut kapital ur bolagen. Det är inte bra. Därför har regeringen gett Boverket i uppdrag att gå igenom lagen och se om det finns brister i den eller dess tillämpning. Likaså ska Boverket se efter om reglerna och tillämpningen av dem stämmer med lagens intentioner när det gäller försäljning av bostäder. Lagen säger att man kan sälja, såvida det inte äventyrar tillgången på jämförelseobjekt för bruksvärdesprövning. Efter denna översyn kan det finnas anledning att återkomma till en del av de frågor som väckts i några av motionerna.

Svarthandel med hyresbostäder är kriminellt. Det är förödande för samhället att en del människor och skumma företag skor sig på andras utsatthet och bostadsbrist. Det är antagligen så att merparten av svarthandeln direkt kan relateras till bostadsbristen, och därför är den bästa motåtgärden att bygga bostäder så att det räcker. Men även med balans på bostadsmarknaden vet vi att handel med hyresrätter kan förekomma i så kallade attraktiva lägen. Därför måste handeln bekämpas på alla tänkbara sätt, och det är mycket glädjande att vi faktiskt nu har fått rejäla fängelsedomar i härvor här i Stockholm. Det borde väl också innebära att polis och åklagare lägger ned mer arbete på att följa upp och utreda misstänkta fall.

Jag måste också säga att jag är uppriktigt glad åt att Folkpartiet, Centern och Kristdemokraterna tar tag i frågan om svarthandeln på ett seriöst sätt i sin reservation, även om jag inte tror att alla de åtgärder som föreslås är särskilt verksamma. Men det är en himmelsvid skillnad mot den moderata inställningen, som tycks vara att använda förekomsten av kriminell handel med hyresrätter till att i stället argumentera för att alla som bor i attraktiva lägen ska ha kraftigt höjda hyror. Den här inställningen från Folkpartiet, Centern och Kristdemokraterna, som kommer till uttryck i reservationer också från Miljöpartiet och Vänsterpartiet, borgar faktiskt för att vi skulle kunna ta någon form av krafttag längre fram i bostadsutskottet.

Herr talman! Bostadsförsörjningsfrågorna är viktiga. De berör många i vardagen. Vid köksbordet handlar diskussionerna om: Var ska den högskolestuderande dottern bo? Hur ska vi kunna få en lämplig bostad när barnen kommer? Var ska jag hitta ett äldreboende som gör att jag kan klara mig själv? Alla berörs vi i olika skeenden av livet. För oss socialdemokrater är det självklart att samhället och politiken tar ett stort ansvar. Det främjar människors trygghet. Därför yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet i sin helhet och avslag på samtliga reservationer.

(forts. 16 §)

Kammaren beslutade kl. 16.59 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

AU6 Avgift till den kompletterande arbetslöshetskassan m.m. (förnyad behandling)

Punkt 1 (Avgift till den kompletterande arbetslöshetskassan)

1. utskottet

2. res. 1 (m, kd)

Votering:

209 för utskottet

63 för res. 1

77 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 1 m, 37 fp, 23 v, 18 c, 12 mp

För res. 1: 37 m, 26 kd

Frånvarande: 26 s, 17 m, 11 fp, 7 kd, 7 v, 4 c, 5 mp

Punkt 2 (En allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring)

1. utskottet

2. res. 3 (kd)

Votering:

211 för utskottet

26 för res. 3

38 avstod

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 1 m, 37 fp, 24 v, 18 c, 12 mp

För res. 3: 26 kd

Avstod: 38 m

Frånvarande: 25 s, 16 m, 11 fp, 7 kd, 6 v, 4 c, 5 mp

Punkt 3 (Inträdesvillkor)

1. utskottet
2. res. 4 (v, mp)

Votering:

238 för utskottet

36 för res. 4

1 avstod

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 38 m, 37 fp, 26 kd, 18 c

För res. 4: 24 v, 12 mp

Avstod: 1 m

Frånvarande: 25 s, 16 m, 11 fp, 7 kd, 6 v, 4 c, 5 mp

Punkt 4 (Allmänt om arbetslöshetsförsäkringen m.m.)

1. utskottet
2. res. 7 (c)

Votering:

173 för utskottet

18 för res. 7

84 avstod

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 37 fp, 5 v, 12 mp

För res. 7: 18 c

Avstod: 39 m, 26 kd, 19 v

Frånvarande: 25 s, 16 m, 11 fp, 7 kd, 6 v, 4 c, 5 mp

Tasso Stafilidis (v) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 9 (Företagares rätt till a-kassa)

1. utskottet
2. res. 11 (c, m, fp, kd, mp)

Votering:

132 för utskottet

133 för res. 11

84 frånvarande

Kammaren biföll res. 11.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 108 s, 24 v

För res. 11: 1 s, 39 m, 37 fp, 26 kd, 18 c, 12 mp

Frånvarande: 35 s, 16 m, 11 fp, 7 kd, 6 v, 4 c, 5 mp

Joe Frans (s) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU13 Kust- och insjöfiske samt vattenbruk

Punkt 1 (Mål och inriktning för en nationell politik för kust- och insjöfisket samt för fritidsfisket och vattenbruket)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

217 för utskottet

39 för res. 1

18 avstod

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 37 fp, 26 kd, 24 v, 12 mp

För res. 1: 39 m

Avstod: 18 c

Frånvarande: 26 s, 16 m, 11 fp, 7 kd, 6 v, 4 c, 5 mp

Punkt 2 (Åtgärder för en långsiktigt positiv utveckling av yrkesfisket m.m.)

1. utskottet

2. res. 4 (kd)

Votering:

194 för utskottet

26 för res. 4

55 avstod

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 39 m, 24 v, 12 mp

För res. 4: 26 kd

Avstod: 37 fp, 18 c

Frånvarande: 25 s, 16 m, 11 fp, 7 kd, 6 v, 4 c, 5 mp

Punkt 9 (Vattenägarens fiskerätt)

1. utskottet

2. res. 23 (kd, c)

Votering:

231 för utskottet

44 för res. 23

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 39 m, 37 fp, 24 v, 12 mp

För res. 23: 26 kd, 18 c

Frånvarande: 5 s, 16 m, 11 fp, 7 kd, 6 v, 4 c, 5 mp

Punkt 20 (Det fria handredskapsfisket)

1. utskottet
2. res. 38 (fp)

Votering:

237 för utskottet

37 för res. 38

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 118 s, 39 m, 26 kd, 24 v, 18 c, 12 mp

För res. 38: 37 fp

Frånvarande: 26 s, 16 m, 11 fp, 7 kd, 6 v, 4 c, 5 mp

Punkt 30 (Reformering av EU:s fiskeripolitik)

1. utskottet

2. res. 50 (v)

Votering:

197 för utskottet

25 för res. 50

53 avstod

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 119 s, 39 m, 37 fp, 1 kd, 1 mp

För res. 50: 24 v, 1 mp

Avstod: 25 kd, 18 c, 10 mp

Frånvarande: 25 s, 16 m, 11 fp, 7 kd, 6 v, 4 c, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU27 Ändringar i tullagstiftningen med anledning av Tullverkets omorganisation

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU28 Industrins koldioxidskatterabatt

Kammaren biföll utskottets förslag.

Bostadsförsörjningsfrågor

16 § (forts. från 14 §) **Bostadsförsörjningsfrågor** (forts. BoU8)

Anf. 165 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Jag tänkte i min replik ta upp frågan om svarthandel med hyresrätter. Det lät faktiskt en smula hoppfullt när Jakobsson sade att det alltid är kriminellt med svarthandel och att den måste bekämpas på alla sätt. Han uttryckte också att han var positiv till vår gemensamma reservation från Kristdemokraterna, Folkpartiet och Centern i frågan.

Men jag känner mig ändå lite kluven inför detta. Vi har behandlat just den här frågan i utskottet, och vi har haft möjlighet att ta ställning till den. Då var inte Socialdemokraterna så offensiva, utan tvärtom lite mer defensiva när det gällde svarthandel med hyreslägenheter.

I betänkandet står det att detta måste motverkas och bekämpas, att det måste till attitydförändringar och att vi måste föra en diskussion. Det står även att partierna och intresseorganisationerna har ett stort ansvar i frågan och så vidare. Lite längre ned på samma sida kan vi läsa att Rege- ringskansliet också funderar på frågan.

I den reservation som kristdemokrater, folkpartister och centerpartis- ter står bakom försöker vi ge konkreta förslag till att åtminstone ta ett första grepp i frågan. Men då får vi nej från majoriteten. Nu står Jakobs- son här i dag och säger: Det här är ganska bra. Det ska vi nog kunna göra någonting av.

Nu får ni faktiskt bestämma er! Svarhandeln måste motverkas och bekämpas – men hur och när?

Anf. 166 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Om det hade varit en så enkel fråga hade man kunnat svara precist och sagt: Så här gör man, och då ska det vara klart! Vi vet ju att detta är ett fenomen där man utnyttjar bristen och så vidare. Återi- gen är det viktigaste naturligtvis byggandet.

Det som jag framförde att jag var så glad för var att ni i er reservation inte bara säger: Hög hyrorna generellt; på det sättet blir vi av med svart- handeln! Det är ingen realistisk väg att gå. Mycket av det som finns i er reservation tror jag inte fungerar, och det sade jag också. Jag tror till exempel inte att man ska kriminalisera själva köpet, för jag tror att det då kommer att bli ännu svårare med bevisföring och att kunna få folk att anmäla det hela om man gör båda parter till kriminella i det här fallet.

Varför lägga så mycket prestige i just de förslag som man har nämnt? Om ni faktiskt är intresserade av en dialog om hur vi ska kunna ta oss an den kriminella verksamheten och ta reda på om det finns andra sätt – låt oss då göra det! Det kanske inte behöver vara så mycket prestige i det hela.

Anf. 167 DAN KIHLESTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Här finns nu chansen för Socialdemokraterna att ta ett steg framåt i frågan. Så enkelt är det inte, säger Leif Jakobsson. Nej, det är det inte. Men det är just därför vi tillsammans här föreslår en utredning som utvärderar vissa frågor. Vi säger också ovanför de punkter som finns på s. 34 i vår reservation att vi *bland annat* överväger dem. Vi är säkert öppna för andra förslag.

Jag håller helt och hållet med om att bostadsbristen i grunden är en viktig faktor i sammanhanget. Vi behöver ett ökat bostadsbyggande. Det kan vi hålla på och tråla med, och vi har lite olika åsikter om hur det ska gå till. Men vi lägger fram en rad förslag, och det finns möjligheter att komma med andra. Socialdemokraterna har inte kommit med någonting, och därför kvarstår min fråga.

Socialdemokraterna har möjlighet här i dag att ta ett steg framåt. Vad tänker Socialdemokraterna göra konkret, och när tänker ni göra det? Jag skulle vilja höra några ord om det. Det är väl ändå inte så att ni trots allt är ganska nöjda med den nuvarande situationen?

Anf. 168 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Nej, vi är inte nöjda med någon brottslighet. Det kanske är det första som man ska tänka på; det vi pratar om nu är ett kriminellt beteende och en kriminell verksamhet. I första hand är det de rättsvårdande myndigheterna, polis och åklagare, som har att se till att beivra det här.

Det som vi har diskuterat och det som man kan diskutera är på vilka sätt man kan underlätta för polis och åklagare. Därför sade jag att den dom som vi fick för några veckor sedan faktiskt var glädjande. Man har hört mycket i polis- och åklagarleden om att det kanske inte är lönt att lägga så mycket resurser på att utreda brotten eftersom det inte blir fällande domar. Men nu har vi rejäla fängelsedomar i de här fallen, och jag tror att det i sig kommer att hjälpa till rejält för att få uppmärksamhet på detta.

Det är inte alls obetydligt att alla partier utom Moderaterna så tydligt säger att vi måste bekämpa den här kriminella verksamheten. Det kan vi säkert hjälpas åt med.

Anf. 169 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Det är alltid lite knepigt när vi får avbrott i debatten, men såvitt jag minns började Leif Jakobsson med att på något sätt göra sig lustig över att vi borgerliga hade enats om den första reservationen. I det här betänkandet har vi faktiskt fem reservationer tillsammans. Jag noterar samtidigt att Vänstern har fem reservationer och Miljöpartiet tre reservationer. Om ni samarbetar kan man undra varför de har så många reservationer. Jag tycker att Leif Jakobsson kanske borde börja med att ställa sig den frågan.

Så till sakfrågan och det som Leif Jakobsson ondgjorde sig så mycket över, nämligen att vi vill ta bort lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Min motfråga utgår från att jag antar att Leif Jakobsson precis som jag har varit kommunalpolitiker. Är man så mycket sämre som politiker och tar man så mycket mindre ansvar när man är kommunalpolitiker eller blir man så mycket bättre som politiker när man blir riksdagsledamot, så att vi som sitter här just nu vet så mycket bättre vad som är bra för invånarna i en kommun än vad kommunalpolitikerna själva vet?

Detta är min första fråga. Den handlar faktiskt om att man inte har tilltro till att kommunalpolitikerna kan ta det här ansvaret.

Min andra fråga handlar om vad jag kallar stopplagen. Den heter inte så numera, men Leif Jakobsson vet vad jag menar.

(LEIF JAKOBSSON (s): Nej.)

Den heter lagen om allmännyttiga bostadsföretag. Tycker Leif Jakobsson att den får rimliga konsekvenser? Vi fick i utskottet en sammanställning om bifall och avslag på olika ansökningar. I Akallaområdet i Stockholm har några fått och några inte fått bifall. Ändå ligger fastigheterna i princip i samma område. Tror Jakobsson att människorna där upplever detta som annat än ett godtycke och som något tämligen rättsosäkert?

Anf. 170 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! För att börja med den första frågan om bostadsförsörjningslagen hade den kritik som Marietta för fram varit relevant om staten bestämde vad som skulle stå i bostadsförsörjningsprogrammen – om vi talade om att man ska bygga 30 % bostadsrätter, 12 % höghus och 15 % radhus eller något annat eller på något annat sätt ingrep i den kommunala planeringen – men det gör vi ju inte. Det som bostadsförsörjningslagen säger är att kommuninvånarna kan gå upp till kommunhuset, prata med kommunalrådet och ställa honom eller henne till svars, ifall det inte finns ordentliga planer i kommunen. Ifall det inte byggs kan de säga: Vad har ni gjort? Ni har ju ett ansvar för att se till att det byggs i vår kommun om det behövs och sörja för att planerna finns framme.

Det handlar inte på något sätt om att ta över beslutsrätten eller det lokala självstyret, för det är självklart att det är kommunalpolitikerna som vet varför, hur och så vidare det bäst ska byggas. Men vi drog en lärdom från det som ni lyckades med under de tre år när ni hade majoritet och när ni sopade bort de lagar som handlade om kommunalt ansvar för bostadsförsörjning: bostadsförsörjningslagen, bostadsanvisningslagen och alla de andra. Det var en signal till kommunerna att de inte längre behövde bry sig om det här.

Den signalen gick väldigt hårt fram. Man har rustat ned bostadspolitisk kompetens och framför allt kompetens på tjänstemannasidan i kommunerna. Vi har sett att dessa har haft det oerhört svårt att arbeta upp den igen. Man har förlorat en hel generation av bostadspolitiskt kunnande i kommunerna, och därför är det nu svårt i portgången med att få den nya lagen att fungera. Men jag ser framsteg på många håll och finner att folk faktiskt tar sig an det här igen.

Ni skulle ha tänkt på det när ni i er nyliberala yra tog bort alla lagar som handlade om kommunernas ansvar.

Anf. 171 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att Leif Jakobsson ägnade all sin tid och allt sitt krut åt att svara på den första frågan och kanske undvek den andra frågan, som det är betydligt svårare att svara på, det vill säga: Varför detta godtycke och denna rättsosäkerhet i stopplagen när det gäller vilka som får och inte får omvandla sina hyresrätter till bostadsrätt? Det är ett enormt godtycke. Jag skulle vilja ha svar på den frågan.

På den första fråga som jag ställde fick jag ett väldigt långt svar, men det gjorde mig ännu mer konfunderad. Om nu lagen är så tandlös som Leif Jakobsson egentligen beskriver den, behövs den ju faktiskt inte. Jag uppfattar det fortfarande som att den bygger på en enorm misstro mot kommunalpolitiker. Visst kan jag som kommuninvånare fortfarande ställa min kommunpolitiker till svars för att han inte tar det ansvar som han ändå har enligt andra lagar, som faktiskt säger att man ska ta ansvar för att folk har någonstans att bo. Kommunen har alltid det yttersta ansvaret för saker och ting. Den här lagen behövs inte.

Det måste vara ganska besvärande för Leif Jakobsson att hans samarbetspartier vill gå bra mycket längre. Det har vi hört ganska mycket om i dag, och det ser vi i reservationer. Det ska vara obligatoriskt hit och obligatoriskt dit, och man ska lassa på kommunerna ännu mer. Hur ska ni hantera detta i framtiden?

Anf. 172 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! När det först gäller frågan om allmännyttiga bostadsbolag tänker jag inte kommentera enskilda fall eller den prövning som länsstyrelsen och Boverket har gjort i olika fall. Men det säger väl ändå tillräckligt mycket att vi tycker att det finns anledning att titta över hur tillämpningen av lagen har varit.

För mig är det väldigt klart vad vi har sagt från början och vad som är intentionerna med lagen. Det är att den länsstyrelseprövning som ska ske helt och hållet är inriktad på om det finns tillräckligt mycket hyreslägenheter kvar i det kommunala bostadsbeståndet, så att bruksvärdessystemet kan fungera.

Den andra frågan gäller beslutsunderlag som handlar om bostadsförsörjningsärenden och en massa andra saker som inte ska prövas av länsstyrelsen. Det är till för att det ska finnas ett lokalt beslutsunderlag och för att den lokala opinionen ska kunna finnas inför ett fullmäktigebeslut om man vill sälja eller ej.

Sverige ser så oerhört olika ut, och kommunerna är också oerhört olika. Någon generell riktlinje om att sälja, köpa, bygga eller riva är fullständigt meningslös. Därför förvånar det mig väldigt mycket att ni i generella termer skriver i en reservation att kommunerna ska sälja om de behöver sälja och det finns skäl för det. Det är ju oerhört olika. På en del håll är allmännyttan marknadsdominerande, men på andra håll – som i min hemstad – är den alldeles för liten.

Vi måste faktiskt ge utrymme åt det där för kommunalpolitikerna, och det utrymmet finns. Men när det gäller lagen om allmännyttiga bostadsbolag ska vi se om de intentioner och det som vi sade när vi skrev lagen och förde debatterna i kammaren om vårt betänkande tillämpas vid länsstyrelseprövningen. Är det inte så får vi se om det behöver göras förändringar.

Anf. 173 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Också jag vill börja med att förhålla mig till lagen om allmännyttiga bostadsföretag. Vi hör nu att det kanske inte ska handla om att diskutera enskilda fall, men jag vill påstå att det är så oerhört många fall som har kommit upp i dagen att den här lagen förhindrar möjligheterna. Om Socialdemokraterna nu inte vill diskutera konsumentperspektivet, det vill säga frågor om boende som vill äga sin egen bostad, har det kommit fram också en rad andra perspektiv i diskussionen om de här fallen. Bostadsföretag hävdar i de fall där man har råkat illa ut att man inte kan idka en effektiv fastighetsförvaltning. Man kan inte frigöra kapital för att vidta andra åtgärder som man anser nödvändiga, det vill säga lagen fungerar som en restriktion, ett hinder för ett bolag att kunna verka fullt ut.

Det finns också kommuner där politikerna faktiskt oavsett partifärg är helt överens om att man vill vidta åtgärder men där lagen sätter upp hinder och omöjliggör förändringar. Även om Leif Jakobsson nu inte vill diskutera konsumentperspektivet och fortfarande anser att lagen absolut måste finnas kvar för att förhindra ombildning, finns ju också de här andra perspektiven. Med tanke på det kommunala självstyret och även på att bolagen och kommunerna har ett ansvar för bostadspolitiken undrar

jag varför man har en lagstiftning som sätter upp sådana barriärer och hinder.

Jag menar att när man nu gör utredningen måste man ju vilja någonting med den. Vad är det då man vill uppnå? Vi har ju nu facit i handen på att det här inte fungerar.

Anf. 174 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Nej, jag köper inte beskrivningen att vi har facit i handen på att det inte fungerar. Vad vi vill göra med genomgången och utvärderingen är ju att se om lagen fungerar precis enligt de riktlinjer som jag har försökt redogöra för här. Precis så vill vi att lagen ska fungera. I den ingår till exempel det som du pratar om och som finns med här i diskussionen om det som vi kallar beståndsvård. Sådan ska vara möjlig inom ramen för den här lagen. Det har sagts i kammaren och uttalas i betänkandet och i alla andra sammanhang. Det är väl något som får kollas i Boverkets utvärdering.

Men det är också den andra delen som Boverket ska kolla, och det är att det trots allt finns kommuner som försöker pungslå hyresgästerna och plocka ut mer pengar ur bolagen än vad man har rätt till enligt lagen. Det vill vi också se över och se om det finns möjligheter att skärpa lagen och göra den tydligare så att detta inte kan ske. Nina Lundström kan väl inte tycka att det är rimligt att hyresgäster i det allmännyttiga bostadsbeståndet både betalar kommunalskatt och betalar lite kommunalskatt till när de betalar hyran.

Anf. 175 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik:

Herr talman! Folkpartiets uppfattning är att allmännyttiga bostadsföretag i vissa fall faktiskt är en risk för en kommun. Man ska komma ihåg att vi här diskuterar bostadsdelen. Men det finns också väldigt mycket kommersiell yta, och man går in i högriskprojekt. Jag tycker att det är dags att helt och hållet se över de så kallade allmännyttiga bostadsföretagens roll med tanke på det som Leif Jakobsson tar upp här nu.

Jag vill återkomma till lagen om allmännyttiga bostadsföretag. Det jag har hört hitintills och med tanke på den statistik som finns kan vi konstatera att lagen slår hårt regionalt. De här 24 avslagen riktas direkt mot en region, bland annat Stockholms län. Det handlar faktiskt om väldigt många bostäder. I Stockholms län handlar det om 2 700 lägenheter. Jag vet att man inte vill diskutera östra Skogås, så det behöver vi inte uppehålla oss vid. Men man kan konstatera att exemplen visar att man inte ens ur ett bolags eller ur kommunens perspektiv kan ha en effektiv fastighetsförvaltning eller vidta de åtgärder som behöver vidtas.

Den andra frågan som jag tycker är intressant att kommentera, med tanke på att jag hävdar att bostadsmarknaden är en mycket sjuk patient, är det som Leif Jakobsson säger om svarthandel. Folkpartiets motion, som ligger till grund för vår reservation, anger just att inom det här området är till och med Folkpartiet inne på att tillsätta en utredning. Det vore härligt om Leif Jakobsson i dag skulle säga: Vi tillstyrker Folkpartiets motion. Då skulle vi kunna få till stånd en utredning och titta på det som vi alla nu har sagt är viktigt – kompletterande åtgärder. Det behövs fler bostäder, det behövs en reformering av hyressättningsystemet, men vi alla vet att det kan behövas ytterligare åtgärder. Just här skulle en

utredning vara alldeles utomordentlig. Det vore härligt att i dag få höra att Socialdemokraterna skulle kunna tänka sig att göra ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning.

Anf. 176 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Vad blir det nu av det kommunala självstyret? Helt plötsligt ska vi utreda huruvida kommunerna i sina bolag får lov att syssla med det ena eller det andra, och vi ska ifrågasätta deras roll. Det är rätt intressant. Det finns en reservation om detta. Ena sekunden hyllar man det kommunala självstyret, men om kommunerna bestämmer sig för att ha kommunala bostadsbolag måste staten gripa in. Då skriver ni motivering och reservationer. Det är ännu tydligare i den moderata reservationen att det är bra med visst kommunalt självstyre, men vi vet bäst här i riksdagen att kommunerna inte ska ha några bostadsbolag. Det är tydligt så att man väljer det som passar för tillfället.

Vad gäller svarshandeln kan det vara lämpligt att vi på något vis i utskottet framöver försöker jobba med frågan. Det finns många olika sätt att göra det. Det är i och för sig intressant att det är sådan tilltro till utredningsväsendet att man kräver fler utredningar.

Anf. 177 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Jag tyckte att det var ganska häpnadsväckande – jag kan inte smälta det – att Miljöpartiets ena gruppledare, Helena Hillar Rosénqvist, tar avstånd från den budget som vi fick oss presenterad i dag på förmiddagen. Det måste vara ett väldigt bekymmer för Socialdemokraterna att man har sådana samarbetspartner. Vi som sitter i oppositionen känner att vi ändå måste kunna lita på de ord som står i propositionen och kunna utgå från det. Det är väl inte så att man kan ha dagslädepolitik på denna höga nivå? Jag undrar hur Socialdemokraterna ser på det.

Det är väldigt viktigt för bostadspolitiken att man har balans i statens ekonomi och att man verkligen ser till att man behåller de låga räntor som ändå finns för villalånen.

Hur tänker Socialdemokraterna tackla det här?

Anf. 178 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Jag följer med intresse replikväxlingen. Det skulle vara intressant om Rigmor Stenmark kunde redogöra för vad räntenivån var för villalånen när Centern satt i regeringen. Vad är räntan i dag? I dag betalar man ungefär en femtedel i kapitalkostnader jämfört med vad man betalade när Centern var i regeringen. Man kanske ska vara lite försiktig med att måla upp problem.

Det har visat sig att vi har lyckats hålla balansen i ekonomin. Men det är helt rätt och riktigt att den absolut bästa förutsättningen både för bostadsbyggande och för att människorna ska våga satsa på bostäder är att den offentliga ekonomin är i ordning. Det är därför vi kämpar så hårt med den. Vi gnetar och försöker sy ihop budgetar med våra samarbetspartier. Det har vi gjort än en gång trots alla olyckskorpar.

De flesta – olika banker och andra – säger att det är väldigt goda förutsättningar för väldigt många år framöver att ha en historiskt låg räntenivå, till skillnad från vad vi hade när vi hade en borgerlig regering.

Anf. 179 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Det som sägs i den här kammaren både från talarstolen och i replikskiften finns nedtecknat, och det finns en trovärdighet i vad man säger här.

Jag skulle vilja gå till frågan om svarthandel. Det är Socialdemokraterna som har det yttersta ansvaret för att situationen är som den är just nu. Det går inte att skylla på någon där borta. Det gäller att ta fasta på vad man kan göra nu.

Statsministern har ju sagt att han vill satsa mer pengar på rättsväsendet. Det finns alltså en möjlighet att i dag yrka bifall till den reservation som handlar om att ta itu med svarthandeln. Det skulle vara en välgärning, inte för oss politiker i första hand, utan för de människor som drabbas, den lilla människan – herr och fru Svensson, unge herr Svensson och lilla fröken Svensson – som har kommit i en väldigt knepig situation där de faktiskt utnyttjas av andra människor.

Anf. 180 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Rigmor Stenmark ville släppa frågan om räntorna. Då ska jag berätta att jag som villaägare sedan många år tillbaka minns mycket väl att jag fick betala 17 ½ % i ränta 1992. Sedan fanns det dagsnoteringar på 500 % och allt det där. Men jag hade rörlig ränta och fick betala 17 ½ %. Jag betalar 3,3 % i dag. Det där säger väl en del om vem som har kapacitet att se till att det finns möjlighet för långsiktigt byggande och mycket annat.

Frågan om svarthandel har vi diskuterat ganska ordentligt. Huruvida polisen ska prioritera det är en fråga som Polisstyrelsen och polisenämnder ska jobba med utifrån de regionala förutsättningarna. Återigen – Sverige ser väldigt olika ut. Det är inte självklart att man på alla håll i landet uppfattar det som den största polisiära frågan, medan man här i Stockholmsområdet naturligtvis gör det.

Anf. 181 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det var ganska många av de frågor som jag ställde i mitt anförande som Leif Jakobsson uppenbarligen inte hade tid att svara på. Jag tänker inte upprepa alla de frågorna, men någon.

Vad är det som gör att arbetarkommunens ordförande i Malmö och näringsutskottets ordförande Marie Granlund har en så annorlunda uppfattning om bostadsanvisningslagen i förhållande till Leif Jakobsson?

Som partier är vi överens om behovet av en kommunal bostadsförsörjning. Jag tror att vi anger exakt samma skäl till det. Vi vill, med tanke på både den kvalitet och den kvantitet som i dag finns när det gäller bostadsförsörjningsprogram, gå ett steg vidare.

Jag fick egentligen inga direkta argument för varför man inte skulle byta namn på det. Ordet ”bostadsförsörjningsprogram” syftar gärna tillbaka till det man gjorde en gång i tiden då det framför allt handlade om var man skulle bygga nytt.

Vi vill ha en inriktning på hur man utvecklar samhället och var man bygger om, hur vi ska ställa om energi och annat och hur vi ska ställa om när det gäller barns rättigheter och så vidare. I varje fall några synpunkter på våra förslag om boendepaneringsprogram hade inte varit helt fel.

Anf. 182 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Jag uppfattade inte att min tid i talarstolen och i inlägg var predestinerade till att svara på Vänsterpartiets reservationer. Jag ville nog ta mig den friheten att använda lite av den tiden till att beskriva den socialdemokratiska politiken. Men nu har vi tillfälle att diskutera Vänsterpartiets reservation.

Om jag börjar med bostadsanvisningslagen är inte skillnaden så väldigt stor mellan utskottsmajoritetens skrivning och den som finns i er motion. Skillnaden är den att Sten Lundström är väldigt glad i att hitta nya verktyg att ösa över kommunerna i form av lagar och allt annat.

Detta kan vara ett bra verktyg. Det kanske till och med är så att det är ett ganska nödvändigt verktyg i några få kommuner. Det kan vara så. Men det förutsätter naturligtvis att det finns ett intresse och ett tryck från dem som har att hantera bostadspolitiken i de kommuner som berörs. I annat fall är det ganska meningslöst att instifta en sådan lag. Den bygger på att det finns ett lokalt tryck och ett lokalt behov av den.

Än så länge får i varje fall jag de signalerna att man inte anser att en bostadsanvisningslag skulle förbättra på något avgörande sätt. Tvärtom är det en del som menar att det skulle kunna försämra förhållandet när man vill göra överenskommelser med privata fastighetsägare. Men vi har inte något principiellt emot en bostadsanvisningslag.

Anf. 183 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att i vår gemensamma hemkommun finns ett beslut i kommunfullmäktige om att man bör uppvakta regeringen med ett krav om en bostadsanvisningslag. Jag misstänker att det är därför den socialdemokratiska arbetarkommunens ordförande har skrivit den motion hon har gjort.

Jag vet att man i fler kommuner och även i Göteborgs kommun ser ett behov och efterlyser en sådan lag. Man har ingen möjlighet att använda sig av bostadsanvisning om det inte finns en lagstiftning i botten. Att vi ger verktyget bostadsanvisningslag innebär inte med nödvändighet att man måste använda det. Den finns där som en möjlighet att använda om man inte får loss de bostäder man behöver.

Därför behövs lagen. Därmed inte sagt att kommunerna behöver tillämpa lagen i någon större utsträckning. Enbart vetskapen om att lagen finns fick tidigare en rad bostadsanvisningsavtal till stånd på ett helt annat sätt än på senare tid. Jag har lite svårt att förstå resonemanget.

Herr talman! Jag vill bara ta upp en sak till som gäller bostadsförmedlingen. Vi var överens om lagstiftningen och att regeringen skulle ålägga kommunerna detta. Jag vill ställa en helt ärlig fråga. Var den skrivning som fanns i bostadsförsörjningslagen om bostadsförmedling bara ett sätt att köpa oss?

Fanns det någon seriositet i att regeringen skulle kunna ålägga en kommun att starta bostadsförmedling? Om det fanns någon seriositet i det, varför har man inte ålagt Göteborg och Malmö kommuner att starta bostadsförmedlingar? Vi vet hur det ser ut. Det är ett skydd för individerna.

När kommunerna inte kan ta sitt ansvar måste faktiskt den lagstiftande församlingen se till att det sker.

Anf. 184 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Den passusen ska man nog se som en ganska intervenerande fråga om regeringen ger sig in och fattar ett sådant beslut. Men det kan behövas. Det är därför den finns där.

Jag menar faktiskt att om en kommun så gravt missköter sina förpliktelser när det gäller bostadsförsörjning måste den möjligheten kunna finnas. Men jag tror inte att man uppnår något positivt resultat och att vi får speciellt verksamma och speciellt effektiva bostadsförmedlingar om en kommun inte vill och regeringen tvingar den.

I princip kan det innebära att man spikar upp en skylt i en tom lokal och säger: Skriv upp er på den här listan! Det måste finnas en politisk vilja i kommunen att ta tag i problematiken. Det måste finnas ett kommunalt och ett lokalt engagemang för det ifall det ska fungera.

Det är ingen hemlighet att jag själv tycker att till exempel Malmö behöver en bostadsförmedling och driver den frågan hemma. Men det gör jag inte här i talarstolen i riksdagen.

Anf. 185 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m):

Herr talman! Jag såg att Leif Jacobsson blev alldeles förskräckt och trodde att jag skulle få ytterligare en replik. Han blev förvirrad, hör jag nu. Det är vad Leif Jacobsson har sagt om Moderaterna i repliker till andra partier som föranledde mig att begära ordet. Leif Jacobsson står här uppe i talarstolen och påstår att Moderaternas lösning på väldigt många problem, bland annat på svarthandel, är att förbjuda kommunala bostadsföretag. Inget kan vara mer fel.

Jag vet inte var han har läst det. Det står inte i någon reservation. Jag ska läsa innantill från Moderaternas motion som ligger till grund för våra reservationer i detta betänkande, eftersom jag vill ha det till protokollet: ”Vi vill inte förbjuda kommunala bostadsföretag då det strider mot den grundlagsfästa principen om det kommunala självstyret.”

Det är det enda jag vill ha antecknat till protokollet. Leif Jacobsson far med osanning när han påstår att vi vill förbjuda kommunala bostadsföretag. Så är det inte. Vi tycker att det är upp till kommunalpolitikerna själva att bestämma om de ska ha ett kommunalt bostadsföretag eller inte.

Anf. 186 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Sammanhanget var nog inte riktigt. Det handlade inte om svarthandeln. I frågan om svarthandeln hänvisade jag till ert standardrecept att höja hyrorna för alla andra som bor i de områdena. Det handlade om det kommunala självstyret.

Jag läser i den moderata reservationen på s. 40 i betänkandet: ”Det finns flera skäl som talar för att de kommunala bostadsbolagen bör säljas. Kommunerna skall principiellt inte ägna sig åt att driva affärsverksamhet och därmed i många fall riskera kommunens ekonomi, vilket i sin tur kan leda till inskränkningar i den kommunala kärnverksamheten.”

Det är klart som korvspad. Den moderata uppfattningen är att kommunerna inte ska syssla med det. Det står i er egen reservation. Därför sade jag också att om ni kunde driva de frågorna där Moderaterna har majoritet får ni väl göra det. Men varför ska ni tvinga på kammaren en uppfattning som denna?

Anf. 187 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Nu tycker jag att Leif Jacobsson läser saker som en viss potentat läser Bibeln. Vi säger väl inte att man ska förbjuda någon kommun att ha kommunala bostadsföretag. Vi säger att kommuner principiellt inte ska ägna sig åt att driva affärsverksamhet. Det är principiellt. Vi säger aldrig att vi har varit beredda att förbjuda kommunerna att ha kommunala bostadsföretag. Det är precis det jag citerade ur vår motion. Vi hade kunnat vara väldigt raka och skrivit det. Det gör vi inte.

Vi utgår från vår motion som jag citerade. Där säger vi att vi inte vill förbjuda kommunala bostadsföretag just för att vi står för det kommunala självstyret. Att vi sedan tycker att man principiellt inte bör ägna sig åt affärsverksamhet är en sak. Det är upp till varje kommunpolitiker och majoritet i kommunerna att avgöra om man ska ha ett kommunalt bostadsföretag eller inte.

Anf. 188 LEIF JAKOBSSON (s) replik:

Herr talman! Jag bara konstaterar vad som står i reservationen: Det finns flera skäl som talar för att de kommunala bostadsföretagen bör säljas, och kommunerna ska principiellt inte ägna sig åt det. Jag bara läser vad som står.

Vi får se vad det står i protokollet. Men enligt min egen minnesbild sade jag inte förbjuda. Jag sade att ni inte ville att man skulle ha det och ville ingripa. Det måste väl ändå vara ett uttryck för att den nationella nivån staten ska ingripa och säga: Ni ska inte syssla med det.

Anf. 189 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik:

Herr talman! Jag tror att jag som moderat vet bättre vad vi står för än Leif Jacobsson som socialdemokrat vet. Därför är det nog mitt ord som gäller om vad som står i vår motion och den tolkning som jag gör av vår reservation.

Anf. 190 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Herr talman! Jag skulle absolut inte ha önskat denna förlängning av debatten utan att vi i stället kunnat få ägna oss åt nästa betänkande. Men nu har jag för första gången under mina snart sex år i kammaren råkat ut för ogrundade påhopp i ett replikskifte mellan två andra debattörer. Det är helt otroligt.

Jag kräver ett klargörande av Rigmor Stenmark i vilket avseende som Miljöpartiets gruppledare, Helena Hillar Rosenqvist, inte står bakom den budget som har lagts fram i dag. Det kräver sin förklaring.

Jag sade inte ett ord om räntor. Det var reavinster jag pratade om. I det replikskifte där Rigmor Stenmark ägnade sig åt mig – väldigt egendomligt – blev det tal om räntor. Jag förstår ingenting. Jag vill ha ett klargörande.

Anf. 191 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Vi började med att prata om den diskussion som du själv hade, Helena Hillar Rosenqvist, om att du hade sett så många villor till salu. I repliken tog jag sedan upp att det är väldigt viktigt att staten har ordning på sina finanser och att man ser till att folk kan ha en låg

ränta. Då frågade jag Helena Hillar Rosenqvist vilket ansvar hon hade för det. Då säger Helena Hillar Rosenqvist att hon inte har något ansvar för det.

Anf. 192 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! Det var inte det som jag frågade om. Vi kan i och för sig starta om den debatten, men jag tror inte att talmannen låter oss göra det. Den direkta frågan var i vilket avseende vår debatt här har antytt att jag inte står bakom den budget som vi har lagt fram tillsammans, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och vi.

Anf. 193 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Det var så att jag frågade vilket ansvar Helena Hillar Rosenqvist har för att staten så många gånger i följd har gått med förlust. Då säger Helena Hillar Rosenqvist att hon inte har något ansvar för det. *Sorry!*

Anf. 194 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! Det är jättebra att jag får sista ordet. Det är fullkomligt uppåt väggarna att börja dra fram en sådan här sak i ett replikskifte. Jag förstår inte. Rigmor Stenmark måste någon gång bestämma sig för vem ansvaret för bostadsförsörjningen åvilar. Det är så väldigt viktigt i andra sammanhang med det kommunala självstyret, så det vore klädsamt om man åtog sig också ett kommunalt ansvar här.

Alla andra saker kan jag mycket väl hålla med om. Det är självklart. Det ser väldigt mycket annorlunda ut, bland annat det som Leif Jakobsson redogjorde för, med ränteläget i detta land. Möjligtvis har vårt lilla men ändå bidrag i budgetsamarbetet medfört att vi har nått den trygga nivån för de människor som tar lån. Nu var det inte riktigt det som den här bostadsförsörjningsfrågan gällde, utan jag försökte föra in hyresgästernas aspekter och deras svårigheter i det här.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 21 april.)

17 § Mobiltelefonmaster och buller i planeringen m.m.

Föredrogs

bostadsutskottets betänkande 2003/04:BoU7

Mobiltelefonmaster och buller i planeringen m.m.

Anf. 195 MARGARETA PÅLSSON (m):

Herr talman! Betänkandet nr 7 är ganska magert, trots att där behandlas 88 motionsförslag. Normalt föranleder så många motioner betydligt fler reservationer, men eftersom de handlar om förslag som ligger på PBL-kommitténs bord har vi avstått från att reservera oss denna gång. Det innebär att vi förväntar oss att de problem motionärerna tar upp får sin lösning i PBL-kommitténs arbete, och det innebär framför allt inte att

Prot. 2003/04:96
15 april

*Bostadsförsörjnings-
frågor*

*Mobiltelefonmaster
och buller i
planeringen m.m.*

vi inte längre står bakom förslagen. Dock är vi moderater mycket oroliga över den långsamma takt som arbetet i kommittén bedrivs i.

Vi har bara en reservation, och det är nr 3, som jag härmed yrkar bifall till. I den tar vi upp problemen kring buller och boende.

Riksdagen fattade 1997 beslut om riktvärden för trafikbuller vid nybyggnad av bostäder. Det var säkert ett bra beslut, men det innebär ju inte att man måste ha samma norm överallt och alltid i Sverige. Det heter nämligen i beslutet att riktvärdet normalt inte bör överskridas. Med andra ord finns det ett manöverutrymme i beslutet.

Vi moderater tycker att det kan överskridas inne i en storstad, till exempel här i Stockholm. Väljer man att bosätta sig i Stockholms innerstad är man normalt inte den person som älskar tystnaden. Troligtvis gillar man då gatulivets ljud och den puls som kännetecknar en storstad, och troligtvis har man inte alls samma krav på bullerfria miljöer som den som vill bo i glesbygden.

Socialdemokraterna tycks inte dela denna uppfattning utan yrkar avslag på de motioner där det föreslås ändringar i miljöbalken, ändringar som skulle ha gjort det möjligt att bygga mer i Stockholm.

Herr talman! Jag vill säga några ord om reservation nr 4. Vänstern och Miljöpartiet vill ha ett moratorium mot externa handelsetableringar, men som väl är tillstyrker inte Socialdemokraterna förslaget.

Sverige har ett högre kostnadsläge på livsmedel än de flesta andra länder i Europa, och att stoppa utbyggnaden av köpcenter skulle inte göra maten billigare. Svensk livsmedelsbransch behöver mer konkurrens, inte mindre. Visst är det tråkigt att många småaffärer i bostadsområden tvingas stänga, men det är en utveckling som pågår även utan stormarknader. Det finns tyvärr inte längre någon lönsamhet i den typen av affärer.

Detaljhandeln har ända sedan 1970-talet fortlöpande flyttat ut till tätorternas ytterområden. Skälen därtill har varit bostadsbyggandets lokalisering, kraven på framkomlighet, mark- och fastighetspriser men även brist på parkeringsmöjligheter i city.

Under den borgerliga regeringsperioden ändrades lagstiftningen så att det inte längre blev möjligt att reglera handelsändamålet genom att särskilja partihandel och detaljhandel. Inte heller tilläts det att inom ändamålet detaljhandel särskilja handel med livsmedel från annan handel. Denna möjlighet för en kommun att reglera lokaliseringen av detaljhandeln har emellertid återinförts av Socialdemokraterna. Eftersom detta uppenbart strider mot konsumenternas intresse av konkurrens och lägre priser bör de lagstadgade möjligheterna att i detaljplan styra handelsändamålet tas bort.

Det har förekommit några fall där Boverket och länsstyrelser har sagt nej till etablering av stormarknader och därmed underkänt detaljplaner antagna av kommunfullmäktige. Det är inte acceptabelt, och det ligger inte i konsumenternas intresse. Enligt vår uppfattning är det en kommunal angelägenhet att bestämma hur marken disponeras i den egna kommunen. Det är då också högst rimligt att besluten fattas av kommunen, som ju är bäst skickad att bedöma och avgöra sådana frågor. Stöd för detta finns i plan- och bygglagen. Länsstyrelser och regeringen borde endast kunna upphäva planer när dessa strider mot uttalade riksintressen.

Herr talman! Vi moderater föreslår därför en lagändring i detta avseende. Vi avvisar med bestämdhet alla planer på en lagstiftning mot etablering utanför städer och samhällen. Beslut om etablering av detaljhandel bör styras av konsumenternas efterfrågan och företagsekonomiska överväganden i enlighet med de detaljplaner som antagits och beslutats av kommunfullmäktige.

Anf. 196 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Rubriken för det här betänkandet är *Mobiltelefonmaster och buller i planeringen m.m.* Det är väl bara att konstatera, som föregående talare, att det är inom "m.m." som de stora problemen egentligen finns.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 3 som handlar om avvägningen mellan möjligheterna till nyproduktion av bostäder och bullerstörningar centralt i större städer.

Jag kan upprepa det jag sade i debatten när det gällde byggfrågor för några veckor sedan, nämligen att det här är en debatt i skuggan av PBL-kommitténs arbete. Enda skillnaden är att det nu tycks ta ännu längre tid innan vi ska få slutredovisningen från nämnda kommitté. Man har nämligen, från kommitténs sida, begärt förlängd tid till den 30 juni 2005. Jag vet inte om det har blivit godkänt, men det blir det troligtvis. Det brukar vara så.

Problemet är att världen inte står stilla under tiden. Från Folkpartiets sida tycker vi att det känns lite olyckligt om vi även under nästa riksdagsår ska hänvisa till PBL-kommitténs arbete och om alla frågor i debatten är blockerade i övrigt. Det som man kanske kan se som ett litet ljus i det mörkret är att regeringen ämnar komma med ett särskilt direktiv när det gäller behandlingen av instansordningen. Det är kanske den frågan som vi ändå får koncentrera oss på att försöka lösa då.

Trots det jag säger nu har vi fått acceptera att många av motionerna är bundna till PBL-kommittén och att det arbetet blockerar frågan. Men det finns något som gör att man kanske blir lite fundersam. Jag upplever ibland att man på något sätt tappar fokus i utredningen. Det är ändå en förenkling av regelverket som från början har stått i fokus. Man kan bli lite pessimistisk när det gäller den frågan ibland.

Leif Jakobsson var i föregående debatt lite imponerad över Folkpartiets tilltro till utredningsinstitutet. Det är inget självändamål, utan det ska ju leda till någonting positivt. Vi är definitivt inte för utredningar som vi liksom bara kan ducka bakom.

Herr talman! Nu går jag över till frågor som behandlas lite mer ingående i betänkandet. Den första gäller lokalisering av master för mobiltelefoner. Vi i Folkpartiet har naturligtvis den utgångspunkten att man måste ha respekt för de människor som känner oro för hälsan när det gäller den elektromagnetiska strålningen och att man måste ta denna oro på allvar. Vi ser också att kunskapsläget faktiskt inte är helt klarlagt i frågan.

Jag tycker att utskottet har kommit fram till ett avvägt ställningstagande som vi ställer oss bakom, att kommunen har en central roll, att försiktighet ska vara vägledande vid uppförande av olika anläggningar för mobiltelefoni och att kommunerna faktiskt har ett planinstrument till sitt förfogande för att undvika olämpliga placeringar. Försiktighetsprincipen, som efterfrågas här och var, finns ju hela tiden med. Man måste

inte besluta om att den ska vara med i vissa frågor. Den finns med i alla frågor.

När det gäller den information som Vänsterpartiet bland annat efterfrågar tycker jag nog att den avvägning som finns är rimlig. Via Post- och telestyrelsen kan man få en uppgift om man bara anger vilken fastighet som ska vara utgångspunkt.

Det är naturligtvis angeläget att man för det första stöder forskning i ämnet och för det andra sammanställer den kunskap som finns. Utifrån detta kunskapsläge kan man vidta åtgärder när det gäller hur man utnyttjar försiktighetsprinciper och annat.

Då går jag över till boende och buller. Vi har i en motion tagit upp problemet med buller. Vi tar upp olika slags bullerkällor som kräver olika lösningar. Trafiken är den stora övergripande bullerkällan, framför allt naturligtvis i tätorterna. Det har mycket att göra med hur trafikleder och annat utformas. En annan stor bullerkälla är fläktsystemen på taken, som man ganska lätt kan åtgärda.

Men det som kanske är huvudpunkten i detta gäller nyproduktion av bostäder i centrala delar av städerna. Det är naturligtvis inte bra att vi har dessa bullerstörningar, men det måste finnas öppningar så att man kan få producera nya bostäder trots att inte riktlinjerna uppfylls för ljud vid fasad. Man kan då se till, med byggnadstekniska åtgärder, att det blir en inomhusmiljö som ändå är rimlig.

Vi kan med en viss uppskattning se att utskottet ger den här frågan en viss uppmärksamhet. Man ger naturligtvis inga lösningar, utan detta ska utredas vidare.

Sedan tänkte jag, fru talman, att jag skulle ta upp Vänsterpartiets och Miljöpartiets diskussion kring moratorium för externhandel lite grann. Jag kan bara konstatera att jag kan instämma med föregående talare i den frågan. Folkpartiet kommer också att motsätta sig varje sådan lagändring som gör att man hindrar externhandel. Även det här hör till PBL-kommitténs område. Vad jag förstår driver man att det skulle bli regel. Det kommer vi naturligtvis att motsätta oss.

Anf. 197 DAN KIHLESTRÖM (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 3. Det här betänkandet innehåller många motionsförslag som, precis som har sagt förut, egentligen gäller frågor om fysisk planering. I det här fallet innebär det konkret till exempel lokalisering av mobiltelefonmaster, boende och buller, externa handelsetableringar och en rad frågor om plan- och bygglagen. Alla de motionsyrkandena avslås i en bunt, och vi har här också fått förklarat varför.

Utskottets ställningstagande görs mot bakgrund av just PBL-kommitténs arbete. De flesta av de här frågorna kommer att få sin behandling, förhoppningsvis, av utredningen. Av den anledningen avstår vi från att reservera oss på ett antal punkter. Vi kanske inte ska ta en debatt här i kväll om PBL-kommitténs arbete och kommitténs direktiv. Det gjorde vi ju vid en tidigare debatt.

Fru talman! Frågan om mobiltelefoni är uppdelad på flera utskott här i riksdagen. Näringsutskottet behandlar själva branschen. Miljö- och jordbruksutskottet behandlar miljöfrågorna, det vill säga strålning med mera, och bostadsutskottet behandlar lokaliseringsfrågorna när det gäller

masterna. Därmed kan vi konstatera att frågan om mobiltelefoni blir uppdelad här i riksdagen. Samtidigt kan ingen säga att vi inte diskuterar och tar frågan på allvar, för den har verkligen diskuterats här i kammaren. Man kan läsa de betänkanden från utskotten som finns i det här ärendet.

En sak är säker. Ett stort antal master och andra anläggningar för mobiltelefoni kommer att uppföras under de närmaste åren. Det är därför viktigt att effekten av utbyggnaden minimeras med avseende på bland annat kultur- och naturvärden, stadsmiljön och inte minst eventuella hälsorisker för oss människor. Frågor om anläggningarnas påverkan i form av elektromagnetiska fält på människor och miljö har därmed stor aktualitet. Samtidigt vill vi alla ha tillgång till en bra och smidig infrastruktur på mobiltelefonområdet. Det vill vi inte ha bara på vissa ställen och på vissa orter, utan kraven är ganska stora i fråga om att mobiltelefonerna ska fungera överallt, också i glesbygd. Inte minst för företagen och företagandet är det här viktigt.

Personligen tar jag all oro när det gäller mobiltelefonmaster på största allvar. Masterna är ju högst synliga och är kanske därför också en symbol för just oro och skepticisim. Samtidigt kan vi inte blunda för den forskning och de fakta som finns. I februari var jag och lyssnade på en mycket intressant hearing här i riksdagen som miljö- och jordbruksutskottet hade och som handlade om strålning från, kanske i första hand, mobiltelefoner men också från basstationer och master.

Där fick jag veta att uteffekten från en basstation är i samma storleksordning som den från en enskild mobiltelefon. Det är alltså samma effekt från en 90 meter hög mast som från en liten telefon som vi bär i fickan. När det gäller hälsoeffekter är forskarna mest intresserade av telefonexponeringen, inte basstationerna, även om debatten mycket har handlat om just masterna. Det kanske inte bara är strålningen man tänker på när man kommer i närheten av masterna utan också antalet och deras placeringar i stadsmiljön och i naturen. Det finns mycket i diskussionen av masterna.

Min uppfattning är att utskottet i betänkandet på ett bra sätt redogör för vilka lagar som finns och för forskningen med mera på området. Precis som vi konstaterar i betänkandet så bör försiktighet och återhållsamhet vara vägledande vid uppförande av olika anläggningar för mobiltelefoni. Denna försiktighet ska också gälla för placering av lokaler och bostäder i förhållande till kraftledning och master. De planinstrument med mera som kommunerna redan i dag förfogar över gör det möjligt att undvika olämplig lokalisering av master och även av byggnader. Det är i första hand ett kommunalt ansvar när det gäller dessa miljö- och planeringsfrågor.

Vi kristdemokrater kommer noga att följa utvecklingen och forskningen när det gäller mobiltelefoni och mobiltelefonmaster. Vi har också satt i gång ett litet eget arbete för att lära oss mer på det här området.

Fru talman! Jag vill säga några ord om den reservation som vi kristdemokrater är med på och som handlar om boende och buller.

Hemma i Skåre – inte i Skåne, jag bor på ett ställe som heter Skåre – utanför Karlstad är det tyst och lugnt på natten. Stora delar av året sover jag med öppet fönster. Jag ska erkänna att jag sover bättre när jag har fönstret öppet. Jag är i och för sig väldigt lättväckt så jag vaknar om

grannen råkar göra någonting med sin bil eller dylikt, men det är en annan sak.

I Stockholm är det annorlunda. Här finns ett jämnt buller dygnet runt. Självklart ska vi alla verka för att få ned bullernivåerna generellt. Jag menar då i bostäder, i skolor och i trafiken.

Men precis som det har sagts här förut så gör gällande lagar ingen skillnad på om hus byggs på landet eller i en storstad. Av mitt lilla exempel förstår var och en att det är en stor skillnad. Problemet är inte lagstiftningen och byggandet hemma i Värmland där jag bor. Problemet är att byggandet av bostäder i princip stoppas i Stockholms innerstad. Det kan inte vara rimligt att samma miljökrav fullt ut ska gälla i storstaden som på landsbygden. En avvägning måste göras mot behovet av bostäder. Vi vet om den situationen. Därför föreslår vi en ändring så att en mer nyanserad och verklighetsanpassad tillämpning görs för att inte nybyggnation i storstäder ska stoppas.

Anf. 198 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Detta betänkande innehåller en rad frågor som är föremål för behandling i PBL-utredningen. Därför finns det ingen anledning att nu föra fram Vänsterpartiets synpunkter i dessa frågor. Jag tänker i första hand ägna mig åt frågorna runt tredje generationens mobila kommunikationsnät.

Människor utsätts för alltmer strålning i sin omgivning. Utbyggnaden av 3 G påskyndar ytterligare den utvecklingen. 20 000 basstationer för sändning och mottagning ska sättas upp. Tre företag har fått uppdraget att genomföra utbyggnaden. Enligt tillståndsvillkoren skulle detta vara klart den 31 december 2003, vilket företagen tydligen har misslyckats med.

En orsak sägs vara svårigheten att få bygglov för master. Vänsterpartiet är inte emot utbyggnaden av den nya 3 G-tekniken, men vi kräver att den sker under demokratiska former och med god insyn i var och när utbyggnaden sker, oavsett om det handlar om en synlig mast eller en mindre synlig basstation med en kompletterande antenn på en husfasad eller på ett tak.

Vi måste ta folks oro på allvar och anamma försiktighetsprincipen vid utbyggnaden eftersom ingen med trovärdighet kan bevisa att strålningen är ofarlig. Att försöka mörklägga var basstationer, antenner och master är placerade skapar misstro mot både politiker och de företag som äger anläggningarna och utsätter människor för onödigt oro och ångslan utöver den som kan vara befogad.

Utskottet avvisar Vänsterpartiets krav på bättre möjligheter för medborgarna att få information om var kommande basstationer ska placeras och striktare krav på att tydliggöra vad som menas med en sändningsmast i samband med bygglovsplikt. Argumenten för avslagen är både ihåliga och arroganta. De inger inget förtroende hos dem som är oroliga för den ökade strålningen i vårt samhälle. Ring Post- och telestyrelsen! är svaret. Då får du besked om var det finns basstationer inom en kilometers radie från den egna bostaden. Vilken information du får om du ska byta bostad framgår dock inte.

Utskottet hänvisar vidare till den sekretess som råder runt nätoperatörernas affärs- och driftsförhållanden och att dessa kan lida skada om begärda uppgifter lämnas ut. Samtidigt har utskottet inga synpunkter på de kommuner som vill ägna sig åt insamlandet av just sådan information. Snälla nån. Här råder dubbla budskap. Utskottet måste ju bestämma sig om man är för eller emot mer öppenhet när det gäller utlämnande av information om basstationers och antenners placering.

För att tydliggöra detta vill Vänsterpartiet införa en plikt om bygganmälan för alla basstationer och antenner. Då får vi en öppen och tydlig redovisning till gagn för de medborgare som känner oro och ängslan. De kan då på ett enkelt sätt få del av en samlad kommunal information som inte tagits fram på de mer suspekta vägar, som en del tycker att man kan ägna sig åt. Observera att vårt förslag inte på något sätt förhindrar eller försenar utbyggnadsprocessen. Vi vill ha en utbyggnad men under rimliga villkor.

När det gäller bygglovsplikten för sändningsmaster bör den förtydligas. Det ska inte ens vara möjligt att tänka tanken att uppföra en flaggstångsliknande sändningsmast och anse att det inte är något annat än just en flaggstång.

Det råder också oklarhet i om sändningsmaster på befintliga byggnader ska omfattas av bygglovsplikt eller ej. För oss i Vänsterpartiet är det självklart att alla sändningsmaster ska omfattas av bygglovsplikt oavsett var de sätts upp eller vilket utseende de har. Även detta motsätter sig utskottets majoritet. Utbyggnadsföretagens villkor är tydligen viktigare än den demokratiska process som en tydligare bygglovsplikt för med sig.

Fru talman! Buller blir ett allt större problem i vårt samhälle. Två miljoner människor bedöms vara utsatta för bullernivåer som överskrider de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom. Inget talar för att bullret kommer att minska. Personbilstrafiken kommer att öka med 30 % till och med år 2010. Enligt miljömålet God bebyggd miljö ska bullret i bostäder minska med 5 % till samma årtal, vilket Miljömålsrådet menar inte kommer att uppnås.

Utskottet avstyrker de motioner som vill underlätta möjligheter att bygga i bullriga miljöer. Det är bra. Men det finns en annan enskild förmotion som ingen yrkat på. I den motionen talas det om ett annat sätt att mäta buller, att utgå ifrån att varje bostad ska ha åtminstone en tyst sida som har ett lägre bullervärde än de av riksdagen antagna riktlinjerna för buller. Jag vill inte helt avvisa ett sådant tänkande utan tycker att det kan vara värt att fundera över. Det kanske är så att dagens riktlinjer är lite fyrkantiga och inte ger den effekt som riksdagen vill uppnå, nämligen att fler människor får bo i bostäder som kan betraktas som bullerfria i situationer där bullret känns påträngande.

Till sist vill jag ta upp en fråga som berör PBL-kommitténs arbete, nämligen frågan om externa köpcentrum.

Externa köpcentrum har en stor inverkan på människors köpvanor och resvanor och därmed en stor inverkan på miljön. Redan 1997 fick regeringen kritik från EU för att man inte gör någon miljöprovning i samband med utbyggnaden av köpcentrum. Sedan dess har externa köpcentrum växt som svampar ur jorden i hela Sverige utan en tanke på hur detta långsiktigt påverkar miljön eller utvecklingen av de lokala möjligheterna till handel.

Ett seminarium som PBL-kommittén anordnade visade på en del skräckexempel. Ett jättelikt köpcentrum utanför Karlstad påverkade handeln i samtliga värmäländska kommuner mycket negativt. I Skåne är det krig om vilken kommun som bygger det största och bästa köpcentrumet. Där vill man locka kunder från Danmark. I mitt hemlän Gävleborg pågår en intensiv debatt om ytterligare utbyggnad av det med norrländska ögon sett jättelika köpcentrumet i Valbo utanför Gävle, med protester från ortsbefolkningen om att god jordbruksmark och fritidsområden tas i anspråk. De regionala målen om koldioxidutsläpp kommer inte att nås med ökade utsläpp i länet. Dessa är redan högst i Gävleområdet.

Vänsterpartiet vill införa ett moratorium för fortsatt utbyggnad av köpcentrum i avvaktan på PBL-kommitténs förslag och regeringens åtgärder – det var det vi ville, Lars Tysklind. Det har redan gått sju år sedan regeringen fick kritik från EU när det gällde miljöprövningen av köpcentrum, så vi vill faktiskt se till att det händer någonting i den här frågan redan nu.

Därmed, fru talman, yrkar jag bifall till reservation 1 men står naturligtvis även bakom vår andra reservation i betänkandet.

Anf. 199 MARGARETA PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Vi moderater har, som jag sade i mitt anförande, låtit bli att reservera oss i det här betänkandet eftersom våra motionsförslag ska tas upp i PBL-kommittén. Owe Hellberg representerar ju majoriteten i utskottet och sitter med i kommittén. Jag vill fråga Owe Hellberg om han är nöjd med arbetstakten i kommittén och, om inte, om han har försökt påverka den majoritet han ingår i till att öka på den.

Anf. 200 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Sist blev jag visst kallad för tjuren Ferdinand som sitter under korkeken och luktar på blommorna. Jag var inte med i den debatten, men så står det tydligen i protokollet.

Jag skyndar inte på någon PBL-utredning. För mig går kvalitet före hastighet och kvantitet. Vi ska göra ett bra jobb. Vi har redan insett i PBL-kommittén att vi har så oerhört många stora, tunga och viktiga frågor att vi behöver längre tid och har därför begärt respit för att kunna göra ett bra jobb. Hellre ett bra jobb långsamt än ett snabbt jobb med dålig kvalitet – det är Vänsterns motto.

Anf. 201 MARGARETA PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Att det skulle kunna vara snabbt och bra tror tydligen inga vänsterpartister på.

Den där jämförelsen med tjuren Ferdinand vill jag inte riktigt ställa upp på, för jag tycker att det är en väldigt söt tjur. Men det har kanske inte riktigt med detta att göra.

Vi kan i alla fall vara överens om att vi har ett byggande som är på historiskt låga nivåer. Kanske tror Owe Hellberg precis som jag att om vi hade fått PBL reviderad kunde det ha påskyndat byggandet. Ändå låter ni arbetet ta en hel mandatperiod, för det kommer det minst att bli med det arbete som följer efter utredningen. Är det bra?

Anf. 202 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Jag har aldrig kallat mig för tjuren Ferdinand. Jag tycker inte heller att jag passar i den rollen. Det var väl något slags liknelse om att jag sitter och bromsar PBL-utredningens arbete, och det gör jag definitivt inte.

Vi har bland annat tagit fasta på detta med överklagandeprocesserna. Där har vi nu lämnat ett principbetänkande där jag tycker att vi har hittat en bra väg framåt. Där var det dock ett parti som inte ville vara med på tåget. Gissa vilka det var! Jo, det var Moderaterna. De tyckte inte alls att det var så självklart att vi skulle gå på den här linjen, utan de ville ha sin egen väg även i den frågan.

Sedan var frågan om detta påskyndar bostadsproduktionen. Ja, det kanske det delvis gör, men det tror jag är på marginalen. Det handlar mer om att kommunerna har en god boendeplanering. Den har man fuskat med under hela 90-talet. Man har trott att världen står still, att ingenting mer händer. Det krävs också att samhället, stat och kommun, tar sitt ansvar.

Nu har vi puffat Socialdemokraterna framför oss ganska länge i de här frågorna, och nu börjar det likna något. Men det är inte riktigt bra än. Vi väntar fortfarande på de långsiktiga spelreglerna, som jag inte tycker att vi ska vänta med till 2007 utan som vi nog ska kunna komma fram med lite tidigare.

Anf. 203 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en direkt fråga om jag förstår Owe Hellberg rätt när han säger att man vid utbyggnad av mobiltelefonmaster medvetet försöker föra människor bakom ljuset. Jag kan tycka att det är ett ganska gravt uttalande i sig, men det blir på något vis oseriöst när man använder ord som mörklägga, suspekta vägar och så vidare och sedan säger att man tar oron på allvar. Man skapar ju oro med detta.

Ska man ha någon trovärdighet i en sådan här diskussion måste man ändå utgå från ett kunskapsläge. Just de ord som Owe Hellberg använder – mörklägga, suspekta vägar – är sådana ord som skapar osäkerhet kring frågan.

Anf. 204 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Nu förstår jag ingenting, Lars Tysklind. Lyssnade du inte på vad jag sade i mitt anförande?

När det gäller sändningsmaster är det väldigt klart och tydligt: De är bygglovspliktiga. Alla vet var de hamnar. I Hofors kommun ville man att de skulle stå minst 300 meter från offentlig byggnad, men nu har länsstyrelsen kört över dem så där gäller inte kommunens beslut. Det får vi väl ta och ändra på, om man nu vill använda sig av försiktighetsprincipen.

När det gäller basstationer och antenner finns det faktiskt i dag ingen annan information än att man ska leta på Post- och telestyrelsen. Hej och hå vad många svenskar som vet vad Post- och telestyrelsen är, vad de sysslar med och vilken information de har!

Det man kan få från Post- och telestyrelsen är en information om var basstationer och antenner finns inom en viss radie från ens egen bostad. Men nu är det faktiskt så, Lars Tysklind, att Krisrådsnämnden – tror jag den heter – har gjort en ganska omfattande intervjuundersökning som

visar att 60 % av svenskarna inte vill ha en basstation eller en antenn i det hus där de själva bor. Då tycker jag banne mig att man har skyldighet att tala om var de finns. Får man då en byggnmälan som inte förhindrar utbyggnadsprocessen har man från kommunens sida möjlighet att klart och tydligt tala om var dessa finns utan att behöva gå några konstiga vägar.

Det var ju det som var suspekt. Utskottet ger faktiskt denna uppmaning: Kommunerna kan ju fixa det här ändå. De kan ringa till Post- och telestyrelsen och fråga om den ena fastigheten efter den andra. De kanske heter Kalle Svensson allihop som ringer; inte vet jag.

Varför ska det gå till på det sättet? Är det inte väldigt suspekt att utskottet och även Lars Tysklind ställer sig bakom ett sådant förfarande?

Anf. 205 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Jag hörde nog precis – tror jag, i alla fall – vad Owe Hellberg sade, och jag tror jag förstår vad han menar också. I det som togs upp fanns helt klart en anda av att det sätts upp antenner i form av flaggstänger och annat för att människor inte ska veta om att det är antenner. När man sprider att det på detta vis byggs antenner i samhället skapar man naturligtvis den här typen av oro. När man säger att de sätter upp dem i smyg och så vidare måste det ju vara ett syfte med det, och då är det underförstått att detta är någonting suspekt och farligt på något sätt. Jag vill påstå att utifrån det kunskapsläge vi har i dag är det inte seriöst att diskutera på det sättet.

Sedan kan jag naturligtvis hålla med om att ifall kunskapsläget skulle ändras ska vi naturligtvis gå in för en tillståndsprövning enligt miljöbalkens försiktighetsprincip – nu är detta inte underkastat den – och det gäller i så fall alla. Men det måste ändå utgå från det kunskapsläge vi har vid det tillfället.

Anf. 206 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Lars Tysklind har fortfarande inte lyssnat på mitt anförande. Vänsterpartiet är *för* utbyggnaden av den nya tekniken. Det sade jag två eller tre gånger, tror jag.

Flaggstången jag nämnde är faktiskt ett fall som har prövats. Den masten ser ut som en flaggstång, fast det är en mast. Varför gör man på det viset? Inte är det för att dölja masten. Det är för att slippa processen, bygglovspliktsfrågan. Man slipper den processen med kommunen. Man löser det genom att sätta upp en flaggstång som inte är en flaggstång utan en mast.

Varför ska vi hålla på på det viset? Kan vi inte vara tydligare i lagstiftningen? Varför ska inte människor öppet, tydligt och klart få reda på var de 20 000 basstationerna och antennerna som ska sättas upp på olika platser i Sverige hamnar? Finns det någon enda anledning till att man inte ska få veta det? Jag begriper det inte. Vad värnar du om, Lars Tysklind? Är det nätföretagen? Vad värnar du om? Jag begriper inte det. Vill du att Post- och telestyrelsen ska ha monopol på information så att de får fler tjänster och kan sitta och informera om det här? Vart vill du komma någonstans?

Anf. 207 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Om vi skulle vara alldeles tysta en stund skulle vi ändå höra ljud även här i kammaren, ett svagt buller, susningar, brusningar, möjligen en mobiltelefonsignal som ljuder. Riktigt, riktigt tyst är det ju inte någon gång, även om vi ibland söker tystnaden.

Vissa ljud vill vi höra, musik, fågelkvitter och vänliga tillrop. Andra ljud, som är störande, buller, skarpa signaler och ovänligheter från människor, klarar vi oss utan.

Jag kan berätta för er att det är mycket frustrerande att höra illa, att inte höra allt som man vill, även om det är bekvämt att ibland säga: Jag hör det jag vill höra.

Man får hörselskador av buller. Det är det som är problemet. Människor blir helt enkelt sjuka. Man får ett dolt handikapp. Man får det av olika anledningar, av att vistas i bullriga miljöer – utan att tänka på det, utan att ens veta om det, utan att ens förstå att det är skadligt. Då tänker jag främst på barnen som vistas i väldigt många bullriga miljöer. Andra kan, som jag, få det medfött och har ett dolt handikapp hela sitt liv. Det är inte roligt.

Nåväl, buller får vi leva med. Det går inte att ta bort det helt. Även i bullerfrågan är det skillnad på var man bor, som vi just hörde, om man bor på landsbygd eller om man bor i stad, om man bor vid eller under en trafikled till exempel. Jag hade så sent som i förra veckan en diskussion med bostadsministern om hur man skulle kunna lösa den bullerproblematik som finns på landsbygden även här i närheten, det vill säga under flygbanorna som går från Arlanda. Det är ett buller som människor vant sig vid. Man kan till och med tänka sig att tåla det därför att man vill bo kvar i sin hembygd, och man vill även bygga nytt. Det är ett praktiskt problem som man måste lösa utan att man för den skull ska sätta upp förbud för utvecklingen av vare sig Arlandabanorna eller nybyggnationen på landsbygden.

I reservation nr 3 under punkt 2, som jag också yrkar bifall till, pekar vi på orimligheten i att ha samma miljökrav för buller på landsbygden som i tätorten. Man måste kunna göra en praktisk tillämpning så att kompromisser blir möjliga att nå. Från Centerpartiets sida har vi i vår motion krävt ett lagförslag som med avtalsservitut möjliggör bebyggelse i konfliktområden.

Fru talman! I det här betänkandet finns det också en rad motioner, och alla har redan sagt att vi väntar på PBL-utredningen. För oss i Centerpartiet handlar det bland annat om grönområden och om jämställdhetsproblematiken. Vi har skrivit det i ett särskilt yttrande. Det skulle onekligen ändå vara intressant att höra från majoriteten när man förväntar sig att utredningen ska vara klar. Vi har hört Owe Hellberg ha vissa synpunkter, men är Socialdemokraterna nöjda med den här takten? Även takten, som är alldeles för långsam, går ut över människorna i vårt land. Då får väl ändå politikerna snabba på lite grann. När kommer PBL-utredningen att vara klar? När får vi en proposition på riksdagens bord?

Fru talman! Det finns i det här betänkandet också motioner som har att göra med lokalisering av mobiltelefonmaster och även frågor om elöverkänslighet. Det är frågor som jag känner mig mycket ödmjuk inför. Elöverkänslighet drabbar många människor, och det är ett påtagligt li-

dande som de vittnar om. Det finns all anledning att noga följa de här frågorna.

Jag tycker att det är väldigt bra att man i skrivningen inte är nonchalant. Man avfärdar inte det här som någonting som man inte ser. Det har redan kd:s Dan Kihlström beskrivit mycket väl så det gör inte jag. Men i de här fallen gäller det faktiskt också för kommunerna när de ska bevilja bygglov och för oss som privatpersoner när vi till exempel använder mobiltelefoner och datautrustning att vi följer försiktighetsprincipen.

Jag tror att det är fler än jag som när vi ser barnen ständigt gå omkring med en mobiltelefon tryckt mot örat undrar vad som händer i deras små hjärnor. Jag tror att vi här måste ha en klar diskussion. Jag tycker att det är bra att den här frågan också ska behandlas i PBL. Det gör det inte mindre allvarligt att de arbetar så sakta. De borde kunna lägga fram delbetänkanden och få några frågor klara.

Jag har inte någon reservation i denna fråga av den anledningen. Jag vet dock att det finns enskilda centerkolleger som mycket tydligt påtalar att vi måste vara mycket lyhörda för strålningsriskerna och arbeta fram åtgärder. Jag tror också att man kan förvänta sig att det finns de som stöder Miljöpartiets reservation i frågan.

Jag hade inte tänkt beröra externhandeln. Men jag kan inte låta bli att göra det sedan jag hört Margareta Pålsson och även Folkpartiet. Vad är det som gjort att närhetsbutikerna på landsbygden har försvunnit? Jag är själv lanthandlardotter. Jag har följt problematiken. Från början var det faktiskt så när den första externhandeln kom att man lockade med varor. Konsumenterna kunde köpa kaffe för en struntsumma. De tog bilen in, de tog till och med bussen och handlade. Sedan köpte man jätten hemma eller den service man skulle ha.

Detta är vad vi politiker har åstadkommit, tycker jag. Det har varit en centraliseringsiver i det här landet under en lång tid som har utarmat landsbygdens service. Det går aldrig att säga att det här ligger i konsumenternas intresse. Vilka konsumenters intresse? Malmöbornas eller stockholmarnas? Inte är det för de konsumenter som i dag är kvar på landsbygden. De har inget val. De har sett hur affären har lagts ned. De har sett hur biblioteket har försvunnit. De har sett banken stängas. De har sett skolan upphöra. Jag tycker att det är alldeles utmärkt att PBL-utredningen även tittar närmare på den här frågan.

Vi lär få återkomma om vi vill behålla en levande landsbygd. Vi är ändå fortfarande några partier som slåss för den frågan.

Anf. 208 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Rigmor Stenmark tog upp frågan om externhandel och vad som hade hänt med butikerna på landsbygden. Det är väl bara att konstatera att det naturligtvis har skett en utveckling. Men att göra det till en sådan enkel fråga som att om vi inte hade tillåtit handelsetableringar i tätorterna hade det här aldrig hänt är ju att förenkla verkligheten.

Trots allt måste det ändå vara – och det tycker jag att Rigmor Stenmark framhåller i de flesta andra sammanhang – människans eget val som är det viktiga. Det är ändå konsumenterna som har valt så att det har blivit så här. Jag tror inte att marknaden i sig gör någonting som inte tillgodoser konsumenten. Det faller ju på sin egen omöjlighet. Det är ju marknadskrafternas fördel i sammanhanget.

Vilka konsumenter drabbas och gynnas av detta? Det är bara att konstatera att den konkurrens som har uppstått genom handelsetableringarna gör att prisläget har sjunkit. Det gynnar naturligtvis de sämst ställda konsumenterna med de minsta ekonomiska resurserna.

Sedan kan man alltid blicka bakåt och tycka att det är beklagligt att det inte är som förut, men det är en utveckling som trots allt har kommit.

Anf. 209 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! Jag har varit med och sett utvecklingen, Lars Tysklind. Det här är ingen utveckling som på något vis har stannat upp. Det här är en utveckling som fortsätter.

Numera bor jag också i storstaden. Jag har glädjande nog fortfarande i min stadsdel en närbutik som är bra och som andra människor åker till. De väljer att inte åka till köpcentrum. I den stadsdel jag bor i bor många äldre människor. De bävar för vad som ska hända när nu Systembolaget har lagts ned. Vi försöker att bearbeta den biten just för att Systembolaget också har flyttat till köpcentrumet.

I Uppsala jobbar man aktivt för att ha ett levande centrum med småbutikerna kvar. De brottas också med den situationen att butikerna försvinner till de tre externa köpcentrumen som finns runtom staden. Det är precis som någon sade tidigare, nämligen att det här är också en miljöfråga. Man måste ha bil för att nå köpcentrumen. Det är inte så kul att ta barnen med sig på bussen och bära och kånka tunga kassar. Man tar bilen. Parkeringsplatserna byggs ut.

Det här är inte bara en landsbygdsfråga. Det är en stor fråga som rör centraliseringsivern, som inte är till godo för konsumenterna.

Anf. 210 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Om jag förstår Rigmor Stenmark rätt ska var och hur handeln ska bedrivas styras med politiska beslut. Det stämmer inte i min värld att vi ska göra detta.

Jag är också övertygad om att det pågår ett viktigt arbete i kommunerna när det gäller utveckling av stadskärnor och så vidare så att de kan nischas. De kan inte tävla med externhandeln på externhandels villkor, till exempel stormarknadernas priser. De måste tävla med andra saker. Sådan konkurrens driver fram att man i centrumen nischer sig på annat sätt.

På många ställen har man sett en nedgång, och sedan förändras det till något positivt på slutet. Det är inte allom givet att det är en ständig nedgång i en sådan process.

Det är bara att konstatera att Rigmor Stenmark tycker att vi ska bestämma hur, var och när handeln ska bedrivas med politiska beslut.

Anf. 211 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Fru talman! När vi sitter här som riksdagsledamöter med frågan på bordet – frågan finns här – är det vår uppgift att ta ställning. Det är din och min uppgift som riksdagsledamöter att styra och ställa. Det är så. Då ska man göra det.

Vi ska inte bara tro att externhandel är billigt. Jag ser på mig själv. Om jag åker i väg med 200 kr till externhandeln köper jag ganska många onödiga saker. Går jag däremot till Luthagens Livs köper jag i regel det jag har skrivit på min lista och lockas inte av extrabuden. Vi ska inte överskatta att det är så billigt att köpa på externhandel. Där finns också kvalitets- och serviceaspekten.

Anf. 212 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Fru talman! Jag har några små lappar här med vad jag ska prata om. En lapp gäller buller. Vi har ett långt särskilt yttrande. Jag tänker inte läsa upp den för det tar alldeles för lång tid, men det är bara att konstatera vad de före mig har sagt, det vill säga att buller har blivit ett omfattande miljöproblem.

Bakgrundsbuller från ökande trafikintensitet tvingar oss att ständigt leva med detta störande ljud som en matta av buller vi inte kan komma ifrån. Ljudnivåerna ökar hela tiden, och drygt en halv miljon människor anser sig vara mycket störda av buller från trafiken. Det blir alltmer ont om friluftsområden och andra naturområden som är tysta och där människor kan uppleva tystnad utomhus.

En viktig aspekt på det långsiktiga bullerbekämpningsarbetet är därför att slå vakt om kvarvarande tysta områden, inte minst sådana som finns i tätorternas närhet. Jag tycker att bullerfrågorna är viktiga, och jag, som alla andra, inser att det pågår en mängd utredningar som kommer att handskas med dessa frågor. Miljömålsrådet har lämnat en första samlad redovisning till regeringen med en utvärdering av arbetet med att nå de 15 miljö kvalitetsmålen. Rådet gör bedömningen att delmålet för buller inte kommer att nås. Rådet redovisar att trafikbullret och antalet bullerutsläpp har ökat sedan 1998 på grund av ökad trafik, ökad tung trafik och bullrande beläggningar. Enligt rådet kommer dessutom personbilstrafiken att öka med 29 % från 1997 till 2010. Det här är en utveckling som måste stoppas. Många är inblandade i frågan. Det är Socialstyrelsen, Naturvårdsverket och Boverket. Det har tillsatts en särskild utredare. Det är bland annat därför vi inte har någon reservation i frågan.

Det vi har en reservation om gäller lokalisering av mobiltelefonmaster, som Lotta Nilsson Hedström förhoppningsvis kommer att hinna prata om, och det som Rigmor tog upp så bra. Det gäller reservation nr 2, som jag yrkar bifall till.

För avsnittet om externhandelsetableringar har vi en reservation, nr 4, som jag också yrkar bifall till. Vi har framfört mycket om stormarknader, och Owe Hellberg har på ett förtjänstfullt sätt redan tagit upp frågan om externa köpcentrum. Rigmor har berört problemet med centraliseringen och nedläggningar av småbutiker på landsbygden, som är ett jättestort problem för oss som bor på landsbygden. Den pågående snabba utbyggnaden av stormarknader och externa köpcentrum medför att det snart över huvud taget inte finns några butiker kvar i närheten av där folk bor. Det är främst de äldsta åldersgrupperna som missgynnas. Jag tycker att de kan kräva rullatoravstånd till affär. Hushåll utan bil ska inte behöva bli lidande på grund av handelns omstrukturering.

Miljöpartiet har flera och rätt detaljerade förslag, men det är där avvakten på PBL-kommittén kommer in. Vi ser naturligtvis fram emot vad man kommer fram till där. Vi vill ha ett tillfälligt stopp så länge. Utbyggnaden pågår, och det är inte roliga exempel vi ser runtom i landet. Vi vill ha ett moratorium, ett stopp för utbyggnad, till dess vi ser vad PBL-kommittén kommer fram till. Det är det minsta vi kan begära.

Anf. 213 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman och riksdagskolleger! Det finns ingen på läktaren, men det är kanske någon som lyssnar ändå.

Fru talman! Bostadsutskottets betänkande nr 7 handlar om fysisk planering, och det vi framför allt har valt att inrikta oss på är frågorna som rör mobiltelefonmaster och buller.

Svenska folket är kluvet i sin inställning till den nya mobiltefontekniken, 3 G. Om inte hälsoriskerna kan uteslutas bör man inte satsa på den tekniken, anser nästan hälften av deltagarna i en intervjuundersökning som Krisberedskapsmyndigheten, KBM, nyligen har gjort.

Hälften av svenskarna tror inte att det finns hälsorisker med att använda mobiltelefon. En fjärdedel känner stark oro. Samtidigt säger nästan hälften att de har ett gott förtroende för de myndigheter som ansvarar för de eventuella hälsoriskerna.

En majoritet av de intervjuade ville inte ha en 3 G-mast nära hemmet. Däremot kunde så många som 38 % tänka sig det. Så gott som samtliga känner sig dåligt informerade om 3 G.

Undersökningen ville få svar på om svenska folket känner oro för strålningsrisker i samband med utbyggnaden av mobilnätet 3 G och basstationer för mobiltelefoner. Det är ett sätt att mäta tilliten till samhället, anser KBM.

Denna undersökning speglar väl den oro som vi i bostadsutskottet delar med motionärerna när det gäller den snabba utbyggnaden av mobiltelefonnäten som har pågått under en tid. Utbyggnaden har både aktualiserat frågan om ifall strålningen från anläggningarna påverkar människors hälsa och strålningens inverkan på natur- och kulturmiljöer.

Vi som förespråkar en snabb 3 G-utbyggnad måste vara beredda att diskutera den oro som många människor känner inför de master som nu sätts upp runtom i landet. Det är många som vittnar om att de inte vet vart de ska vända sig för att få svar på sina frågor om elektromagnetiska fält och eventuella hälsorisker. Här måste vi bli bättre. För att kunna möta den oro som människor känner inför utbyggnaden av 3 G måste vi se till att den kunskap och information som finns sprids på ett bättre sätt.

De frågor som berör 3 G ligger inom flera statliga myndigheters ansvarsområden. Tillsynen över utbyggnads- och täckningskrav sköts av Post- och telestyrelsen, och gränsvärdena för elektromagnetisk strålning övervakas av Statens strålskyddsinstitut. Dessa myndigheter ska bland annat följa relevant forskning och internationella trender på området. Det är alltså hos dem som den främsta sakkunskapen om strålning från mobiltelefonmaster finns.

Den fysiska planeringen och bygglovshanteringen sköts av kommunerna. Det är viktigt att vi inte föregriper myndigheternas eller kommunernas olika beslut och ställningstaganden. Det betyder inte att regeringen bagatelliserar debatten om hälso- och miljöaspekterna och sopar dem under mattan.

Det har gjorts vissa positiva informationsinsatser, och jag tänker då bland annat på broschyren *Strålning från mobiltelesystem*. Man kan också hämta aktuell information på myndigheternas webbplatser.

När det gäller förslagen om rätten att ta del av uppgifter om basstationer och placeringen av master finner utskottet att den information som PTS kan ge täcker det informationsbehov som motionärerna efterfrågar. Den som önskar kan genom PTS få veta vilka sändare som finns inom en kilometers radie från bostaden.

Jag vill också peka på att i ett av regeringens 15 miljömål är ett av delmålen säker strålmiljö. Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön. Riskerna med elektromagnetiska fält ska kontinuerligt kartläggas och nödvändiga åtgärder ska vidtas i takt med att sådana eventuella risker identifieras. Och när det gäller miljömålen följs ju dessa upp av riksdagen varje år och särskilt vart fjärde år.

Fru talman! Buller har kommit att bli ett växande problem i samhället. Lugna och tysta platser är viktiga för människors hälsa och välbefinnande, men de kan vara svåra att hitta i dag. Flera motioner tar upp bullerproblem och behovet av bullerfria områden.

Jag kan bara instämma i att det är viktigt, och det finns mycket att göra för att man ska komma till rätta med dessa problem. Regeringen har också tagit många initiativ, och det pågår i dag ett brett arbete för att minska bullret, till exempel på Naturvårdsverket, på länsstyrelserna och på Socialstyrelsen. Jag ska nämna några exempel på detta.

Våren 2005 kommer regeringen att presentera en miljömålsproposition, och i den ingår bland annat att redovisa förslag till ett handlingsprogram när det gäller buller.

Naturvårdsverket har det övergripande ansvaret för Sveriges arbete med så kallat omgivningsbuller. Utgångspunkten för det arbetet är ett EU-direktiv som har till syfte att fastställa ett gemensamt tillvägagångssätt för att förhindra, förebygga och minska skadliga effekter av det buller som människor utsätts för. Detta är ett omfattande arbete som ska redovisas sommaren 2006.

Boverket har i uppdrag att ta fram ett underlag för hur riktvärdena för buller från väg- och järnvägstrafik ska tillämpas. Detta kommer att bli ett viktigt underlag vid kommande bostadsbyggen.

Regeringen har nyligen gett en utredare i uppdrag att föreslå nya delmål till det nationella miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö vad gäller fukt, mögel och buller inomhus.

Arbete pågår alltså med att se över bullerproblemen både inomhus och utomhus, både i Sverige och inom EU, och det är väldigt positivt. Sedan är det upp till varje kommun att via sitt planmonopol arbeta för att minska bullret på det sätt som fungerar bäst lokalt.

Fru talman! Jag yrkar avslag på samtliga reservationer och bifall till utskottets förslag.

Anf. 214 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Sten Lundström sade att vi bygger inte bostäder och lokaler, utan vi bygger samhällen. Det gör man också när man bygger externa köpcentrum, fast då bygger man samhällen som inte är särskilt lämpliga. Man bygger det amerikanska samhället.

Jag måste berätta lite grann från det PBL-seminarium som jag var på. En kille från Svenska naturskyddsföreningen berättade då att han hade varit i en amerikansk mellanstor stad. Han stod där mitt i staden och var väldigt sugen på frukt. När han tittade sig omkring fanns det inte en enda livsmedelsbutik eller någon annan butik, utan han blev hänvisad till ett köpcentrum som låg åtta kilometer utanför stan, och detta är en ganska sjuk situation. Men han löste problemet genom att i stället köpa sig en Coca-Cola.

Sådana samhällen ska vi inte bygga, det förstår ju alla. Den utbyggnad som nu pågår är ogenomtänkt. Det är inte samhällsplanering, utan det är någonting helt annat.

Jag vill ställa en fråga till Siw Wittgren-Ahl. Sverige fick kritik från EU 1997 för att vi inte har miljöprövning av byggande av externa köpcentrum. Det är sju år sedan man fick den här kritiken, och regeringen har inte gjort ett skvatt. Vad anser Siw Wittgren-Ahl om detta?

Anf. 215 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Det ingår i PBL-kommitténs uppgift att se över detta. Det är bra att man gör det och att man funderar på hur vi ska ha det i fortsättningen.

Alla externa köpcentrum är ju inte till ofog för människorna. Det har vi haft en bra diskussion om tidigare, så det tänker jag inte kommentera. Jag ställer mig bakom Lars Tysklinds inlägg om detta.

Det är viktigt att man har levande köpcentrum nära folk. Att politiker i Sverige skulle fatta sådana beslut att man inte skulle kunna köpa frukt i närheten tror jag inte på.

Anf. 216 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Det vi behöver är levande stadskärnor och rullatoravstånd till livsmedelsbutikerna – som Helena Hillar pratade om. Alla ska ha möjlighet att handla. Vi bör inte ha det bilberoende som vi har. Vi ska inte bygga det amerikanska samhället. Det är ingenting att stå efter.

Jag kan bara beklaga att Siw Wittgren-Ahl inte tycker att regeringen skulle ha gjort någonting när det gäller miljöprövning av externa köpcentrum på de sju år som man har haft på sig.

En annan fråga gäller information om basstationer och antenner. Varför i hela fridens namn ska man inte av kommunen kunna få reda på var dessa basstationer och antenner finns? Nej, man ska ringa till en myndighet, till Post- och telestyrelsen. Hur många jobbar det där? Hur många har tid att syssla med sådan här verksamhet för dem som är intresserade av att fråga?

Om man nu hamnar i ett hus där det finns en basstation eller en antenn och inte vill bo där, vem ringer man till då och frågar efter en ny bostad som man kan flytta in i? Var får man den informationen från? Eller är det så att kommunerna på lite konstiga vägar ändå kan ta reda på

detta och upprätta ett register? Varför ska man använda sig av sådana suspekta metoder? Varför kan vi inte ha en öppenhet kring detta?

Jag har inget emot denna utbyggnad. Jag litar på Strålskyddsinstitutet och andra myndigheters bedömning av riskerna. Men varför är vi så rädda för öppenhet och demokratiska former i dessa frågor? Varför svarar ni så konstigt i betänkandet på vår motion?

Anf. 217 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Det finns en sak som är grundläggande, och det är skillnaden mellan Vänsterpartiets och vår tilltro till människorna. Jag tror att våra lokala politiker i kommunerna kan fatta beslut som är bra för medborgarna. Jag tror också att de som sitter i PBL-kommittén ska komma fram till något som är bra för kommunerna och kommunmedborgarna.

När det gäller mobiltelefonmasterna och att man ska kunna ringa till Post- och telestyrelsen, som har att lämna de här uppgifterna, finns det en möjlighet som vi pekar på, och det är att kommunerna själva skulle kunna göra en sådan sammanställning. I det distrikt som Owe Hellberg kommer från, Gävleborg, har man tillsammans med kommunerna börjat diskutera detta. Kommunerna kan ju fatta ett sådant beslut om de vill. Det finns också möjlighet att inom en mils radie ta reda på var basstationerna ligger.

Det som jag tycker är det otäcka är att den här utbyggnaden misstänkliggörs. Jag instämmer i yttrandena i ditt anförande. Alla i utskottet och hela riksdagen tycker att man ska ha en försiktighetsprincip, och vi pekar på alla de medel som finns.

På något sätt tycker jag att Vänsterpartiet och Owe Hellberg här vill misstänkliggöra kommunerna och även regeringen, som flera gånger har aviserat att man vill ha en öppenhet men som ju har stött på patrull.

Anf. 218 MARGARETA PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Jag kan inte prata om de externa handelsetableringarna, för det verkar ju som Siw Wittgren-Ahl och jag kan åka bil dit tillsammans och handla. Jag tänker i stället prata om buller med henne. Då skulle jag vilja fråga om Siw Wittgren-Ahl tycker att det är rimligt att ställa samma krav på buller i bostadsområden i Stockholm som man gör långt ute i glesbygden eller om Siw Wittgren-Ahl tycker att vi ska använda oss av det manöverutrymme som lagstiftaren har gett oss.

Anf. 219 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Jag kan nog tycka att man ska använda sig av det manöverutrymme som lagstiftaren har gett beroende på var man bygger. Jag tror också att den utredning som tittar på fukt, mögel och buller kan komma fram till att det finns olika saker som man kan utestänga buller med. Samtidigt kan vi inte bortse från att buller, lågfrekvent och högt, är skadligt. Man kan tycka, som vi har sagt i utskottet ibland, att folk kanske vill bo vid trafikerade gator. Men det är ju inte alltid man väljer det. Man kan inte välja var man föds och man kan inte alltid välja att bo på en speciell plats, så det är viktigt att ta till vara de tekniska lösningar som finns och se till att vi får fungerande bostäder. Man kan inte bortse i dag från att till exempel Stockholm har problem med buller. Det är vik-

tigt att förebygga buller och se till att det blir en tystare miljö i något av rummen.

Prot. 2003/04:96
15 april

Anf. 220 MARGARETA PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Jag tycker också att man ska förebygga buller, och jag tycker också att det är viktigt med tysta miljöer och att man ska göra allt för att det ska bli så bullerfritt inomhus som möjligt.

Men vi står inför ett jätteproblem, och det är att det inte finns bostäder i Stockholm. Hela tillväxten hämmas i Stockholm av att det inte byggs bostäder. Man må väl kunna bygga när det finns människor som kan acceptera att stänga fönstret på natten för att bullret inte ska överstiga de 45 decibel som lagen säger.

Anf. 221 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Det är viktigt att avvakta de utredningar som pågår men att man redan i dag försöker använda de tekniska lösningar som finns för att kunna bygga.

Anf. 222 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Jag hade också tänkt diskutera buller, men den saken klargjordes ganska bra.

Jag ska ställa en annan fråga. Den gäller PBL-kommittén och i den takt som den skrider framåt. Jag kan egentligen ställa den ganska raka frågan om Siw Wittgren-Ahl tycker att det är besvärande att ständigt hänvisa till att en utredning pågår. I och för sig är det lite småbekvämt att säga att det där ska vi ta ställning till om ett år. Det är nästan så att man kan tro att det är andra riksdagsledamöter som ska fatta beslutet någon gång.

Hur ser majoriteten och regeringen på att det bara står still i den här frågan?

Anf. 223 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Jag tror inte att det står still, utan jag tror att PBL-kommittén har många diskussioner som leder framåt. Man kan tycka att saker och ting tar tid, men vad jag förstår var det en enig utredning som tyckte att man skulle senarelägga resultatet till den 30 juni 2005 och att ingen var där emot. Jag vet inte om snabba lagstiftningar alltid garanterar ett mer demokratiskt förfarande, för det är ju viktigt att vi har lagar som kan följas och att de är förankrade hos oss människor. Vi har många lagar som inte är det. Ibland kan man fråga sig vilket syfte de har. Man ska alltid följa lagar, men det är också bra om lagarna är förankrade och följer mönster som man kan leva upp till.

Anf. 224 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Det är förvisso sant att det ska vara kvalitet på lagarna. Eftersom PBL-kommittén har fått ett så oerhört brett uppdrag tar det naturligtvis väldigt tid. Men kan Siw Wittgren-Ahl se någon möjlighet att man ändå lyfter upp vissa frågeställningar i ett tidigare skede? Annars får vi vänta ett år till på något att ta ställning till. Det händer ju ingenting, så vi får ha de gamla lagarna så länge.

*Mobiltelefonmaster
och buller i
planeringen m.m.*

Känner Siw Wittgren-Ahl till vilka direktiv som kommer att gälla för instansordningen? Kommer den frågan att behandlas skyndsamt i höst eller kommer den också att vävas in i slutredovisningen? Är det något som du har några indikationer om?

Anf. 225 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Om jag inte missminner mig kan PBL-kommittén själv lyfta ut och påskynda vissa beslut om man vill det, enligt de direktiv som kom. PBL-kommittén kom ju också till för att snabba på vissa beslut.

Anf. 226 LOTTAN HEDSTRÖM (mp):

Fru talman! Jag har valt att gå upp i den här debatten. Även om den handlar om diverse bostadsfrågor som jag inte är engagerad i, är jag dock engagerad i det som rör mobiltelefoni.

Jag yrkar bifall till reservation 2 i betänkandet. Jag vill nämligen att vi ska garantera den svenska befolkningen säkerhet och trygghet i boende och i offentlig miljö.

Låt mig ta det hela i frågeform, fru talman.

Hur kan det vara så att myndigheterna inte tar som sin främsta uppgift att värna människors hälsa, att skydda befolkningen mot faror? Jag hänvisar till vår regeringsform 2 §.

Hur kan den samlade offentligheten i dag förneka att det finns mastflyktingar, det vill säga en grupp på enligt uppgift ca 300 personer som inte har något vettigt ställe att bo på – det är en fråga för det här utskottet – därför att deras hälsa inte klarar den strålmiljö som vi har byggt upp de senaste åren?

Visst ska vi främja en teknikutveckling. Och vem vill inte ha bra mobiltelefoni? Men om man faktiskt blir sjuk eller påverkad av verksamheten, om det faktiskt är så att såväl WHO som ICNIRP och SSI av olika skäl har fel, eller om starka, tydliga och mångfaldiga indikationer finns på att verksamheten inte är problemfri, vem ska då ta ansvar för att skadorna inte negligeras, uppkommer eller förebyggs? Ja, ingen förväntar sig väl i dessa marknadsblinda tider att branschen, operatörerna, företagen eller investerarna ska bry sig om annat än kvartalsrapporterna. Men hoppet att den demokratiska offentligheten, det vill säga bland annat vi här i denna riksdag, ska besinna sig finns kvar.

Nästa fråga är: Vem vet var master och basstationer sitter? Svaret är PTS. Till Owe kan jag säga att det finns en snäll kvinna som svarar på det om man ringer dit. Men varför vet inte vanligt folk det. Jo, för att varken staten eller kommuner i dag självmant talar om det utan lämnar åt initiativrika enskilda medborgare att luska, fråga och ta fram fakta själva. Det kunde man inte för bara ett år sedan, för då var det hemligt.

Vi kräver: Informera befolkningen. Informera rektorer och dagisföreståndare. Alla har rätt att veta vad man är utsatt för.

De sjuka är tyvärr ofta så försvagade att de inte orkar kämpa med sådant. De kanske inte ens klarar av att ringa i telefon.

Jag går vidare, fru talman, till nästa fråga. Sjuka människor ska ju i vår välfärdsstat ges offentlig vård. Men hur många landsting har förstätt att en växande patientgrupp inte kan ta del av den offentliga vården därför att de inte kan vistas i de lokalerna? Landstingen måste genast ta ansvar för att inrätta kliniker och elsanera sina byggnader. Riksdagen ska

inte, som föreslås i det här betänkandet, avslå de motioner som tar upp det här därför att man har gjort det förut, alltså avslagit, och därför att kunskapsläget om elöverkänslighet inte är tillräckligt. Hoppsan – vart tog försiktighetsprincipen plötsligen vägen?

Vad nu än elöverkänslighet beror på och är betingat av så är den reell. Närheten till högfrekventa strålkällor, till master och basstationer i liten eller stor skala – över huvud taget den samlade effekten av den elsmog som vi allihop är utsatta för – är för en växande del av befolkningen direkt sjukdoms- och symtomalstrande. Så ser det ut.

Det är åtminstone ett riksdagens ansvar att inte förneka de här människorna deras sjukdom.

I den hearing som riksdagens miljö- och jordbruksutskott så fint nyligen anordnade och i den utredning som vår egen utredningstjänst gjorde inför den talades det nästan bara om cancerriskerna. Det, fru talman, är det lilla – de cancersjuka må ursäktas – för det är ett fokus på alla andra effekter, innan cancer utbrutit, som behövs just nu, liksom insikten om att det är mer än de termiska uppvärmningseffekterna och diffus biologisk påverkan som ska utlösa den försiktighetsprincip, enligt miljöbalken 2 kap. 3 §, som vi saknar tillämpning av nu och som måste till. Då blir den något triviala frågan om var master och basstationer ska sitta mycket central. Då blir också frågan om vilka lagrum som ska tillämpas mycket central.

Visst har kommunerna fortfarande ett huvudansvar, men det är vi i riksdagen, via vårt verkställande organ regeringen, som instruerar myndigheter, som ger ut regleringsbrev och så vidare om hur 3 G-utbyggnaden ska gå till och som ger vägledning för kommunernas befolkningsskydd. Min kommun inbjöd till exempel inte mig till samråd när man beviljade lov för den mast som ska stå en kilometer från oss, riktad mot den som redan står 30 meter bakom min ladugård. De menar att strålningen är försumbar och att jag bor för långt ifrån den. Men jag undrar: Hur strikt vetenskapligt är det att garantera det? Har de tagit del av de över 500 rapporter som indikerar risk och fara, eller litar de lika blint på SSI som riksdagen gör?

Nej, fru talman, ett riktigt bygglovsförfarande för både master och basstationer för mobiltelefoni borde därför verkligen vara regel av de här skälen. Vi efterlyser även insikten om att miljöbalkens försiktighetsprincip gäller parallellt med både plan- och bygglagen och ledningsrättslagen. Mer om den senare hoppas vi kunna återkomma till här i vår.

I betänkandet skriver man dock faktiskt osedvanligt klokt på ett ställe om tillämpandet av försiktighetsprincipen, men man landar i slutsatsen att det är myndigheterna här i landet som borde kunna ingripa. Problemet är att de inte gör det.

På SSI sitter i dag en inflytelserik tjänsteman, expert kallad – namnet kan jag ge till intresserade efteråt – som kommer direkt från mobilindustrin, från en av operatörerna, och dessförinnan från Ericsson. Den här personen har titeln ”doktor” efter att ha publicerat en avhandling på hela tolv sidor i det fasta tillståndets fysik – inte strålningsfysik eller något annat för myndigheten relevant ämne. Det inger inget förtroende.

I fjol anlätade SSI reklambyrå KREAB för att putsa upp sin image efter Uppdrag granskning stora och synnerligen avslöjande reportage. Det inger heller inget förtroende.

Jag litar helt enkelt inte på SSI, och många är de som i dag med mig inte litar på varken SSI eller Socialstyrelsen. Många är de utanför detta de folkvaldas hus som känner en instinktiv oro för den rasande takt med vilken vi tar tekniksprånget upp på frekvensskalan och närmar oss de subtila svängningar vid vilka vårt eget känsliga nervsystem opererar. För alla dem är det mycket ironiskt att offentligheten, vi, inte talar om var masterna ska sitta eller om hur skyddade deras barn eller deras boende är, men ber oss stänga av mobiltelefoner för att skydda känslig apparatur när vi går in i ett sjukhus.

De behöver bygglov. De och vi alla behöver en fungerande försiktighetsprincip som kräver bevis för ofarlighet – inte för farlighet. Vi vill inte att myndigheterna ger vissa lama rekommendationer, utan vi vill ha ett stopp för utbyggnaden tills vi vet hur riskerna ser ut.

Anf. 227 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Jag ska bara ställa en väldigt kort fråga. På vilka grunder kan Lotta Nilsson Hedström säga att hon inte litar på SSI och Socialstyrelsen? Det intressanta är ju vad de skulle ha för bevekelsegrunder för att inte ta vara på människors hälsa. Vad skulle drivkraften hos dessa statliga myndigheter vara för att inte ta fram sanningen?

Anf. 228 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Ja, det är en mycket bra fråga. Jag vet inte det. Jag skulle också vilja veta det. Jag kan bara konstatera hur det ser ut.

Det finns en stor grupp sjuka människor som är förnekade. Det finns ett läge där vi prånglar ut en oerhört omfattande ny teknik, vars konsekvenser inte är tillräckligt utredda, utan att utreda dessa konsekvenser.

Motiven handlar naturligtvis någonstans om att vi vill ha den här tekniken till varje pris. Den ska generera arbetstillfällen och en god position i den omgivande världen för Sverige som tekniknation. Vad annat kan jag svara? Jag skulle också vilja veta de grundläggande motiven för att åsidosätta människors hälsa och säkerhet.

Anf. 229 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Jag vill ändå förtydliga på något vis. Det är ju inte så att någon i vare sig Folkpartiet eller något annat parti här inte skulle ställa sig bakom försiktighetsprincipen, att sjuka människor ska ha vård och så vidare. Jag tycker att du på något vis antyder att det finns ett riksdagsmotstånd mot att vi skulle ta det här på allvar, och jag vill påstå att det i alla fall från Folkpartiets sida inte finns.

Anf. 230 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Nej, det sista året har i princip alla politiker i det här huset sagt att de "tar människors oro på allvar" – det är stora citationstecken omkring det – och det måste politiker göra, annars blir de inte omvalda. Men däremot hävdar jag att den här riksdagen är naiv och tror mer på myndigheter än på väldigt många forskare.

Jag menar att det inte finns ett seriöst beslutsunderlag för SSI:s och Socialstyrelsens ställningstagande i de här frågorna, och jag fortsätter att hävda det.

Därmed har jag inte sagt att alla risker är fastställda, men indikationerna för att vara försiktig, att bromsa takten och att undersöka hälsoläge och långtidseffekter – de indikationerna och de kriterierna har vi, och vi struntar i dem. Detta tycker jag är en förbrytelse. Jag menar att riksdagen håller på att begå och har begått ett stort misstag i den här frågan.

Anf. 231 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Man blir förskräckt av de påhopp som Miljöpartiets representant här gör på våra myndigheter. Misstänker man bara att myndigheter inte kommer fram med den information som finns utan håller tillbaka så tycker jag att man som riksdagsledamot borde JO-anmäla de myndigheterna i stället för att stå här och prata om det.

Under den hearing med miljö- och jordbruksutskottet som Lotta Hedström pekade på kom ju också fram att det inte finns tillräcklig forskning kring detta. Regeringen har ett flertal gånger pekat på att det i dag inte finns någon forskning som bestämt hävdar att det som Lotta Hedström pekar på skulle vara farligt, men man säger ändå att man ska följa försiktighetsprincipen. Regeringen har också i dag flyttat fram elallergikers ställning genom att säga att man måste forska på det. Det är alltså regeringen som har pekat på att man måste forska på vad det är som skapar den här situationen och att det inte räcker med den forskning som finns. Den diskussionen har vi haft flera gånger i kammaren, och vi ger medel. Sedan styr vi ju inte forskningen. Men regeringen har i alla fall gett Vetenskapsrådet i uppdrag att analysera och ta fram forskningsinsatser som tar upp det som Lotta Hedström pekar på.

Anf. 232 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Jag JO-anmälde Socialstyrelsen förra våren. En myndighet har jag faktiskt gått en laglig väg till.

Jag tycker att det var bra att det stora utfallet av hearingen var just att vi är eniga om behovet av mer forskning. Den vägen ska vi slå in på. I väntan på det är det naturligtvis vårt ansvar att inte bara öppna porten för en fortsatt utbyggnad, utan att i väntan på den forskningen lugna ned tempot.

Ni har alla förstått att det finns många människor som är både oroade och sjuka. Det är vår plikt att inte bara säga att vi tar oron på allvar utan faktiskt också göra någonting.

Anf. 233 SIW WITTGREN-AHL (s) replik:

Fru talman! Vi gör ju faktiskt någonting. Vi har gett uppdrag till myndigheter att följa dem. Men Lotta N Hedström står här och misstänkliggör det arbetet och de personer som arbetar på myndigheterna. Det tycker jag är en allvarlig kränkning av riksdagens organ. Misstänker man det som Lotta N Hedström säger ska man JO-anmäla de myndigheter som man tror undanhåller information.

Det tycker jag är viktigt att påpeka från riksdagen. Det är fruktansvärda påhopp på de myndigheter som vi har satt att utföra uppdrag. Det är också att misstänkliggöra regeringen.

Vi som är för en utbyggnad är ju det för att vi tror att tekniken också har positiva effekter över hela Sverige. Något som vi inte har diskuterat är att det skulle kunna vara till hjälp på många ställen där man ännu inte har satt upp 3 G-master. Det kan gälla sjukvård eller andra sammanhang där folk behöver hjälp.

Det är en kombination av försiktighet och en utbyggnad. Vi behöver inte stå här och misstänkliggöra varandra. Vi behöver komma till resultat. Det tycker jag inte att man gör med det sätt som Lotta N Hedström argumenterar på.

Anf. 234 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik:

Fru talman! Vad den här riksdagen har gjort är att avslå alla yrkanden för sänkta gränsvärden och alla former av försiktighet som har förekommit under de senaste två tre åren. Även det här betänkandet och det här utskottet sysslar med att avslå alla ansatser som skulle kunna få kränkningarna av de människor som är sjuka att upphöra. Min lojalitet och solidaritet är inte med oss eller med våra myndigheter; den är med de medborgare som har satt oss i det här huset.

Jag vet inte heller hur forskningsläget är. Jag är väldigt förtjust i min mobiltelefon. Men möjligheten finns att den är farligare än vi tror. Att den möjligheten finns är vårt uppdrag att parera för. Jag tycker inte att riksdagen gör det.

Kalla det gärna kränkning. Det får jag ta. Det får alla vi ta som pekar på riskerna och som pekar på behovet av försiktighetsprincipen och inte en massa larv om hur viktigt det är att tekniken ska komma först. Det är människorna, det är skyddet, det är hälsan som ska komma först. Det är vad den här debatten handlar om.

Jag kan försäkra er att om några år kommer den här riksdagen att få krypa till korset precis på samma sätt som beslutsfattare, myndigheter och olika företagare har fått göra i frågor om till exempel hormoslyr, asbest, farligheten av det ena ämnet efter det andra. Vi hade till och med ett Nobelpris på DDT.

Det var för att försiktighetsprincipen inte fanns formulerad. Här har vi ett klart *case*. Jag tycker inte att riksdagen är ansvarig i detta. Kalla det gärna kränkning. Jag står upp för det.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 21 april.)

18 § Immunitet och privilegier vid FN-möten i Sverige

Föredrogs
justitiekommitténs betänkande 2003/04:JuU22
Immunitet och privilegier vid FN-möten i Sverige (prop. 2003/04:68).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 21 april.)

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2003/04:SkU29
Vissa fastighetstaxeringsfrågor, m.m. (prop. 2003/04:76).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 21 april.)

20 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Propositioner
2003/04:71 Fortsatt svenskt deltagande i en internationell säkerhetsstyrka
i Afghanistan
2003/04:132 Handel med utsläppsätter I
2003/04:138 Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag till
vuxenstuderande

21 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 14 april

2003/04:430 av *Lotta N Hedström* (mp) till statsrådet Gunnar Lund
Sveriges linje i Världsbanken

den 15 april

2003/04:431 av *Håkan Larsson* (c) till näringsminister Leif Pagrotsky
Framtiden för Härjedalens Miljöbränsle AB

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 20 april.

22 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 15 april

2003/04:1070 av *Tina Ackeoft* (fp) till statsrådet Hans Karlsson
Skattefinansierade arbetsplatsprojekt via ALI

2003/04:1071 av *Rolf Gunnarsson* (m) till finansminister Bosse Ringholm

Skatten på bensin

2003/04:1072 av *Sonja Fransson* (s) till statsrådet Ulrica Messing
Information vid byggande av 3 G-master

2003/04:1073 av *Gudrun Schyman* (v) till justitieminister Thomas Bodström

Juridiska åtgärder för traumatiserade kvinnor

2003/04:1074 av *Gudrun Schyman* (v) till statsrådet Mona Sahlin
Upprättelse och erkännande

2003/04:1075 av *Berit Jóhannesson* (v) till statsrådet Carin Jämtin
Bistånd och säkerhetsrelaterade insatser

2003/04:1076 av *Berit Jóhannesson* (v) till statsrådet Carin Jämtin
EU-bistånd och militära insatser

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 april.

23 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 14 april

2003/04:972 av *Åsa Torstensson* (c) till miljöminister Lena Sommestad
Åtgärder mot utsläpp i Stenungsund

2003/04:977 av *Ulf Nilsson* (fp) till miljöminister Lena Sommestad
Individens möjlighet att påverka sopavgifterna

2003/04:983 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Berit Andnor
Gömda barns rätt till skolgång

2003/04:994 av *Lennart Klockare* (s) till miljöminister Lena Sommestad
Handläggning av vindkraftsanläggningar

2003/04:1007 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till miljöminister Lena Sommestad

Certifiering av termograförer

2003/04:1008 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till miljöminister Lena Sommestad

Miljöprovning av fossilgasutbyggnad

2003/04:1018 av *Yvonne Ångström* (fp) till näringsminister Leif Pagrotsky

Företagsstöd

2003/04:1030 av *Helena Hillar Rosenqvist* (mp) till miljöminister Lena Sommestad

Energieffektivitet och freonkylskåp

2003/04:1036 av *Anne Ludvigsson* (s) till näringsminister Leif Pagrotsky
Kvinnors företagande

2003/04:1037 av *Anne Ludvigsson* (s) till näringsminister Leif Pagrotsky
Kvinnors forskning och innovationer
2003/04:1044 av *Peter Pedersen* (v) till statsrådet Hans Karlsson
Vikarier och andra visstidsanställda

Prot. 2003/04:96
15 april

den 15 april

2003/04:1031 av *Torsten Lindström* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros

Bildning inom universitet och högskolor

2003/04:1039 av *Per Landgren* (kd) till finansminister Bosse Ringholm
Expertpanel om bankkrisen

2003/04:1041 av *Mariam Osman Sherifay* (s) till statsrådet Berit Andnor
Våra barns olika uppväxtvillkor i Sverige

2003/04:1042 av *Viviann Gerdin* (c) till statsrådet Berit Andnor
LSS-reformen

2003/04:1043 av *Sermin Özurküt* (v) till utrikesminister Laila Freivalds
Den israeliska arméns flechettegranater

2003/04:1047 av *Lars Tysklind* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Ekonomisk kompensation till yrkesfiskare

2003/04:1048 av *Sven Gunnar Persson* (kd) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Datum- och kvalitetsmärkning av ägg

2003/04:1050 av *Birgitta Ohlsson* (fp) till statsrådet Carin Jämtin
Kampen mot hiv/aids i Sydafrika

2003/04:1052 av *Jan Andersson* (c) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Hönsburar

2003/04:1053 av *Sermin Özurküt* (v) till statsrådet Gunnar Lund
Utnämningen av ny chef för IMF

2003/04:1054 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till utbildningsminister Thomas Östros

Högskoleinformation till personer med funktionshinder

2003/04:1057 av *Tone Tingsgård* (s) till utrikesminister Laila Freivalds
Möjligheten att arbeta med internationella projekt

2003/04:1058 av *Gudrun Schyman* (v) till statsrådet Mona Sahlin
Jämställdhetsarbetet inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården

2003/04:1059 av *Jörgen Johansson* (c) till finansminister Bosse Ringholm

Schablonmässig försäljning av statlig egendom

2003/04:1060 av *Gudrun Schyman* (v) till socialminister Lars Engqvist
Jämställdhetsarbetet inom hälso- och sjukvården

2003/04:1061 av *Gudrun Schyman* (v) till statsrådet Morgan Johansson
Jämställdhetsarbetet inom socialtjänsten

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 20 april.

Prot. 2003/04:96
15 april

24 § Kammaren åtskildes kl. 19.24.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med 1 § anf. 20 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.52,
av andre vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 141 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 17 § anf. 196 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANDERS FORSBERG

/Monica Gustafson

1 § Bordlägningsdebatt med anledning av vårpropositionen.....	1
Anf. 1 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	1
Anf. 2 MIKAEL ODENBERG (m).....	4
Anf. 3 KARIN PILSÄTER (fp).....	6
Anf. 4 MATS ODELL (kd).....	9
Anf. 5 LARS BÄCKSTRÖM (v)	11
Anf. 6 LENA EK (c)	14
Anf. 7 PETER ERIKSSON (mp)	17
Anf. 8 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	19
Anf. 9 MIKAEL ODENBERG (m) replik.....	22
Anf. 10 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	22
Anf. 11 MIKAEL ODENBERG (m) replik.....	23
Anf. 12 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	24
Anf. 13 KARIN PILSÄTER (fp) replik	25
Anf. 14 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	25
Anf. 15 KARIN PILSÄTER (fp) replik	26
Anf. 16 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	27
Anf. 17 MATS ODELL (kd) replik.....	28
Anf. 18 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	29
Anf. 19 MATS ODELL (kd) replik.....	29
Anf. 20 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	30
Anf. 21 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik.....	31
Anf. 22 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	32
Anf. 23 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	32
Anf. 24 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	33
Anf. 25 LENA EK (c) replik	33
Anf. 26 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	34
Anf. 27 LENA EK (c) replik	35
Anf. 28 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik	35
Anf. 29 MIKAEL ODENBERG (m).....	36
Anf. 30 PETER ERIKSSON (mp) replik	37
Anf. 31 MIKAEL ODENBERG (m) replik.....	38
Anf. 32 PETER ERIKSSON (mp) replik	38
Anf. 33 KARIN PILSÄTER (fp).....	38
Anf. 34 PETER ERIKSSON (mp) replik	39
Anf. 35 MATS ODELL (kd).....	40
Anf. 36 PETER ERIKSSON (mp) replik	41
Anf. 37 LARS BÄCKSTRÖM (v)	41
Anf. 38 LENA EK (c)	43
2 § Utökning av antalet suppleanter i utbildningsutskottet och trafikutskottet.....	44
3 § Val av extra suppleanter i utbildningsutskottet och trafikutskottet.....	44
4 § Avsägelse.....	45
5 § Anmälan om kompletteringsval till bostadsutskottet	45

6 § Meddelande om statsministerns frågestund.....	45
7 § Hänvisning av ärenden till utskott	45
8 § Avgift till den kompletterande arbetslöshetskassan m.m.	45
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2003/04:AU6	45
Anf. 39 HENRIK WESTMAN (m).....	45
Anf. 40 ERIK ULLENHAG (fp).....	46
Anf. 41 STEFAN ATTEFALL (kd).....	46
Anf. 42 CLAES VÄSTERTEG (c)	46
Anf. 43 ULF HOLM (mp).....	46
Anf. 44 CHRISTER SKOOG (s)	46
(Beslut fattades under 15 §.)	46
9 § Kust- och insjöfiske samt vattenbruk	46
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2003/04: MJU13	46
Anf. 45 RUNE BERGLUND (s).....	46
Anf. 46 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	47
Anf. 47 SVERKER THORÉN (fp)	48
Anf. 48 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	51
Anf. 49 KJELL-ERIK KARLSSON (v).....	52
Anf. 50 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	54
Anf. 51 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik	54
Anf. 52 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	54
Anf. 53 KJELL-ERIK KARLSSON (v) replik	55
Anf. 54 JAN ANDERSSON (c).....	55
Anf. 55 JAN-OLOF LARSSON (s)	56
(forts. 11 §).....	59
Ajournering.....	59
Återupptagna förhandlingar	59
10 § Frågestund	59
Anf. 56 ANDRE VICE TALMANNEN	59
<i>Ny svensk EU-kommissionär</i>	<i>60</i>
Anf. 57 CARL B HAMILTON (fp).....	60
Anf. 58 Statsrådet PÅR NUDER (s)	60
Anf. 59 CARL B HAMILTON (fp).....	60
Anf. 60 Statsrådet PÅR NUDER (s)	60
<i>Individuell föräldraförsäkring.....</i>	<i>61</i>
Anf. 61 GUDRUN SCHYMAN (v).....	61
Anf. 62 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	61
Anf. 63 GUDRUN SCHYMAN (v).....	61
Anf. 64 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	62
<i>Uppförandekod i näringslivet.....</i>	<i>62</i>
Anf. 65 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	62
Anf. 66 Statsrådet GUNNAR LUND (s).....	62
Anf. 67 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	63
Anf. 68 Statsrådet GUNNAR LUND (s).....	63
<i>Dagmammor.....</i>	<i>63</i>
Anf. 69 ROSITA RUNEGRUND (kd).....	63
Anf. 70 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	63
Anf. 71 ROSITA RUNEGRUND (kd).....	63

Anf. 72 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	64
<i>Förmögenhetsskatten</i>	64
Anf. 73 NICLAS LINDBERG (s)	64
Anf. 74 Statsrådet PÄR NUDER (s).....	64
<i>Tillväxt</i>	64
Anf. 75 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	64
Anf. 76 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s).....	65
Anf. 77 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	65
Anf. 78 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s).....	65
<i>Rätten till bostad</i>	66
Anf. 79 OWE HELLBERG (v)	66
Anf. 80 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	66
Anf. 81 OWE HELLBERG (v)	66
Anf. 82 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	67
<i>Resurser till rättsväsendet</i>	67
Anf. 83 HILLEVI ENGSTRÖM (m).....	67
Anf. 84 Statsrådet PÄR NUDER (s).....	67
Anf. 85 HILLEVI ENGSTRÖM (m).....	68
Anf. 86 Statsrådet PÄR NUDER (s).....	68
<i>Vattenfalls satsning på förnybar energi</i>	68
Anf. 87 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	68
Anf. 88 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s).....	68
Anf. 89 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	69
Anf. 90 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s).....	69
<i>Halvtidsöversynen av jordbrukspolitiken</i>	69
Anf. 91 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	69
Anf. 92 Statsrådet PÄR NUDER (s).....	70
Anf. 93 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	70
<i>Sveriges export till länder utanför EU</i>	70
Anf. 94 GUNNAR ANDRÉN (fp)	70
Anf. 95 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s).....	70
Anf. 96 GUNNAR ANDRÉN (fp)	71
Anf. 97 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s).....	71
<i>Missbrukarvården</i>	71
Anf. 98 ULRIK LINDGREN (kd).....	71
Anf. 99 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	72
Anf. 100 ULRIK LINDGREN (kd).....	72
Anf. 101 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	72
<i>Prognosen för ADHD-barn</i>	73
Anf. 102 SONJA FRANSSON (s)	73
Anf. 103 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	73
Anf. 104 SONJA FRANSSON (s)	73
Anf. 105 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	74
<i>Företagsklimatet i Sverige</i>	74
Anf. 106 LARS LINDÉN (kd)	74
Anf. 107 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s).....	74
Anf. 108 LARS LINDÉN (kd)	75
Anf. 109 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s).....	75

<i>De romska barnen i Europa</i>	75
Anf. 110 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	75
Anf. 111 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	76
Anf. 112 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	76
Anf. 113 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	76
<i>Chanserna till fred i Mellanöstern</i>	77
Anf. 114 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s).....	77
Anf. 115 Statsrådet PÄR NUDER (s)	77
<i>Bilstödet för funktionshindrade</i>	77
Anf. 116 LINNÉA DARELL (fp)	77
Anf. 117 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	78
Anf. 118 LINNÉA DARELL (fp)	78
Anf. 119 Statsrådet BERIT ANDNOR (s)	78
Anf. 120 ANDRE VICE TALMANNEN	78
11 § (forts. från 9 §) Kust- och insjöfiske samt vattenbruk (forts. MJU13)	78
Anf. 121 SVERKER THORÉN (fp) replik	78
Anf. 122 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	79
Anf. 123 SVERKER THORÉN (fp) replik	79
Anf. 124 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	79
Anf. 125 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	80
Anf. 126 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	80
Anf. 127 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	81
Anf. 128 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	81
Anf. 129 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	81
Anf. 130 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	82
Anf. 131 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik	82
Anf. 132 JAN-OLOF LARSSON (s) replik	83
Anf. 133 ÅSA DOMEIJ (mp)	83
Anf. 134 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	84
Anf. 135 ÅSA DOMEIJ (mp) replik	85
Anf. 136 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	85
Anf. 137 ÅSA DOMEIJ (mp) replik	86
(Beslut fattades under 15 §.)	86
12 § Ändringar i tullagstiftningen med anledning av Tullverkets omorganisation	86
Skatteutskottets betänkande 2003/04:SkU27	86
(Beslut fattades under 15 §.)	86
13 § Industrins koldioxidskatterabatt	87
Skatteutskottets betänkande 2003/04:SkU28	87
(Beslut fattades under 15 §.)	87
14 § Bostadsförsörjningsfrågor	87
Bostadsutskottets betänkande 2003/04:BoU8	87
Anf. 138 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m)	87
Anf. 139 NINA LUNDSTRÖM (fp).....	89
Anf. 140 DAN KIHLESTRÖM (kd)	91
Anf. 141 STEN LUNDSTRÖM (v)	93
Anf. 142 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik	96

Anf. 143 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	96
Anf. 144 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik.....	96
Anf. 145 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	97
Anf. 146 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	98
Anf. 147 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	98
Anf. 148 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	99
Anf. 149 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	99
Anf. 150 RIGMOR STENMARK (c).....	99
Anf. 151 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	102
Anf. 152 RIGMOR STENMARK (c) replik	102
Anf. 153 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	102
Anf. 154 RIGMOR STENMARK (c) replik	103
Anf. 155 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	103
Anf. 156 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik.....	104
Anf. 157 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik.....	104
Anf. 158 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik.....	105
Anf. 159 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik.....	105
Anf. 160 RIGMOR STENMARK (c) replik	106
Anf. 161 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik.....	106
Anf. 162 RIGMOR STENMARK (c) replik	106
Anf. 163 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik.....	107
Anf. 164 LEIF JAKOBSSON (s)	107
(forts. 16 §).....	108
Ajournering	109
Återupptagna förhandlingar	109
15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	109
AU6 Avgift till den kompletterande arbetslöshetskassan m.m. (förnyad behandling)	109
MJU13 Kust- och insjöfiske samt vattenbruk.....	111
SkU27 Ändringar i tullagstiftningen med anledning av Tullverkets omorganisation	112
SkU28 Industrins koldioxidskatterabatt	112
16 § (forts. från 14 §) Bostadsförsörjningsfrågor (forts. BoU8).....	112
Anf. 165 DAN KIHLLSTRÖM (kd) replik	112
Anf. 166 LEIF JAKOBSSON (s) replik	113
Anf. 167 DAN KIHLLSTRÖM (kd) replik	113
Anf. 168 LEIF JAKOBSSON (s) replik	114
Anf. 169 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	114
Anf. 170 LEIF JAKOBSSON (s) replik	115
Anf. 171 MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	115
Anf. 172 LEIF JAKOBSSON (s) replik	116
Anf. 173 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik.....	116
Anf. 174 LEIF JAKOBSSON (s) replik	117
Anf. 175 NINA LUNDSTRÖM (fp) replik.....	117

Anf. 176	LEIF JAKOBSSON (s) replik.....	118
Anf. 177	RIGMOR STENMARK (c) replik.....	118
Anf. 178	LEIF JAKOBSSON (s) replik.....	118
Anf. 179	RIGMOR STENMARK (c) replik.....	119
Anf. 180	LEIF JAKOBSSON (s) replik.....	119
Anf. 181	STEN LUNDSTRÖM (v) replik.....	119
Anf. 182	LEIF JAKOBSSON (s) replik.....	120
Anf. 183	STEN LUNDSTRÖM (v) replik.....	120
Anf. 184	LEIF JAKOBSSON (s) replik.....	121
Anf. 185	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m).....	121
Anf. 186	LEIF JAKOBSSON (s) replik.....	121
Anf. 187	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	122
Anf. 188	LEIF JAKOBSSON (s) replik.....	122
Anf. 189	MARIETTA DE POURBAIX-LUNDIN (m) replik.....	122
Anf. 190	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	122
Anf. 191	RIGMOR STENMARK (c) replik.....	122
Anf. 192	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik	123
Anf. 193	RIGMOR STENMARK (c) replik.....	123
Anf. 194	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik	123
	(Beslut skulle fattas den 21 april.).....	123
17 §	Mobiltelefonmaster och buller i planeringen m.m.....	123
	Bostadsutskottets betänkande 2003/04:BoU7.....	123
Anf. 195	MARGARETA PÅLSSON (m).....	123
Anf. 196	LARS TYSKLIND (fp).....	125
Anf. 197	DAN KIHLLSTRÖM (kd).....	126
Anf. 198	OWE HELLBERG (v).....	128
Anf. 199	MARGARETA PÅLSSON (m) replik.....	130
Anf. 200	OWE HELLBERG (v) replik.....	130
Anf. 201	MARGARETA PÅLSSON (m) replik.....	130
Anf. 202	OWE HELLBERG (v) replik.....	131
Anf. 203	LARS TYSKLIND (fp) replik	131
Anf. 204	OWE HELLBERG (v) replik.....	131
Anf. 205	LARS TYSKLIND (fp) replik	132
Anf. 206	OWE HELLBERG (v) replik.....	132
Anf. 207	RIGMOR STENMARK (c).....	133
Anf. 208	LARS TYSKLIND (fp) replik	134
Anf. 209	RIGMOR STENMARK (c) replik.....	135
Anf. 210	LARS TYSKLIND (fp) replik	135
Anf. 211	RIGMOR STENMARK (c) replik.....	135
Anf. 212	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	136
Anf. 213	SIW WITTGREN-AHL (s).....	137
Anf. 214	OWE HELLBERG (v) replik.....	139
Anf. 215	SIW WITTGREN-AHL (s) replik.....	139
Anf. 216	OWE HELLBERG (v) replik.....	139
Anf. 217	SIW WITTGREN-AHL (s) replik.....	140
Anf. 218	MARGARETA PÅLSSON (m) replik.....	140
Anf. 219	SIW WITTGREN-AHL (s) replik.....	140

Anf. 220 MARGARETA PÅLSSON (m) replik	141
Anf. 221 SIW WITTGREN-AHL (s) replik	141
Anf. 222 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	141
Anf. 223 SIW WITTGREN-AHL (s) replik.....	141
Anf. 224 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	141
Anf. 225 SIW WITTGREN-AHL (s) replik.....	142
Anf. 226 LOTTA N HEDSTRÖM (mp)	142
Anf. 227 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	144
Anf. 228 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik	144
Anf. 229 LARS TYSKLIND (fp) replik.....	144
Anf. 230 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik	144
Anf. 231 SIW WITTGREN-AHL (s) replik.....	145
Anf. 232 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik	145
Anf. 233 SIW WITTGREN-AHL (s) replik.....	145
Anf. 234 LOTTA N HEDSTRÖM (mp) replik	146
(Beslut skulle fattas den 21 april.)	146
18 § Immunitet och privilegier vid FN-möten i Sverige	146
Justitieutskottets betänkande 2003/04:JuU22	146
(Beslut skulle fattas den 21 april.)	146
19 § Vissa fastighetstaxeringsfrågor, m.m.	147
Skatteutskottets betänkande 2003/04:SkU29	147
(Beslut skulle fattas den 21 april.)	147
20 § Bordläggning.....	147
21 § Anmälan om interpellationer.....	147
22 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	147
23 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	148
24 § Kammaren åtskildes kl. 19.24.....	150